

Constelații diamentine

Anul II, Nr. 5 (9)
Mai 2011

Revistă de cultură universală,
editată sub egida Ligii Scriitorilor Români

Doina DRĂGUȚ

„Când scriu, creionu-mi cântă între dește”

- dialog mirabolant cu poetul George Filip din Canada -

Doina Drăguț: Din „Interviu ratat cu poetul George Filip”, scris de Virginia Mateiaș și publicat în *Pagini românești*, am reținut că aveți drapelul românesc în balconul locuinței, iar pe masa de lucru țineți steagul canadian. De ce nu invers?

George Filip: Pentru că Tricolorul românesc este un simbol al libertății și el nu poate suporta captivitatea unei camere modeste de la etajul patru, al unui apartament. Deci, de pe balcon, steagul meu drag dă din aripi spre libertate, precum sufletul meu. Așa că, el nu este afară... ci sub cerul liber. Steagul canadian stă pe masa mea de lucru și-mi zice mereu: poete, dacă nu-ți dădeam azăvadă, protecție, prin ce pușcării ai fi zăcut acum? Te-am adoptat în Canada, ai o nouă țară-mamă... lucrează, puiul meu!... Și eu lucrez, scriu zi și noapte, de fapt nici un știu care-i una și care-i cealaltă.

D.D.: Din același interviu am aflat că pe masa de lucru se află totdeauna o sticlă cu vin. Aici vă asemănați cu Hemingway (Marele

Hem'), care în fiecare dimineață avea lângă mașina de scris un pahar americanesc cu whisky. Ce fel de vin beți - românesc sau canadian?

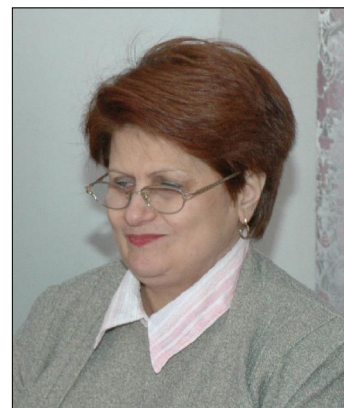
G.F.: Vinul mi-a căzut drag din fragedă copilărie. Îl iubesc și-mi este necesar ca aerul. Hăt... încă din tinerețe, la această întrebare le răspundeam, mai ales reporterilor; cam așa: *tocmai de aceea beau vin până la ceasul oprit, ca un zeu. sângele nebunilor se mută în mine,*

știu: vinul e sângele meu.

Acum, pe prispa mea septenară, la această întrebare, repetată de reporteri, răspund astfel: (din poemul SUNT OCROTIT)

eu simt că vinul bun mă ocrotește și îmi stropește versul cu amin. când scriu, creionu-mi cântă între dește; sunt cele trei - cu care mă închin... Vinul mi-l fac eu, acasă, din struguri aduși de italieni tocmai din California. Roșu, alb, roze... lichid să fie, și mult. Eu îi zic românesc fiindcă eu îl trudes, în casa mea de român. Dar să ne înțelegem: eu nu beau niciodată când scriu. Am încercat, nu se poate. Luciditatea este starea normală de creație!

D.D.: După această mică introducere, pentru a intra în atmosferă, iată, vă pun o întrebare dură (aceeași pe care v-a pus-o și mama dvs., făcând drumul până la Paris, deși era o femeie simplă; dar probabil că nu putea să moară liniștită până nu știa „de ce-a fugit d-acasă Gigi”). Nu vreau să vă răscolesc amintirile, dar am această curiozitate: de ce ați fugit din țară?

G.F.: Eroare gravă, JIGNIRE!!! Eu nu am fugit niciodată din țară, eu am fost gonit din România mea de către comuniști. Pe scurt, că n-am chef să vă aștern aici romanul vieții mele. Am fost judecat public la o școală din Tuzla mea natală. M-au înjurat, și jignit cum au vrut. Apoi m-au divorțat chiar în Ziua de Crăciun, după care un securist m-a dus la pașapoarte. Era gata.

- Nu vrei, Domnule, să te dai cu noi, să ne faci pe acolo mici servicii?

- Nici vorbă. Ce... sunt de-al vostru și mă trimiteți în misiune?

- Bine... te vom da pe mâna emigrației și te vom distruge.

A urmat plecarea de acasă. Mama Floarea știa că nu mă mai întorc. Când am ieșit pe poartă a strigat după mine ca după mort... Gigiii!!!, atât a zis... Gigiii! ...Nu vă mai spun, că mă podidiră lacrimile.

D.D.: Din 1982 (după peregrinări prin Austria, Germania și Franța), locuiți la Montreal. Ați înființat Centrul de Cultură Română. Sunteți membru fondator al Asocia-

continuare în pag. 5

Sumar

- Doina Drăguț**, "Când scriu, creionu-mi cântă între dește"pp. 1,5-7
- Janet Nică**, *O pinie, două pinii*p. 3
- N.N. Negulescu**, *Lira ontică*p. 4
- George Pașa**, *Poeme*p. 7
- Florin Agafitei**, *Körösi Csoma Sándor* ...pp. 8-10
- Florentin Smarandache**, *Bursier în Parcul Tehnologic din Rome*p. 11
- Poetry PRO**, *Univers poetic*pp. 12-15
- Slavomir Almăjan**, *Poetul și marea*p. 16
- George Filip**, *Poeme*pp. 17-18
- Al. Florin Țene**, *Universul lui Bergson*p. 19
- G. G. Constandache**, *Destin și normă*p. 20
- Gheorghe A. Stroia**, "Căine în rugăciune" sau "Un univers filosofic..."pp. 21,22
- Petru Botezatu**, "Sărind din piatră în piatră"p. 23
- Laurian Ionică**, *Cronică rimată...*p. 23
- Dumitru Buhai**, *Bucuria mântuirii*.....pp. 24,25
- Mircea Monu**, *Florentin Smarandache - tradus în grecește*p. 25
- Iulian Chivu**, *Dialoguri indo-europene: Fluxuri și refluxuri*pp. 26-28
- Cornel Galben**, *Metrou spre eternitate*p. 29
- Ion Pachie Tatomirescu**, *Zigzagare și "spirit pendulator"*p. 30
- Ovidiu Onea**, *O carte de dragoste și de amintiri*pp. 31,32
- Anton Vasile**, *De ce nu...*pp. 33,34
- Marian Pătrașcu**, *Oameni, animale și cartofi (III)*pp. 35,36
- Diana Iacob-Spătaru**, *Căderi de stea*p. 36
- Janette Carp**, *Poeme*p. 37
- Alina Cheșcă**, *Despre talent și dumnezeire* ... p.38
- Ovidiu Ivancu**, *Idiocracy*pp. 39,40
- Beatrice Silvia Sorescu**, *Poezii*p.40
- Daniela Sitar-Tăut**, *Bestiar thanatic* ..pp. 41,42
- Theodor Răpan**, *Eseuri*p. 42
- Eugen Petrescu**, *Triumfiul valorilor Ortodoxiei Românești*pp. 43-45
- Maria Cozma**, *Versuri*p. 45
- Alexandra Zărnescu**, *Martirii de lângă noi* ..pp. 46,47
- Cora Eliana Teodoru**, *Poezii*p. 47
- Geta Trucă**, *Poezia religioasă argheziană, expresie a intuirii numinosului*pp. 48-52
- Ilie Chelariu**, *Ipotenuzele lui Freud duc la romul din Caraibe*p. 52
- Constantin Zărnescu**, *Un prozator îndrăzneț și ambițios*pp. 53-54
- Adrian Botez**, *A sta în calea oamenilor*p. 54
- Grigore Avram**, *Uneori serile vin cu o înfrigurare de neconceput*p. 55
- Adriana Yamane**, *Semira*p. 56
- Zenovie Cărlugea**, "Felibru" *Alecsandri în corespondență...*pp. 57-58
- Marian Malciu**, *Cheamă-mă, iubito!*p. 58
- Virgil Lovin**, *Nuferi*p. 59
- N.N. Negulescu**, *Din activitatea...*p. 60

Constelații diamantane

Revistă de cultură universală

Fondată la Craiova,

în septembrie 2010

Membri de onoare ai colectivului de redacție

- Acad. Constantin BĂLĂCEANU-STOLNICI
- Prof. univ. dr. Remus RUS
- Prof. dr. Florin AGAFITEI, orientalist, sanscritolog
- Prof. dr. Lidia VIANU, Professor of Contemporary British Literature, English Department, Bucharest University

Redacția

Director:

N. N. NEGULESCU

Redactor-șef:

DOINA DRĂGUȚ

Secretar general de redacție:

JANET NICĂ

Consilier artistic:

CRISTINA OPREA

Redactori asociați:

- Prof. univ. dr. CĂTĂLINA-FLORINA FLORESCU, SUA, membră a Asociației Române de Studii ale Americii
- Prof. MARIANA ZAVATI GARDNER, Anglia, poetă bilingvă, critic literar, traducător
- Lector univ. dr. ALINA-BEATRICE CHEȘCĂ, Universitatea "Danubius", Galați
- Prof. CRISTIAN PETRU BĂLAN, SUA, membru al Academiei Americano-Române de Științe și Arte
- MARGARET BEISSINGER, Department of Slavic Languages & Literatures 249 East Pyne, Princeton University
- Prof. univ. GRIGORE AVRAM

DTP: Doina DRĂGUȚ

Responsabilitatea privind conținutul materialelor publicate în revista *Constelații diamantane* aparține strict autorului care semnează textul.

Materialele se pot trimite la adresa:
constelatii.diamantane@yahoo.com

ISSN 2069 – 0657

http://www.scribd.com/constelatii_diamantane

Adresa redacției:

Bd. Gheorghe Chițu, nr. 61, Craiova, Dolj, România, cod: 200541

Janet NICĂ

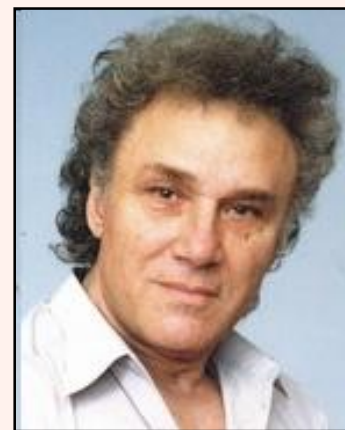
O PIJNE, DOUĂ PIJJI

SUPERLATIVUL HAPSOLUT

MOARTEA a fost și rămâne pericolul maxim, apogeul și punctul culminant care, în neutralitatea lor blazată, stau la pândă și așteaptă căprioarele, visele, energiile și valorile de toate culorile. Fiind prezentă ca și viața, MOARTEA a ștampilat mentalul și limbajele omului, presărând sare și piper pe spectacolul devenirii. Nu MOARE omul, câteodată, de răs? Nu MOARE el și de ciudă? Nu MOARE el și de curiozitate? Nu se MOARE și de necaz după vorba: „ai mașină, ai necaz, n-ai mașină, ți-e necaz”? Băieții MOR după fete, iar fetele MOR după băieți. Să mai amintim că oricine, oricând, poate fi MORT de foame, MORT de sete, MORT de somn, MORT de lene (cel mai des!) și, uneori, MORT de beat? Fapt trist, din ce în ce mai rar se MOARE de rușine! Pe lângă faptul că tot omul MOARE de durere, MOARE de dor, MOARE de bucurie, MOARE de drag, neavând ce face, își OMOARĂ timpul. Dacă îl superi, îți dă o bătaie soră cu MOARTEA, iar la slujbă iubește cel mai mult timpii MORȚI. Nu e rău că omul s-a răzbunat pe geografie, numind o Mare: Marea MOARTĂ, că a împărțit apa în „apă vie” și „apă MOARTĂ”, că are, ca pomenire, în calendar, o sâmbătă a MORȚILOR, că bărbații sunt oțără mai frumoși decât dracul! Dar e foarte rău - și-mi pare tare rău! - că unele femei sunt - n-am zis-o eu! - urâte ca MOARTEA! Cu toate că moartea e superlativul absolut, românul a relativizat-o în tăieții semantici de felul: aproape MORT, MORT de-a-binelea, MORT-MORT sau MORT-copt. Dacă, prin natură, omul MOARE de frică, prin civilizație, el MOARE din prostie. Vorba celuia: „E prost de MOARE!” După cum se vede, Viața se gândește mereu la Moarte. Oare Moartea se gândește la Viață? Se spune că o fantomă o întreabă pe altă fantomă: „Dragă, tu chiar crezi că există oameni?” Parafrazând, am putea crede că Moartea zice către altă Moarte: „Dragă, tu chiar crezi că există Viață?”

Aurel Dan - Sărbătoare în Maramureș

PARADIGMA FENTEI

Ceasul de grație în care Hegel a statuat că **TOT CE E RAȚIONAL E REAL ȘI TOT CE E REAL E RAȚIONAL**, e, pentru mine, ceas de disgrație. Mai întâi, pentru că **REALUL** e independent de voința noastră, apoi, pentru că **RAȚIONALUL** e absolut subiectiv. În traducere nefilozofică, maxima hegeliană ar suna cam așa: **TOT CE E SUBIECTIV E OBIECTIV ȘI TOT CE E OBIECTIV E SUBIECTIV**. Sună cam razna. Papilele noastre cerebrale fac, involuntar, grimase. Cele două coji de nucă - **REALUL** și **RAȚIONALUL** - ar căpăta miez, dacă li s-ar adăuga **REZISTENȚA**. Tot ce e **REAL** e **REZISTENȚĂ**, tot ce e **RAȚIONAL** e **REZISTENȚĂ** și tot ce e **REZISTENȚĂ** e **REAL** și **RAȚIONAL**. Vârful piramidei este, de data aceasta, la parterul înțelegerii noastre. De la înfruntarea **REZISTENȚEI**, a **OBSTACOLULUI**, care dădea luptă și război, vărsare de sânge, teamă și suferință, s-a trecut, de-a lungul latului, la **OCOLUL** somnambolic, tranchilizant și, zice-se, mai uman. O fi! Multă lume, dar nu toată, s-a prins că **LUPTA** și **MUNCA** nu sunt decât pentru proști. Și, uite-așa, toți proștii au ajuns deștepți. Ocolirea obstacolului, **FENTA**, a devenit paradigma slăbiciunii învingătoare. Lingușirea, minciuna, viclenia, trădarea, perversiunea, pândă, capcana, înscenarea au devenit **ARME** de catifea, care produc o suferință minimă, de bumbac. Între anticul **CAL TROIAN** și contemporana **GOGOȘĂ** politică nu e nicio diferență. Toate sunt otrăvuri deghizate în miere. Așa cum vulpea mimează moartea, mimarea slăbiciunii prinde în laț fazanul orgolios. În sport, ocolul adversarului se cheamă **dribling**, în politică - **diplomație**, în morală - **altruism**, în turism - **ospitalitate**, în medicină - **placebo**, în educație - **ideal**, în pescuit - **momeală**, în religie - **răsplata de apoi**, în literatură - **metaforă**, transfer, în comerț - **amabilitate**, în căsătorie - **jurământ**, în justiție - **nepărtinare**. Pretutindeni, o agresivitate de mătase îți fură veghea și banii din buzunar. Poporul care a scornit zicala **VORBA DULCE MULT ADUCE** are viitorul asigurat în băncile occidentale ale cerului...

N. N. NEGULESCU

Caseta cu aforisme

*Spiritul poetic este un foc gânditor,
care de o veșnicie,
ține aprinsă flacăra cosmosului liric,
unde se află locul de taină
al Lumilor sale sensibile...*

**Lira
Ontică****Suspinele Golgotei**

Nu cer timp
când beau apa
vieții de trandafir
cu setea căutării
Tale veșnice
Mă rog, Doamne
în aura mea
doar la Învierea
trăsnetului prăbușit
pe suspinele Golgotei

Strălucirea sunetului

Sunetul verde
adus de sânul pădurii
cetății lui Gordius,
sunetul galben
adus de păzitorul
templului,
sunetul roșu
adus de creșterea
roirii licuricilor,
sunetul albastru
adus de mireasma
mamei limbilor,
sunetul alb-înflorit
adus de cristalul
originii druizilor,
sunetul violet
adus de nuditatea
arderii focului,
sunetul porfiriu
adus de voalul
nuntirii vieților,
sunetul mai strălucitor
decât luminile
percuției opalice
adus de Hristos
orbilor de surzenie,
surzilor de orbenie

Împărăția Spiritului

Din ochiul neclintit
de smarald
îmi iese în fața
temeliei cunoașterii
amintirea imperială
a veneratului timp
de esențe
doar să alunec
mai departe
cu alte puteri
sufletești
pe curcubeul
lacrimilor
Dealtfel este pe aproape
și Marele Gând
care dinlăuntru a privit
o dată pentru mine
întru viețuire înaltă
oglundirea Soarelui
unde sunt păstrate
tăinic
toate comorile

Ieșire din peștera vieții

Să ieși
din peștera vieții
pe sunătoarea orgă
a frunzelor
când pereții
și bolta aerului
se scutură
sub ploile libelulelor ;
cu ne/cuvânt
cu ne/urmă
cu ne/zbatere
ca un fluture
pescuit din crisalidă

În Eternitatea Bisericii de Lumină

O..., ce răbdare
Îngerească !
are prisma
infinitelor oglinzi
a izvoarelor de vieți
de ne poartă
cu începutul
începuturilor
pe aripile Cuvântului
peste tersărirea
întâiului nostru
gând omenesc
în Eternitatea
Bisericii de Lumină ...

Fiecele Babilonului

Când neliniști tulbură curțile tainice
eu mă înstrăinez în argintul încălzit
din răsuflarea cedrilor
Fiecele Babilonului
sting voaluri de lumini în ferestre,
ridică friguri în pietre
și cheamă foșnete de ispitelor
în paturi barbare
Se apropie navigatorii hămesiți
jumătate trupuri albastre
de boarea ostroavelor,
jumătate trupuri de atar nisipos
să înnopteze pățimași
în gloria fascinantei frumuseți
a orgiilor despletite

Gnoză

A mai rămas tăinuită
doar nemurirea înălțimii
adusă în templul
urciului de pământ
din Cerul fântânilor
și închinarea sunetului
Luminii smaragdine
pe ronde ude

Dorin Macovei - Fata cu lira

continuare din pag. 1

ției Scriitorilor Români din Canada. Sunteți redactor la emisiunea de radio locală în limba română și la revista „Humanitas”. Ați pus bazele primei televiziuni în limba română din exil, al cărei director cultural ați fost până la dispariția acesteia. După cum observ, deși trăiți în Canada, sunteți foarte atașat de cultura română. De ce nu sunteți membru al Uniunii Scriitorilor din România? Ca o paranteză, îmi permit să vă spun o istorioară amuzantă. Marin Sorescu povestea că îl „șicana” pe Jorge Luis Borges (scriitorul argentinian, considerat, în mediile literare, o reîntrupare a lui Homer și numit „Marele Orb de la Buenos Aires”) cu întrebarea: „don Jorge, pentru ce vă ocolește premiul Nobel?”; și tot Marin Sorescu povestea că Marele Borges făcea haz de necaz: „probabil mă consideră încă prea tânăr!...” Mirobolantul dialog se întâmpla prin anii '80, când cei doi se reîntâlneau la Congresul Internațional de Poezie de la Marrakech, iar Borges trecuse de 80 de ani. Vă întreb, și eu, acum: de ce nu sunteți în UR? Vă consideră, cei din conducerea Uniunii, prea tânăr la cei 72 de ani pe care i-ați împlinit de curând?

G.F.: După ieșirea din pușcărie am publicat între 1974-1977 patru volume, volumașe de versuri. Statutar era să fiu primit în Uniunea scriitorilor. Dar tovarășii n-au vrut, mă tot pistonau să mă dau cu ei. După involuția din 1989 am delegat-o pe muza mea, doamna Mihaela Donciulescu, să-mi facă dosarul pentru intrare în Uniune. Le-a dus actuala poetă flori, ciocolată, wizi, dar mahării directori DINESCU, ULICI și MANOLESCU o doreau și pe ambasadoarea sufletului meu. Și n-a mers. Și n-am devenit membru. Ce cuvânt urât... MEMBRU... FALUS... tot un drac! Pe volumul „SINGUR ÎMPOTRIVA DESTINULUI” am pus un preambul, așa: EU AM PIERDUT O ȚARĂ, ȚARA A PIERDUT UN POET. Vedeți, am pus la cântar, care a pierdut mai mult?!?

Actualmente conducerea UNIUNII este o caricatură, o fantomă - și nu mai vreau eu să mă aliniez cu toți nebunii. Ce... Eminescu a fost vreodată MEMBRU?!? Acest răspuns drastic al meu îl cunosc bine scriitorul Constantin Mustață, de la Cluj, marele eminescolog Nae Georgescu, scriitorul Marian Barbu, din Craiova, editorul și scriitorul Ioan Barbu din Vâlcea etc. Ceilalți pigmei, când mă duc prin țară să-mi lansez cărțile, privesc cu neșaf la chimirul meu și așteaptă să-i adăp și să le dau de haleală. Că d-aia sunt canadian... NU?!? Final la întrebare: nu sunt MEMBRU fiindcă nu vreau eu, d-aia... e bine? Până la urmă mi se vor închina ei mie, cunosc destule cazuri...

D.D.: În tinerețe, ați muncit ca hamal, ca țăran, ca fotograf, ca instructor metodist, dar și ca director „de-o vară” la o Casă de cultură, ați practicat sporturi extreme precum boxul, parașutismul. Însă în tot acest timp ați scris. De ce vi se spunea „mercenarul condeului”?

G.F.: Ba redactorițele și priete-

nii îmi ziceau mai abtirit **Rasputin**, fiindcă eram sălbatic, aveam cizme scurte, negre, murdare și foale deșucheate, **Poetul** fiindcă aveam plete, eram nostalgic și umblam cu manuscrisele prin cârciumi și **Mercenarul condeului** fiindcă NU AVEAM stăpân, scriam pe unde puteam și mă culcam pe unde apucam

D.D.: Tinerețea dvs. a fost marcată și de momente dramatice, care, probabil, v-au făcut „să fugiți d-acasă”. Ați fost judecat în public de două ori. Pentru ce fapte?

G.F.: Prima oară am fost judecat public la teatrul de la Turmu Severin. Fiindcă eram mercenar. M-au încriminat pentru vagonaj. Se întorsese Ceaușescu din China cu revoluția culturală și toți recalcitrării trebuia să pedepsim. Prin foiletoanele mele zilnice cu „OMUL INVIZIBIL” ridicasem faima ziarului VIITORUL. De fapt m-au fript fiindcă scrisesem un foileton numit FABRICA MORȚII, unde deconspiram că la mina de pietre prețioase de la Topleț mureau

în medie, de silicoză, 10-12 oameni pe an fiindcă nu exista nicio protecție sanitară pe teritoriu.

Si m-au dus în lanțuri ca pe fiare. Nu-mplinisem nici doi poli de ani. Dar știam să-njur palatul roșu și să dau cu spaimă-n capitani!

La Tuzla m-au judecat tot în public. Fiindcă semnaseam Carta pentru Drepturile omului, mișcare curajoasă inițiată de cam marginalizatul Paul Goma. Au adus golani din Portul Constanța să mă linșeze în numele clasei muncitoare. Dar n-au reușit, tovarășii, fiindcă eram abil și aveam prieteni chiar printre securiști.

D.D.: Cu toate acestea, v-ați bucurat și de succes: ați publicat, în 4 ani consecutivi (1974-1977), 4 cărți de poezie. Ați avut protecția Ambasadei Americane la București. Ați știut să vă „strecurați”, ați fost „diplomat”, ați fost „simpatic”, ați avut protecția anumitor „personaje”?

G.F.: Sincer să fiu, pe mine, ca și pe Michelle Angello, m-au protejat întotdeauna femeile, din toate categoriile sociale. În edituri am spart gheața cu greu. La prima carte publicată m-a ajutat enorm poetul, dar mai ales minunatul Om Ghe. D. Vasile, fie-i țărâna ușoară. Tiriplicul de Viniciu Gafița, fost director la o editură, mi-a pus pe un volum dat spre publicare următorul referat: „Această carte nu va fi publicată niciodată”. Volumul se numea COLIERRELE VENE-REI. Imaginați-vă ce conținea!... Peste referatul meschin și-a pus rujul unui sărut doamna Marta, din Oradea. Calitățile mele esențiale au fost curajul și abilitatea. Am intrat în Ambasada americană de la București, cu fratele meu Vasile alături, valvârtej peste destoiniciei milițieni. Am discutat cu înalții funcționari D-l Baker și D-na Marlow. Tupeist, i-am întrebat dacă nu cumva sunt și ei securiști români. Au râs și mi s-au legitimat. Ne-au acordat protecție, casele noastre din Tuzla erau supravegheate de oameni de-ai lor, dar și securiștii români forfoteau, ba

chiar intrau noaptea prin curțile noastre ca să ne distrugă moralul. Tatăl meu, fostul jandarm Pandele, mă-nvățase bine: Bagă-te, mă, printre ei și frige-i. Eu îl aveam ca model pe rusnacul Ostap Bender, care știți bine câte scatoalce le-a tras comuniștilor lui. Aveam obiceiul să mă definesc astfel: sunt mai tânăr decât Ulisse și mai abil decât el. Dar și forța pumnilor mei de fost proletar mi-a prins adesea chiar foarte bine. Din câte curse n-am scăpat eu...

D.D.: Pentru înțelegerea unui creator, consider că sunt importante coordonatele pe care crește și se dezvoltă acesta, adică locul nașterii acestuia, timpul în care și-a derulat copilăria, studiile... Psihologia creatorului reprezintă o punte spre opera lui. Urmând firul acestui raționament, cum vă autodefiniți ca poet?

G.F.: Aici ar trebui să scriu măcar 999 de pagini și n-am s-o fac. N-am timp. Ca poet... nu mă pot defini. Aș putea să spun că vocația mea este un blestem divin, că sunt un letopiseșar modern și că urăsc odihna și somnul. Un om care doarme este un om mort, ori eu vreau să dau din aripi și din minte mereu. **SUNT O CUTIE DE REZONANȚĂ**, aș putea spune. Șansa mea enormă este că sunt poetul liric ce mă răsfeț cu muzele mele prin acest fumegând mileniu al III-lea.

Așa, precum o umbră călătoare, Alerg prin viață fără pașaport.

Eu știu că neodihna-nseamnă
viață
Iar somnul prelungit miroase a
mort...

D.D.: Care au fost oamenii de cultură pe care i-ați simțit aproape de dvs. sau v-au ajutat într-un fel sau altul? Aveți prieteni în lumea scriitorilor, aveți dușmani?

G.F.: D-l General **OPRIȘ**, de pe strada Opriș, nr. 54. La 13 ani, cu doamna sa, culegeam prune din livadă și făceam compot. Fiii săi, Dorel și Mituș, ambii scriitori de vază. D-na dr. Dimanțescu, prietenă cu generalul Antonescu. Dânsa m-a dus acasă la Arghezi care mi-a zis, pe la 19 ani ai mei: Ghiorghită... ai

talent. Vezi că ăștia or să vrea să te omoare. Să nu te lași. Doamnei Lucia Bulandra îi făceam poze la Costinești iar dânsa vroia să mă facă actor. Zaharia Stancu, Marin Preda și alte mari personalități. Târziu mi-am dat seama că numele lor au fost pentru mine un zid protector. Fiindcă chiar comuniștii nu puteau tăvăli toată națiunea română. Mai încoace, de la Fănuș Neagu, Mircea Micu, Rusalin Mureșeanu spre azi, am cunoscut toată protipendada scriitoricească. Pe Wece Tudor l-am dus să se hrănească la o iubită de-a mea. Dacă știam îi puneam măsălarită în ciorbă...

D.D.: Să ne întoarcem în timp și să vă amintiți, pentru cititorii noștri, despre debutul dvs. literar, despre climatul literar în care v-ați format și v-ați afirmat.

G.F.: Publicam tot felul de poezele, mai ales prin provincie, ca să pot trăi. Prima carte pentru copii, „Matematica pe degete”, am publicat-o în 1974, la Editura Ion Creangă. Un tiraj de 64.000 exemplare, a 7,50 lei bucată, a fost o minune pentru ace-

le vremuri. Când m-am dus cu traista să-mi iau lichidarea, directorul UTAN și contabilul Nedell mi-au mai dat câteva sute, spunându-mi că Ceaușescu a tăiat drepturile de autor. Și-acum cred că m-au mințit, că mi-au ciordit gologanii... Noroc cu frațele meu Floria, care a vândut o purcea și mi-a dat banii să pot lansa cartea.

Despre ce afirmare mă-ntrebi, domniță? Nimeni nu se afirma. Erau câțiva protejați ai partidului și gata. Când l-am văzut, într-o seară pe la Crăciun, pe Fănuș Neagu bând wizi cu pepene galben am început să plâng și am plecat de la masă. Eu n-aveam biștari nici pentru niște copite de purcea, să le fac cu varză, să-mi miroase și mie a Crăciun.

Mi-e dor de casa mea pe la Crăciun când ning pe sat legendele stelare. la toamnă vin măicuță, mă însor și te zidesc în nuntă soacră mare... Poate pricepi acum mai bine, Doina Drăguș, de ce mi s-a zis Mercenarul condeiului. Cât sunt eu de berbec, de încăpățânat, de al dracu, cum zicem noi prin

Tuzla, mie îmi place să am un stăpân, adică un protector. Asta mă stimulează enorm. Dacă mi se cere, eu pot să scriu un roman sau un volum pe săptămână. Dar nimeni nu-mi cere nimic, niciodată. Scriu fiindcă sunt blestemat să scriu, însă sunt convins că mulți se vor hodini la umbra statuii mele. Prietenul meu, scriitorul Alex Cețățeanu, îi previne deja pe mulți dintre muritori. Domnilor, va veni vremea când o să vă lăudați că ați trăit pe vremea lui george FILIP! O ști el ceva... oltenașul naibii... Și mai știu că pe la întâlnirile cu publicul marele meu prieten, poetul Virgil Carianopol, mă băga în față și mie-mi ofereau pionierii și doamnele admiratoare de poezie și de poezi toate florile... geaba răcnea el Mircea Dinescu: sunt tânăr doamnă!...

nu-s george FILIP, ășta-i doar un
nume,

bătut cu fierul roșu - un stigmat,
să nu mă rup de cârdul meu prin
lume

când pe idei mă vreau crucificat...

D.D.: Ce a reprezentat și ce reprezintă poezia pentru dvs.?

G.F.: Poezia este o stare divină, un limbaj divin pe care-l vorbesc doar aleșii lui Dumnezeu. Poezia plutește aievea, precum stelele, trebuie doar s-o culegi și s-o spui semenilor tăi, uneori atât de ignorați...

Eu am respirat un secol
Împreună cu destui
Inși ce și-au dorit să aibă
Pâine, fotbal și statui...

D.D.: Care este poezia sau cartea cea mai dragă inimii dvs.?

G.F.: Toate volumele și toate poememele mele sunt copiii mei cei mai legitimi pentru care pun gaj toată dragostea mea... incommensurabilă. De când mă știu am citit din marii clasici, marii contemporani și mai ales din george FILIP. Mai recent îl citesc pe de-a rândul pe ghiavolul-poet drag mie **DARIE DUCAN!**

D.D.: Acum doi ani, ați avut nuntă. Cum este să spui „Da”, în biserică, la 70 de ani?

G.F.: Mi-a fost ușor să spun DA fiindcă știam lecția, o făceam

pentru a 5-a oară. Maria-Sa a urcat în genunchi sutele de trepte ale Oratorului St. Andrei și sus, pe munte, l-a rugat pe Dumnezeu să-i dea un bărbat harnic și bun. Bătrânul, cam plictisit, i-a arătat cu degetul spre mine: - Îl vezi? Ia-l pe acela. Este un poet singuratic, are casă, vin, sănătate, și-și dorește o româncuță de nevastă. Și ne-am însurat. Și am făcut o nuntă civilă la restaurant. Și în toamna trecută, de Sfânta Mărie a mică, am făcut o și mai mare nuntă religioasă, la biserică. Am dorit ca părinții noștri din cer să afle că am făcut casă bună. Iată cum o tot divinizez pe Maria-Sa. Din poemul MARIA-SA:

*mai suntem tineri - tinerețea ce-i?
o arcă peste fluviul Pantha-rei
în care noi în doi ne-am imbarcat
să traversăm spre portul mult
visat...*

D.D.: Aș vrea să încheiem dialogul privind spre proiectele dvs. literare.

G.F.: Aș vrea să public un număr de volume egal cu numărul anilor mei. Dar cred că visul acesta nu se va realiza. Am, prin serbare, multe volume nepublicate și-o să mai scriu. Dar îmi este greu să le public. Mai ales în România, unde cititorii mă așteaptă, mă costă foarte mult. Iar dolarii... nu-i adunăm cu grebla, cum bănuiesc încă unii.

D.D.: Ca un PS: care este întrebarea pe care ați fi dorit să v-o pun și care este întrebarea care v-ar fi deranjat?

G. F.: Aș fi dorit să mă fi-ntrebat DE CE AMALES CREIONUL sau nu PISTOLUL?

M-ar fi deranjat dacă măntrebai CINE ESTE POETUL GEORGE FILIP? Fiindcă n-aș fi știut ce să-ți răspund și ți-ai fi RATAT interviul precum odinioară micuța jurnalistă Virginia Mateiaș, care a urcat la mine, burlacul, să mă intervieveze, lăsându-și bărbatul jos, în mașină pe un ger năprasnic. Motivul din care, din spirit masculin, s-a iscat și lipsa mea de bună ospitalitate și indispoziție la dialog. Ce... credea c-o uit???

luna MAI, 2011- la Montreal

George PAȘA

totul e viu

pentru că Te simt aici,
Izvorule-a-Toate,
mi-azvârl mantia de pe umerii
în care lovesc pietrele clipelor,
las ploile verii să mă spele
de păcatele spunerii în răsuciri violente,
să rămână doar cuvintele-balsam-peste-lucruri.

știu de acum: nicio virgulă
nu desparte ceea ce a fost de ceea ce este,
doar semnele de întrebare
își vor căuta întotdeauna răspuns.
contextul se desenează în piele cu acele sensului,
niciodată nu are să încapă în pagină marea frază,
se va revărsa în interior, până la ieșirea din sine.

în toată curgerea aceasta nu există întrerupere,
chiar firul de nisip mai păstrează cântecul izvorului.
în zadar te întrebi: cine pleacă? cine rămâne?
lutul și apa au fost dintotdeauna prieteni,
focul și aerul vor scrie semnele ultimei veniri.

și pentru că Te simt aici, Izvorule-a-Toate,
scriu pe aceste pagini pieritoare
ceea ce nu va pieri
odată cu mine.

ridicarea interdicției

cum ar fi să-nțelegi
că privirea își trece săgeata
prin decorul de hârtie,
oprindu-se în carne,
și că sângele ne este izvor al sensului?
cum ar fi să-ți așezi capul pe umărul meu,
să-mi citești în zvâcnirile sale toate viețile?
cineva o să pună reflectorul în ochii tăi,
să-ți descopere toate amănuntele ce nu se spun
decât în taină, între noi, îndrăgostiții eterni.
tu ai să te aperi,
ai să preferi orbirea unei străluciri efemere,
pentru că nu ești o artistă deja rătăcită,
n-ai nevoie de lumini care să băjbăie
în căutarea surâsului pierdut,
de spectatori care să aplaude anemic,
luând o mină de importanță majoră.
cu toate acestea, ai să treci și tu
prin decorul de hârtie,
vei lua forme de litere ce-ți copiază viața,
să nu mori niciodată.
de-acum, nu mai suntem singuri
în trecerea pe acest pământ sfințit
cu lacrimi de îngeri.
să iubim, fără a ne uita înapoi.

legături

nu e somn. și nici linște.
poate inerție
din care vor izbucni
toate izvoarele,
să curgă spre marginea
sedusă
de negru.

doar în centru
se înalță-n spirală-nceputul,
ca o inimă cu timpane și aripi
de sânge.

acolo ne vom întoarce cu toții,
răsucindu-ne în cenușă.

îți pasă că sunt

te învăț să citești dincolo
de semne.
reperete se fixează -
cuie între litere.
știi, de-acum,
de ce te dor toate viețile.

atât am vrut să spun,
și-acum
lăsați-mă să mor între litere.

vă las vouă semnele.

fir dintr-o scară

câmpia, restrânsă la o linie verde;
un punct sângieru, buburuza,
și-o gară
unde nu mai oprește vreun tren
plin de nori.

tu ai rămas pe o linie roșie.
până acolo, nicio scară.

am să urc
- păianjen albastru -
să-ți devorez întâmplările.

Florin AGAFIȚEI

continuare din numărul anterior

Körösi Csoma Sándor

(1784-1842)

Körösi Csoma Sándor - primul autor din lume al Dicționarului Tibetan și al Gramaticii Tibetane

Körösi Csoma Sándor este primul tibetolog, nu numai din spațiul românesc, ci și din lume, ale cărui opere s-au tipărit în prima jumătate a secolului XIX.

Abia după savantul secui vor apărea, pe calea deschisă de el, alți cercetători din lumea largă, începând cu *Isaak Jakob Schmidt - specialist în civilizația mongolă și tibetană (1841; 1843)*, *Heinrich August Jäschke - specialist în civilizația tibetană (1866; 1871-76; 1881)* și *C.H.Desgodins - misionar creștin în Tibet (1899)*, respectiv *Saratchandra Das (1902)*; [am trecut, în paranteză, anii în care aceștia și-au editat cărțile cele mai importante legate de Orient].

Vom face, în continuare, câteva precizări privind - în primul rând - „Dicționarul tibetan-englez”, apărut în 1834 la Calcutta, iar în al doilea rând vom avea în vedere „Gramatica limbii tibetane”, editată în același oraș din Golful Bengal, cu sprijinul unei misiuni baptiste ce-și avea sediul pe *Circular Road*, fapt ce rezultă din informația cuprinsă pe pagina de gardă a lucrării.

Așadar, „Dicționarul” reprezintă rezultatul muncii autorului în Tibet, sub îndrumarea unor „lama” care l-au sprijinit în demersurile de a concepe și duce la bun sfârșit o muncă de mari proporții, căci lucrarea are peste 350 de pagini, fiecare pagină conținând câte două coloane de cuvinte și expresii tibetane, explicate în limba engleză.

În cazul parcurgerii „Dicționarului tibetan”, lectorul trebuie să cunoască cele treizeci de semne caracteristice alfabetului tibetan și alte câteva sute de forme derivate din cele originale, pentru

a putea lectura fără impedimente lucrarea ca atare.

În fine, putem afirma că dicționarul a fost desăvârșit în timpul a două guvernări britanice succesive aflate sub patronajul a doi guvernatori generali ai Indiei; e vorba de *lordul Amherst și William Cavendish Bentinck*.

La apariția „Dicționarului” și-au adus contribuția - fiecare cum a putut - *W. Moorcroft plus partenerii acestuia, pe vremea studiilor lui Csoma în Ladakh și Kașmir, George Trebeck și Meer Izet Ullah*. Se adaugă lor căpitanul - devenit maior - *C. P. Kenedy* și cunoscutul medic *J. Gerard*.

În Calcutta - după ce savantul Csoma a ajuns într-un târziu - a primit sprijinul celui care avea să devină profesor universitar de limba și literatura sanscrită în cadrul *Universității Oxford, H.H. Willson, secretar al Societății Asiatice Regale înainte de a pleca în Marea Britanie*.

De asemenea, cel care i-a succedat în funcția de secretar lui Wilson - *J. Prinsep* - l-a sprijinit în demersurile științifice pe Csoma. Lista celor care l-au ajutat de-a lungul anilor pe savantul ardelean este mult mai lungă, ea cuprinzându-i pe ofițerii francezi *Allard și Ventura, ajunși în serviciul Maharajahului de Lahore, Ranjit Singh, Ignatz Pohle, comerciant din Boemia, Anton Swoboda* etc.

Studiind literatura tibetană în profunzime, Csoma desprindea concluzia că, în întregimea sa, *aceasta își are originea în India*.

Studierea tibetanei i-a permis să se apropie de civilizația și cultura indiană constatând că tezaurul spiritual tibetan își are originea în India. E drept că, în anii ce-au urmat șederii active în Tibet, Csoma s-a dedicat studiului sanskritei, găsind o satisfacție deosebită în aprofundarea acesteia, întrucât a putut observa

destule puncte comune între sanscrită și limba maghiară.

De exemplu (conform celor susținute în *Dicționarul tibetan* amintit!), una dintre analogii ține de câteva tipuri de verbe știute ca *active, pasive, cauzale, frecventative etc., ce se formează în limba maghiară, ca și în sanscrită*.

În nici unul din cazurile amintite nu se cere verbul „a avea” pentru a se putea forma trecutul perfect sau alte timpuri verbale, așa cum se întâmplă în multe limbi din Europa de Vest.

În Dicționarul său sunt subliniați cu „h” termenii ce arată importanța folosirii lor în Tibet, mai ales a acelora ce țin de tradiție, obiceiuri, comportament cotidian, termeni care presupun respectul manifest între membrii societății tibetane; aceiași termeni sunt des utilizați în limbajul poetic, în general, în operele literare, ca și în conversațiile prezente între membrii claselor înalte, educate.

Din Dicționarul tibetan reiese că structura limbii tibetane ar fi una relativ simplă; de pildă, există o formulă generală pentru toate felurile de cuvinte ce se pot declina. În cazul verbelor nu sunt variații privind persoana sau numărul; sunt, totuși, câteva verbe neregulate, care pentru a fi știute necesită o cunoaștere anterioară a timpului prezent, trecutului perfect, timpului viitor, precum și a imperativului. E vorba despre verbele compuse asupra cărora autorul s-a concentrat în *Gramatica limbii tibetane*.

Aranjarea volumului ce cuprinde peste trei sute de pagini, se realizează în ordine alfabetică, autorul avertizând că, „în primul rând se află cele treizeci de consoane, apoi cele cinci vocale; semnificația fiecărui termen tibetan fiind redată în caractere latine; afixe, respectiv prefixele, sufixele și infixele - elemente fonetice ce se regăsesc în rădă-

cina unui cuvânt având valoare morfologică - sau consoanele ce-ar putea forma finalul fiecărui cuvânt, sunt trecute în serie într-o anumită ordine, după cum urmează: g, gs, ng, ngs, d, n, b, bs, m, ms, ah, r, l, s.

Cel care dorește să studieze Dicționarul trebuie să fie familiarizat cu această aranjare pentru a putea lectura și pricepe conținutul lucrării ca atare. De asemenea, mai trebuie precizat că principalele cuvinte sunt așezate pe coloana întâi a fiecărei pagini, fiind urmate de o serie de cuvinte compuse și derivate, în alte patru coloane, acolo unde termenii nu respectă ordinea alfabetică” (conform „Tibetan Dictionary”, în „Arrangement of the volume”, Calcutta, 1834).

Interesante și utile sunt explicațiile privind marcarea unor cuvinte, cât și prescurtările întrebunțate în Dicționar; astfel, folosirea lui „S” în dreptul unui cuvânt, arată că este de origine sanscrită sau derivat din limba sanscrită; semnul unei mici cruci sau al unui asterisc marchează raritatea termenului ori sensul său popular.

Csoma și lumea Shambhalei

Șederea lui Csoma în Tibet i-a favorizat accesul la una dintre valorile spirituale aparte ale aceluși areal: *Kala-Chakra*. Faptul se poate ușor constata dacă se are în vedere precizarea făcută de savant, în vreme ce lucra la Dicționarul tibetan-englez și la *Gramatica tibetană*, prezentă în „Notele privind originile sistemului Adi-Buddha”.

În „Note” concentrează informațiile dobândite privind tărâmul mirific al Shamballei. „Notele” sale originale ce tratau problema Shamballei, apar în *Jurnalul Societății Asiatice* din Bengal; ele focalizează atenția savanților occidentali asupra subiectului Shamballei despre care nu aveau nici o idee. Deschisă lumii vestice abia în urma cercetărilor lui Csoma, tematica Shamballei va cunoaște o amploare remarcabilă, pe seama acesteia editându-se articole, cărți, susținându-se conferințe.

Savantul secui adaugă în notele sale, că renumita *Kalachakra* este un *summum de cunoștințe filosofice, astronomice, astrologice, teologic-mistice ce presupun și anumite profeții legate de viitorul Tibetului*.

Unii susțin și azi că profețiile s-ar fi împlinit, mai ales după ce Tibetul a intrat sub controlul puterii chineze. Cei care au acceptat legenda, cred în prezența unui tărâm mirific, al unui Paradis aflat pe pământ, manifest undeva, în arealul nordic al regiunii asiatice.

Nu pentru puțini funcționează ideea prezenței concrete, palpabile și detectabile a Shamballei în funcție de anumite latitudini și longitudini geografice, cât se poate de reale.

Însuși Csoma spune despre ținutul Shamballei că s-ar situa undeva între 45 și 50 de grade latitudine nordică, dincolo de Sita.

Mitul seduce sufletele multor oameni, care mai cred că e posibilă detectarea Paradisului pe pământ - să nu uităm, termenul de Paradis, tot din Orient provine, în vocabularul nostru fiind derivat din „*Pardesha*”! El nu este singular în spiritualitatea lumii vechi, regăsindu-se diferit exprimat la mai multe popoare, începând cu celții, hyperboreenii și terminând cu cei din zona Tibetului, care susțin existența unui asemenea magic loc, unde *lăcomia și răutatea omenească n-au pătruns, unde pacea și armonia sunt la ele acasă după principiile propovăduite de însuși Buddha*, căci, se pare, învățatu-

rile au fost dobândite de către blândul rege *Suchandra* de la însuși marele Iluminat, întrupat pe tărâm indian.

Plasarea Shamballei în regiunea Tibetului are unele rațiuni ce țin de simbolismul și sacralitatea regiunilor înalte.

E. Bernbaum - autor, între altele, al unei cărți de referință privind *Shamballa* - care a participat la un congres (*Trikala, aprilie, 1996*) pe tema sacralității munților și a respectului manifestat de oameni față de acești coloși ai naturii ale căror frunți se sprijină în transcendent, avea să susțină în conferința sa din cadrul congresului *că munți precum cei din Bali (Gunung Agung) sau Tibet (Kailas) reprezintă modelele clasice pentru miticul munte Meru, principala axă cosmică în jurul căreia se situează cosmologia hindusă și budhistă*.

Ideea că Shamballa se află dincolo de lumea concretă, fizică, ruptă de patologia deviată a societății umane, e pusă în legătură cu dorința subconștientă a insului regăsită în inconștientul colectiv, de a ajunge să se identifice ființei de dinaintea căderii din Paradis.

Ajungerea în Shamballa presupune trecerea într-un plan pe care mintea nu-l poate cuprinde cu atributele-i specifice, limitate; acolo s-ar afla *o comunitate a ființelor perfecte ori pe cale de a deveni perfecte, al căror scop suprem e controlul și ghidarea evoluției omenirii*.

Tibetani - care demonstrează

misticism aparte și prin *Kalachakra*, considerată drept *izvorul de unde se alimentează Shamballa* - susțin că tărâmul ales, unde poate ajunge doar o *ființă pură*, ar fi bine păzit de „*entități*” cu puteri dincolo de închipuirile umane.

Faptul că vechile texte tibetane conțin evenimente istorice petrecute în istoria reală, la care se adaugă lista lungă a monarhilor care au domnit în regat, îi determină pe tibetani să afirme hotărât că Shamballa a existat și există indubitabil.

În sprijinul acestora vin și profețiile regilor Shamballei de acum un mileniu în urmă, care avertizau asupra dezintegrării budhismului în Tibet și invadării regiunii de către chinezi.

Arheologii din Orient - la rândul lor - au scos în ultimul secol suficiente vestigii care să susțină impresia că Shamballa, tărâm spiritual prin excelență, s-ar fi aflat cândva și în planul lumii fizice, materiale. Printre recentele izvoare istorice care ar putea avea informații asupra acestui subiect se numără „*Gandhari Dhammapada*”, dată publicității în 1962 și descoperită în 1892, la Khotan.

Împletirea mitului cu realitatea face ca în jurul acestei lumi să persiste, în continuare, un mare mister, determinându-i pe credincioși să-l devoaleze prin intermediul meditațiilor tantrice iar pe cei dornici de aflarea-i concretă, reală, palpabilă, materială, să apeleze la știința manifestată sub diferitele ei forme de activitate: istorică, arheologică, logică etc.

Cert este că savantul secui Csoma îi conferă un loc aparte, cuprinzând în „Dicționarul” amintit însăși definiția Shamballei: „*Numele unui fabulos oraș sau a unei țări uimitoare aflate în nordul Asiei*”. Faptul demonstrează accesul direct al savantului la informații pe care Occidentul avea să le întrebuințeze și să le „exploateze” spiritual în secolele următoare.

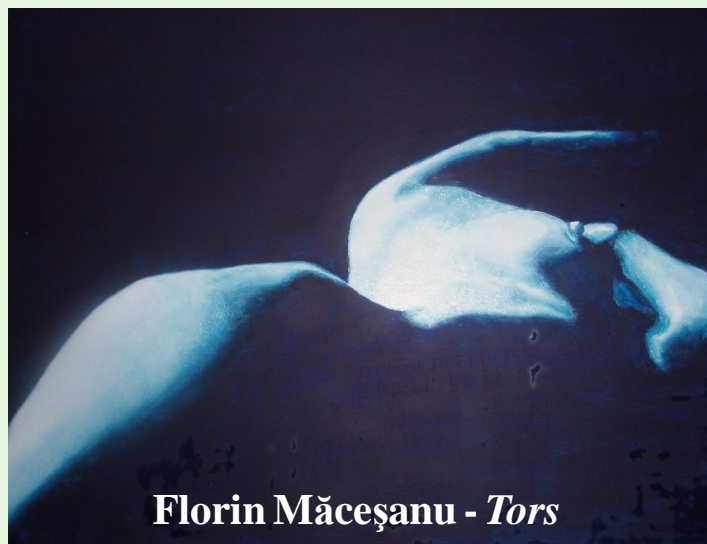
Precizările lui Csoma devin folositoare, mai ales atunci când afirmă despre *Mula-tantra* că *ar fi o interpolare în Kala-Chakra*, avertizând, astfel, asupra intervențiilor străine ce pot distorsiona mesajul transmis inițial de Buddha.

Csoma, limba sanskrită și India

Csoma a constatat în momentul când a început să studieze limba tibetană că are mare nevoie de cunoașterea limbii sanskrite, căci prin intermediul acesteia din urmă pătrunsese tezaurul gândirii indiene în regiunea tibetană.

El recunoștea într-una din scrisorile adresate căpitanului Kennedy că „dispunea de o impresionantă culegere de termeni în limba sanskrită și tibetană”, (vezi Theodore Duka, „*Life and Works of Alexander Csoma de Körös*”, Londra, Trübner & Co. Ludgate Hill, 1885, p. 22). Luându-se în considerare datările epistolare se poate afirma că înainte de anul 1825 se constată interesul deosebit al lui Csoma, după cum subliniază și biograful său, față de cunoașterea limbii sanskrite. El începe să acumuleze știința necesară înțelegerii limbii sanskrite, traducând și comentând comparativ termeni ai doctrinei buddhiste, dar nu numai, regăsiți în tibetană.

Munca în Tibet s-a derulat mereu prin compararea textelor tibetane cu cele din limba sanskrită; astfel, dr. Gerard aflat în serviciul medical al Bengalului, în vizitele pe care le face și lui Csoma, ajunge să constate că savantul secui aprofundează

Florin Măceșanu - Tors

limba sanscrită, lecturând părți din Mahabharata considerate pierdute în India dar descoperite în Tibet de către secui, fapt prezentat de biograful Duka în cartea citată.

Atenția sa va fi îndreptată și asupra importanței toponimelor, hidronimelor de sorgintă sanscrită; încercă și propune explicații interesante pentru nume de regiuni, țări, care și-ar avea originea în vechea limbă.

Făcând referiri la arealul geografic din care provenea, observă că „numeroși termeni din limba sanscrită sunt întrebuițați de scriitorii greci și romani” (vezi Theodore Duka, *Life...*, op.cit., p. 54), când aceștia se refereau la Tracia, Macedonia și la regiunile de pe ambele maluri ale Danubiului. Și vine cu câteva exemple în acest sens, referindu-se la „Dacia” a cărei denumire o explică pornind de la termenul sanscrit „dakh” sau „dak” (vezi Theodore Duka, *Life...*, op.cit., p. 54) ce s-ar traduce prin „strugure”; Dacia ar însemna „țara cu struguri” sau „bogată în viță de vie”.

Când face referiri la originile ungarilor nu se poate desprinde de explicațiile oferite prin intermediul limbii sanscrite; astfel, unele toponime, precum *Bihar* și *Budapesta* ar ține de arhaica țară a Indiei, explicația fiind dată în cazul celui dintâi că în India există un stat numit *Bihar*, iar în cel de-al doilea, privind însăși existența lui Buddha. Este știut că, într-o vreme, orașul de pe Dunăre a fost separat în *Buda* și *Pesta*.

Nu trebuie uitat în acest context că *Buddha* a obținut iluminarea în Bodh Gaya, locație aflată în statul *Bihar*, India.

Traslația acestor nume în zona Panoniei nu i se pare imposibilă lui Csoma prin venirea ungarilor în regiune, aceștia aducând împreună cu ei și influența manifestată în Asia de răspândirea budhismului.

Urmare a șederii în India și manifestării exprese a dorinței ajungerii în Lhasa, Csoma va mărturisii că va pune la dispoziția publicului mult mai multe repere legate de înrudirea limbii ma-

ghiare cu sanskrita, iar atingerea Lhasei speră să fie punctul nodal al explicațiilor pe care la va oferi el în acest sens.

E un prilej pentru el de a compara limba maghiară cu limba sanscrită ajungând să constate destule analogii între cele două. Va scrie la un moment dat: „As an example of this analogy, in Hungarian postpositions are used instead of prepositions; by a simple syllabic addition to the verbal root, and without any auxiliary verb, the several kinds of verbs, namely, the active, passive, causal, desiderative, frequentative, and reciprocal, are formed in the same manner as in sanskrit”, (vezi Theodore Duka, *Life...*, op.cit., p. 126).

În câteva manuscrise de-ale savantului există termeni ce arată înrudirea celor două limbi; „Bharata” din sanskrită are corespondent în maghiară numele de *Barăt, Barta, Bartoš*; „chakra”, are corespondent în termenul *kerék*; „agni” în „tüz égni”, „twam” în maghiarul „te”, „brata” în „bátya”, „eka” în „egy”, (vezi Theodore Duka, *Life...*, op.cit., p. 218-227) etc.

După sosirea la Calcutta, munca desfășurată aici nu numai că-l va face renumit în epocă, dar îi va facilita publicarea gramaticii și dicționarului tibetan.

Între anii 1837 și 1842 a lucrat ca bibliotecar al Societății Asiatică din Calcutta, trăind în mare austeritate.

Nu după mult timp, se va decide să pornească în cercetare către nordul Indiei lăsând o scrisoare înaintea plecării din marele oraș bengalez prin care spunea că intenționează să revină la Calcutta pentru a informa Societatea despre rezultatele investigațiilor făcute în timpul cât va fi fost absent.

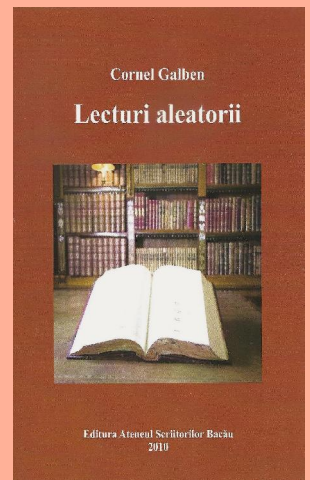
Plecarea avea să-i fie fatală căci, lovit de febră, va fi doborât și în condițiile în care a refuzat să ia medicamentele ce i-ar fi putut salva viața.

Trupul său a rămas în pământul de la Darjeeling, India, însă spiritul său de cercetător a influențat prodigios, devenind sursă de inspirație pentru cei care l-au urmat în demersurile sale.

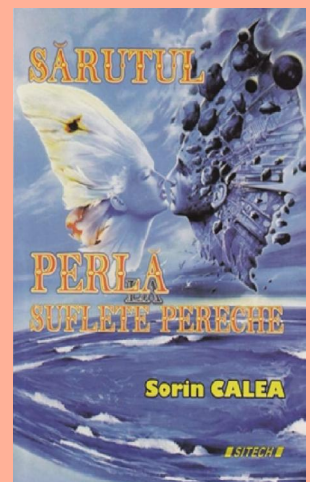
Bibliografie consultată

1. Kőrösi Csoma Sándor, *Tibetan Dictionary*, în „Arrangement of the volume”, Calcutta, 1834.
2. Bernard Le Calloc'h, *Alexandre Kőrösi Csoma Sándor dans son voyage en Asie de la Transylvanie au Ladakh, d'après les descriptions des voyageurs contemporains*, în *Studia Asiatica*, Centre d'Histoire des religions, Université de Bucarest, 2000, 2001, 2002, 2003-2004, 2005, 2006.
3. Cartea tibetană a morților, (Bardo Thödol), Colecția Revistei „Arca”, 1992, Arad
4. Lama Anagarika Govinda, *Bazele misticii tibetane*, Humanitas, București, 1998.
5. Dalai Lama, *Comorile budhismului tibetan*, Ed. Herald, Buc., 2001.
6. Lobsang Rampa, *Cunoașterea de sine*, Ed. Herald, București, 2004.
7. Lama Anagarika Govinda, *Meditație creatoare*, Editura Herald, București, f.a.
8. Lama Kasī Dawa Samdup, *Yoga tibetană & Doctrinile secrete*, Editura Sophia, Arad, 1993.
9. Alexandra David-Néel, *Tainele învățăturilor tibetane*, Nemira, 1995.
10. Alexandra David-Néel, *Mistici și magicieni în Tibet*, Aldo Press, 2001.
11. Alexandra David-Néel, *Inițiativa Tibetului*, Aldo Press, 2001.
12. David Snellgrove & Hugh Richardson, *Istoria culturală a Tibetului*, Ed. Herald, București, 2003.
13. Lobsang Rampa, *Muntele sacru*, Editura Herald, București, f.a.
14. Sogyal Rinpoche, *Cartea tibetană a morții și a vieții*, Editura Herald, București, 2001.
15. Georg Feuerstein, *Tantra - Calea Extazului*, Editura Mix, Colecția „Alternative Spirituale”, Brașov, 2001.
16. Rechung Dorje Tagpa, *Milarepa, marele yoghin tibetan - Introducere în Yoga Maha-Mudra*, Imprimat în România, 1991, ca supliment al Rev. „Impact”, București.
17. Tsang Nyon Heruka, *Marpa traducătorul*, Editor Societatea Informația, București, 1992.
18. Mircea Itu, J. Moleanu, *Cultură și civilizație indiană*, București, Credis, 2001.
19. Liviu Bordaș, *Iter In Indiam*, Editura Polirom, Iași, 2006.
20. Site-ul Academiei din Budapesta și cel Wikipedia privind viața lui Kőrösi Csoma Sándor.
21. Theodore Duka, „*Life and Works of Alexander Csoma de Kőrös*”, Londra, Trübner & Co. Ludgate Hill, 1885.

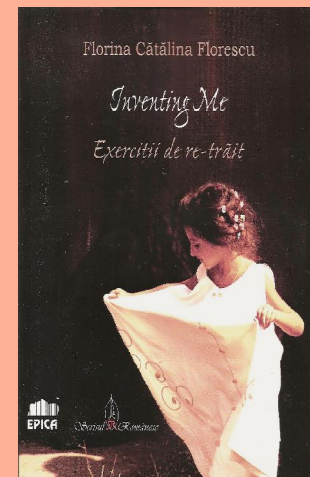
Cărți primite la redacție

Cornel Galben - *Lecturi aleatorii*, Ed. Ateneul Scriitorilor, Bacău, 2010

Sorin Calea - *Sărutul perla suflete pereche*, Ed. Sitech, Craiova, 2011

Florina Cătălina Florescu - *Inventing Me*, Ed. Scrisul Românesc, Craiova, 2011
Prefață de N.N. Negulescu

Florentin SMARANDACHE

(SUA)

„Bursier” în Parcul Tehnologic din Rome

Da, e altă viață acum, când locuiesc în Parcul Tehnologic „Griffiss” din orașul Rome, unde se află și laboratorul unde studiez: condiții mai bune și nu mai fac naveta la Marcy, deci am mai mult timp pentru studiu!

De la bază aeriană la Parc Tehnologic!

De fapt, zona din orașul Rome, statul federal New York, în care se află Hotelul „Independence Hall”, pe Geiger Road nr. 66, a fost până în anul 1995 o bază militară: *Air Force Base Griffiss* (prescurtat, *AFB Griffiss* - Baza Aeriană „Griffiss”). Purta numele lt. col Townsend E. Griffiss (1900-1942) - primul pilot american mort pe frontul european în timpul celui de-Al Doilea Război Mondial. Moartea sa a fost una paradoxală: când se întorcea în Anglia dintr-o misiune în URSS, avionul său a fost doborât din greșeală de către piloți englezi (aliați cu americanii), confundându-l cu un... inamic!

Deci, mi se pare normal ca și baza militară ce purta numele său să aibă un destin paradoxal: după dezafectare, a fost transformată în „Parcul Tehnologic și de Afaceri «Griffiss»”, care este o zonă foarte dezvoltată cu întreprinderi și instituții private și publice din diverse domenii: tehnologie, manufactură, aviație, educație, recreere, birouri! „Parcul” ocupă o suprafață de 1.416 ha sau 14,16 kmp [3.500 de acri, cum spun americanii; 1 „acre” = 4.046,85 mp = 0.40 ha este unitate anglosaxonă de suprafață; originea sa este latină, de la cuvântul „agres” (provenit din grecescul „agros”), care înseamnă „teren liber”, adică

arabil, 1 agres desemnând suprafața de teren care putea fi arată într-o zi de către un om cu un bou].

Tot în acest „Parc”, în apropiere de Hotelul „Independence Hall”, se află și AFRL Rome (Laboratorul de Cercetări al Aviației Militare din orașul Rome), unde sunt eu bursier, deci nu mai am nevoie să închiriez o mașină!

Meseria mea e să studiez și să creez!

Pe jos, fac 20 de minute de la hotel până la laborator, dar dimineața nu este prea cald.

Îmi iau și acasă documentație de citit, nu este secretă. Meseria mea este să studiez și să creez (inventez).

În cercetare, uneori îți ies rezultatele, alteori ba - riscul meseriei.

Mi-a plăcut întotdeauna să investighez și să scriu ceea ce vreau eu, nu impus de altcineva.

Învăț și la bătrânețe, la 55 de ani, de-mi scapără scânteii! Trebuie să fii mereu activ, să ai mintea preocupată, altfel te sclerozezi.

Citesc despre: asocierea/co-

relarea de date; urmărirea țintei mișcătoare folosind filtre Kalman, Kalman extins, filtrul particulelor (neliniar), filtrul alfa-beta; algoritmul unguresc Kuhn-Munkres de asociere a poziției/vitezei/altor atribute ale țintei cu măsurătorile lor făcute de senzori; predicțiile făcute de senzori; folosirea de coordonate carteziene, polare sau sferice (în funcție de specificul sensorilor); raționamentul automat din Inteligența Artificială; covarianța a două variabile aleatoare (cât de asemănătoare/deosebite sunt); varianța (din statistică) a distribuției unei variabile; distribuția probabilistică chi-pătrată pentru estimarea erorilor.

Sunt chestiuni nu prea dificile, legate de fuziunea informației/datelor furnizate de senzori.

Când citesc, am obiceiul să scriu pe cărți/articole, să subliniez, să deviez rezultatele în altă direcție ori să le generalizez. Murdăresc cărțile (care-s ale mele).

25.06.2009

Am timp mai mult de citit, de aprofundat, de „scobit” pe mar-

ginea ideilor. Sunt plătit ca să citesc lucrări de cercetare, să mă perfecționez. E bine!

26.06.2009

Mi-am făcut fișă la biblioteca Laboratorului de Cercetare al Aviației Militare și am împrumutat o carte, „Matematica fuziunii datelor”, de I. R. Goodman, R. Mahler și Hung T. Nguen (1997), să învăț despre „mulțimile aleatoare”, care se pare că generalizează „mulțimile vagi” (oare, și pe cele neutrosifice?... trebuie să verific) Teoria Dempster-Shafer (oare, și Teoria Dezert-Smarandache?).

Biblioteca Katie Parker mi-a arătat și cartea mea, „Dezvoltării și aplicații ale Teoriei Dezert-Smarandache”, vol. 3, 2009, pe care le-am donat-o eu, expusă la noile achiziții.

Am descoperit în baza de date că aveau și primul volum din colecția respectivă, plus link-uri făcute la fișierele în format PDF din site-ul meu de la Universitatea „New Mexico” din Gallup (prescurtată uzual, UNMG) la primele două volume ale colecției.

28.06.2009

La Hotel „Independence Hall” primim gratuit la sala de recreere două ziare locale: „Daily Sentinel” (Sentinela zilnică - vezi foto) și „The Griff” (este o prescurtare a numelui Parcului Tehnologic și de Afaceri, deci l-am putea traduce „Griffissul”), cu informații militare generale, mai ales despre aviație, dar și știri din zonă.

UNIVERS
POETIC

Aceste poeme sunt traduse în cadrul Proiectului Internațional poetry pRO,
coordonat de Lidia Vianu, Director al Masteratului
pentru Traducerea Textului Literar Contemporan -
Universitatea București, <http://mttlc.ro>.

EMILY WILLS

Bârfe

Cea mai bună colegă a fiicei mele
i-a spus celei mai bune prietene a fiicei mele
că ea, fiica mea, nu o place pe prietena ei chiar deloc
și că doar se preface.

Cea mai bună prietenă a fiicei mele
i-a spus mamei sale, care este și prietena mea
de fapt, ceea ce îi spusese cea mai bună colegă,
iar prietena mea s-a gândit că mai bine

nu îmi spune, pentru că era oarecum confidențial.
Între timp, cea mai bună colegă i-a spus fiicei mele
că cea mai bună prietenă îi spusese ei, cea mai bună colegă,
că nu o place pe ea, pe fiica mea, chiar deloc și că doar se preface.

Când fiica mea mi-a spus, nu am știut cine se preface mai bine,
dacă sau cui să spun, dar după o noapte nedormită i-am spus
prietenei mele care o cunoaște pe mama prietenei
cât de cât, iar ea a spus că totul este foarte confuz.

Îmi amintesc cum colega mea cea mai bună
nu îmi era tocmai prietenă, darămite cea mai bună, iar eu doar
mă prefăceam din cauza surorilor ei îngrozitoare și a părului ei
blond de prințesă, și cum nu i-am spus niciodată mamei.

Iar acum mama celei mai bune prietene îmi este prietenă
și la fel și prietena confuză care o cunoaște cât de cât și nu cred
că se prefac. Probabil că în sfârșit ne-am maturizat și am scăpat
de obsesia părului blond în nopțile nedormite cum am putut
mai bine, dar fără să le spunem mamei noastre.

Traducere de Raluca Mizdrea

VICKY WILSON

20 martie 2000

O femeie dă naștere într-un copac,
iar eu stau gol, întrebându-mă cine sunt.
Am tapetat baia cu faianță verde de culoarea sirenei

dornic să creez o imagine, să prezint o scenă
de o liniște estetică. După două zile de travaliu
o femeie dă naștere într-un copac

aproprie gura de sfârc cu o certitudine instinctivă. Imaginea
reflectată a feței mele se dizolvă, se deformează parcă de durere
în timp ce aburul întuneacă pereții verzi de culoarea sirenei.

Trupul ei se desface, apa i se scurge pe picioare.
Dușul meu puternic înteapă și rănește pielea mea expusă.
Sophia Pedro a dat naștere într-un copac

o imagine optimistă a apărut pe ecranele noastre TV, ignorând
miile de oameni care au pierdut totul. Am făcut bine tapetându-mi
baia cu faianță verde de culoarea sirenei?

Se aud elice de elicopter deasupra capului. Întind mâna
după unt de cacao și cremă de aloe vera.

Mi-am tapetat baia cu faianță verde de culoarea sirenei.
În Mozambic o femeie a dat naștere într-un copac.

*Traducere de Raluca Mizdrea***Scoala de vară**

E prima oară când suntem departe de casă, New Brighton, 1971
și e noroi acolo unde-ar trebui să fie plajă.
Exersăm developés și ronds de jambe
împărțim paturi duble, patru într-o cameră, și în acea ultimă seară

respirația ei îmi încălzește gâtul în timp ce-mi șoptește
povești despre școala ei de dans londoneză: ce poartă băieții
pe sub dresuri, cum a ajuns ea în Topul Celor Mai Populare,
ce îi lipsește. O-mbrățișez și simt atingerea
degetelor ei gădilându-mi josul coapselor
înconjurând șoldul, ridicând-mi cămașa de noapte din nailon.

Adăpostiți sub cuvertura de pat brodată ne conturăm trupurile
iar și iar de parcă am scrie în oglindă, inimile noastre bătând
la fel de repede ca aripile lebedei de la fereastră.

Mobila din lemn de mahon se-nalță deasupra noastră
iar noi ne-ntrebăm ce-am făcut.

Traducere de Gabriela Moateru

MOIRA MERRYWEATHER

Str. Torgovaya, Nr. 6, Odessa*pentru Val Bridge*

Inima cuiva bate încet în întuneric
acolo unde știu că a bătut a ei.

Nu există niciun scaun și nicio pernă care să-i fi păstrat căldura;
nu-i nicio rămășiță a vreunei amprente.

Visele și suspinele din nopți aparțin unor vieți diferite,
separate

de gene care nu au nimic în comun cu mama, cu mine.

Acolo unde Babushka mea fredona cântece de dragoste,
de leagăn, într-o limbă facilă, nu cea nativă,

se aude o melodie pe care n-o voi auzi niciodată

fredonată de voci necunoscute. Alți copii. Alte feluri de moșteniri.

Dar undeva în casa care a fost a ei, undeva în întuneric

se găsesec fragmente desprinse din mama mea,

din mama mamei mele și un păr castaniu, probabil,

prins între atunci și acum ghemuindu-se în căutarea unor bătaii

de inimă familială, a unui plânset de copil în noapte.

Traducere de Gabriela Moateru

ANNIE CLARKSON

Dragoste cu năbădăi

Iubirea de sâmbătă e pe punctul de a mă distruge, dorind mai mult de un sărut în stația de autobuz, mai mult de-o șovăială pe scaunul din spate:

haos și minciuni la întâmplare
lupte amețitoare într-o partidă a hainelor
împletiri și încâlceli de păr,
degete și picioare;

noaptea ne-au învăluit
în săruturi scaldate în bere slabă
umplându-ne de suferințe
la ore matinale pe străzi lăturalnice;

acea trecere lentă spre diminețile de duminică
cu zorii apăsând pe pleoape,
cu viața lunecând într-un ciclu
de înscrișuri pe hârtie ieftină.

Traducere de Gabriela Moateru

Omul de la Bâlci

părul închis la culoare cărlionțat în jurul urechilor tale, miros de generatoare și țigări și denim murdar, tu deschizi ușa spre pielea mea plimbarea din viața mea exploatarea din țipătul din interior lăsând ușor să iasă închirierea nevoia a respira sudoarea ta să mă ia interior. Te uiți ca și cum mă rotesc în jurul tău, și eu sunt câinele tău pe un fir, rulota ta.

rece mirat spre partea din spate a unui câmp pe care mai târziu am putea zăcea pe păpădia călcată în picioare și urzici, îmi imaginez că ai gust de usturoi și chimen și fum de lemn, și cu aceste lumini albastre din ochii mei, strigând *mergi mai repede*, vocea ta este ancorare de ploaie împotriva unui tambur de apă.

măinile bătătorite și piele aspră ruptă, tu-mi spui *dragă* cât mai aproape de urechea mea cât un bărbat poate, gura ta un morman de frunze umede, umerii tăi sunt movile funerare, pieptul tău albia unui râu vreau să stau jos pe genunchii mei și să mă aplec.

Ia-mă în întunericul de pe câmp, unde stelele sunt sub noi pe brațele întinse ale felinarelor, unde câinii latră în depărtare și numele meu este murmurat de motoare.

Traducere de Denisse Meda

GRAHAMHIGH

Leucoplast

La disecție, nu toracele crăpat,
despicat precum un gândac, între
cutele cenușii fără viață a sânilor ei:
Nu acesta a rămas intact. Nici
plămânii cenușii, secționați din trahee,
puși într-un vas de oțel așteptând cuțitul
precum curcanul pentru cină, veștejiți,

uniți ca frații siamezi la gât.

Ci plasturele Band-Aid de pe fruntea ei.
Roz livid, adunat pe pliurile cenușii
ale pielii ei, încrețită de apă, singurul lucru
ce-i contesta goliciunea.

Ca și cum corpul neînsuflețit ședează drept,
arăta a persoană din nou. Doar un astfel de
indiciu al trecutului ei, mic precum aria-i
ar putea să dezvăluie, m-a încremenit,
m-a făcut să ezit cu bisturiul în mână.
Aici era o femeie care, înaintea căderii
fatale în canal, s-a izbit puternic
de un perete sau de pumnul cuiva
și a fost pansată la rezezeală.

Un vecin sau un simplu trecător,
un voluntar într-un azil sau poate
ea însăși, a făcut, cu acest plasture,
un mic gest de afecțiune. Cumva,
din respect sau aversiune,
antreprenorii de pompe funebre care
au spălat corpul, l-au lăsat acolo, de parcă
prezența-i ar acoperi acea asociere
la care nu vrem să contemplăm.

Un subiect de anatomie cu un trecut,
devine la fel de deplasat ca un făt pătat
de nicotină și cu cicatrice, repugnant de uman
într-un moment inadecvat.

Am ridicat capetele dezlipite cu bisturiul,
conturul lipicios se vedea încă datorită murdăriei.
Încă definit. Singurul lucru rezistent la apă
pe care l-au agățat din canal.

Traducere de Petronela Corobleanu

Constituție interimară

Când a venit tancul și capătul casei noastre a explodat
a fost „*Un moment decisiv în istoria Irakului*”
a fost îngrozitor pentru că mama nu era acasă.
mobila ajungea în stradă. Apa țâânea peste tot. Ne-am ascuns
într-un colț sub o ușă și am stat tăcuți până s-a întunecat
Când se făcu din nou lumină, Tameem plângea.

Am găsit niște pâine și am tăiat-o în trei bucăți egale. „*Este primul proiect de lege a drepturilor al Orientului Mijlociu*”. Rasha trebuie să primească o bucată pentru că este doar un copil și are nevoie de hrană. Tameem trebuie să primească o bucată pentru că mâna lui încă sângerează de când a căzut peretele peste el. Și eu trebuie să iau o bucată pentru că am opt ani și trebuie să am grijă de noi toți până se întoarce Mama.

Timp de două zile am încercat Să ne ascundem în întuneric,
deși ușa este prea grea ca eu să o țin.

„*Încă mai sunt chestiuni ce trebuie soluționate*”

Și apa încă mai curge pe pereți. Ne băgăm în patul mamei
pentru că este suficient de mare pentru toți trei.

„*Shias, Kurds și Sunnis vor fi în mod egal împuterniciți
să conteste deciziilor majorității*”

- Și pentru că e singurul care a mai rămas
Nimeni nu a venit după noi.

Traducere de Petronela Corobleanu

Îngropat*în memoria lui W.J.H.*

Așezat vizavi de tine: trupul tău, încercând să înțeleagă prin simțuri - un observator - uitându-se la cum pare. Trupul tău neînsuflețit nu pare dens sau greoi, ci fragil și cu delicatețe creat. Precum lemnul mâncat pe care viespile îl lasă în urmă, o coajă laminată de fagure. E ca și cum au creat o imagine a ta aici, tot o suprafață cu detalii concise, lăsate la lumină.

Ca de hârtie, chipul tău este un felinar stins. Întind mâna să-ți ating obrazul, atât de nesigur încât par delicat, și poate sunt, doar că eu mă strădui să urmăresc cât de diferit este acest chip față de al tău. Tresar, aproape cu vinovăție, la permisiunea de a atinge, ce nu trebuie să chibzuiască răspuns sau simțire, familiar o clipă, cu ceea ce în curând va să fie cenușă.

Probabil ți-am mai mângâiat pielea așa când tu erai tânără, iar eu doar un băiat, când ți-am modelat chipul, întinzându-te pe spate ca acum, dar răsând, lăsând să picure ghipsul umed peste gura ta, peste ochii închiși, și simțeam însuflețirea aerului cald răspândindu-se din paiul prin care respirai pe mâinile mele pe când înmuiaș și turnam încet fâșia de ghips peste tine.

Atunci, ca și acum, m-ai lăsat să ating, îngăduitoare, dornică să vezi ce numiseși deja „mască mortuară”, Dar nu voiam să te las s-o vezi înainte ca mulajul papier maché să fie finisat. Am lucrat toată noaptea în dormitorul meu, netezind pasta cenușie în mulaj, așezând strat peste strat, împrăștiind hârtia ruptă în bucăși, adezivul și creta, mângâindu-ți chipul, iar și iar.

*Traducere de Petronela Corobleanu***DENISE McSHEELY****Mai presus de cuvinte**

Cândva, stăteam împreună nemișcați pe jumătate adormiți tu așteptând alături de mine așteptând ca eu să mă trezesc De-ar fi s-aștepți stând de veghe cu pasiune, ai aștepta, spunându-mi apoi că ai așteptat

deși era târziu, întunericul întretăiat de zori lumina revărsându-se tu treaz și așteptând Eu așteptată

*Traducere de Petronela Corobleanu***Esență**

Nimic înalt aici unduirea solului, lăuntrică, introspectivă ca și cum s-ar scufunda înapoi în propria esență. Pe neașteptate, un copac - frunze negre imense se împrăștie un complicat trunchi străin un palmier anormal trandafiri târziu izbitor de petalați oglindirea apei subită, prezentă - un lichid verde întins. Drumurile se întind noroioase și neclare gravuri precise neliniștea lor ascunsă lup de mare, corăbii impunătoare.

*Traducere de Petronela Corobleanu***Creție***(după o serie de tipăriri ale fiicei mele)*

A eliberat din acel loc liniștit din sufletul ei o culoare vibrantă și este albastru iarăși și iarăși albastru. Se disting acum forme dintre cele mai delicate și străvezii benzi scăpate pe hârtie, o urzeală de solzi. Uneori se discerne un cafeniu plâpând precum capul unei vidre cuibărite în palma ta. Apoi o incizie stacojie, o spirală de un crem catifelat - ori un remarcabil susur de un galben-verzui ieșind la iveală din loc în loc. Universul albastru își are propriile semnificații profunde și îndepărtate precum infinitul. Universul albastru cântă redându-și unicul sunet.

*Traducere de Petronela Corobleanu***LYN MOIR****Stârcul de pe dig**

De patru ori ai venit, în patru dimineți, santinela gri a zorilor, cu ciocul ca o lamă, cu picioarele ca două fusuri, pe pietre medievale. De patru ori mi-ai întors spatele, cu roba ta academică de pene zbârlită la gât. Rigid și neînduplecat, te uitai fatidic către mare, cocoșat, un bătrân bombănind din cauza neputințelor sale.

Am fost uimită să te văd ca pasăre, atât de asemănătoare ție încât nu am ezitat

deloc atunci când te-am recunoscut, deși sperasem la manifestări mai apropiate. Ultima dată când ai apărut, te-ai răsucit stângaci, te-ai uitat fix, ai dat din cap, ți-ai afundat ciocul în apă, salutând scurt înainte de a-ți lua zborul.

*Traducere de Oana Badea***După furtună, stelele**

Mergând din nou să văd ploieri și scoicari după furtunile de patru zile, picioarele mi se împiedică de constelații de stele de mare împrăștiate pe nisip. Se încolăcesc una peste alta, peste cochilii și pietricele, nerăbdătoare ca valurile să le elibereze din nou în curenții lor, să arunce un zodiac de apă în jurul mării.

Moluște nedeschise marchează limita fluxului, rând peste rând de unde sinusoidale, provocând păsările să ia mai mult decât câteva, simbolic. Siguranța crește odată cu numărul, ele concurează cu stelele în cantitate și scânteiază orbitor în țara nimănui udă-uscată dintre elemente, împotrivindu-se câinilor care le adulmecă și cizmelor de cauciuc.

Orașul privește, șovăielnic, prin ceața care plutește peste valurile semețe, turnuri și clopotnițe ce nu vor să despice perdeaua subțire, știind că vânturile care le-au biciuit pietrele zile întregi s-au putea întoarce, cu forțe duble. Scoicarii alunecă de-a lungul țărmlui, dansează pe nisipul plin de stele, împreună cu ploierii și ciorile.

*Traducere de Oana Badea***Plopi de Lombardia**

Acești maiestozii copaci, aspiră spre sublimul ceresc cu crengile superioare îndreptate rigid în sus, stau aliniați pe lângă drum, și măsoară marșul dus odată de trupele lui Napoleon. Drept în față te izbesc ciudații invadatori a speței noastre insulare mai puțin romantici evident decât mestecenii nativi, față de zada, retrasă și smerită, mai agresivi și străini într-un loc unde toate ce-s străine nu-s prea populare. Refugiați de două ori, ei vin în deghizare drept lombarzi, din Italia de nord, cu ecouri de preocupare ale omului renascentist. Se amestecă în peisajul nostru, din tablouri împrumută identitate. Spioni, în continuă schimbare, aduși din Afganistan într-un mod ilegalist.

Traducere de Răzvan Sebes

GRAHAM CLIFFORD

Pe o pantă

Captiv pentru totdeauna în acest oraș
o închisoare verde, în aer liber,
cu prea mult cer,
o prea mare suprafață
ce repede se domolește
în care fete-bătrâne și bogătași
care poartă jeanși apretați trec
cu priviri încruntate pe culoarele
din supermarket.
Îi servești, moccind, disperat
după porția ta.
Poate că ai fost uitat sau
în cel mai bun caz, ceea ce meriți
e un carnaval lângă ecluzele canalului,
cu bibliotecara orașului și corul ei
Silver Thread rezonând în impas
printr-un megafon care în același timp
derulează Devizes Hospital Radio
în timp ce copiii -
ai fost și tu unul cândva -
rămân gură-cască la animatorul
cu baloane de vreo 70 și ceva.
Acesta poartă o ceartă cu păpușa
din mână.
Îi face pe aceștia să plângă iar ploaia
înnegrește pavajul și cărămida.
Lebedele refuză să mai fie hrănite, să-i
fericească pe cei care le hrănesc;
ce găhuri numai bune de sucit.

Supercinetul se-nchide
într-un huruit.
Încă mai avem ore de lumină.
Te duci să treci strada,
te oprești la linia galbenă dublă -
toate aceste drumuri duc spre rude,
sau spre abatoare cu porci și vite,
frenetic prin noapte,
sau mai rău,
se întorc de unde au început.

Traducere de Răzvan Sebeș

LYNNE REES

Vara din '63

Am fost primii de la capătul străzii noastre
care și-au cumpărat frigider.
Pregătirile începuseră
de săptămâni înainte -
cămara de cărămidă din colțul bucătăriei
a fost dărâmată, iar pe podea am pus
linoleu nou.
Când îl aduseră, vecinii ieșiră afară
să vadă cum imensitatea albă
e transportată pe poarta din spate.

Ziua următoare mama făcu înghețate
pe băț din portocală strivită,
iar eu o supsei pe a mea
până mă durură gingiile.

Construiam pe plajă castele de nisip
când îi spusei prietenei mele Kathryn
de noul nostru frigider,
iar ea mă lovi peste cap cu o lopățică
cu mâner lung
și fugi acasă plângând.
Mama mi-a spus despre Kathryn
că nu-i plăcea să fiu diferită de ea.
Iar acum eram diferiți.
Untul nostru era tare.
Aveam mazăre congelată.
vecină nouă: cercetând în secret
rufele ei de pe sârmă

Traducere de Răzvan Sebeș

JOAN POULSON

Duminica la Nisa

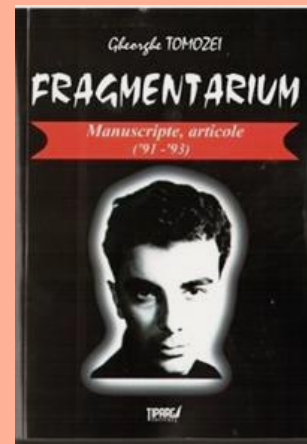
Marea și promenada culese
dintr-o pânză de-a lui Dufy
luminoasă și albastră ca un heruvim în zbor
însă pe deasupra capului, pescăruși
încearcă să ne convingă
că ei sunt vulturi
și lângă masa alăturată
un câine afișează un tic nervos deranjant.

Traducere de Anamaria Petrache

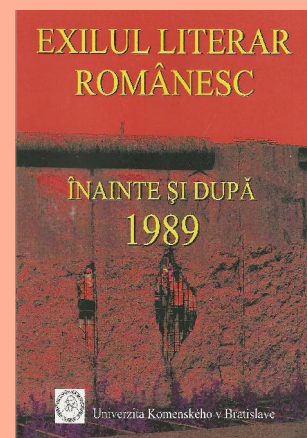
Pentru a o face magică

Era neobișnuit de fierbinte
frasinul răsufla sub praf
pe măsură ce ne apropiam
rămurele înmugurite de culoare închisă
spintecau cerul.
Toată viața mea am fost adeptă a
luddismului
Dar încântată să aștept lângă tine
în acea cameră
ca albastrul Pacificului
Antecamera pentru miracole.
Bunicii tăi aveau încredere în ierburi.
Am făcut ritual,
Am trimis energii vindecătoare,
m-am bucurat în taină să fiu numită
vrăjitoare
și această lungime de undă s-a întins
Ca web-ul Îndrei de la viață la viață.
Embriologistul
O face magică apoi.
În dimineața asta aștept singură,
cu buzele uscate
telefonul ca un magnet.
Am atins acest copil, știe că există.
Creatură strecurată în piele.

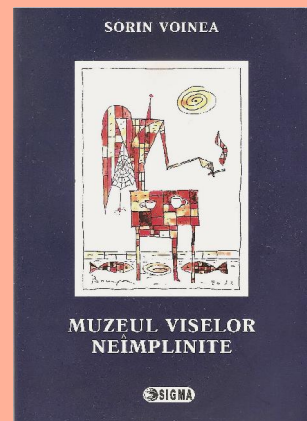
Traducere de Anamaria Petrache

Cărți primite
la redacție

Gheorghe Tomozei -
Fragmentarium, Ed. Tiparg,
Pitești, 2010 (Ediție realizată de
Cleopatra Lorințiu, Ion C. Hiru și
George Baciu pe baza documen-
telor de arhivă furnizate de Maxi-
milian Tomozei, fiul poetului)

*Exilul Literar Românesc
înainte și după 1989*,
Universita Komenského v
Bratislave, 2001
Editori: Jana Palenikova,
Daniela Sitar-Tăut

Sorin Voinea, *Muzeul viselor
neîmplinite*, Ed. Sigma,
București, 2011

Slavomir ALMĂJAN
(Canada)

Poetul și marea...

Există ceva atât de adânc în zâmbetul noului născut... Ați văzut cât de ceresc este? Este ceva care trece de puterea mea și a ta de a înțelege. Și poate că nu sunt singurul care îmi exprim mirarea... Ce este, de unde vine, ce strună în ființa nou născutului este mișcată? Este expresia unui absolut deliciu în surâsul acela! Am spus deliciu? Oh, da, deliciul sau desfătarea în sensul cel mai pur al cuvântului nu sunt de natură restră. Nor avem doar imaginea acestora într-o oglindă informă. Aproape tot ceea ce ține de plăcere sau desfătare este mai mult sau mai puțin pervertit în realul nostru. Dar surâsul pruncului în somn este, fără îndoială, expresia unei desfătări pe care noi n-o mai putem percepe. Bătrânii locului unde am crescut spuneau că atunci când pruncul surăde în somn el "vede" chipul lui Dumnezeu. Vedeți, nou-născutul nu are puterea discernerii așa cum o pricepem noi, n-are noțiunea absurdului, dar nici a relativului, el n-are așa-zisul sens al umorului ca să-i provoace râsul... Vedeți? până și râsul este pervertit în realul nostru! Umorul, sursa generală a râsului pe tărâmul muritorului, se bazează pe distorsionarea realității sau crearea unei stări absurde... Și pentru că asta vine în direct conflict cu normele acceptate ale percepției existenței noastre, apere râsul... Un astfel de râs rareori aduce laude lui Dumnezeu. El este mai degrabă iluzia plăcerii pe cheltuiala altcuiva.

Biblia ne spune că plăcerea vine din rai întrucât tot ceea ce a existat acolo a fost creat ca să fie plăcut la vedere și bun la gust. Desfătarea cea generatoare a unui adevărat surâs era ca fumul tămâii în narile Creatorului. De fapt, toată existența în Eden era o reflecție a prezenței lui Dumnezeu. Acolo râsul era la el acasă și plăcerea era fondul pe care relația dintre om și Dumnezeu și implicit dintre om și creație se desfășura.

Spinii și pălămilele lumii în care a fost alungat omul au schimbat atât de profund statura umană încât omul a devenit ființa în al cărei centru de preocupări este propria lui supraviețuire. Din omul pentru care existența era sursa desfătării a rămas doar omul în căutarea desfătării pierdute.

Și nu era nevoie de un concert de Mozart sau de vraja vreunui maestru al versului ca să aducă deliciu în inima omului. Toată existența era în starea ei ideală deci nu exista nevoie ca aceasta să fie idealizată prin artă. Desfătarea și râsul erau acasă în grădina Edenului. În prezența idealului sau a sublimului, răspunsul omului este adorarea și cântecul lui era doar proclamare a acesteia. În prezența lumii ideale singurul răspuns al omului este suprema desfătare.

Apoi a venit căderea urmată de cea mai dureroasă consecință posibilă: blestemul. De fapt, atât de profundă a fost schimbarea încât cuvintele noastre și-au pierdut puterea de a exprima fie chiar și o fărâmă din idealul pierdut. Spinii și pălămilele lumii în care a fost alungat omul au schimbat atât de profund statura umană încât omul a devenit ființa în al cărei centru de preocupări este propria lui supraviețuire. Din omul pentru care existența era sursa desfătării a rămas doar omul în căutarea desfătării pierdute. Ca să fim mai cuprinzători, am putea spune că, de fapt, omul a devenit ființa unui efort susținut înspre reintegrarea lui cu mediul din care a fost alungat. Din clipa alungării și până azi, mâinile lui nu au încetat să se înalțe înspre ceva ce nu mai putea fi atins. Divinitatea cu care cândva a fost în termeni de „Bună ziua!” a devenit, dintr-o dată, partida învingătoare a unui război cu care tratatul de pace nu a fost încă semnat. Au fost încercări de toate felurile dintre care religia și arta au fost cele mai importante. Religia sau încercarea omului de se pune față în față cu Dumnezeu prin birul muncii și al supunerii în aș-

teptarea anului de grație, și apoi arta ca mod de a sublimiza această realitate prin inspirație și mai apoi prin expresie. Deseori arta a fost limbajul cu care Dumnezeu însuși se adresa ființei umane.

Ceea ce încerc să comunic aici, în articolul de față, nu este un tratat de filosofie sau un eseu pe tema artei ci doar o meditație prin care încerc să pătrund în tainele pe care Dumnezeu le-a semănat pe drumurile peregrinării noastre tocmai cu scopul de a ne oferi încă o fereastră înspre sublimul în care am fost creați și suntem rânduiți să ne întoarcem. Menirea poetului, pe care Dumnezeu l-a așezat în mine, este de a stârni în semenii mei dorul după acest sublim. Creația artistică, în sensul adevărat al cuvântului, este sarea cu care Dumnezeu dă gust pământului prin poezii născuți din el.

Din nefericire, mintea omului a creat alternative ale desfătării prin gratificare imediată. Așa cum am spus, acestea nu sunt desfătări, ci doar alternative sau surrogate care nu produc altceva decât o satisfacere vremelnică a **setei** de plăceri. Și asta prin pervertirea a tot ceea ce are origine divină. Râsul devine răspunsul la ridicol și nu la starea ideală a existenței cea generatoare de desfătare. Expresia celei mai adânci intimități conjugale, sexul, este pervertit până acolo încât încează să mai fie taină și este comercializat în tot felul de ambalaje înspre interesul meschin al câtorva... Ceea ce așa-zisa artă de azi face, este să idealizeze grotescul nu înspre reintegrarea omului cu sublimul ci înspre orbirea lui față de sublim.

Mai privește o dată, dacă vei

avea prilejul, surâsul nou-născutului, în somnul lui. Ochiul lui sunt închiși pentru realul nostru dar pot vedea ceea ce nouă ne este inaccesibil. Sublimul care îl desfătă nu stă în cuvinte pentru că pruncul n-are încă o limbă, nu stă în culorile pentru că pruncul nu poate discerne culorile, nu în sunet pentru că pruncul nu a fost încă expus vacarmului lumii acesteia... Este ceva, în prelungirea acestui surâs, care vine dintr-o realitate, de fapt singura realitate pentru care merită să trăiești. Poate că ochii lui, ai pruncului, văd Împărăția...

„Te laud Tată, Doamne al cerului și al pământului, pentru că ai ascuns aceste lucruri de cei înțelepți și pricepuți, și le-ai descoperit pruncilor.” Matei 11:25

Hmm... Ce minunat prilej de meditație și autoanalizare! Este nevoie să ne întoarcem la starea pruncului zâmbind în somnul lui. El vede lucrurile ascunse pentru noi și n-are o limbă drept cârje, n-are nevoie de artă pentru a atinge sublimul pentru că el viețuiește pentru o scurtă vreme în sânul sublimului până ce spinii și pălămilele îi vor încărca mintea cu zorzoanele grele ale deșertăciunii... Omul este, așa cum am spus, o ființă conștientă de sine și capabilă de fericire chiar și înainte de naștere sau după însuși moartea sa... Citiți, înspre edificare, ceea ce un înțelept al înțelepților a găsit cu cale să ne spună sub influența inspirației divine:

„Și am găsit că morții, care au murit mai înainte, sunt mai fericiți decât cei vii, care sunt încă în viață. Dar mai fericit decât amândoi am găsit pe cel ce nu s-a născut încă, fiindcă n-a văzut toate relele care se petrec sub soare.” (Eclesiastul 4:2,3)

George FILIP (Montreal)

Dragi prieteni,

*am în poeme și Hristoși... și opinii
politice și personale, așa că le urez
tuturor cititorilor LECTURĂ PLĂCUTĂ!*

AUTOGRAF

a mai rămas ceva pe dedesubt
din lânzezeala flămândului fruct
și hiena din turbarea sângelui meu
s-a înecat în acel infestat eleșteu.

arhanghelul plecase cu vaca s-o pască
sau s-o-nvețe cum să ne renască,
oricum - poteca cea veștedă
părea prin grundișuri mai netedă

numai că dintr-o cărămidă
mi-a sărit sub plaivas o omidă
care - și ea - cu două capete,
dorea, ca larvele, să se lapede

și m-a mușcat de mâna cu care scriam.
vai... prin oglinzi ce tânăr eram;
cel mai locotenent din veacul tango
acordat mie - de Brigitte Bardeau.

dar trupul meu vechi mereu mă înjură
dintr-un album cu copro-cultură
și din tuberculul trupului meu
a răsărit... ERAT DUMNEZEU!

SĂ FIU NIMIC

să vin pe o planetă geoidă...
nici sfera nu a fost descoperită.
triunghiurile zac în piramidă,
deci, să mă nasc din nou, nu prea merită.

ce să admir? - doar tâlcuri relative.
rotundul nu-i rotund ca-n teoremă.
istoria-i un bâlci cu recidive
și doar satrapii se cioplesc în steme.

punct fix noi nu avem prin universuri.
ne naștem fără nici-o aprobare.
câte-un nebun scrie pe frunze - versuri
și ne-ngrozim de petele din Soare.

știu eu un ghiorghe care se tot teme
că el nu va răzbi prin găuri negre.
în două mii și doispe - stratageme
s-or confrunta cu ființele întregi.

desigur: se va cere pașaportul.
în raiuri nu-s admiși și șarlatanii;
lor le lăsăm în pragul casei - mortul,
vicii, perversitate, gologanii.

știu îngerii ce e impertinența.
sunt vameși ei - la poarta către ceruri.
când vrei să intri să-ți explici absența
când ai sfidat divinele apeluri...

oameni bătrâni, sau tineri ce nici nu-s
acum născuți, v-o spunem înc-odată:
nu veți atinge talpa lui Iisus
că îl veghează Maica-preacurată.

trăim pe Terra doar așa, de-a dura
și ne-mpușcăm bunicii și părinții.
unde e mai a dracu tevatura
ne repezim cu parul și cu dinții.

vroiam să mă renasc dar îmi mut gândul.
vând dreptul de-a mă naște la un altul.
rămân nimic că nu-mi e mie rândul,
să mă botez sub sfântul cer - înaltul...

VEACUL XX

a fost o climă aproximativă
și îmi remember, morți, răgneau soldații
atunci când au căzut în recidivă
să se împuște puii primi - cu frații.

ne însușisem - parcă - niște carte
dar tehnici noi aveau și politrucii.
mulți dintre noi ne emigram departe
și cârma Țării o țineau calmucii.

în veacul ăsta natul n-a dat roade
cu președinți aleși și de ispravă.
au fost poeți cu ranguri de iscoade
și politrucii cu ticnafes în glavă.

noi am creat tovarășa femeie.
simboluri roșii ne-au furat copiii
iar un oltean s-a dus către Lactee Lactee
și-am devenit proparii României.

doctrina se rânjea prin constituții
dar cine pe bandiți să îi răstoarne?
era momentul unei revoluții,
când să-l pălim pe dracul între coarne.

deci - au sărit flăcării din răstoace
și l-au pleznit pe dracul pestre zotcă
dar nu știm lume mare cum se face
că evul nostru mai miroase-a vodcă...

FIULUI NECUNOSCUT

fiule, ni te-a promis Maria
și c-o să-ți dea viață - negreșit.
într-o dimineață, precum eu, odată
la pervazul casei noastre ai venit.

n-am deschis că nu eram acasă.
nu eram nici prost și nici banal,
dar, feciorul nenăscut, al nostru,
avea hibe multe pe la tribunal.

am lipsit de-acasă niște vreme.
numele-mi era de ceva rang.
nu putea din ceruri să te cheme
și s-aduc în casă un bitang.

ai venit în toamna următoare
veșmântat cu-o prea frumoasă robă.
noi purtam paltonul - demodatul
și n-aveam nici lemne pentru sobă.

am aflat că te-ai culcat la ușă.
după multă vreme - am venit.
maica ta storcea din vlagă hrană,
eu eram poet nedomolit.

timpul a trecut - și vârcolacii
i-am strivit prin ringuri, fără teamă.
ducă-se perversii la toți dracii!
am ajuns cu greu poet de seamă.

îmi țin palma streășină privirii.
am în suflet vlagă și afront
și privim în doi - cântând poeme,
poate reapari la orizont.

de-ai veni și-am pune nume george.
haide... împlinește-mi fantezia.
poate te-ai născut în altă casă
dar noi plângem - george și maria...

BOCET LA CERURI

și ceasul e bătrân de-atâta timp.
iubito, numai noi mai suntem tineri
și auzim un bocet din Olimp
când bate toaca-n zi de Sfânta-Vineri.

pe plaja lumii pașii nu s-au șters
nici visele ce le-am urzit - integre.
pe fiecare val am pus un vers
în panoplia Mării mele - Negre.

acolo, pe la TUZLA, e un plop
care veghează casa mea - furată
și ploile bat reci și-n orice strop
se-aude vocea mamei - preocupată.

iubito, ni s-au dus părinții-n cer
iar noi mușcăm din pâini de-nstrăinare.
e bună pâinea, o-nmuiem în zer
și ne corcim mereu prin lumea mare.

să-mi spună un român - român curat,
că lacrima din doruri nu-i amară.
în veacul nostru - timpu-i blestemat
și-au răstignit în cruci întreaga Țară.

de sărbători trimitem daruri... daruri,
dar poți să-ți saturi neamul prin pachete?
chiar frații noștri ne-au jucat la zaruri
și se hrănesc cu vrafuri de decrete.

femeia mea, românii mei frumoși,
să punem mâna să gonim ocară
și să strigăm la cer și la Hristoși:
nu răstigniți pe cruce toată ȚARA!

STRAJĂ LA IUBIRE

ce monștri triști mai pot să mă dărâme
când fildeșul din gură mi se frânge
și-n smârcul vieții mele - multe râme
se miră că stejaru-mi nu mai plânge...

stejarul - trupul meu sădit pe-o stâncă
adusă de la Marea mea-n caiace,

da - stânca grea cu tenul de bordâncă
la care ne mirăm cu... ptui... piei drace!

tu, hârcă rea, mai fragedă ca mine,
ce-mi scoțoești prin vârstele secrete,
vulturul meu se ia în colți cu tine
și te alungă dintre parapețe.

du-te-n pustie!, nu-mi turna otravă
în călimara plină cu poeme.
versetul meu răsună a otavă
și nu este scornit din stratageme.

mai lasă-mă... deretic pe sub soare
tot ce a fost de nedereticat
când eu vindeam prin târguri mărtișoare
iar Dumnezeu... era pe-atunci soldat.

ai colți de fildeș - hoască domnișoară
iar pruncii tăi i-ai dus prin țintirime
și cât ești tu de hârcă - bunăoară
Edenul tău e-n tot Sfânta-Treime.

e primăvară, știi ce e culoarea?
nu ai dansat nicicând cu ghioceii.
pe lumea asta nu ți-ai pus ardoare
și seminția-n pântecul femeii.

un diavol ești - doar o nezămislire
ce pângărești lumina și bugeacu;
eu cânt prin viață Sfânta-pomenire,
iar voi, satanii, duce-vă-ți la dracu!

DIN FACERE

...și-ai plâsmuit femeia - era pur
și nu erau iscoade primprejur
era o zămislire mai zămislită ca
o nemărturisire din Maica-precista.

și ai luat neantul și l-ai făcut chirpici
să puneți o zăloagă din cer și pân-aici
să nu treacă nici paseri,

nici umbre de strigoi
și la încrucișare ne-ai plămădit pe noi

sărmanii pui ai lumii - copiii cei mai sfinți
ce ne-am născut în taină

din falșii nepărinți
să nu avem prihană, sămânță s-avem,
crez
ca un mirabil fructus - în bobul de orez.

nimic nu era gata și ai făcut aezii
să pună răsăritul în pântecul amiezii
să nu-ți mai doarmă puii
pe-acest terestru fort
să emigrăm haotici cu fără pașaport.

și-ai plâsmuit și timpul nemărginit de hău
ca pe un câine schilav de la piciorul Tău
apoi au fost poeții - pe ei nu i-ai dresat
și cu poveri prea grele... din Eden au plecat

PEISAJ TERESTRU

Eu - făceam plajă pe un bob de orez.
Tu - trăgeai cu arcul după bouri.
Ea - cosea goblen cu lacrimi în crez.
El - nu avea sfinți de-njurat, mai sperjuri.

Noi - păstram partea cea nevăzută.
Voi - ați strâmbat axa pământului.
Ele - se-mperecheau cu o brută.
Ei - ascuțeau spada cuvântului.

spaima îți făcuse cuib pe alocuri
iar Noe lansa SOS - asiatic.
pământul se răscolea printre focuri
și cataclismul părea prea schematic.

iată și Scarabeul Katerpilar.
Buda cînta cu o octavă mai jos,
doar Hefaistos, prin crinii de jar
împodobeau cu nituri scutul faimos.

abia o bucată de primăvară
venea de-a piezișul cu epigonii.
în sera lui Dumnezeu - cea primară
se altoiau să dea roade - niponii.

multe intrigi știi tu - înțeleptule.
să le pui cap la cap prin istorie
și îți vom îngenunchia nedreptule
preaslăvind-te în psalmi de glorie.

acum cine să ne numere morții?
suntem gata să-i uităm prin poeme
lipsească din peisaj mastodonții
dar nu desperați că nu-i prea devreme.

vă propun să ne spălăm pe picioare
și să deviem o clipă Iordanul
altfel, prin priveliști amăgitoare
își instalează Skaraoțki - cazanul.

Eu - homo sapiens am făcut roata.
Tu - ai inventat mitraliera.
El - nu s-a dat niciodată cu gloata.
Ea - a alăptat bitangii și era.

Noi - am scornit bătălii mondiale.
Voi - de pe Terra noastră ați dezertat.
Ei - au îmbrăcat rubăști triviale
Ele - pe trădători uitării i-a dat...

Al. Florin ȚENE

Universul lui Bergson

Întreaga filosofie a lui Henri Bergson încearcă să ofere, peste timp, o replică la concepțiile lui Descartes. Filosoful pune viața, în diversitatea ei infinită și ubicuă, în locul presiunii cogito-ului și a dictaturii pretenției rațiunii de a controla despotic „pasiunile sufletului”. Direcția gândirii lui Bergson urmărește, aproape fidel, un crez formulat în anii tinereții: „A ști să te bucuri de prezent, să stăvilești neliniștea și teama, iată adevărata înțelepciune și scopul ultim al oricărei filosofii” (Henri Bergson *Ecrits et paroles*, Paris, 1957-1959, volum de debut, p. 29). Influența lui Epicur, pe care îl citise din scoartă în scoartă, i-a conturat aceste gânduri. Louis Lavelle în „*La philosophie française entre les deux guerres*”, volum apărut la Paris în 1942, scria la pagina 91 că Bergson este „*unul din rarii filosofi pe care gloria i-a vizitat*”, atrăgând cititorii și auditoriul cu magia verbului scilpitor, obișnuit să ducă din tinerețe frumoasa imagine țesută de exaltările apologetilor. Opera sa, multiplu diversificată, totuși pare unitară și organizată insistent în preajma ideii direcționare - trăirea subiectivă a duratei. O scrisoare către Harald Höffding, scrisă de Bergson, avertiza categoric că miezul operei sale este „*intuiția duratei*”, scrisoare semnalată de exegetul danez Vladimir Jankelevitch în „*Henri Bergson*”, Paris, 1959, p. 4, și orice altă perspectivă închide nesupusului calea spre ea. „*Curentul vieții*”, filosoful încearcă să-l pătrundă, să-l ducă în chinga disciplinată, să-l pună sub direcționarea înțelegătoare a sufletului. În acest context, Bergson îl face pe filosof să semneze pactul cu iraționalul. Însă păreriile comentatorilor săi sunt contrazise de lucrările principale ale lui Bergson, care refuză să poarte numitorul comun *favorit-durată*, fiecare aducând o primire revelatorie de accent. „*Eseu despre datele imediate ale conștiinței*” (1889) se axează îndubitabil asupra libertății eului și al cogito-ului, „*Materie și memorie*” (1896), în care se face referire asupra raportului și confluenței dintre spirit și corp, „*Evoluția creatoare*” (1907), unde se insistă asupra dinamicii vieții în univers, iar „*Cele două surse ale moralei și religiei*” (1932) părește direcția inițială și se îndreaptă spre apologia creștină. Fie-

care dintre aceste lucrări orchestrează diferit experiența eului din gândirea lui Bergson - dar niciodată cu final de imn al bucuriei, în paginile fiecăreia revin insistent sunetele joase ale unui sentiment tragic al timpului, cu accente de doină, ca în cântecele de jale românești, sau tânguitoare ca un clopot al destinului, al cărui sunet vibrează altfel pe timp noros. Filosoful spunea în al doilea volum al său „*Ecrits et paroles*” că marii gânditori și-au pus problema sensului vieții, dar mai puțini ne-au făcut să înțelegem că purtăm în noi cheia enigmei. Viața constituie existența privilegiată a universului și angajamentul cel mai serios, însă dificil, pe care și-l poate asuma o filosofie să-i explice sensul. Însă, gândind ca Fr. Schlegel, că filosofia se dezinteresează de orice propedeutică, Bergson urmărește să capteze ritmul vieții, să redea plasticitatea ei impunătoare printr-o gândire la fel de maleabilă și plastică, neobligată de arhetipurile nefructuoase ale metafizicii. Filosofia lui este departe de a concepe viața ca o abstracție, „*ca o simplă rubrică sub care se înscriu toate ființele vii*” (*Euvres*, ediție apărută la centenar, Paris 1959, p. 493), dorește să-i statueze vieții intactă prospețimea, să plonjeze în abisurile ei insondabile, să se implice în vânturile fluxului vital și să urce până la rangul de conștiință de sine a acestuia. La început rigoarea științifică nu prea o găsim în lucrările lui, predomină înclinarea spre poezie, în „*Evoluția creatoare*”, la pagina 578, filosoful asimilează traiectoria vieții cu un obuz explodat într-o jerbă de fărâme scilpitoare, pentru ca la sfârșit să cedeze loc religiei, în „*Cele două surse ale moralei și religiei*”, unde își face loc providența, universul fiind imaginat ca „*o mașină de făurit zei*”. El descoperă că forța explozivă a vieții înfrânge rezistența materiei brute, pe care o echivalează cu „*inerție, geometrie, necesitate*” și deschide drumul pavat cu certitudini al evoluției, al dinamicii imprezvizibilă și spontană al „*elanului vital*”, asimilat cu energia ocultă, răspunzătoare de promovarea vieții de la ameobă la om. El compară, oarecum entuziast, natura, tulburătoare prin imensa eflorescență de forme, prin jocul aleator și arbitrar al forțelor ei, cu „*o mare operă de artă*” și preia de la ro-

mantism motive pentru a o descrie. Cum ar fi *mobilitatea infinită* care desfide legea, *muzicalitatea* care suspendă haosul, *emoția ar-tistică intensă* care revelează nemărginirea. Conceperea vieții instinctului și a dorinței ca reactive pentru înțelegerea omului, convertirea penumbrelor psihice în echivalent spiritual, „desenarea” cu o finețe de filigran a stărilor afective, analizarea perseverentă a memoriei, acea *indiscretă fiiică a plictiseli*, cum o numea Ungaretti, sunt elemente cu care bergsonismul dorește să recucerească *ogoarele* pierdute ale preceptului socratic. Acesta folosit de Bergson devine solidar cu elanul vital și insurgent față de rațiune, fapt ce-l face pe Leon Brunschvicg să spună în „*La vie intérieure de l'intuition*” că teoria bergsoniană „*ignoră imperativul moral al lui Socrate*”.

A ne cunoaște, spunea Bergson, înseamnă a descifra în efervescența adâncurilor aritmiile și euritmii elanului vital, a acorda puterile sufletului la tumultul răscolitor prin care viața cosmică irumpe irațional în om. El susține că elanul vital produce și indivizi de excepție - eroii, profeții, sfinții-ctitori ai unei „*morale deschise*”, care îndrumă oamenii către „*societatea deschisă*”, prin care se înțelege *umanitatea*. Sub imboldul lor înmugurește în om dorința de identificare cu principiul iubirii și creației emanate de divinitate și să se contopească cu ea. Prins în capcana timpului, în chinga lui haină, omul trece necurmat printr-un nesfârșit șir de metamorfoze, devine mereu altul; niciodată ființa lui intimă nu se îmbăiază de două ori în valurile aceluiași râu sufletesc.

Filosofia lui Bergson nu construiește o strategie a victoriei omului asupra timpului și nici nu luminează vocația unică a omului de a dura valori nepieritoare, de a căuta, în zborul infinitului minimal (clipa), „*mirabila sămânță*”, cum spunea Blaga, a eternului înțeleș ca *mașină de făurit zei*.

G. G. CONSTANDACHE

Destin și normă

Pe când *destinul*, oricum ar fi definit, presupune nesiguranță, chiar adversitate, deci oricum este imprevizibil, se poate spune că *norma*, în cea mai folosită caracterizare, ca regulă de conduită, asigură un anumit conformism social și deci o anumită previzibilitate în activitățile umane.

Denumirea *normal* se atribuie pentru ceea ce este reglat printr-o normă sau care rezultă conform unui criteriu de judecare prestabilit. Pot fi luate în considerație fapte sau experiențe, dar și argumentări, definite ca având caracter *normativ*, în măsura în care sunt conforme cu o normă. Termenul filosofic de *normalizare* indică reducerea la o normă, a tot ceea ce nu este normal, de exemplu: imoralitatea sau devierea socială a unui individ sau grup.

Noțiunea de individ normal, în sensul de tip mijlociu, degajat din recensământul statistic, se opune aceleia de normal în sensul ideal de prototip sau formă perfectă. Așadar, noțiunea de normal este fundamental ambiguă, oscilând între tipul mediu și cel ideal... Pe de altă parte, norma este o regulă de conduită sau un model determinat al conduitei (oriental - occidental etc.), astfel că prin îndepărtarea de la normă o persoană devine pasibilă de un anumit tip de blamare. Aproape toate aspectele comportamentului uman pot fi într-o anumită măsură guvernate de norme. Într-adevăr, există norme gramaticale, de etichetă, morale și de drept... O diferență hotărâtoare între legi ale naturii și reguli sociale constă în faptul că regulile sociale, în opoziție cu legile naturii, pot fi criticate și prin aceasta chiar schimbate pe o bază normativă - ceea ce înseamnă doar că oamenii însuși, cu sentimentele, dorințele și țelurile lor, pe

care încearcă să le realizeze pe temeiul libertății lor de acțiune, aparțin condițiilor inițiale schimbătoare ale valabilității regulilor sociale, nu însă și ale valabilității legilor naturii (Wolfgang Detel).

În sociologie, se numesc *norme sociale* acel ansamblu de prescripții ce reglementează viața unei colectivități conform cu valoarea pe care acestea se întemeiază. Iar un *sistem normativ* dezvoltă în interiorul său o importantă polaritate: el se compune din valori și reguli. **Valorile** sunt scopuri spre ceea ce se dorește sau ce trebuie să se dorească, supuse dimensiunii morale, cu alte cuvinte finalități care nu pot să fie selectate și adoptate pe baza unui simplu calcul asupra conveniențelor imediate pe care individul le poate extrage din realizarea lor; Nu este exclus ca o valoare să fie justificată și pe baza unei promisiuni de avantaje. **Regulile** sunt indicații asupra modalităților considerate legitime și acceptabile pentru a atinge valorile. Dacă nu se repartizează egal valorile și regulile acceptate în comun apar cazuri de abatere.

Norma oferă o directivă, indică o limită, conciliază, oferă criterii. În lumea variată și complexă a normelor, în care se pot distinge norme obijnuielnice, morale, tehnice, deontologice, religioase, estetice, de conviețuire socială protocolare etc., normele juridice instituie un specific aparte (Ion Craiovan).

Înțelegem printr-o conduită normativă o conduită exemplară, cu caracter de lege. De altfel cuvântul normal înseamnă conform regulii. Așadar, putem să distingem între norme valabile social, recunoscute faptic, și cele demne de a fi recunoscute. Cu alte cuvinte, Dreptatea are nevoie de ideea de Bine, fără de care toate normele rămân ambigue.

Este sugestiv optimismul lui A. Comte: „cel de al treilea stadiu (pozitiv), constă, ca singurul cu desăvârșire normal, în stăpânirea definitivă a rațiunii umane”. Astăzi, urmărind legile „raționale ale scopului”, individul respectă conform cu rolul pe care trebuie să-l joace în societate, diferitele legi (tradiție vs. norme funcționale). Fiecare rol este justificat și motivat în mod diferit. Dar sensul vieții individuale trece dincolo de ceea ce rolul său îi cere. În lumea sa profesională este de multe ori înclinat să-și accepte viața în mod fatalist și încrezător în *destin*, respectând legile economice și sociale aparent obiective. În postmodernism istoria se prezintă (paradoxal) ca un criteriu dătător de sens și ca anulare, relativizare, a enunțurilor ce se absolutizează de la sine. Așadar, este nevoie de noi modele de operare, de noi norme ale practicii, noi valori și noi virtuți, și nu în ultimul rând de noi instituții (D. Birnbacher).

Așadar, în sens filosofic general, **norma** reprezintă orice măsură sau criteriu de judecare sau de acțiune. Definiția normei se întemeiază pe distanța dintre natură și libertate, dintre domeniul necesității naturale și domeniul necesității ideale... Se numește normativ, în sens larg, tot ce se referă la normă considerat ca valoare sau model.

Norma morală are obligativitatea derivată din influența opiniei publice a exemplului pilduitor, a deprinderilor colective, a tradițiilor, dar și din forța conștiinței morale a individului. Trebuie să recunoaștem că obiectivul educației moralei are în vedere transformarea normei morale în cerințe, mobiluri interioare ale comportărilor individuale.

Norma juridică, în unitatea trăsăturilor sale definitorii ca vio-

labilitatea, generalitatea și impersonalitatea, tipicitatea, imperativitatea, vizează un raport intersubiectiv, se află în realții complexe cu valoarea (Ion Craiovan). Componentele normei juridice sunt ipoteza, dispoziția și sancțiunea (dacă I..., atunci D... sau cu necesitate S...).

Norma, ca linie de conduită și comportament general, poate deveni regulă obligatorie de activitate profesională, îndreptară pentru gândire și acțiune, iar în *estetică* se instituie ca regulă în sens de canon al creației artistice.

Dacă admitem, ca Dan Fărcaș, existența a trei tipuri de fenomene: deterministe, probabiliste și voluntare, se poate spune că alegerile raționale sau simplu rutinieră ascultă de gândirea algoritmică, pe când deciziile responsabile și talentul creator inspiră procedeele euristice sau strategiile hermeneutice. Conform teoriilor sceptice, în special realismul american, *interpretarea* normelor juridice este o activitate creatoare de norme (Înainte de interpretare nu poate exista nici o normă care ar putea fi cunoscută).

Nu se poate considera că interpretarea normelor juridice este doar o „luminare” de norme. Ea este constitutivă de norme juridice, întrucât - în absența interpretării - norma juridică este opacă, nu participă la circuitul juridic, pur și simplu ea nu există, cum apreciază R. Dworkin. Oricum, adoptarea termenului de interpretare trebuie întâi de toate atribuită demiterii unui model comunicativ de tip informațional, care nu lua în considerație nici complexitatea semanticii unei limbi, nici posibilitatea unei defazări între codurile emitenței și cele ale receptării (S. Cavicchioli).

Gheorghe A. STROIA

“Câine în rugăciune” sau “Un univers filosofic cu valențe epopeice”

Născut la Dej, la 01.07.1950, **Lucian Gruia** este de formație tehnică, absolvent al Institutului Politehnic „Traian Vuia” de la Timișoara, Facultatea Electrotehnică, promoția 1974. A debutat în presă, cu versuri, la rubrica „Primele”, cu un comentariu de Constanța Buzea (în revista „Amfiteatru” - 1976), iar în volum, cu proză scurtă, intitulată „**Culorile Neliniștii**” (Ed. Eminescu, București, 1997). Se remarcă prin scrierile sale literare originale, atât în volume de proză, cât și în volume de poezie. Astfel, publică următoarele lucrări: **Universul formelor lui Brâncuși** (Ed. Fundației C. Brâncuși, Tg. Jiu - 2001), **Brâncuși - repere și interferențe** (Ed. România Press, București - 2001), **Ringul de box** (versuri, Ed. Double Press Production, Baia Mare - 2004), **Momentul revelației în templul brâncușian al eliberării (De ar fi fost să fie)** (Ed. Double Press Production, Baia Mare - 2004), **Speranța** (versuri, Ed. Karta-Grafic, Ploiești-2008) și **Triptic Spiritual: Eminescu-Bлага-Brâncuși** (Ed. Feed-Back, Iași - 2008). Prozator original în peisajul literaturii române contemporane, membru al Uniunii Scriitorilor din România, Lucian Gruia își continuă cu pasiune arta scrisului, publicând, în anul 2009, volumul de proză scurtă, intitulat: **Câine în rugăciune** (Editura Deliana, București, 134 pagini).

Cartea cuprinde un set de treisprezece povestiri, cu structură lirico-fantastică, îmbinate artistic pe o structură de rezistență filosofică, ce tratează teme fundamentale ale existenței umane. Efemeritatea vieții, urmărită îndeaproape de moarte (ca reintegrare a energiilor umane în corpul eteric universal), alături de fragmente ale unor mituri și

legende neelucidate - îmbogățite cu accentele meditative ale unui univers filosofic propriu, erudit și precis - sunt câteva dintre temele predilecte ale prozelor cărții. De ce treisprezece povestiri? Oare, autorul a dorit să învingă acea teamă superstițioasă de numărul „treisprezece”? Reconstituind „istoricul” temerii legate de acest număr, am aminti că rădăcinile ei par să fie înfipte în tradiția doctrinei cabaliste. Litera „mem” este a treisprezecea în alfabetul ebraic. Consoana, pronunțată cu gura închisă, a fost asociată cu lipsa oricărui orizont, cu sfârșitul și a intrat în folclorul ca „litera morții”. Regăsim această simbolistică într-una din artele divinatorii: tarotul. În numerologie, numărul „treisprezece” este unul din numerele de probă, care indică o datorie carmică. Cu alte cuvinte, el poate inspira „teamă”, deoarece persoanele care rezonază puternic cu numărul „treisprezece” au lăsat în urmă ceva nerezolvat, iar acum au ceva de achitat. În plan cotidian, „treisprezece” eliberat de prejudecăți și orientat pozitiv are o mare forță de realizare. „Treisprezece” este un suflu extrem de puternic peste obiectivele bine trasate, care necesită putere de muncă și efort. Cei ce întreprind proiecte ambițioase au șansa de a se afirma, de a ieși în evidență (cu forța imbatibilă a lui „unu”) prin seriozitatea și truda cu care își duc planurile la îndeplinire („patru”), lăsând în urmă tentațiile lui „trei” negativ (lenea, abandonul). Pe cei care nu preferă calea ușoară și sunt dispuși să se implice activ în concretizarea propriilor aspirații, numărul „treisprezece” îi poate inspira, călăuzi și răsplăti. A lor va fi reușita. Celorlalți le rămâne doar... teama.

Înceind paranteza legată de

aspectele numerologice ale lui „treisprezece”, putem spune că volumul de proză scurtă intitulat „Câine în rugăciune” este marcat de energiile creatoare ale autorului, ce îmbină artistic planul realității, cu cel al ficțiunii. Energiile receptate de cititorul unei astfel de scrieri pot fi benefice, deși deslușim accente triste, de dilemă și confuzie, în care retorica adâncește înțelesurile, fără a avea pretenția formulării exhaustive a răspunsurilor. Având puterea de „coboři” în adâncurile lacurilor sau de a „pluti” ca un nor de nisip peste deșertul ființei umane, fiind ori **câine în rugăciune** ori **salvator al vieții pe pământ**, Lucian Gruia ne îndeamnă, de fapt, să medităm asupra tainelor profunde ale vieții și universului. Îmbrăcându-și întreaga ființă cu haina săracă a ascetului, el reconstruiește în carte un univers bazat pe normele eticii și moralei, uneori duse până la paroxism. Sub „vălul” unor povești pescărești, petrecute în preajma apelor în volburate ale Someșului, se ascund înțelesuri profunde, prin care autorul încearcă să-și explice pierderea irecuperabilă a inocenței copilăriei și să-și justifice căutările acesteia, ca pe o comoră ascunsă în străfundurile ființei sale eterice. „*Odată, demult, în copilărie, Someșul mi-a furat chipul curat. De atunci rătăcesc prin lume, căutându-l*” (**Argument**, pag. 3).

Proza scurtă din volumul de față poartă însemnele heraldice unui fior liric inconfundabil. Cu stil și inspirație, Lucian Gruia ne furnizează adevărate poeme în versuri, în care răsăritul înseamnă geneza lumii și a vieții, în frământarea demiurgică a universului. Un act, pentru unii - banal, dar căruia numai o fire sensibilă și profundă îi poate reda frumu-

sețea și muzicalitatea, adusă de dincolo de izvoarele ființei noastre: „*Soarele trandafiriu răsărea triumfal la orizont, penetrând pâcla lăptoasă ce învăluia nisipul. Briza deșertului adia ușor, când mi-a părut că am auzit sau am simțit - căci nu știam exact dacă venea din afară sau din interiorul ființei mele - un glas cutremurător: «Să fie lumină!» - și deodată astrul dătător de viață, ca și gămălia unui chibrit cosmic enorm, a scăpărat magnific pe fosforul de peruzea al cerului dimineții;*” (**Numai Nisipul**, pag. 19). Se transformă astfel, petele de culoare (sentimentele) - ca îngemănări ale petalelor vieții, prinse în inflorescența firii - în sublimă acte de creație. Fiecare gest, pe care autorul îl face, îi trădează modul profund și original de a vedea dincolo de aparențe, de a reda totul într-o manieră apoteotică. Drumul pe care autorul îl parcurge în deslușirea înțelesurilor existenței noastre nu este unul simplu și nici la îndemâna oricui. El este adesea presărat cu momente de reverie, împrumutând strălucirea Raiului ori bezna Infernului. Starea de vis este pe alocuri dramatică, tragică, amintind de lupta încrâncenată a luminii cu neantul. Ea îmbină sistematic adversitatea dintre libertatea spiritului și încorsetarea acestuia în lanțurile neființei. Când om, când înger, autorul parcurge un drum al crucii, împins până la martiriu de îndoilele care îl macină. Trecerea spre eter (zborul către nemurire, prin tunelul timpului) este piscul golaș, acoperit de zăpezile suferinței umane: „*Mi-e foarte greu să*

scriu. Nu pot ține bine stiloul, între penele care mi-au înlocuit degetele mâinilor. Și mă dor îngrozitor umerii! Doamne, cât de mult mă dor umerii! Și pe voi vă dor! Ah, umerii noștri, bieții noștri umeri, ah umerii, umerii, umerii...!” (*Secvențe aniversare*, pag. 18).

Formația sa intelectuală îi imprimă autorului un mod analitic, precis și exact de a face anumite interpretări, ori de a construi argumente logice în sprijinul afirmațiilor sale. Lumea sa este deseori interpretabilă, duală. În fața cititorului se ivesc noi posibilități de a continua scenariul insinuat. Astfel se construiesc variante, putând fi folosite de către cititorul său (cărui i se adresează în mod direct) ca instrumente de analiză: „Acum urmează, dragă cititorule, două posibilități: A) Las peștele să moară pe uscat, ... B) Privesc peștele cu milă cum se zbate sângerând pe pietre...” sau „Ajung la birou, șeful mă cheamă la el. Acum, dragă cititorule, sunt iarăși două posibilități: A) Se face restructurare și voi fi data afară... B) nu se face restructurare și primesc noi sarcini de serviciu” (*Peștele*, pag. 61, 64). Iată un element de noutate al prozei cărții: interactivitatea. De multe ori se adresează direct sau voalat întrebări (unele - retorice), care-l îndeamnă pe cititor să se implice în elucidarea misterului. Cititorul poate să-și însușească - în schimb - misterul, în mod tacit, ca pe ceva propriu și personal. Se enunță adevăruri universale valabile: „Umbrele se schimbă mereu ca și viața”, „Dar flacăra fiecăruia dintre noi se stingă într-o zi” (*Numai nisipul*, pag. 21). Aproape în fiecare dintre secvențele cărții se folosește visul, ca instrument de investigare. Se ajunge până la starea de hipnoză, prin care pot fi explorate profunzimi nebănuite ale minții, în încercarea disperată de a găsi răspunsuri: „Mă întind într-un pat de la etaj, izolându-mă astfel de lumea exterioară, scufundându-mă în interiorul ființei mele.” (*Biserica din adâncuri*,

pag. 49).

Creator al unui univers filosofic propriu, autorul face dovada unei erudiții pe măsură, punându-se adesea în postura de pedagog, simțind nevoia de a detalia concepte ori de a sugera definiții. Citând din *Swami Shivananda - Puterea gândului*, acesta explică: „Gândurile sunt vibrații de o anumită frecvență specifică fiecăruia dintre noi, care se transmit instantaneu, în toate direcțiile, printr-o substanță mentală subtilă, prana, răspândită în întregul univers” (*Iluzia unui pansament*, pag. 67). Îmbinând elementele arhaice (mitologice) cu cele moderne (tehnologice) se adaugă prozelor sale nuanțe de tip arhetipal. Ca expresie a asimilării acestor nuanțe, Lucian Gruia se dovedește un admirator înflăcărat al operei marelui Brâncuși, cărui i îi dedică patru cărți, despre care am amintit în introducere. Apar, astfel, preluate în povestirile cărții, motivele universului brâncușian: *Coloane nesfârșite, Torsul de tânără fată, Templul eliberării, Pasăre în văzduh, Măiastra, Figura arhaică, Cuminenia pământului*. În universul epic (cu accente lirice) al scriitorului bucureștean, vei regăsi (paradoxal) dincolo de multitudinea de neliniști, duse până la angoasă, o stare specifică unui fiu al Ardealului: o stare de acalmie, liniștite, transparentă, ce poate fi tulburată - din când în când - de valurile agitate ale întrebărilor. În povestirile cărții se împletește realitatea (uneori crudă și tulburătoare) cu fantasticul (galeria de personaje, timpul din care descind legende, întâmplări la limita paranormalului, experiențele extracorporale și stările pseudo-hipnotice).

Practic, ca cititor, ești în imposibilitatea de a delimita părțile reale de cele fantastice ale povestirilor. Ele se împletec armonios, într-un tot indisolubil, care nu-ți creează disconfort ci te poartă - mai curând - printre stări contemplative. Dacă ar fi să analizăm scenariile cărții și ipostazele prin care trece autorul: omul superior - capabil să se înalțe spre cunoașterea absolută dar conștient că

acest lucru este imposibil; nefericitul și inadaptatul social „lipșit de iubire, iubitor de singurătate”; profunda aspirație spre absolut, către cunoașterea universală, atunci putem afirma că Lucian Gruia este - prin modul său insolit de a scrie și de a relaționa - un *Sărman Dionis* contemporan. Îți va plăcea, cu siguranță: claritatea și conciziunea firului epic, stilul literar (care este indubitabil - valoros), mesajul profund (sensul existențial al umanității) și vocabularul utilizat (care denotă o vastă cultură, îmbinând limbajul tehnic cu cel filosofic, fără a fi neglijat aspectul strict filologic).

Dacă energiile rezultate din gânduri nu dispar, atunci Pământul este înconjurat de o mare a sentimentelor, pe care autorul nu dorește să o tulbure, ci doar să-i intuiască aura energetică: „De aceea există poezii; / Marea - sufletul lui Shakespeare, / Trandafirul - sufletul lui Rilke, / Teiul - sufletul lui Eminescu” (*Morminte în soare*, pag. 83). Se fac astfel, treceri line dinspre ALFA spre OMEGA. Sunt întocmite, cu destulă prudență, diverse scenarii apocaliptice, secvențe care depășesc imaginația, dar care sunt rostite pe un ton ușor vizionar. Dorind să evite un impact emoțional puternic asupra cititorului, autorul își utilizează abilitățile tehnice pentru a explica și a da un sens firesc lucrurilor, însă nu fără a construi noi retorici: „Incinerate sau înmormântate, trupurile se descompun în molecule, atomi și particule elementare. Unele se pot atașa de materia minerală, altele pot avea șansa reiterării în ciclul vieții organice, pe circuitul apă, plante, animale, oameni. Chiar nu rămâne ceva frumos, adevărat și sublim de pe urma noastră? Dar câmpurile biologice, sufletul, gândurile emanate de trup în timpul vieții? Ce se va întâmpla cu elementele subtile care alcătuiesc spiritul?” (*Morminte în soare*, pag. 79). Personajele mitologice (muzele) sunt actori în scenariile subacvatice create într-o stare onirică: „Îmi amintesc totul cu precizie! «Lacul știucilor» este lacul Mnemosy-

nei (*Memoriei*), iar fecioarele - muzele, fiecele sale: Clio, Melpomene, Thalia, Euterpe, Terpsihorei, Erato, Polymnia, Urania, Calliope” (*Convalescentul*, pag. 101). Prin alăturarea trecutului cu viitorul, a sacrului cu profanul, se construiește axa prezentului, fără a avea o delimitare conceptuală strictă.

Din punctul meu de vedere, cartea este o nouă reușită a scriitorului bucureștean. Oscilând armonios între multiplele planuri, cuprins de o efervescentă stare a spiritului, vei putea-o citi ca pe o experiență unică și personală. Vei găsi în ea pasaje care te prezintă și care ți se potrivesc precum o mânășă. Vei putea privi dincolo de oglinzile magice ale sufletului și vei găsi frânturi din viața ta, ce se vor derula cu viteza fulgerului. Îți vei căuta cu înfrigurare inocența pierdută și o vei regăsi numai într-o stare de transă a simțurilor, ca pe o comoră de mare preț. Excluzând viziunea subiectivă asupra faptelor și întâmplărilor povestite, putem spune că „personajul” central al cărții este unul imaterial. Un personaj echivalent cu arderea ce se petrece în douăzeci și două de game din amestecul format din bucați de materie cu irizări din lumina gândurilor, sub o ploaie albastră. Un personaj numit suflet. De bună seamă: universal, eteric, cu puteri fabuloase și care se întinde dincolo de spațiu sau timp. Acest personaj are valențe epopeice, minunat exprimate printr-un stil original, rafinat și cu rezonanțe lirico-meditative. O carte frumoasă, bine scrisă, o „rara avis” în personajul literar contemporan. Nu ne rămâne decât să-i urăm maestrului cât mai multe scrieri, care să poarte amprenta sa inconfundabilă, plină de reverberații, ca expresie a unui univers filosofic special. Putem astfel admira, peste veacuri, minunata arhitectură a *catredralei cu o mie de turle* - numită *Lucian Gruia*. Dacă am sintetiza esența cărții în câteva cuvinte, atunci cu siguranță, singura întrebare pe care ne-am putea-o adresa ar fi: „Ce se întâmplă, florile de ce au tresărit?”

Petru BOTEZATU
(Cahul, Moldova)

“Sărind din piatră în piatră”

Cu câteva zile înainte de lunoasele sărbători pascale, am primit, spre o mare bucurie a sufletului meu însetat (cred) de frumos, noua apariție editorială a scriitorului ialomițean **Gheorghe Dobre**, tot el și redactor-șef al revistei *Helis* și fondator și director al unei asociații culturale și edituri (care poartă, ambele, aceeași denumire „însorită” ca și revista) din Slobozia, Ialomița.

Sărind din piatră în piatră, Slobozia: Helis, 2011, 84 de pagini - acesta ar fi portretul-robot al cărții pe care intenționez s-o prezint în continuare, volum care ascunde, în cele trei părți ale sale - *Trofee I*, *Trofee II* și *Sărind din piatră în piatră I* -, sensuri adânci ale unei viziuni existențiale individuale, ale unei perspective ontologice în care poetul pare că se implică numai pe sine, fără a avea pretenția să generalizeze anumite idei, făcând din ele aserțiuni general-valabile și general-acceptate (sau, poate, general-de-acceptat), impresie care se spulberă în momentul când îți dai seama că creatorul nu e decât „ochiul” din care pornește fascicoul ce proiectează un film al vieții și al lumii (sau al vieții lumii), film în care cititorul se regă-

sește cu siguranță.

Primele două părți ale volumului - *Trofee I* și *Trofee II* - par a fi - așa cum consideră și autorul - un experiment, întrucât ne prezintă o întrețesere organică de poezie și meditații în proză. Discursul pare a fi construit pe un dialog intern, inter- și intratextual, între poezie și considerații despre aceasta, între poezie și creatorii acesteia, între autorul cărții și instanțele deja menționate, cum e, de pildă, în fragmentele următoare:

„O, durerea ochilor de piatră ai surorii, și nebunia ei care trecea în timpul mesei pe fruntea înnoptată a fratelui...” *Cine-ți poate binecuvânta durerea, Georg Trakl, fără să-ți creșteze fruntea?*

sau

„adevărul care îi face pe ceilalți să râdă / mai e adevăr?” *Probabil că da, domnule Mircea Ivănescu, dar ceilalți nu vor râde atâta timp cât nu-l vor ști. Poetul e o sumă de adevăruri de care se poate râde. Dure-roasă dilemă!*

În unele situații, experimentul pare a viza mai mult forma decât conținutul, întrucât devine imposibil de delimitat (altfel decât formal) poezia din proză de poezia din... poezie. *Altfel, i-aș crede pe cei care-mi spun că, între rădăcini și frunză, trunchiul e un plus bun pentru mobilă*, spune, în proză, autorul, pentru ca să continue, în versuri: *iubirea mea nu trebuie băgată între paranteze*. Este evident că și într-un exemplu, și-n celălalt avem de-a face cu poezie veritabilă.

Partea a III-a a cărții - *Sărind din piatră în piatră I* - (numeralul ordinal din titlu sugerând o eventuală și așteptată continuare a demersului liric al autorului)

conține poezie propriu-zisă.

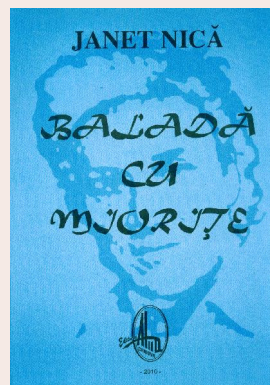
Primul text, deși fără titlu, pare a fi în relație cu moto-ul pe care autorul l-a ales pentru acest ciclu de poezii: *Pușini sunt, printre oameni, cei care ating malul celălalt; restul, mulțimea, doar aleargă de colo-colo pe malul acesta* (Dhammapada). Malul celălalt, ne spune d-l Gheorghe Dobre, *e aproape, / e aici, / în mintea mea*, pentru că e, de fapt, malul unic al unui râu: *un râu cu un singur mal, / pe care aleargă, / besmetice, / stafiiile realității*.

Malul celălalt e sugerat la Gheorghe Dobre (precum *Țăr-mul al șaptelea* la poeta basarabeană Galina Furdul) de un spațiu psihologic, interiorizat, imaginea sa fiind, dacă e să ne exprimăm sorescian, respirată adânc de eroul liric. Drumul spre acest spațiu e unul care trebuie să treacă neapărat prin propria conștiință a călătorului spre malul celălalt ... *chiar dacă doar în mintea mea merg, / chiar dacă doar în mintea ta merg, / sărind din piatră în piatră...*

Multiplele imagini, de-a dreptul originale și, pe alocuri, spectaculoase (*E ziua când soarele / se rostogolește prin piață; câine de pază, / ca o leucocită singuratică* etc.) care îl însoțesc pe cititor de-a lungul călătoriei sale, la braț cu autorul, spre *malul celălalt* și din care transpare puterea talentului unui înnăscut (dar și format) poet, ne conving de faptul că Gheorghe Dobre este creatorul care a reușit, sărind din piatră în piatră, să ajungă pe *malul celălalt*, ba chiar mai mult decât atât, să întrețină un dialog constant între cele două maluri, care, în ultimă instanță, sunt două dimensiuni ale existenței: viața (așa cum este ea) și creația (mimetisul modelat al Ideii).

Laurian IONICĂ

Cronică rimată la volumul „Baladă cu miorițe” de Janet Nică

Balada ta cu miorițe,
Ce-ai scris-o cu dezinvoltură,
Deschise ți-a lăsat porțițe
De-a o lua pe arătură.

De ce figură răzvrătită,
De aberații mii te scuturi
Și lași câmpia înverzită
S-alergi cu mintea după fluturi?

Jucându-te cu efemerul,
Rob al instinctelor rebele,
Tu cauți să te-mbeți de cerul
Care te-apropie de stele.

Coboară-ncet din stratosfera
Pe care-o băntui deseori,
Căci poți visa și la Gighera,
Decât să stai cu capu-n nori!

Punând pe fruntea ta cununa,
Vei sta alături de stâlpii
Ce-au ctitorit, în timp, comuna,
Chiar dacă tu mai bați și câmpii!

Dar mulți vor spune, bunăoară,
Denigratori prin jurământ,
Că tu, trăind mereu la țară,
Băgași balada în pământ!

Din dânsa să îți crească rime
Cu caltaboși și saramură,
Lăsând a brazdelor asprime,
Spre a intra-n Literatură.

Cu spiritul în răzvrătire,
Când neputința te apasă,
Chiar de aspiri la nemurire,
Tu ne-ai promis să mori acasă!

Dumitru BUHAI
(SUA)

Bucuria mântuirii

Motto:

*Iert și eliberez trecutu-mi cu Iubire
și-mi umplu sufletul cu Bucurie și Fericire!*

Mă rog mereu și azi, ca-n orice zi, lui Dumnezeu,
ca fericirea-n mine-ntruna Bucurie să-nflorească;
albă ca și crinu-nmiresmat scâldat în razele de soare
și ca o sfințită lacrimă divină-n lumina îngerească,
Mereu lui Dumnezeu cu bucuria-n mine cea mai mare,
mă rog ca Fericirea sfântă-n suflet să-mi rodească!
Fac rugăciuni de mulțumiri și azi lui Dumnezeu,
pentru ca viața vieții mele să fie doar un rod curat,
ca și dar primit pe cale de lumină de la Împărat,
ca să am în vasul meu de lut întotdeauna-ncredințarea
că optimismu-mi umple cu voie bună viața și cărarea!
Mă rog ca dragostea-mi din suflet să dea roadele cerești,
aici, în locurile unde sunt acum, în forme pământești...
Mă rog lui Dumnezeu să-mi umple viața cu Duh Sfânt,
ca să am bucuria Fericirii-n pribegia-mi pe pământ
și să port în suflet surâsul din raze de soare cu lumini,
în viața mea de călător, în casa de lut, printre străini...
Ca un pui de porumbel în coaja de ou, mă rog lui Dumnezeu,
ca să fiu gata de plecare, când ziua hărăzită va sosi în zare...
Mă rog ca mirabila sămânță să aducă roade-n sufletul meu
și-n credința sfântă să fie ancorate, ca să le am la decolare,
din lumea de tină-n cea de lumină-n Raiul în sărbătoare...
Pân-atunci încă, în acest trup de lut, luminat în Bucurie,
Mă rog lui Dumnezeu să mă inspire în proză și-n poezie...
Îi mulțumesc, pentru Fericirea de-o viață, lui Dumnezeu!...

Trăim într-o lume tot mai grăbită și mai nefericită, o lume tot mai tristă, mai pesimistă și mai deabusolată. Oamenii se grăbesc și trec, în viteza anilor ce zboară, prin tunelul timpului, hărăzit pentru viața lor pe pământ, fără să găsească „felia de fericire” după care au alergat în toți anii de „chiriași ai vremii” de peregrinare și nu s-au gândit că vine și clipa sfârșitului de alergare, pe pământ.

Toți alergăm după „fericire” - de-i vremea cu soare sau de este cu viscol, ploaie sau vânt... Alergăm prin viață în căutarea a „ceva” pe care nu-l putem descifra... Este o stare sufletească, un sentiment. Este o alergare între utopie și realitate: căutăm „elixirul Bucuriei”; căutăm fericirea!

În titlul eseului, am alăturat două cuvinte foarte greu de definit. Doresc să aprofundez o stare sufletească fără de care suntem sortiți unei vieți neîmplinite și cenușii, umbră de lipsa bucuriei și neînțelegerea rostului omului pe pământ.

Cele două cuvinte: „Bucurie” și „Mântuire”, prin unirea lor semantică ne dau sensul stării de beatitudine, adică „de stare de fe-

ricire deplină”.

Sintagma „Bucuria Mântuirii”, dragul meu cititor, când o rostești, prin citirea eseului meu, aș dori să te faci să simți, în sufletul tău, cum te inundă o bucurie neînțeleasă - ca dorul de-acasă, sau mulțumirea deplină că te-ai vindecat de o boală mortală, și ce ai mai bun, în ființa ta, acum te-a copleșit - că încă n-ai murit nemântuit, mai ești în viață... Mai poți urca muntele, numit „al fericirilor”!

Ai simțit, vreodată, Bucuria Mântuirii?

Timpul „fuge” pe neobservate și te-ai obișnuit cu un trai cenușiu - mai nefericit - și nu te-ai gândit, până acum la viața ce ți se scurge în nefericire.

Starea de mulțumire sufletească intensă și deplină - fericirea Bucuriei Mântuirii - este un sentiment profund și o experiență de viață umană personală, pe care o trăiești doar când sufletul este ancorat prin credința de Cer și cântă de bucurie, mintea ți-e plină de optimism și dragostea îți cuprinde inima. Fericirea Bucuriei Mântuirii nu o poți explica, deoarece nu este o senzație, ci o stare de conștiință, în care trăiești o pace și o armonie

între gândirea, sentimentele, voința și corpul tău - cu stomacul, cu creierul, cu plămâni, cu Sufletul.

În aceste momente din viața mea, când am ajuns la starea de mulțumire sufletească deplină și trăiesc elixirul „Bucuriei Mântuirii”, înțeleg prin „Fericire” că este o stare fizică, spirituală, emoțională, intelectuală la care ai ajuns și simți permanent o Bucurie și o mulțumire pe care nu cauți s-o explici, ci o simți, când ești plin de sănătate sau când corpul ți-e bătut de slăbiciunea unor boli ce-ți atacă nu numai carnea și oasele, inima, plămâni, ficatul, rinichii și celelalte organe vitale din „uzina” dată ție, ca o casă de lut și de împrumut, ci și sufletul ce-ți rămâne aninat în speranța credinței în Cel ce te-a creat unicat, ca să rămâi în picioare și când ceva te doare, iar zâmbetul din tine nu este alterat, ci rămâne real - așa cum ai fost creat în original: frumos, optimist, luminos, plin de bucurie, mulțumit, senin - pentru eternitate - deci și pentru viața pe acest pământ. De ești sărac sau mai bogat, sătul sau flămând, tânăr sau bătrân, rămâi optimist și fericit, dacă ai Bucuria Mântuirii în sufletul tău.

Am citit undeva că „fericirea nu are memorie”. Această propoziție afirmativă simplă exprimă un adevăr profund. Micile bucurii nu fac fericiri, ci sunt doar utopii ce ni le fixăm în memorii ca mulțumiri, din viața trăită, acum, sau cândva. Adevărata fericire este un elixir al credinței în Dumnezeu, când simți în sufletul tău o Bucurie permanentă ce vine de Sus și ești inundat de dragoste divină în inima ta, care-ți schimbă vechile dorințe și priorități de viață. Elixirul fericirii îl găsești doar în dragostea lui Dumnezeu ce o simți renăscută în sufletul tău, iar credința îți întărește voința să fii ascultător de Cuvântul Său și de poruncile Lui sfinte. Starea aceasta de beatitudine o trăiești doar când ai armonie în inimă, mulțumirea cu ce ai, echilibrul în credința neclintită în Dumnezeu și o conștiință înflorită sub razele de lumină și căldură divină, care te transformă în om al lui Dumnezeu, parte din corola de minuni a lumii, „sarea pământului”, „lumina lumii”, „o cetate așezată pe un munte”, vestitorul de vești bune și semănătorul de valori sfinte, într-o lume bizară și întoarsă pe dos, în care multe trăsături

Mircea MONU

Florentin Smarandache ("Distihuri paradoxiste") – tradus în grecește!

La Editura "Kapa" din orașul Korydallos (o suburbie a municipiului Pireu, aflat la 12 km sud-vest de Atena, capitala Greciei) a apărut în acest an, în limba greacă, volumul de versuri „*Distihuri paradoxiste*” (Παράδοξα Δίστιχα) al vâlceano-americanului **Florentin Smarandache**, matematician și scriitor, profesor universitar doctor la Facultatea de Matematică și Științe a Universității „New Mexico” din orașul Gallup, statul federal New Mexico, SUA.

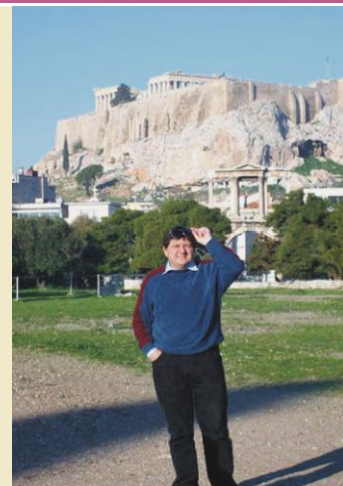
Cartea a fost tradusă din limba engleză în limba greacă de către dr. Denis Kouliantanos (născut în anul 1935, în Pireu, absolvent al Facultății de filozofie din Pireu, cu masterat în Relații Publice, la Atena, ziarist, prozator și poet, autor a 14 cărți, precum și al unor antologii, deținător al mai multor premii naționale și internaționale pentru poezie, membru al Academiei Internaționale a Poeților, al Uniunii Panelenice a Scriitorilor, al Uniunii Poeților Laureați Internaționali).

Placheta de versuri are 88 de pagini: în paginile 4-77 sunt tipărite distihurile paradoxiste, în paginile 78-82 este publicată o prezentare a Paradoxismului, intitulată „Paradoxismul - ultima avangardă literară, artistică și filozofică a Mileniului al Doilea” (text tradus din engleză de către Teodora Blushi), iar în paginile 83-88 este prezentată, de către aceeași traducătoare, „Biografia savantului, scriitorului și artistului Florentin Smarandache” (cu o fotografie a acestuia în Alaska, în 2009, actualizată și extinsă de către profesorul de matematică Mihály Bencze de la Colegiul Național „Áprily Lajos” din Brașov, directorul Editurii „Fulgur” din Brașov).

Pe prima copertă este publicată o fotografie din anul 2006 a lui Florentin Smarandache la poalele celebrei coline Acropole

din Atena, iar pe coperta a patra se află două opere de artă digitală (lucrări de grafică) executate la computer de către Florentin Smarandache (care în primii ani după absolvirea Facultății de Matematică din Craiova, ca șef de promoție, a lucrat la Centrul de Calcul Electronic al Întreprinderii de Utilaj Greu din Craiova, iar la începutul anilor '90, a lucrat ca inginer de soft la Compania „Honeywell” din Phoenix, statul federal Arizona, SUA).

Ediția princeps a cărții „Distihuri paradoxiste” a apărut în anul 1998, la Editura „Dorul” din municipiul Aalborg, din Danemarca, în limba română, cuprinzând și o prefață a autorului, intitulată paradoxist „Cu vânt înainte și înapoi” (Al patrulea *Manifest Paradoxist*). Teoria Distihului Paradoxist, în care explică pe larg acest gen nou de

Florentin Smarandache
la Atena (sub Acropole), 2006

poezie, numit „distih paradoxist”, prezentând algoritmul de creație și tipurile de asemenea distihuri. Conform definiției date de autor, respectivul gen poetic este format din două versuri antitetice (de regulă, al doilea negându-l pe primul), care definesc titlul sau fac o punte de legătură cu acesta; de exemplu, distihul paradoxist „PERPETUUM MOBILE”: „Într-o stabilă/Instabilitate”.

Traducerea în greacă este cea de-a cincea traducere a acestei cărți, după cele din limbile: sârbocroată (în anul 2000), engleză (2006), chineză (2008) și rusă (2010).

bestiale au devenit reale pentru mulți oameni, care și-au schilodit sufletul prin fapte murdare și ticăloase din iadul smolit al inimii lor scoase.

Lasă-ți sufletul să înflorească în Bucuria Mântuirii, în armonie și fericire! „Nu te lăsa biruit de rău, ci biruiește răul prin bine”, căci Dumnezeu ți-a pus un giuvaier viu, plin de bucurie, în templul tău de pământ, ca să ai un scut și să nu vopsești peste rugină, ci să-ți păstrezi sufletul mereu în lumină... Ai uitat, că și tu ești creat un unicat, ca să fii deplin mulțumit și prin credință să ajungi fericit la punctul final cu biruință?

Bucuria Mântuirii este elixirul fericirii! Este cea dragoste Dumnezeiască care-ți unește sufletul de Împărăția cerească și te face să simți Bucurie; și viața ta lăuntrică este o sfântă poezie țesută-n armonia miracolului Cuvântului, cu muzica Cerului, venită pe razele de lumină ale Misterului... În sufletul tău simți dragostea lui Dumnezeu „îndelung răbdătoare și plină de bunătate”, care devine parte din tine, dându-ți bucuria deplină și un nou caracter.

Pășesc în lumea elixirului fericirii, când gândesc pozitiv și în mintea mea nu mai este loc de tristețe, mahnire și de supărare, ci Bucuria Mântuirii îmi dă aripile credinței să văd lumina și în locuri întunecate, îmi lasă sufletul să înflorească, să fie în armonia divină și mulțumirea deplină că trăiesc încă Ziua ce mi-a fost hărăzită să mă veselesc pe pământ, în prezentul vieții mele minunat, pentru care pe Dumnezeu Îl preamăresc neîncetat.

Nemulțumirea nu-ți dă fericirea și nimeni din jurul tău nu-ți poate inocula bucuria de viață în lumea aceasta cu ceață. Nu aștepta fericirea să ți-o dea cineva!

Imaginează-ți cum ar fi să poți cumpăra fericirea? Ar fi fericiti doar cei ce-ar avea bani să cumpere de la vreo „piață” mulțumirea sufletească!... Dar banul și bogăția nu-ți pot cumpăra fericirea și bucuria... Cuvântul lui Dumnezeu explică fericirea mai bine ca mine, de aceea-i transcriu Lumina Divină și pentru tine...

„Fericire de oricine se teme de Domnul și umblă pe căile Lui, căci atunci te bucuri de lucrul mâinilor tale, ești fericit și ți merge bine”. „Bine de cel neprihănit! Lui îi va merge

bine, căci se va bucura de rodul faptelor lui”. „Împrietenește-te dar cu Dumnezeu și vei avea pace; te vei bucura astfel iarăși de fericire. Primește învățătura din gura Lui și pune-ți în inimă cuvintele Lui”. „Omul bun scoate lucruri bune din visteria bună a inimii lui, iar omul rău scoate lucruri rele din visteria rea a inimii lui, căci din prisosul inimii vorbește gura”. „Visteria bună a inimii” este punctul în care se întâlnește sufletul meu cu fericirea din Dumnezeu, care îmi dă bucuria și mulțumirea că sunt viu și scriu despre elixirul mântuirii prin credința în puterea pozitivă a gândirii. Fericirea este o stare de conștiință. Este un sentiment ce vine de Sus. Nu-l pot explica și diseca cu bisturiul logicii, dar găsesc că este minunat să trăiesc, să respir, să mă minunez de frumusețile din natură, să vorbesc cu oamenii, să mănânc, să-L preamăresc pe Dumnezeu, că mă recunosc și mă știu că sunt eu care scriu... Mă simt, chiar acum, copleșit de trăiri sufletești ce mă inundă ca o apă vie, venită pe căi de lumină din veșnicie, din Cer: din nemărginitul Mister... Și sunt deplin mulțumit că pot să te-ndemn și pe tine:

Fii plin de Bucuria Mântuirii, frate creștine!

Iulian CHIUU

Dialoguri indo-europene: Fluxuri și refluxuri

Am valorificat și cu alte prilejuri informații dintr-o lucrare a lui Georges Dumézil (1), *Mythe et épopée, I. L'idéologie des trois fonctions dans les épopées des peuples indo-européens* - Gallimard, 1968, căreia am putea să-i adăugăm și alte titluri la fel de interesante din opera orientalistului (*Mitra-Varuna, essai sur deux représentations indo-européennes de la Souveraineté* - 1940; *Aspects de la fonction guerrière chez les Indo-Européens* - 1956; *Heur et malheur du guerrier, aspects de la fonction guerrière chez les Indo-Européens* - 1969; *Le verbe oubykh, études descriptives et comparatives* - 1975 etc.). Aceste lucrări, mai mult decât altele, relevă o serie fluxuri și refluxuri culturale demonstrate inclusiv în celebrul catalog internațional al poveștilor al lui Antti Aarne și Stith Thomson, *The Types of International Folktales* (2). Pe aceeași temă, reluăm și de această dată, dintr-o altă perspectivă însă, câteva interferențe care pun în evidență că pe plan cultural asimilările și schimburile de valori s-au făcut la modul tacit, nu fără bariere și fără asimilări, predilect dinspre Orient spre Occident, spre deosebire de ideile filosofice și cu atât mai mult de cele religioase ale căror confruntări au cunoscut adeseori tensiuni zgomotoase. Modelul indian, afirmat cu peste 1.500 de ani î.Ch. printr-o serie de scrieri bine conturate ca structură, organizase o societate în patru caste riguros determinate (*brahmana, kshatriya, vaishya, sudra* și chiar *paria*, aceasta din urmă mai puțin recunoscută), iar *Vedele* făceau distincție clară între cele patru etape ale ciclului vieții (*Ashrama*), axate pe desăvârșirea etică. Ele începeau cu etapa uceniciei (inițiativă), apoi etapa casnică (în sensul funcției de perpetuare), continuau cu semiretragerea (îndepărtarea de partea materială a vieții) și se încheiau cu renunțarea (echivalentă brahmanului). Simultan cu ele se formau principalele virtuți morale: sinceritatea (*satya*), dăruirea (*dana*), abținerea (*dama*), privațiunile (*tapas*), fidelitatea (*himsa*), în sensul de integritate corporală (3). Soliditatea, omogenitatea și verticalitatea sistemului de reprezentări și de principii hinduse, cu antecedente dravidiene insuficient identificate, dar cu certitudine asimilate, aveau să se rezume în două principii

esențiale: *Dharma* (datoria) și *Karma* (acțiunea, efectul), din care decurgeau plăcerea (*sukha*) și durerea (*dukkha*). Acestea se reflectau în patru mari scopuri umane: *Artha* (interesele materiale), *Kama* (plăcerea), *Dharma* (datoria socială) și *Moksha* (eliberarea), în bună parte legate de cele patru etape ale vieții. Această structură sistemică de principii face ca la indieni, cu tot politeismul lor, între religie și morală să fie excluse tensiunile și contradicțiile așa cum se vor manifesta în Occident nu numai în epoca modernă, cu toate că și grecii avansau ideea că virtuțile sunt garantul legăturii indestructibile dintre om și divinitate, după cum spune Platon, definind și el patru virtuți esențiale, respectiv *înțelepciunea, vitejia, prudența și dreptatea*, cărora Plotin le adaugă mai târziu cele trei virtuți creștine: *credința, nădejdea și iubirea*. Că sistemul indian ar fi precedat celelalte sisteme din istoria civilizațiilor este îndoielnic pentru o parte dintre cercetători. De pildă, Richard Laurence (1760-1838), arhiepiscop irlandez de Cashel în 1822, distins profesor de ebraică și canon de *Christ Church*, Oxford, în 1814 a realizat prima ediție engleză a *Cărții lui Enoh* din limba etiopiană și, judecând după descrierea celei mai lungi zile a anului, crede că autorul textului, Enoh, va fi trăit probabil în zona Caucazului de Nord sau poate a Carpaților, nicidecum în Palestina, iar această carte ar fi mult mai veche decât cea a lui Noe. Teza lui despre genealogia reptilo-umană în zona Carpato-Caucaziană se subsumează celei a descendenței hittite, feniciene, scitice și tracie a arienilor. El consideră că din zona Caucaziano-Carpato-Alpică arienii ar fi coborât spre câmpiile Sumerului și mai apoi pe meleagurile Nilului. Teza este însușită și de istorici oficiali care consideră că civilizația și religia hindusă au apărut printr-o migrație masivă a arienilor către valea Indului, prin jurul anului 1550 î.Ch., ocazie cu care a fost introdusă limba sanscrită în India și odată cu ea textele vedice. Exploratorul britanic Laurence Austine (1854-1938), căruia îi datorăm o serie de lucrări publicate în urma acestor expediții (4), a continuat și el aproximativ pe aceeași linie. El crede că primului rege al Indiei, consemnat de istorie și men-

ționat în *Mahabharata*, a fost arian și a fost totodată și ultimul rege istoric al hitiților. Un al doilea val de migrație, potrivit aceleiași surse, s-ar fi derulat în sens invers, prin triburile khazare, în sec. al VIII-lea d.Ch. Khazarii erau convertiți la religiile evreiești, adepți poate ai unuia din *Talmudele* care au circulat în timpul stăpânirii babilonene, după care evreeii nu au mai avut împărați. Khazarii s-au îndreptat spre stepele ruse, orientându-se apoi spre ținuturile baltice ale Estoniei și Lituaniei, tocmai secvența pe care o prinde și Georges Dumézil în lucrarea despre care vorbeam la început. Zeii indieni, potrivit imnurilor vedice, ne prezintă un Indra irascibil, care îl provoacă pe Varuna și-l amenință că-i va distruge tot ceea ce stăpânește, tot așa cum fac și zeii greci în Olimp, dar și balticii *Odin* și *Porr* care, potrivit lui Harbadsjadri din Edda, se confruntă într-un dialog plin de injurii (5). Reprezentările de tip cosmogonic difuzează dinspre Orient spre Occident și în cazul zeiței *Pritvi* (zeița pământului), similară *Demetrei* ori *Cibelei*. Ea este o *Aditi* care stăpânește peste trei ceruri și trei pământuri, adică este o Trimundi, reprezentare conservată și în unele povești consemnate în *Folktale Types*. Tot o astfel de legătură este și aceea dintre imnurile către *Ușas* sau *Aurora*, și ea nevoită să suporte capriciile infatuatei Indra, și *bocetul Ziorilor*, din folclorul funerar românesc, ori *colinda Ziorilor*, din tradiția de Crăciun. Un alt motiv consemnat și el de Antti Aarne și Stith Thomson alături de multe altele urmărite și de Dumézil este și cel al frumoasei *Sukanya*, soția ascetului *Cyavana*, ispitită de *Asvini* cu promisiunea de a-i întineri soțul. Odată scos întinerit din apele lacului miraculos, *Cyavana* este identic la înfățișare cu cei doi *Asvini*, însă supusă probei cunoscute din multe basme occidentale *Sukanya* îl va identifica pe *Cyavana*, alături de care va rămâne timp nemăsurat. Alte motive relevate de Dumézil, care exced însă circulația folclorică, se intersectează cu motive biblice bine cunoscute.

De pildă regele regilor din Mahabharata, *Yayati*, atinge desăvârșirea și își asigură un loc etern în ceruri, numai că la un moment dat este pătruns de un stupid impuls de orgoliu. Indra însă îi citește în suflet și îl alungă din mijlocul celor mai distinși *rși* din cauza disprețului pe care îl simțea pentru sterilitatea unei astfel de existențe. Interpelat de Indra, acesta nu-și schimbă gândurile nici sub amenințarea întoarcerii printre oamenii buni. În același context, se pot face legături între bogatul generos *Vasumanas* și pilda tânărului bogat (*Marcu*; 10.21). Sistemul vedic a continuat să se explice și mai târziu, unele elemente ale acestuia regăsindu-se și în marile religii ale lumii, ca de pildă în creștinism, așa cum ar fi trinitatea vedică *Agni-Vaiu-Surya* (vs. *Tatăl, Fiul, Sf. Duh*). Circulația motivelor mitice, a celor religioase, ca și a elementelor lingvistice indo-europene a urmat căi care nu totdeauna se suprapun. Mircea Eliade (6) găsește astfel elemente diluviene prebiblice în *Epopoea lui Ghilgameș*, databile din timpul lui Assurbanipal (sec. VII î.Ch.), în timp ce potopul iudaic este o compilare nu mai veche de sec. IV î.Ch., ceea ce întărește convingerea că „a trebuit să așteptăm lucrarea medicului francez Jean Astruc (1684-1766) publicată sub titlul de *Conjectures sur les mémoires originaux dont il paraît que Mod'se s'est servi pour composer le livre de la Genèse* (1753) ca să cadă prejudecata unei origini divine a *Bibliiei*” (7). Eliade demonstrează cu o comparație textuală a două surse ale *Hexateuchului* pe seama elementelor iahviste și a celor iehoviste ca să ajungă la concluzia că în documentul iahvist, care îi precede celui iehovist, potopul se apropie mai mult de modelul caldeian decât de cel elohist (ex: „Utnapiștim depune 7 vase de sacrificiu pe muntele unde s-a oprit corabia” - Ghilgameș; „Noe e vestit cu 7 zile înainte de potop, ia cu sine 7 perechi de fiecare animal curat, la intervale de câte 7 zile dă drumul porumbeilor” - documentul iahvist). În continuare, M. Eliade, exprimă ca și Dumézil convingeri potrivit cărora literatura indiană a adus serioase influențe în cultura universală și în special în mai toate școlile filosofice. Și în planul religiilor se pot semnala astfel de legături inclusiv între religia indiană și cea mozaică, unele dintre acestea făcând subiectul unor studii care au luat în calcul în chip prioritar datele istoriei, așa cum a fost de pildă reputatul biblist german, protestantul Julius Wellhausen (1844-1918). Alte rădăcini biblice vin dinspre literatura antică egipteană, așa cum s-ar judeca, de pildă, unele asemănări dintre *Pildele lui Solomon* și textul egiptean *Amen-em-ope* din care re-

producem doar un exemplu din atâtea posibile: „Pleacă urechea ta și ascultă cuvintele celor iscusiți și inima ta îndreapt-o spre știința mea” (*Solomon*; 17), respectiv „Pleacă urechea ta, ascultă ce îți voi spune, îndreaptă inima ta spre înțelegerea lor” (*Amen-em-ope*; 1) sau, în *Cartea morților* egipteană, la judecata lui Osiris, cel răposat se mărturisește: „Nu am ucis, nu m-am lăsat înduplecat spre omor. Nu am fost desfrânat în sanctuare, nu am furat, nu am mințit”, vizavi de *Decalog*: „Să nu uciți! Să nu fii desfrânat! Să nu furi! Să nu mărturisești strâmb împotriva aproapelui tău!” (*Exodul*: 20;13-16). Legăturile și mai ales confruntările religioase au continuat să se extindă însă odată cu apariția creștinismului, un adevărat test pentru cele mai multe religii vechi. Mircea Eliade, unul dintre cei mai buni cunoscători ai cultelor hinduse, ne dă un exemplu (8), acela al unui mare mistic indian, Sadhu Sundher Singh, care a fost întrebat ce l-a convertit la creștinism. Acesta ar fi răspuns că L-a găsit pe Christos. Interlocutorul său însă insistă să afle ce nu-i oferea vechea lui credință în doctrină sau în principii și ce-i oferă în schimb cea nouă. Sadhu răspunde invariabil: „Nu este nici principiu, nici doctrină; este Iisus Christos”, în sensul său de orizont credibil în ființă și în duh, ceea ce este uimitor pentru un hindus, știut fiind că hinduismul, dezvoltat într-o mulțime de școli filosofice și mistice, a continuat să evolueze până în zilele noastre. Misterul proliferării unor școli mistice sau religii cum ar fi de pildă buddhismul și jainismul este că ele derivă fără contradicții esențiale unele din altele, pe criteriul acelorași temeliilor subliniate de *Rig Veda* (9), însă islamismul și creștinismul au fost introduse de ocupanți nu fără a declanșa o reacție de respingere din partea fundamentaliștilor buddhiști, amintite inclusiv de indianiștii occidentali (10), sau din partea jainiștilor (11). Însă astfel de confruntări au cunoscut și celelalte mari religii. Islamismul, socotit în egală măsură religie, ordine socială și civilizație, este astăzi împărțit de circa un miliard de adepți (cam a șasea parte din populația lumii), numeroși dintre ei convertiți la această religie doar într-un singur secol, cel de după moartea lui Mahomed, și astfel islamismul ajunge până în Spania, Galia, Africa de Nord, în Egipt și în Maghreb (12). Și el a fost zdruncinat serios de o serie de asasinat în lupta pentru putere (de pildă cele din sec. VII d.Ch.), după ce în sec. II se afirmase o școală separatistă de teologie speculativă, cea a *kalam*-ului și după separația șiiților de sunniți (aceștia continuând să rămână majoritari; *sunna* = drumul). Pe de altă parte, după cum se știe, nici creștinismul nu a fost scutit de schisme și de contradicții asupra cărora nu este cazul

să insistăm aici, fiindcă ne interesează mai mult circulația ideilor religioase și filosofice între Orient și Occident, sub genericul dialogului indo-european. Însă nu putem să nu amintim și de aici evenimentele din timpul Patriarhului Constantinopolului Acachie (471-489), *Henoticonul* (13) și conflictul dintre Orient și Occident. De aici lucrurile au evoluat contradictoriu multă vreme. De acum, împărații bizantini vor fi încoronați numai cu acordul patriarhului, învățătura adoptată la Calcedon nu va fi asimilată de Biserică, ea fiind mai degrabă o negație a tezelor creștine anterioare, ceea ce mulțumea doar un număr mic de antiohieni, pe moderații de la Constantinopol și pe misionarii romani, în schimb Sinodul de la Calcedon era considerat de creștinii egipteni o trădare, opinie pe care vor împărtași-o și sirienii care ajung să afirme chiar că se încearcă o reabilitare a lui Nestorie. Iar după Zenon (425-491 d.Ch.) și după Anastasius (491-518 d.Ch.) proliferază monofizismul, când Biserica din Constantinopol se izolează astfel pentru mai multe decenii, în timp ce aliații calcedonienilor prindeau teren, aceștia fiind papii de la Roma, și se ajunge la schisma acachiana ce se va stinge la 518 d.Ch. Simultan, în Orientul Mijlociu, creștinii arabi supraviețuiesc în mijlocul islamismului în chip special ținând seama de emulația ideilor filosofice, științifice, a progreselor matematicii de acolo, uitați de creștinii occidentali care văd în Orientul Apropiat doar islamism exclusivist și care uită că, în fond, religia creștină s-a născut în Orient. Tradiția creștină în zona arabă continuă în trei direcții: direcția *melkită* (profund calcedoniană, promovează cele două firi ale lui Iisus), *iacobită* (monofizită, împărțită de copti și armeni) și *nestoriană* (adeptă a două ipostaze și a două firi ale lui Christos, împărțită de asitieni). Cea mai reprezentativă pentru creștinismul oriental este Biserica coptă din Egipt, dar și de Biserica asiro-caldeenă, de cea siriacă și de cea maronită, din Liban. Aceste biserici au rezistat în context islamic inclusiv din cauza deschiderii limbii arabe spre menținerea unității creștinilor de aici, din cauza legăturilor acestora cu lumea bizantină, precum și prin implicarea creștinilor arabi mai ales din sec. al XIX-lea în problema Orientului pe relația acestuia cu Anglia, Franța, cu Rusia și chiar cu Statele Unite. Lucrurile sunt aprofundate cu competență de Stelian Gomboș într-un eseu despre *creștinismul arab ca tradiție și teritorialitate*, în cadrul aceluiași dialog indo-european. De adăugat însă că acest dialog este complex, derulat pe multe paliere și ajunge până la nivelul lingvistic, despre care am mai vorbit și cu alte prilejuri (14). Din acest plan, vom

ilustra cu un singur exemplu, luat la întâmplare: *πρόνια*, subst. grec care în limbajul religios se apropie în latină de *providentia*, iar în limba română de *pronie* (dar, voința lui Dumnezeu, grija Lui pentru Ființă), *προνοέω* - a cunoaște din înainte; *πρό* (prefix de derivare savantă) + *νοέω* (a cunoaște), cu radicalul în *vous* (înțeleg, rațiune), cu uz filosofic în *noeză* (perceperea realității, la Husserl). O preocupare specială pentru acest dialog a susținut-o Karlfried Graf Durckheim (1896-1988), fondatorul unui Centru de formare și întâlniri de psihologie existențială, cele 20 de cărți ale sale (15 fiind de fapt temelia studiilor de interferență dintre *Meister Eckhart* (tradiția mistică creștină) și *Zen* (*Calea directă spre Satori*, al cărei nume se trage de la Școala *Soto*, inițiată de niponul Dōgen, după moartea lui Myōzen, când rămâne în tovărășia maestrului chinez Ju-jiing). În practica lui profesională avea să constate că una dintre suferințele fundamentale ale omului ar fi aceea de a-și rămâne străin sieși și de a nu putea fi în esența lui adevărată. Să nu uităm în schimb rolul evreilor în promovarea temeliiilor creștinismului pretutindeni în istoria exodului lor. Primii creștini au apărut în rândul populației palestinieniene printre care se aflau și etniile semite. De aici, creștinismul s-a extins spre popoare politeiste precum grecii ori romanii, cu toată confruntarea dintre vechiul rit iudaic și discipolii lui Iisus. Noua credință, în misionarismul ei, are capacitatea de a se adapta obiceiurilor altor popoare, căpătând astfel o deschidere universală, vechiul cult mozaic rămânând minoritar. Dogma creștină, prin impetuoșitatea ei, consideră creștinătatea drept Noul Israel, iar după Conciliul de la Vatican, potrivit filiației sale, creștinismul descinde din „bunul măslin” al popoului lui Israel și el confruntat cu unele probleme dogmatice, așa cum a fost cazul reconstrucției Templului după revenirea evreilor din exil când aceștia refuză sprijinul samaritenilor din considerentele legii israeliene a *Halahei* (codul religios al evreilor ortodocși), după care evreu este doar acela care s-a născut dintr-o mamă evreică sau orice altă persoană care aderă la iudaism în acord cu dogma evreiască. În drumul său spre Orient, creștinismul întâmpină piedici și ostilități serioase pentru că dă o nouă perspectivă religioasă. De pildă în India, țara cu un milion de zei și cu peste un miliard de locuitori sunt încă multe milioane de oameni care nu au auzit încă de Hristos, deși misionarii creștini au ajuns aici cu sute de ani în urmă (16). Constituția Indiei, spune Mircea Eliade, într-o conferință din 1935, îngăduie în principiu oricărei persoane ori grup religios libertatea confesională, creștinismul însă cunoaște

eșecul în India, iar în ultimul timp extremismul *Hindutva* declanșează o acțiune amplă împotriva musulmanilor în anii '90 care depășește persecuția și atinge forme violente, soldate cu victime. Pentru a preveni astfel de reacții, Festivalul Narmada (Social Fair for Mother Marmada - februarie 2011), cu toate măsurile de securitate, nu a fost lipsit de manifestări zgomotoase și chiar violente, grupuri de extremiști hinduși avertizând din vreme că acest festival va duce la curățirea regiunii Madhya Pradesh de creștini. În acest climat de nesiguranță apar temeri la nivel înalt privind respectarea dreptului la libertate religioasă în India, mai ales că bisericile de aici reclamă și ele noi curente de gândire occidentale ce vizează teologia liberală, universalismul sau nominalismul. La vremea lui (1935), însuși Eliade, bun cunosător al sistemului religios hindus, se arăta sceptic privind șansele creștinismului în India și de aceea misiunile succesive de aici „s-au temut să-l lase singur pe Iisus Christos în această țară atât de religioasă” (17). Față de aceste manifestări extremiste (cu referire la cele din Andhra Pradesh) ia atitudine și Vaticanul în 2008. Și în România se fac observații asupra acestor confruntări, mai ales după învazia armatei indiene în Bangladesh, din 1971, când mișcarea *Dalit* (spart, călcat în picioare) reușește convertirea unor hinduși marginalizați, după cum consemnează prof. univ. dr. Nicolae Achimescu (18). Cu toate acestea, după cum s-a putut observa, printr-un neîntrerupt dialog indo-european, Orientul, în ciuda conservatorismului său, a câștigat mai mult în formă de la Occident, după colonizarea lui, în timp ce Occidentul, cu tot apetitul lui pentru înnoire, își datorează temeliiile de conținut Orientului. Așadar, se poate spune fără ezitare că Occidentul rămâne să afirme aproape exclusiv conținutul vieții și al devenirii ca umanitate, în timp ce Orientul se remarcă prin consecvența cu care leagă acest conținut de sensul moral al mântuirii Ființei ca individualitate.

Note:

1. Dumézil, G. (1898-1986), filolog, etnolog și istoric al civilizațiilor, și-a început cariera universitară la Varșovia, ca lector. Își ia doctoratul cu teza *Le Festin d'Immortalité* (Festinel nemuririi) ale cărei trimiteri se referă la mitologiile indo-europene. Cariera sa universitară continuă la Istanbul (1925-1931), apoi la celebra Universitate din Uppsala (Suedia), după care se întoarce în Franța, la *École pratique des Hautes Étude* unde se ocupă de studiul comparat al religiilor indo-europene. Până la pensionare (1968), timp de 19 ani, ocupă la *Collège de France* o catedră special creată pentru el, axată pe civilizația indo-europeană. Mai predă încă trei ani după pensionare în SUA, iar în 1978 este ales membru al Academiei Franceze la propunerea lui Claude Lévi-Strauss. Lucrarea *Mit și epopee* cunoaște mai multe ediții, în 1993 fiind tradusă și în limba română (Gabriela Creția, Fran-

cisca Băltăceanu și Dan Slușanschi), urmându-i în traducerea lui Petru Creția *Zei suverani ai indo-europenilor*, apoi *Uitarea omului și onoarea zeilor*, *Cele patru puteri ale lui Apolo* (ambele în traducerea lui George Anania) precum și *Căsătorii indo-europene*; *Cincisprezece chestiuni romane* (traducerea Mihaelei Paraschiv).

2. Lucrarea, care promovează metoda geografică în folclorică, a fost începută de finlandezul Antti Aarne (1867-1925), care publică în 1910 *Folktale Types*, apoi este continuată de americanul Stith Thomson (1885-1976).

3. Upanișadele vorbeau numai despre trei virtuți esențiale: *Damyata* (stăpânirea de sine), *Datta* (dăruirea sau sacrificiul) și *Dayadhvam* (compasiunea)

4. *Buddhism of Tibet or Lamaism, With Its Mystic Cults, Symbolism and Mythology and in Its Relation to Indian Buddhism* (1895); *Among the Himalayas* (1899); *Lhasa and Its Mysteries-With a Record of the British Tibetan Expedition of 1903-1904* (1905); *Aryan Origin of the Alphabet* (1927); *The Makers of Civilization* (1929); *Sumer-Aryan Dictionary. An Etymological Lexicon of the English and other Aryan Languages Ancient and Modern and the Sumerian Origin of Egyptian and its Hieroglyphs* (1927).

5. Dumézil, G.; *op. cit.*, p.196

6. Eliade, M.; *Morfologia religiilor*, ed.a II-a, Ed.Jurnalul Literar, 1993.

7. *op. cit.*, p.19

8. Eliade, M.; *Tainele Indiei - texte inedite*, Ed. Icar, f.a., p. 126

9. „La origine, tenebrele acopereau tenebrele, tot ceea ce se vede nu era decât un val inform. Închis în vid, Unu, accedând la Ființă, a luat atunci naștere prin puterea căldurii. S-a dezvoltat mai întâi dorința, primul germene al gândirii. Căutând prin meditație, în sufletele lor. Înțelepții au găsit în non-ființă, locul Ființei” (*Rig Veda*; X, 129)

10. Silburn, L.; *Le Bouddhisme*, Paris, 1977 sau Bechert, H. și Gonbrich, R.; *Le Monde du bouddhisme*, Paris, 1984 etc

11. Religie a așa-zișilor *Învingători*, o religie austere și deosebit de riguroasă care mai numără și astăzi peste trei milioane de adepți.

12. Brosse, J.; *Maeștrii spirituali*, Ed. Albatros, Buc. 1992.

13. Schismă care poartă numele lucrării publicate la începutul sec. al VI-lea de Zenon, scrisă în intenția de a grăbi stingerea conflictului dintre ortodocși și monofiziți, declanșat după Sinodul calcedonian.

14. vezi, de pildă, Chivu, I.; *Homo Moralitatis. Mari paradigme etice și etosul românesc*, Ed.Herald, Buc.,2008 ori lucrarea lui Munteanu, E.; *Studii de lexicologie biblică*, Ed. Univ. A.I. Cuza, Iași, 1995 ș.a.

15. Dintre acestea amintim: *Hara-Centre vital de l'homme*, Le Courrier du Livre, 1969; *Le Zen et nous*, Le Courrier du Livre, 1976; *Le Son du silence*, Cerf, 1989; *L'Homme et sa double transcendence*, Albin Michel, 1996 etc.

16. Cel mai cunoscut misionar creștin, baptistul William Carey (1761-1834), care rămâne acolo patru decenii, traduce Biblia în India în mai multe dialecte, inclusiv în sanskrită, exemplul lui fiind preluat și de alți misionari care au avut de înfruntat atacurile extremiștilor hinduși.

17. Textul a fost preluat din cartea *Mircea Eliade, 50 de conferințe radiofonice, 1932-1938*, Ed. Humanitas, Buc., 2001, p. 180-181

18. Achimescu, N.; în ziarul *Lumina*, 30 ian. 2010, p.1.

Cornel GALBEN

Metrou spre eternitate

Cea de-a cincia carte de poeme a **Marietei Rădoi Mihăiță** are nu doar un titlu insolit - **Atenție, se închid ușile!** (Ed. Tractus Arte, București, 2008) -, ci și un scenariu după care este elaborată, o simbolică subterană dificil de depistat dacă nu ai în spate un bagaj de cunoștințe capabil să te pună în relație cu trimerile subtile ale celei ce se vrea când „ultimul călugăr trapist, din specia aceasta nevorbitoare”, când un „Iisus al cărăbușilor”, când un altfel de Dumnezeu, dornică să recreeze lumea, această „rasă incestuoasă/în care sufletul devine om cu timpul”.

Copil „mixt - o întâlnire de simboluri abstracte” încă de la naștere, poeta pendulează între trecut și prezent, căutând cu asiduitate o cale a întoarcerii în timp, dar nu oricum, ci prin aducerea imediatului la origini și, concomitent, prin purificarea acestuia într-un alambic ce presupune atât riscuri asumate, cât și sacrificii, mergând până la propria crucificare.

Bulversată și sătulă de mizeria cotidiană, Marieta Rădoi Mi-

hăiță se așează *În rând cu tâlharii*, poemele acestui prim ciclu punându-ne în palmă inima sa „expatriată”, buimăcită de frică și spaime, dar capabilă încă să se revolte, să se ia la harță cu „târfa de rațiune”, cea care-i face un „semn indecent/de un roșu aprins”.

La vârsta sa, „bătută pe muchie”, nu-i vine greu să constate că viața e o „nesocotită absolută”, că întâmplările au intrat în „confuzie gravă”, că trădarea „simulează orgoliul”, că vechile remușcări își „sapă singure groapa”, că „ruinele se ridică la suprafață”, că absența „absoarbe până la ultima picătură” și încă multe altele, ce o duc spre concluzia că „Trecutul a rămas netrăit/și viața nici n-a început”.

Oscilând între „ce este și ce ar trebui să fie”, poeta încearcă să evadeze din „exilul mâniei”, să se inițieze în „puterea convingerii”, să depășească „frontiera percepției”, să facă abstracție de faptul că „războiul uitării lasă sechele pe viață” și, scuturându-se de trândăveala în „lumina crepusculară”, se „supune la cazne”, trăind simultan „suombare și naștere/din nevoia de echilibru”, de a se lepăda de „patruzeci de ori” de „vene viciului” și de a se ridica, mai curând, la „nivelul întâmplărilor viitoare”.

Deși „departele va rămâne departe definitiv”, cea stăpânită de frică prinde curaj și cutează să mai despartă apele încă o dată, suflecându-și mânele și trudind cot la cot cu Dumnezeu pentru edificarea unei lumi noi, nu înainte însă de a face penitență („sufletul se cațără singur pe cruce / și strigă: *Iartă-mă, Doamne, am trădat*”) și de a cere atât sprijinul Creatorului, cât și pe cel al tatălui

pământesc, trecut, la rândul-i, în lumea veșnică: „Eliberează-mi, tată, povara din umăr/ până nu-i prea târziu,/ să-mi crească zborul înalt.”

Cu invocarea tatălui, de altfel, ne întâlnim și în cel de-al doilea ciclu - *Manuscrisele de la Marea Moartă* -, pierderea acestuia fiind acut resimțită de fiica iubitoare, care merge până la a-și asuma responsabilitatea dispariției (**Mărturisesc acum**, // eu l-am ucis pe tata, / i-am smuls sufletul din țâțâni / cu harponul, // pentru că simțurile nu mai judecă normal, / am să-mi stârpesc și ultimul născut / să nu-mi moștenească instinctul. // Tată, ți-am smuls sufletul aburind / și l-am înghițit pe săturate.)

Și cum „păcatul devine virtute” adeseori, propovăduiește „creința cuvântului tragic”, chiar dacă îndoiala a forțat-o să treacă pe celălalt mal, acolo unde „numai ochiului de apă / îi este îngăduid să privească”. De data aceasta, „atacul și apărarea negociază” în favoarea sa, timpul își „uită numărătoarea / și o ia de la capăt”, inima nu se mai „întoarce cu cheia”, evoluția prezentului o catapultează într-un alt „război al trăirii” și, odată ajunsă în „civilizația necunoscută, uită că, nu demult, clama: „Dați-mi o patrie, oricât de mică, / să fie numai a mea!”

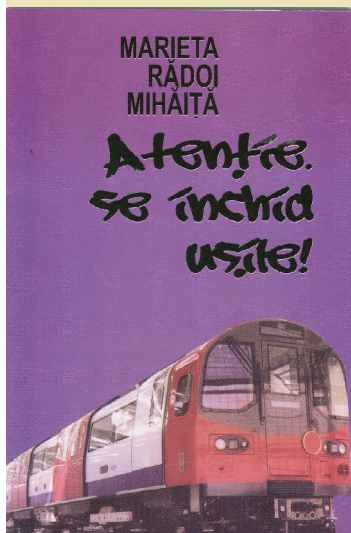
Rând pe rând, prunc pe care „nicio mamă nu-l mai revendică”, gravidă urcată pe „capra obstetrică”, „impostor, / devalizator și falsificator”, orb ce nu-și „caută văzul, / dacă știe că e orb”, om ce și-a întâlnit zidul și a plâns pentru că Dumnezeu a făcut o „lume mai proastă/ decât s-a așteptat”, ultimul călugăr trapist, ce a „colindat

lumea înaintea lui Abraham”, a „reciclat prejudecățile” și a „depozitat primordialul / în memoria afectivă”, imprevizibila poetă ne-a demonstrat, iarăși, că verbul său direct, scilpitor, puternic, ne provoacă trăiri intense, ne obligă la meditație și ne deschide calea spre o mai bună cunoaștere nu doar a eului său liric.

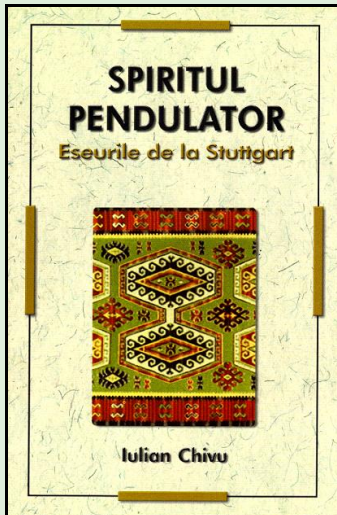
Scenarist, regizor și actor deopotrivă, Marieta Rădoi Mihăiță a imaginat, de fapt, o veritabilă poveste filmică, în care titlurile, subliniate cu aldine, constituie ele însele un poem în jurul căruia gravitează celelalte, tot așa cum versurile evidențiate cu italice dau viață unor poeme cu nimic mai prejos decât acest fermecător omagiu adus autorului Necuvintelor: „**Când mă gândesc la Nichita** / îmi vine să plâng, / *ochii mei nu plâng cu lacrimi, / ci cu ochi.* // Văzutul și nevăzutul - / o deficiență ireparabilă. / Ursul iernii visează la tine-n trup. / Ninge orbește. // Mi-e dor de vedere, Nichita, / *dacă tu ești pretutindeni, / arată-mi-te!*”

Ajunsă ea însăși la *ziua judecății mature*, poeta a cărei religiozitate discretă o descoperi la tot pasul e convinsă că, de acum, odată urcată Golgota „resemnării acute”, își poate lua rămas bun de la „nașterea îndelungată”, urmând să trăiască „independența pe picior mare”. Cartea „legată în piele de leopard” e, așadar, fructul copt din „copacul cunoașterii aprofundate”, semnul că autoarea se menține în lumea bună a poeziei autentice, ferită de experimente și de trivialitățile ultimelor promoții.

Ion PACHIA TATOMIRESCU

Zigzagare și „spirit pendulator“

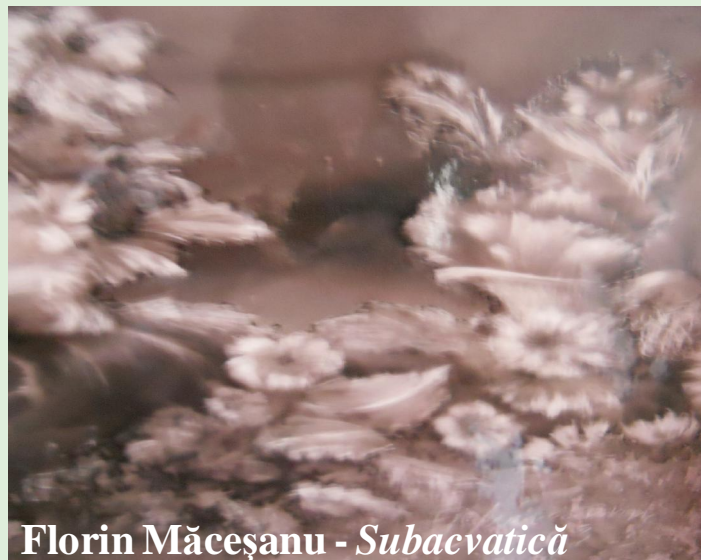

Etnologul, folcloristul, antropologul, etnosoful **Iulian Chivu**, autor al unor deja-celebri lucrări de cercetare interdisciplinară («Basmul cu Soarele și Luna», 1988; «Cultul grâului și al pâinii la români», 1997; «Semioză și deictica semnului în credințele românești», 2006; «Homo moralis. Mari paradigme etice și etosul românesc, 2008), prin recenta sa lucrare, **Spiritul pendulator. Eseurile de la Stuttgart** (2010*), ne certifică, într-o aură a cărei densitate de fotoni crește admirabil de la un anotimp la altul, o descendență de noblețe vulcanească, un eseist profund și de autenticitate „cutumiar-valahică“ de care spiritul vremii trebuie să țină cont la un mod indicativ, imperios-prezent.

Din cuvântul înainte semnat de Lucian Hetco, spicuim pentru Distinsul Receptor câteva aserțiuni întemeiate pe substanța eseistică de excepție din această carte de sărbătoare a Ideii: «Colaborator al revistei româno-germane, „Agero“, din Stuttgart, de unde și subtitlul acestei lucrări, Iulian Chivu face o notă a parte în sumarul revistei și prin temele abordate, și prin stilul lui concis, cu precădere pe idee. În

această nouă lucrare [...], continuă preocupările din „Semioză și deictica semnului“ [...], continuă în sinteză o serie de observații de natură etică, dar și de psihologie etnică, pe care tematic nu le putea include în „Homo Moralisis“, dar a căror valabilitate poate străluci în independență. Dacă, de pildă, filosoful C. Noica identifica șase maladii ale spiritului contemporan (maladiile determinării), Iulian Chivu identifică, dintr-o altă perspectivă, tot atâtea nefericiri ale gândului: nefericirea comodității, a cutezanței, a vrerii, a rezistenței, a disciplinării și a concilierii. [...] Autorul nu se cantonează în lingvistică și îi lasă deschise controversele, ocolindu-le ca pe niște capcane, însă atras de o anumită „gramatică a personalității“ în care face paradigma eului, conjugă în diatezele reflexivității opțiuni, congruențe...».

Eseurile din această carte - în majoritatea lor, publicate în web-revista „Agero“, din Stuttgart (de unde și „appendix-ul“ titlului) - se dispun triadic, în macrosecțiunile: (I) **Nefericirile gândului**, (II) **Verba dicendi** și (III) **Etnologie, etnosofie**.

Florin Măceșanu - *Subacvatică*

„Accentul circumflex“ din titlul cărții, se ivește, firește, din eseu „panoului central“, **Spiritul pendulator**, cuprins în secțiunea întâi («Nefericirile gândului»), dinspre un „pol-plus“ în buclele culcate ale semnului / hieroglificei clasice - prin care se desemnează „infinitul“ - și dinspre o irepresibilă sete de nuanțare a reliefulor celebrei teorii a pendulatorialului (folosim derivatul acesta pentru sugestia spațialității / arhitecturalului), „deal - vale“ / „deal - vale“, deși radiografiile spiritualității noastre pelasgo-dace (>valaho-dace) arată la toate seismografele preistoriilor și ale istoriilor „zigzagul“ („abis - creastă - abis - creastă...“), ceea ce evidențiază o mai categorică, ori, mai exact spus, „categorială“ pendulare a biospiritului ca „oglinde“ fidelă a „tectonicii“ hărăzite „în labirint“ (aici, labirintul poate fi receptat nu neapărat ca simbol tangent limitei tragic-existențiale, ci drept stratificare „în continente de gânduri“, cum ar zice Poetul mileniu-lui prezent).

În spațiul / relieful pelasgon, adică valah, «cu zone-tampon sau zone de aculturație, care

nu exclud totuși conculturația», după cum ne încredințează Iulian Chivu, unde «tot ce vizează identitatea sinelui național rămâne nealterat, valorile comune fiind vizibile pe alte paliere ale conviețuirii, cel mai pregnant, în codul moral convențional și de tip special», **spiritul pendulator** rezidă în faptul că, într-adevăr, «coexistența [...] își produce valorile ei, ca deschidere, pe când existența, ca închidere, adâncește valorile sinelui în contradicțiile și în armoniile lui»; «se împacă spiritul pendulator cu sinele hăituindu-se între gloata lumii percepute și mulțimile înlănțuite ale existenței, condiționându-și pacea, când de adevăruri, când de valori, când de criterii, după o metafizică dogmatizată a conflictualității ontice» (p. 40).

În macrostructura triadică a lucrării (*supra*), se evidențiază „nefericirile Gândului“, în „vecinătate“ / „concordanță“ cu noicienele „maladii ale Spiritului“, de vreme ce **peren-fericita gândire** este rodul paradoxist și „de cod“ al **nefericirilor gânduri**, propulsându-și **semnificanții / semnificații** în categorii gramaticale ale unor **verba dicendi**, cu majoritatea „diatezelor“ Eului și ale „opțiunii“, într-o creștere „densității de fotoni“ pentru antropologia teluric-celestă de pe „continentele“ etnologiei, etnosofiei etc., cu nebanuite câștiguri interdisciplinare, ori transdisciplinare.

(*Iulian Chivu, «Spiritul pendulator. Eseurile de la Stuttgart», cu un **Cuvânt înainte** de Lucian Hetco, București, Editura Herald, 2010; pagini A-5: 240; ISBN 978-973-111-167-4).

Octavian ONEA

O carte de dragoste și de amintiri (Monografia orașului Boldești-Scăieni, de Cristian Petru Bălan)

Cartea d-lui **Cristian Petru Bălan**, *Monografia orașului Boldești-Scăieni (Orașul viselor ce trebuie împlinite)*, Ediția I, Editura Premier, Ploiești, 2007, este (ca) un roman de dragoste. Când am ajuns, spre finalul ei, la Capitolul XII (din cele XVII) și am întâlnit declarația, ca un strigăt patetic, țâșnit de peste mări și țări, am avut și confirmarea autorului. Ar merita să citez partea aceasta în întregime, dar omit cuvinte și pasaje prin câte trei puncte de suspensie (voi proceda așa și mai departe). Zice d-l Bălan: eu „nu sunt nici scăenar, nici boldeștean. Eu sunt sibian” (acolo s-a născut, la 27 Iunie 1936), „iar în momentul de față sunt cetățean american care și-a păstrat cetățenia română”. Și este „mândru, atât de cetățenia americană..., cât și de **nobila cetățenie română**” (s.n.). „America mi-a deschis punțile spre cunoașterea absolută, ...însă când pășesc pe spațiul mioritic al României, vorba papei Ioan Paul al II-lea, este ca și când aș intra în Grădina de Aur a Maicii Domnului”. Cartea toată, scrisă pe un ton sincer, este a unui om care scrie și bune și rele, nesfiindu-

se să se implice atunci când vede ceva ce nu-i convine („Vor trebui, deci, eliminate cât mai rapid aceste situații jenante, dacă se poate chiar anul acesta - 2007”, spune el cu o pagină mai devreme; sau, altădată: „Doamne fereste... să nu apară... chiar Ministerul Național al Manelelor!”). Și eu îl cred cu totul, ca pe unul care a văzut multe locuri în viața lui (are chiar o carte, *Vagabond pe mapamond - Jurnal de călătorii*, Ed. Windows, Glen Ellyn, 2003; în Hong Kong, Noua Zeelandă și Australia) și nu poate decât să-mi salte inima de bucurie - cum spune Hașdeu când citea vechile cronici - când primesc chiar în inimă sulița lui: „eu mi-s foarte mândru mai ales de faptul că sunt, în primul rând, Român, ...îndrăgostit nebunește de România... Însăși cartea de față, pe lângă multe altele pe care le-am publicat, este tot o dovadă a dragostei mele pentru Țara Mamă din care m-am rupt”. Și: „am scris monografia localității Boldești-Scăieni cu mare dor și profund respect față de oamenii ei”. Multele fotografii de la sfârșitul cărții, în care autorul a căutat cu ardoare clipa în care să fie alături de personalități românești, unele foarte probabil aflate în turnee în America - fiindcă precumpănesc actorii și cântăreții de muzică populară și ușoară - sunt și ele semne ale dragostei pentru Țara Mamă. Eu recunosc că sunt topit după astfel de mărturisiri. Astfel că nu pot să percep decât cu mare simpatie opul despre Orașul (pe copertă: *Meleagul*) viselor ce trebuie împlinite.

Cartea d-lui Bălan este și o carte de amintiri, totodată, aspect sub care ea devine imbatabilă. Și delectabilă. Dacă documentele pot fi găsite și folosite și de alții,

amintirile le are numai cel care le consemnează. Odată consemnate, ele devin (sursă pentru) Istorie. Autorul chiar plânge că unele, ale altora, au dispărut: „Câteva din aceste date - să sperăm că nu cele mai importante - au fost deja pierdute sau au dispărut definitiv, odată cu persoanele care le dețineau”.

Se știe că fiecare dintre noi întrunim laolaltă și deodată trei identități. Este, mai întâi, identitatea personală și a familiei din care facem parte. Începusem să mă desprind de casă și să ies în uliță (locuiam la țară). „Al cui ești, mă(i)?”, era prima întrebare. „Al lui Domnu’!” (Tata era Învățător). Abia apoi eram întrebat cum mă cheamă. Așa și d-l Cristian Petru Bălan: este fiul Profesorului de Română Tănase Bălan (datele sunt din carte și din corespondența electronică cu d-sa) și al învățătoarei Margareta Bălan (născută Vasilescu). Este apoi identitatea comunității locale și județene, pe care ți-o declini când ieși din ea și intri într-o altă comunitate. La Ploiești, unde a urmat Liceul „I. L. Caragiale”, pe care l-a absolvit în 1954 (a fost coleg de clasă cu pictorul Corneliu Baba - sunt și eu, totuși, caragialist! - Vladimir Zamfirescu și cu scriitorii Bujor Nedelcovici, Alexandru Sincu, Mihai Negulescu și Corneliu Șerban), d-l Bălan, întrebat de unde este, nu putea spune decât că e Scăenar (zic eu). Mai târziu, ca student, din 1956, la Facultatea de Zootehnie a Institutului Agronomic din București și, după aceea, și la Universitatea din București, la Facultatea de Română-Istorie, absolvită în 1964 (eram și eu student în acel timp, la Istorie, care nu avea agățată de ea o coadă; cred că e vorba de „Sorbona”), a

trebuie să adauge, sau să spună numai, că e Prahovean. Ultima dintre identități este cea națională: Român, și chiar continentală: European, în funcție de cum treci, numai peste graniță sau depășind și continentul.

Exilându-se pentru a-și „salva viața de monștrii comuniști”, d-l Bălan trebuie că a simțit mai mult identitatea națională. „Nu trecuse nici un an de zile, [de] când trăiam în Austria [unde emigrase politic, împreună cu familia, în anul 1985] și încă de acolorul de România devenise ucigător”. (În Austria - după ce și în România cochetase cu sculptura: bustul lui Teodor Diamant i-a fost publicat în „Magazin istoric”, în chiar anul exilului, iar sculptorii Ecaterina Tudorache și Ștefan Macovei, care au făcut Monumentul Falansterului de la Scăeni, lucrând macheta de lut în Fabrica de sticlă „Prahova” din Ploiești, folosind chipul imaginat de el, l-au luat și pe el în echipă: „m-au chemat și pe mine ca să modelăm statuia împreună și am urcat cu ei pe o schelă specială, ajutându-i pe cei doi maeștri să termine impunătorul proiect” - la Gloggnitz-Nieder, a realizat două mari portrete religioase: Fecioara cu Pruncul și Iisus Hristos, ambele pe fațada vilei compozitorului Gustav Mahler, precum și portretul primului Președinte al Austriei, Karl Renner, pe fațada Bibliotecii). S-a stabilit în America, în 1986, unde a avut grijă să-și completeze studiile și în direcția artistică, absolvind Colegiul Harry S. Truman din Chicago, în 1989, cu o bursă Pell Grant pentru cursuri de artă. La Truman College a fost și asistent, lucrând

îndeosebi cu studenții străini, apoi a fost profesor de Limba Română la Universitatea de limbi străine Berlitz din Chicago. Ceea ce nu visa când, în copilărie, asculta Vocea Americii, i se va împlini pe negândite: va deveni corespondent al posturilor de radio Vocea Americii și Europa Liberă. Întorcem puțin scala timpului: „În camerele de la etaj ale căminului cultural... locuia familia femeii de serviciu... Fati Floarea, cu soțul ei, nea Lisandru Fati, un ardelean în vârstă, care era pasionat de politică anticomunistă ca și mine, un elev în clasa a VII-a la școala din comună. În fiecare seară, nea Lisandru mă chema să mergem amândoi în cabina de proiecție, unde se afla aparatul de radio al căminului”, căci „nea Lisandru nu prea știa să prindă bine posturile de radio «Vocea Americii» și «BBC Londra», apelând la mine. Pe la orele 19, seară de seară, ne întâlneam tainic amândoi în cabină, lângă aparatul de proiecție, unde, când lipsea operatorul Mielu Soroiu, eu proiectam filmele și schimbam rolele. După ce intram, răsuceam de două ori cheia în ușă, de frică să nu ne surprindă cineva că[-i] ascultăm clandestin pe imperialiști, iar Nea Lisandru își aprindea tigaretos o țigară, ne așezam amândoi în jurul mesei pe care se afla aparatul, butonam nițeluș, și deodată, din difuzoare răsună vocea frumoasă a Emanuelei Cerbu: «America vorbește României!»”. (De dincoace, îi răspundea, printr-o poezie din manualele școlare, Maria Banuș: „Ție-ți vorbesc, Americă!”). „Subsemnatul, nici nu bănuiam pe-atunci că voi ajunge să transmit și eu știri de la microfonul acestui iubit post de radio din Washington. «Ce zici, Puiule, vin americanii au ba în ăst an?» - mă întreba nea Lisandru, plin de mari speranțe. «Vin, nene Lisandre...» - îi răspundeam eu cu naivitate și cu mare încredere în zeii de peste ocean, care nici nu știau dacă România este o țară sau o marcă de mașini”. Urmează o pagină delicioasă: „peste câteva zile a venit, neivitat, un tovarăș de la Secu și l-a căutat pe nea

Lisandru acasă (el era plecat la serviciu), unde a găsit-o singură pe Flory, fetița lui cea mare, de vreo 12-13 ani, pe care a întrebat-o dacă taică-su ascultă la aparatul de radio. Flory i-a răspuns cu toată naivitatea de copil apolitic: «Sigur că ascultă. De ce să n-asculte?» «Și ce ascultă, păpușico? Radio Moscova, Radio București, muzică, da?» «A, nu. Tata ascultă numai Vocea Americii și Londra». Tot în America, d-l Bălan a devenit editorul revistelor Academiei Americano-Române de Științe și Arte (ARA) - al cărei membru de marcă este - și nu m-aș supăra dacă mi-ar da o deslușire. La 12-16 iulie 1993, am participat și eu la al XVIII-lea Congres al Academiei Româno-Americane de Științe și Arte, ce a avut loc la Chișinău. Am susținut comunicarea *O falsă dilemă - Basarabia între Est și Vest*. Sala era arhiplină, oamenii erau atârnați de ferestre ca liliecii. Înaintea mea a vorbit Emil Constantinescu, viitorul Președinte al României. (Am văzut că ați participat, ca invitat, la banchetul oferit în onoarea sa de Primăria metropolei Chicago, la 21 Iulie 1998. Dar de ce-i ziceți: ex-președintele? Nu. Atunci d-l Constantinescu era Președintele României. Cum ar fi să-i zic și eu, ex-președintele, la Chișinău?! Dacă nu folosim termenii corect, încurcăm Istoria.) Toată lumea „știa” că el va fi Președintele și toți au vrut să audă și să înregistreze părerile viitorului Președinte al României. De aceea se și înghesuiseră atâția. Dacă n-aș fi avut comunicarea, nici n-aș fi putut pătrunde în sală. După Constantinescu, nu potopul ci (aproape), vidul! Avea să mi se mai întâmple așa peste un an, când, participând la Salonul Național de Carte de la Chișinău, ediția a III-a, deschis la Biblioteca Națională cu prilejul Sărbătorii Limbii (Române, dar autoritățile se fereau deja să-i mai zică așa), cu o carte scrisă de Alexandru Ligor, *Vechi tipărituri în limba română și unitatea națională*. Cu o prefață de prof. dr. doc. I.C. Chițimia, tot așa sala a început să se golească. Cartea fusese publicată în cooperare de Edi-

tura Verva din Câmpina și Editura Universitas din Chișinău (a fost distinsă cu Premiul „Simbol”) și a avut un succes de rapt deosebit: întotdeauna exemplarele din rafturi dispăreau. Nu mai era director al Editurii din Chișinău neasemuitul Iurie Colesnic, ci un istoric la fel de admirabil: Ion Țurcanu. D-l Țurcanu știa d-lui ce știa: cartea noastră n-a fost cuprinsă în programul de evenimente. Și-a trecut o carte a d-lui. Când i-a venit rândul să și-o prezinte și, în locu-i a anunțat cartea noastră, s-a iscat deodată o mare forfotă. Televiziunile și radiourile și-au luat camerele și microfoanele, dispărând cu cabluri cu tot. Au rămas persoanele care nu se feresc nici azi: Mihai Cimpoi, Nicolae Dabija, Ion Țurcanu, bineînțeles - care a provocat panica -, Aurelia Danu (lectora cărții), Pavel Balmuș, Vasile Malanețchi, Arcadie Suceveanu, Vasile Andru, Iurie Colesnic, eu (redactorul cărții) și alții. (Așa că eu nu pot să zic că la Chișinău am făcut atunci săli pline.) După plecarea publicului d-lui Constantinescu, în frunte cu el însuși și d-na Maria Manea-Manoliu - președinta de atunci a ARA - urmați de d-nii Mircea Carp, Nestor Rateș & Co., la Falsa dilemă au mai rămas câteva persoane, între care soția d-lui Gheorghe Funar, primarul Clujului, om ce intrase în inimile chișinăuenilor prin promisiuni (sper că le-a îndeplinit). După conferință mi-a spus cine este și m-a invitat să luăm micul dejun, a doua zi, la hotelul Codru, cu soțul ei și cu d-l Nicolae Costin, primarul Chișinăului. Mi-a solicitat și un exemplar din lucrare. Un alt exemplar mi-a fost cerut de d-l Ion Negrei, istoric și redactor șef la „Cugetul. Revistă de istorie și științe umaniste” - unde a și apărut comunicarea mea, în nr. 5-6 din acel an, sub șapoul *Opinii - Argumente*. Acum, îl întreb și eu pe fratele Petru, parafrazând cuvintele Mântuitorului: „Simone, Simone, de ce m-ați părăsit?” Ca să întregesc profilul d-lui Bălan, d-sa este și creatorul primei emisiuni de televiziune română din Chicago, intitulată *Suflet Ro-*

mănesc. Acum locuiește la Glen Ellyn, statul Illinois.

Când ești în străinătate lucrurile se inversează. Ceea ce era valabil la Scăeni, nu mai e valabil și la Chicago (sau devine valabil după un efort considerabil). Acolo, d-sa nu mai putea să spună că este „Alu' Domnu”, sau „Al d-lui Bălan”, ca imediat să se știe, la chindie, cine e și cin' să fie. Și nici că e Scăenar, sau Prahovean. Și-a prezentat CV-ul de Profesor gradul I, timp de 26 de ani, de Limba Română, Limba Latină și Istorie, la diferite școli generale și licee din Prahova-România, și de director al Școlii nr. 3 din Ploiești, precum și de artist plastic. A dovedit ce poate și cine este el însuși, publicând mai multe cărți beletristice: *Stropi de rouă* (volum colectiv), publicat de A.B.R. - USA, Chicago, 1987, *Dincolo de curcubeu* (roman politic și religios), Ed. North America, Chicago, 1992, *Amplificările tăcerii* (poeme), Ed. Liberty, New York, 1993, *Nestinsa lumină* (poeme religioase), Ed. Atlantic World, Washington D.C., 1993, *Viața lui Iisus* (secvențe istorice și cronologice), Ed. Holy Cross, San Francisco, 1993, *Visuri cosmice* (poeme), Ed. California, Hollywood, 1994, *Cioburi de cristal* (4000 de maxime și cugetări) Ed. Phoenix, Glen Ellyn, 1996, *Zborul destinului* (roman), Ed. Eminescu, București, 2003 [Ei, a murit de tot Lovinescu cu Sburătorul lui!], *Oaspeți din Elizeu* (roman), Ed. Eminescu, Buc., 2004 [și Eminescu, *La mormântul lui Aron Pumnul*, „Colo, în Eliseu!...”], *Teatru (Ispită și virtute, Neprihănitului Iov)*, Buc., 2006, *Stindarde transparente*, Ed. Premier, Ploiești, 2006, *Ghid de conversație român-latin / Latinum Romanicumque colloquii enchiridion*, Ed. Premier, Ploiești, 2007, *Enciclopedia immurilor de stat ale țărilor lumii*, Ed. Ploiești-Mileniul III, Pl., 2008, *Immurile țărilor din Uniunea Europeană*, Biblioteca „N.Iorga”, Ploiești, 2008, *Eros-Sonete*, Ed. Eminescu, București, 2009, *Răzbușătorii* (roman), Ed. Premier, Ploiești, 2010.

Anton UASILE

continuare din numărul trecut

De ce nu..., de ce nu acum?!..

Să nu uit să aduc pistolul tatei. Am să-l pun aici, pe masă, în fața mea. Să-l am la îndemână. Da, uite aici în dreapta și să scriu acum, titlul, *Ultimul cartuș*. Ah, ce truisme îmi vin în minte! Nu am pic de inspirație. Am să-l numesc: *Un pistol pentru Gandhi*. Ce paradoxală a fost viața acestui mare moralist. Pentru un pacifist ca el, pentru apostolul non-violenței, care a refuzat războiul armat și i-a bătut pe englezi fără să tragă un foc de armă, să moară împușcat! Da, e un titlu inspirat. Dar, e departe de a exprima starea mea.

Se întoarce repede cu un pistol Carpați, din cele folosite de poliție.

„Muzica psihedelică, reluă el cu vocea cavernoasă, e prea slabă. Îmi trebuia această armă. Da, o armă este un stimulent psihic mai brutal, mai violent. E înlocuitorul perfect al muzei. E excelent pentru un poem violent. Să-mi bag țeava în gură și să trag. Dacă aș fi fost japonez, aș fi folosit peștele fugu. E un pește mortal. E ca și cum ai mânca moartea. Bestial, nu?!...”

Nu! Mai bine joc ruleta rusească. E un joc potențial mortal. Pentru ruletă, ideal este un revolver. Eu am un pistol. Ce rece țeava pistolului! Dar, să vezi, după primul glonț, cum se va încălzi. Ce joc! Pistolul se va încălzi, eu mă voi răci. Ce paradoxală situație! Excelentă pentru poem. Cald și rece. Exact ca-n doctrina budistă: voi realiza unitatea contrariilor. Dincolo de cele ce ne apar a fi opuse, toate sunt identice. Ca polii opuși! Sau ca bărbatul și femeia. Poți să-ți închipui ce sunt bărbatul și femeia. Sunt frații gemeni. Nu crezi că soțul și soția sunt frați gemeni? Narcis nu s-a îndrăgostit de propriul său chip, cum eronat s-a crezut, ci de sora sa geamănă, anima din sufletul său. Adică soția sa. Întâlnirea celor doi reface androginul, ființa primordială, descrisă de Platon. Nu ți se pare că experimentez aici o mare iubire. Ca aceea al lui Narcis. Că vreau să mă întâlnesc cu sora mea geamănă, cu anima mea. Teribil! Poemul va fi o revelație... Am să pun doar un singur cartuș, într-un încărcător, iar celălalt îl las gol. Așa! Le introduc în fes! Acum închid ochi și extrag unul. Încarc și cum mi-o fi scris destinul. Trebuie să aflu dacă cineva acolo sus mă iubește! Dacă mă iubește, mă va lua la El. Nu așa se spune?! Când te iubește Al de Sus, te ia la El. Se spune că îi ea la El pe cei buni. Acum a sosit momentul să aflu. Voi vedea, dacă sunt bun sau rău... Dacă

nu mă iubește, sau dacă sunt rău, păcătos, cum spun creștinii, mă va lăsa aici, pe pământ, să mă chinuiesc, să-mi duc crucea... Dar, unde-i Cel de sus să-mi oprească gestul suicidar? Nu este! Asta înseamnă fie că mă doarește la El, fie că nu-mi poate schimba destinul.

Așadar, în absența Lui, eu sunt propriul meu Dumnezeu. Eu sunt Stăpânul sorții mele. Eu decid, dacă trăiesc sau mor. Ca un șaman în ex-stasis, am să pornesc în călătoria asta. Ies din mine, adică din conștient și intru în universal, în inconștient. Moartea e o trecere..., e o tranziție de fază!...”

Îl vedeam cu golește cartușele, lăsând doar unul singur, în unul din încărcătoare, cum le dosește în fes, cum închide ochii și extrage un încărcător. Se vedea clar că era cel cu cartuș. Am văzut cum încarcă arma. Gata! Cartușul era pe țeavă, doar să apese pe trăgaci. Doamne ferește! Era doar un joc absurd, periculos, sau chiar își pregătea moartea?! E un cabotin, care pune în scenă o farsă? Vrea să intre în transă sub șocul adrenalinei și să scrie poemul lui afurisit. Să scrie ultimul lui poem. Și cine l-ar fi citit? Gata! M-am hotărât. Sun la 112, să le spun că e unul pe video chat care vrea să se sinucidă. Dar, chiar dacă l-ar fi depistat, ar fi ajuns poliția la timp?

„Te-am mai rugat, doar. Nu strica jocul! E zadarnic să oprești ceea ce este programat. Dacă nu vrei să înțelegi, întrerup transmisia. N-ai să mai vezi nimic din experimentul meu. Privește! Doar atât îți cer! strigă el. Uită-te la acest experiment metafizic literar! Nu face vreo prostie. Nu strica jocul! Ce ne este scris în frunte ni-i pus! Inconștientul lucrează. Ce este programat acolo, în lumea virtuală din inconștient, se va petrece în real. Nimeni nu se poate sustrage programării. Am zis!”

Cred că își pregătise din timp scenariul și prevăzuse reacțiile. Mi se adresa mie unui interlocutor anonim, ca și cum m-ar fi cunoscut! Mă vizase pe mine, mă incluse în scenariul lui?!

„Vreau să scriu poemul acesta de viață și de moarte. La asta mă gândesc în acest moment. N-a fost nimic planificat. În actul creației totul trebuie să fie spontan. Nimic chinuit. Să fie ca în dicteul automat. Sau ca în întinderea unui arc. Să devii una cu arcul. Să fii chiar arcul și săgeata! Asta este marea iubire. A sosit momentul pentru ultimul poem. Ultimul poem trebuie să fie ca o lumină orbi-

toare. Tot spiritul meu aprins într-un fulger. Dintr-odată!

Ca o particulă ce se dezintegrează și generează o pereche. Există și nu există acea particulă. Nici cuanticii nu știu. Dar lasă o urmă. O urmă de lumină. Și eu asta vreau! Să las o urmă! O urmă de spirit. Brutală și violentă ca în romanul *Tragemii-o!* Ce minte diabolică pe franțuzoaica asta? A descris teroarea, scriind prin baruri, cu un pahar de absint în față. O dirty mind de care numai femeia e în stare. Se zice că s-a inspirat de la americani, din cazul acela Bonnie & Clyde.

Nu-i de mirare. Toți avem ceva murdar în mintea noastră. Inconștientul colectiv ne murdărește, ne induce răul. Informația circulă la nivelul inconștientului. Cei mai labili percep răul și trec la acțiune. Gândul obsesiv comun te pune în legătură cu obsedații comuni. Dacă vrei să comiți o crimă intri în legătură cu toți criminalii. Dacă vrei să te sinucizi, inconștientul se cuplează automat cu toți prezumtivii sinucigași. Informația circulă telepatic. Ca pe Facebook! Intri în legătură, te cuplezi, aderi la dorința celorlalți, nu mai poți da înapoi. Inconștientul te programează pentru ceea ce îți dorești mai mult.

Așa se întâmplă cu o societate care decade. Nimic nu-i mai poate opri căderea. Ne molipsim unii de la alții, ne complăcem în mizeria morală generală. Informația circulă la nivelul inconștientului; e ceva contagios, copiem unii de la alții, răul. Inconștientul colectiv lucrează pentru marea decădere a individului. Nu poți elimina răul, spune înțelepciunea budistă. El conviețuiește cu binele. Dar, trebuie să menții un anumit echilibru, un anumit raport între bine și rău, în care dominant să fie binele. Dacă nu am avea ceva murdar în noi, n-am fi oameni. Am fi îngeri! Dar, avem. Decăderea e în noi...

Cred că pistolul tatei e cel mai bun obiect psihedelic..., a inspirat atâția scriitori și poeți... Mă gândesc la poetul florilor, Dumitru Anghel. Ce moarte sublimă! Absurd de sublimă. Cât de inspirat a fost s-o împuște... pe Natalia Negru în fesă!... Natalia a supraviețuit, el a dat colțul. Vezi ce înseamnă o crupă de femeie - o adevărată vestă antișoc... Hi! hi! hi!..., râse el sardonice.

Da, femeia totdeauna supraviețuiește. Nu că ar iubi mai mult viața decât bărbatul, dar e o supraviețuitoare. Își conservă viața mai bine decât bărbatul. Miloasă și crudă este femeia. Malefică! La fel a fost Natalia Negru. eN. eN., o dublă negație. E de analizat numele ei. Parcă ar fi fost posedată de energia neagră. O adevărată blak hole, femeia asta. Era o săgetătoare... și săgețile ei erau pline de otravă.

Cine s-a apropiat de ea nu a mai avut scăpare. Altfel cum să-mi explic gestul lui Anghel, care, crezând ca ucis-o, și-a îndreptat arma spre piept și și-a plantat un trandafir roșu. Sau primul ei soț! Șt. O. Iosif s-a sinucis cu paharul. Și unica ei fiică a murit ucisă de o bombă, în prima mare conflagrație. N. N. a murit bătrână, văduvă. Bine că i s-a stins sămânța că cine știe ce malefici mai puia...

Cine a zis că nu suntem proprii noștri stăpâni, că nu suntem liberi să ne alegem soarta, că Universul e stăpânul nostru? Nu mai știu! Un francez. Dar, uite, eu voi demonstra că sunt propriul meu stăpân, că nimeni nu mă va opri să-mi trag un glonț sau să-mi fac seppuku ori să beau otravă, să zbor prin fereastră sau să-mi pun gâtul în laț. Chiar dacă Universul ar complota împotriva mea. Am găsit poarta de aur ce duce spre celălalt tărâm. Trebuie să găsesc cheia cu care s-o deschid..."

Ce-i asta? mă întrebam năuc, urmărind video chat-ul. Ce vrea să băiatul acesta teribilist? Sinucidere în direct?!... Un joc de-a moartea?!... Sau vrea să joace o farsă stupidă? E un film sau, ce vād eu? Sau se petrece aieva?

„E doar un joc, îi aud vocea. Nu-ți place jocul de-a moartea? Da, știu, nu-ți place! Voi, bătrânii, sunteți conservatori înrâiți cu propria voastră existență. Iubiți mai mult viața, decât noi tinerii. Cu cât vă apropiați mai mult de moarte, cu atât ați vrea să trăiți mai mult. Acceptați orice compromis, numai să mai trăiți o zi, un ceas, o ultimă secundă, o ultimă clipă. Dacă nu ați fi voi atât de compromiși, nici noi nu v-am urma exemplul. Dar așa, nu putem ieși din mocirlă, din cercul vicios. Istoria se repetă.

Nu-ți place jocul de-a moartea?! Dar, jocul cel mai stupid, de-a războiul? Ce zici de cei cincizeci de milioane de oameni uciși, în al doilea mondial, cei mai mulți nevinovați?! Dar în primul mondial, câți și-au dat duhul? Ce zici de cel mai stupid joc, războiul, inițiat de voi, bătrânii, înțelepții lumii!...

Am să încerc jocul cu cuțitul. Să-mi tai jugulara! Durează câteva secunde... E o idee mai bună cuțitul. O armă care a inspirat din cele mai vechi timpuri. Dacă nu mă înșel chiar pe Cain l-a inspirat, când și-a ucis fratele. Da, e un obiect bun pentru un ultim poem.

Este un obiect, care mai inspiră încă, deși a pierdut mult din aura romantică. Odată, a fost o armă pentru high class. Aristocratică, așa spune! Cum să-i zic poemului? *Cuțitul de argint?* Pumnalul a făcut minuni în cultura japoneză. Pentru samurai, nu era doar inspirație ci o adevărată meditație divină. Seppuku era un ritual, o onorabilă moarte, impusă de codul bushido. Ritualul morții îl pune pe samurai în armonie cu karma, lăsa o urmă pentru mai multe generații... Japonezii au această vocație de a face, din orice, o artă. Chiar și a muri, la ei, este o artă.

Nu, nu găsesc încă șocul care să mă inspire. Am să pun cuțitul, aici, lângă pistol. Poate, între timp, îmi vine inspirația. Am să încerc otrava. E mai sugestivă. A inspirat-o pe Caterina de Medicis. Și pe câte alte femei!...

Nu! Otrava e o armă mult prea feminină. Dar, având în vedere că Socrate a fost nevoit să bea paharul cu cucută... Ce rău îmi pare că nu am găsit cucută! Aș fi vrut să mor fericit ca Socrate. Da, căci Socrate, cel mai înțelept dintre pământeni spunea... Doar un pic de răbdare, să-mi aduc paharul de otravă, uite, în paharul de cristal de lux al mamei. Ce obsesie a făcut mama pentru lux! Da, unul din colecția ei", rânji Sorin.

Ce ochi o să facă mama! Dar, mai bine să mă gândesc la un titlu de poem, să-i zic, da... am găsit, cred că e cel mai bun găsit până acum - *Paharul lui Socrate*.

Ce spunea Socrate? A, da! Când și-a încheiat discursul la proces, a spus: Dar a sosit timpul ca să plecăm; eu ca să mor voi - să trăiți. Care dintre noi se îndreaptă spre un bine mai mare, nimeni nu știe, nimeni altcineva decât Zeul. Citatul acesta mi-a intrat adânc în memorie; se află implantat, acolo, undeva în creier, în memoria de lungă durată. Nu-l pot uita.

Sau Iisus, pe Ghetsimani. Emoționant moment. Ca acesta al meu. Știa că va muri. Da, ca mine acum! A zis: Tată, dacă este cu puțință, depărtează de mine paharul acesta. Dar nu a fost cu puțință! Cum nu e nici pentru mine.

Tatăl meu nu mai poate depărta paharul acesta. Ar fi putut, dar acum e prea târziu. Am să-i pun titlul: *Paharul lui Iisus*. Sau de ce nu, *Paharul lui Sorin X?!...*

Am nevoie de mai multă excitație pentru inspirație. O țigară etno! Am învățat să fac țigările artistice. Ca bunicul. El avea tutun, foiaș, piatră și amnar. Bătrânul nu voia în ruptul capului țigări fabricate. Zicea că put rău. Avea dexteritate bătrânul: făcea țigările mai ceva ca cele din fabrică. Scotea niște roto-coale albastre ce se ridicau și pluteau un timp, ca niște farfurii zburătoare. Îmi venea să zbor ca roto-coalele acelea de fum.

Nu! Mai bine renunț la etno, mă mo-

leșește...

N-am să mai scriu ultimul poem. Nu am inspirație și bună pace. Fereastră? E o minune, fereastră! S-o deschid larg și să zbor... Câtă libertate îți dă zborul. Voiajezi, în acele clipe, prin tot Universul. Ce senzație de eliberare, la impact.

Pe câți a inspirat fereastră! Am citit undeva că și pe un secretar de stat american. Zicea că e urmărit de nu mai știu ce serviciu secret. Prietenii de la CIA au crezut că e paranoic. L-au închis la balamuc, undeva la etaj. După ce a zburat pe fereastră s-a dovedit că, ce spunea el, era real, că l-a urmărit un serviciu secret. Dar, mortul de la groapă nu se mai întoarce.

Se ridică anevoie aproape clătănând-se și se întoarce cu 10 pachete mari de câte o sută de euro. Așeză, în fața laptop-lui, bancnotele una peste alta, construind două turnuri, ca cele două turnuri newyorkeze.

„Uită-te! Sunt ca cele două turnuri gemene. Mai întâi, am vrut să le trimit colegilor. La fiecare câteva mii de euro. Nu le-ar fi stricat, acum în vreme de criză. Mai apoi, m-am gândit să le dau la săraci, la o instituție de copii abandonate. M-am răzgândit. Banii aceștia nu-s curați. Au ceva malefic în ei; posedă o energie negativă. În loc să le facă bine, le-aș fi făcut rău. Oricui le-aș fi donat, le dăruiam, odată cu banii aceștia, răul. Imaginează-ți ce-am să fac cu banii! Am hotărât să-i ard. Odată cu ei voi distruge și energiile negative. Privește! Uită-te cum arde răul!”...

„Nu te holba așa lacom ei. Ți-au ieșit ochii din orbite, nu-i așa?! Ai putea să mă ucizi pentru acești bani. Ai vrea s-o faci? Ce zici?! Batem palma! O sută de mii de euro pentru suflet meu. Te prinzi în joc? Ți trimit adresa prim mail și vii la mine. Privește! Sunt reale, nu-s false, bancnotele. Nu e cacialma!

Ai un minut pentru gândire. Dacă te hotărăști, trimite-mi un mail! Opresc imediat experimental. Pun banii într-un cont și, la noaptea, când vii să faci, ce ai de făcut, îți spun contul. Ce zici?! Te prinzi în joc?!

Ești prea bătrân pentru un gest de killer? Sau prea fricos? O sută de mii de euro! Gândește-te! Mulți și-ar ucide și mama pentru mult mai puțin. O sută de mii de euro! Aștept!”...

„Am glumit! Nu vreau să mă aibă nimeni pe conștiință. Nici chiar un killer profesionist. M-am gândit și la asta. Nu! Mai bine o fac singur. Și banii?!... La dau foc. Privește, cum îmi aprind o etno cu o bancnotă! Așa cum făceau banchierii, pe vremuri. Îngâmfai până la prostie, își aprindeau trabucurile cu hârtii de o sută de dolari. Eu le dau foc. Fac un bine societății. Distrug răul.”

continuare în numărul viitor

Marian PĂTRAȘCU

Oameni, animale și cartofi (III)

(fragment din cap. I al romanului "Viața ca o provocare",
Editura Fortuna Râmnicu Vâlcea, 2010)

Așadar, pentru lovișteni, chiar și pentru cei cu slujbe, cartofii sau „crumpen'le”, așa cum le spuneau ei, reprezentau o bună sursă de venit. Oamenii deveniseră un fel de profesioniști în această cultură. Se cultivau în special două soiuri: americani și Gül-Babă. Cartofii americani erau mari, sferici sau elipsoidali, cu coaja gălbuie, subțire. Erau buni pentru piure, căci fierbeau ușor și se sfărâmau tot așa. Cartofii Gül-Babă erau alungiți, tari și cu coaja roșie; se mai numeau chiar așa: „cartofi roșii” sau, mai exact, „crumpene roșii”. Nu se sfărâmau la fierț și erau cei mai gustoși. Se mai cultivă și un soi autohton - e mult spus „soi” - o corcitură cu coaja groasă, zgrunțuroasă la suprafață și verzuie dedesubt, dar numai în locurile unde „nu se făceau” cartofii americani sau Gül-Babă.

Pe vremea aceea, gândacul de Colorado nu era atât de răspândit. Acest dăunător a început să devină un flagel pe la începutul anilor '70 ai secolului trecut. Până atunci, combaterea lui se făcea manual, arareori chimic, și atunci - cu celebrul DDT amestecat cu cenușă. Pentru a încuraja distrugerea lui, autoritățile

locale ofereau premii în bani celor care se prezentau la Sfatul Popular cu gândacii de Colorado adunați, de obicei, în oale de pământ. Cartofii recoltați erau aleși acolo, la fața locului, sau acasă, pe trei categorii: de vândut, de sămânță și pentru porci. Din cei din ultima categorie, unii gospodari dădeau și la oi, capre și vite. Îi spălau de pământ, îi tăiau felii și-i presărau cu sare și mălai. În schimb, pe porci îi obișnuiseră să-i mănânce fierți, zdrobiți și cu mălai. Din cartofii de vândut, consuma, firește, și familia. Cartofii erau păstrați în „pimniță”, la întuneric, în paturi speciale - niște țarcuri de lemn căptușite din belșug cu coceni și ogrinji, chiar și cu preșuri țesute din „trențe”, adică - zdrențe, ca să-i ferească iarna de îngheț. Cel mai apropiat loc unde se puteau vinde, era piața din Râmnicu-Vâlcea. Aici, însă, venea lumea cu cantități mici, câte patru-cinci saci, aduși cu personalul - evident, mituindu-l pe șeful de tren - pentru că prețul de vânzare era mic în comparație cu piețele „consacrate”: Craiova, Caracal, Corabia, Arad, chiar și Huși, Râmnicu-Sărat, Bârlad, Vaslui, Brăila, Galați. Pentru a ajunge în piețele acestor orașe, se uneau trei-patru producători și închiriau un vagon, pe care-l umpleau ochi cu saci de cartofi, fiecare sac având legat de el câte un carton pe care scria numele proprietarului și gara de destinație. La trei-patru zile de la plecarea vagonului cu cartofi, plecau și proprietarii după ei. Uneori, pentru a preveni furturile de prin stații izolate unde marfarele staționau cu orele, în vagonul cu cartofi se urca și unul dintre proprietarii lor, având grijă să se îmbrace cu haine groase și să ia cu el cojoace ciobănești sau pături, altfel risca să înghețe de frig...

Prețul de vânzare varia. Dacă la Râmnicu-Vâlcea prețul era de 1-1,5 lei kilogramul, în celelalte centre, acesta ajungea la 2,50-3 lei kilogramul. Și statul cumpăra cartofi, chiar din sat, pentru pușcării, unități militare, internate și cantine studențești, plătind însă cel mult 60 de bani pe kilogram. În fiecare toamnă, sala Căminului Cultural se transforma în depozit pentru cartofi. Cel care vindea, era obligat să-i aducă și să-i verse acolo după ce erau cântăriți pe un „duciumal” uriaș. Când sala se umplea de cartofi, achizitorul chema copii din sat; pentru câțiva lei dați la grămadă, aceștia cărau cartofii în camioane, folosind niște coșuri mari de nuiele, cu mânere laterale. Coșurile erau umplute cu cartofi cu ajutorul unor furci cu mulți dinți, având capetele sferice, special făcute astfel, pentru a nu înțepa cartofii. Deși prețul obținut era mic, avantajul vânzării la stat era acela că se elimina transportul lor pe calea ferată și se economiseau timpul și efortul de vânzare cu amănuntul în piețe.

În anul acela, bogat în cartofi, Mărian Chircuț împreună cu nevastă-sa Oara, cu soacră-sa Hobzoaica și cu Marinică - dar cu el numai până la 15 septembrie, înainte de a pleca la liceu -, au strâns din Treboilea, Valea Viei, Gruiful Pleșciorii, Fața, Capul Dealului și Grădini, aproape 12 tone de cartofi, adică vreo 150 de saci plini! Au muncit toți patru de s-au spetit la scos, adus acasă și ales. De câțiva ani, nu mai țineau boi și car, așa că au cheltuit destul de mulți bani pe „chirie”, ca să-i transporte din locurile în care se făcuseră până în curtea casei. Treabă deloc ușoară!

De obicei, Mărian Chircuț închiria boii lui Răcan, Caracalea sau Moru, pe care îi cunoștea și

le știa „sama”, iar stăpânii lor nu-i mai însoțeau, își vedeau de altele pe lângă casă sau prin locurile pe care le aveau. Din Treboilea și Valea Viei, i-au adus cu carul. Locul din Treboilea era chiar la drumul mare, iar cel din Valea Viei era între Măgură și Gruiful Pleșciorii, pe valea pârâului cu același nume, care izvoră din Piscul Porcului (ei pronunțau - Piscu' Porculi, ca și Valea Viui, Gruiu' Pleșciorii, Capu' Deal' lui), acolo unde Măgura se întâlnește cu Pleșcioara. De la Grădini, un teren situat destul de departe de sat, pe malul Oltului în jos, la limita de sud a comunei, i-au adus tot cu carul, însă cu mult mai greu decât din primele două locuri, fiindcă drumul era dificil, îngustat pe multe porțiuni și cu câteva urcușuri și coborâșuri, cu panta destul de mare. Când urcau, trebuiau să împingă carul, fiecare la câte o roată, strigând la boi și biciuindu-i. Până și Deta, cățea-ua, dădea „o mână de ajutor” lătrând și alergând în jurul boilor atunci când toți începeau să strige la ei, într-o hărmălaie de nedescris:

- Cea, Viorene, mânca-te-ar lupii de boală!

- Heis, Cerbane, dar-ar naiba-n tine!

- Haida-ha, așa, cu tata!

- Heee, heee, heee, boală!

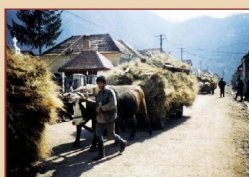
- Hai! Așa! Înc-o dată, nu te lăsa!

Pe Deta o cumpăraseră de mică de la Lisaveta - un fel de a spune „o cumpăraseră”, de fapt, o salvaseră, căci stăpânul ei se pregătea să o înnece împreună cu alte patru surori când încă nu le dăduseră ochii, nu oprise de-

MARIAN PĂTRAȘCU

VIAȚA CA O PROVOCARE
- roman neconvențional -

Editura FORTUNA
Râmnicu Vâlcea, 2010

cât un pui - cățel -, dar, la insistențele lui Marinică, taică-său a dat pe ea 3 lei fiindcă nu era bine s-o ia de pomană. Copilul i-a pus numele Molda, însă Mărian i-a zis Lisaveta. Deta a fost până la urmă numele care „a prins” deoarece cu un an în urmă - mare minune! - lui Marinică i s-a născut o soră mai mică decât el cu... 15 ani - decretel, de! - iar Angelica nu putea pronunța „Lisaveta” ci... „Deta”.

De fiecare dată, în momentele în care împingea la car trăgând de jos în sus de spițele unei roți, Marinică își amintea de Hobza, bunicul după mamă, bărbatul Hobzoaicei. El, moș Gheorghe al Costii, Costea - după numele de familie, atunci când făcea același lucru sau, în general, când ridica ceva foarte greu icnea din toți rărunchii:

- Hooobza!

Ei bine, de la acest obicei al lui i s-a și tras porecla.

Moșu' Hobza a murit de tânăr, avea în jur de 55 de ani când s-a prăpădit, de la oi i s-a tras - vară-iarnă, ploaie și vânt, lapoviță și ninsoare - el, de mic, numai pe-afară a stat cu oile, cioban, fără niciun acoperiș deasupra capului; dacă ar fi fost baci ca frate-său Dumitrică, ar fi fost altceva,

acesta, deși era cel mai mare dintre toți a „dus-o” până la peste optzeci de ani. Hobza, însă, făcuse un reumatism inflamatoriu, avea picioarele umflate ca butucul, stăteau să plesnească, nu alta. Trebuie să fi avut ceva și pe la plămâni, că sufla tare greu. Cât timp a zăcut, ar fi mâncat numai cartofi prăjiți. Hobzoaica se cam săturase de „poara” asta a lui și uneori căuta să-l facă să mai mănânce și altceva:

- Da' măi mănăcă și alceva, uite,-ț' fac varză, îț' fac fâsui cu lapte acru, balmeș, îț' dau caș, brânză, păstramă, carne di la oală, un ou. Zău așa, ce naiba, paică te-ai primițat la cap, ți s-a pus poara pă crumpene prăjâte, toată zăua-bună zăua, „Prăjăște-m' crumpene!”.

El - să n-audă de lapte, brânză și pastramă de oaie, era sătul de ele, toată viața numai din astea mănăcase:

- Fă, 'hre-a dracilor să fii tu de muiere, fă-m', fă crumpene prăjâte, că dacă mă dau jos și viu la tine, te rup de oase, auz' tu, fă?, striga el, ridicându-se chinuit într-un cot din patul în care zăcea.

Alteori i se făcea poftă de „scoverzi” presărate cu mult „zacăr”. Se scula biata Hobzoaica din viul nopții, frământa aluat, decupa din el romburi pe care apoi le cresta la mijloc și trecea un capăt prin creștătură, după care le lăsa „o țără, să să hodinească”. Apoi încingea untură de porc într-o tigaie și-i prăjea bine-bine lui Hobza, „scoverzi”. Deși nu împlinise încă șase ani când el se prăpădise, Marinică îi reținuse perfect aceste tabieturi ale lui, ca și icnetul acela inimitabil de pe urma căruia se alesese cu porecla și adesea încerca să-l imite, mai ales când împingea la roata carului, însă niciodată nu-i ieșea ca lui Hobza. Avea el un farmec al lui când icnea așa. I se mai spunea și „Hobza-n dârj”, de la sufletul pe care-l punea la facerea oricărei trebi care presupunea utilizarea forței fizice.

Diana IACOB-SPĂTARU (Austria)

Căderi de stea

E ora 22:30. Am făcut un adevărat ritual să trag draperiile, să pun felinarul în cui, am unul avangardist încrustat cu bumbi de aur, cu lumina stopată în interior de mici vitralii (copii ale unor opere celebre)... A! ai zâmbit, când m-ai auzit pomenind de felinar. Mi-am imaginat că te gândești la felinarul fumuriu al străbunicului. Grozav! m-ai făcut și pe mine să zâmbesc... Umplu cana cu apă și mă întind pe covor. Cum, de ce? Pentru că am posibilitatea să țin capul ridicat. Spatele îmi este arcuit, abdomenul una cu scamele, iar palmele îmi susțin maxilarul, în timp ce unghiile îmi penetrează ideea. Dacă încerci să stai așa, mare atenție să nu-ți alunece în mână.

Cum cine? Ideea. Țesătura nu face bine creației. Tot așa cum lutul nu face bine stelelor. Pe mine, stelele mă vindecă de panică. Nu poți să-ți imaginezi că eu aș putea fi panicată? Foarte draguț din partea ta. În fiecare săptămână îmi cad în casă. Cum, adică, cine? Stelele. Știi holul din față? Una mi-a crăpat podeaua și a ajuns

până la vecina de jos. Acum, între noi este o gaură neagră. Dacă s-a supărat!? Nu. Așa a putut să vorbească cu bărbatu'său. Știu, știu, se îmbracă în alb, în roz bombon, dar încă nu l-a terminat de jelit. Ai văzut-o și tu? Da, își asortează ochii cu pălăria. Acum poartă o pălărie lila și ochii îi are violet, violet. E în ton. Cum de unde știu? O privesc. Dar, oare, de ce o fi îmbrăcat rochia asta? Ador nopțile luminoase. Tu, nu? Fruntea parcului mă ține trează. Sunt lângă lac. E plin de țânțari. Sunt muți. Nu, nu este ziua mea. Vreau să culeg muguri de pin. Cum unde îi găsec? Aici. Cum unde aici? Aici unde sunt. Nu, nu mai lăsat pe covor. Sunt în parc. Da, în parc, pe alea principală. Îmi plac mugurii de pin pentru că nu îmi amintesc mimic. Îi strâng în pumn și știu că îi strâng cu adevărat, îi ronțai și, uimitor, le simt gustul, îi înghit și îmi ștrangulează stomacul... Siit, siiii!!! se aud pași. Da. Așa cum îți spun. Sunt pași..., tot mai aproape... Ah, cum reușești? M-ai speriat.

Janette CARP (Olanda)

moment de recunoaștere

e dimineață
cât mi-am făcut eu cumpărăturile-n supermarket în cartierul vecin
niște copii mi-au ars bicicleta
directorul de filială de la supermarket
se simte responsabil
e tare jenat
îmi dă numărul de telefon
al unui voluntar care intermediază
tot felul de conflicte-n zona lor
îi spun omului că nu mi-aș dori decât s-aud scuze
de la unul din făptași în numele grupului întreg

neocortexul meu tace (constat)

e ora unu și-un sfert
sunt la primărie explic că am întârziat un sfert de oră
din lipsă de mijloc de locomoție
sunt compătimită pentru pățania matinală
sunt fericită apoi că „sunteți dumneavoastră întregă!” râd

neocortexul meu tace

ora trei
lecție de română la lionel
vârs cafea pe foile lui A4
curăț scaunul lionel gresia
amândoi măsuța îmi cer scuze
întâmplător mai am un exemplar al lecției 7 i-l dau
lionel e foarte calm

neocortexul meu tace

e vreo cinci și jumătate
ajut o femeie machiată puternic cu glas dogit
și cu urme de tăieturi de lamă pe gât
să transporte pe bicicleta ei o bicicletă aruncată la un atelier
ca să poată demonta o roată și-apoi să ia pneul interior
femeia vorbește mult
le mai cere mecanicilor un pahar cu apă

neocortexul meu tace

întru într-o cameră de cămin
dintr-o clădire anexă spitalului psihiatric
beau o cafea bună
laud cafeaua văd cum arată heroina
văd cum două femei care spun că au borderline
ard heroina și apoi prizează fumul

neocortexul meu tace

sunt pe drum mă întorc acasă
se-nserează iarba și bolta cerului pierd din culoare
dar rămân primitoare plâng

și întru toate-acestea Iov...

știu

„Ține-mă, Doamne, de urechi...”

o să ne întâlnim
privirile și făpturile
peste încă un pustiu
peste încă un post

printre crengile de salcie calme
ne-mai-răzvrătite
o să ne întâlnim în cămăși de pânză
țesută-n casă
fiecare cu dumaticatul alb de-mpărtașanie
între degetele crucii

femeie în pelerinaj

primul bărbat care-a siluit-o i-a spus
că are chip pocit și i-s tălpile jechoase
ea nu l-a crezut

al doilea bărbat care-a siluit-o
și i-a făcut și un copil care le-a murit de vărsat
acela i-a spus că-i leneșă că nu știe să coacă pâinea
și că din pricina ei li s-a prăpădit copilul
dar ea nici pe acela nu l-a crezut

al treilea siluitor avea o fabrică de bere
a angajat-o și nu după multă vreme a concediat-o
spunându-i că are ADD și nu se poate concentra
la banda rulantă
nici acum femeia nu a crezut nimic
și și-a văzut desculță de pelerinajul ei

al patrulea siluitor
era profesor universitar
un ebraist cunoscut
i-a spus că nu o vede destul de isteată și de studioasă
ca să poată învăța limba vechilor evrei
dar nici de rândul acesta
mădularul bărbatului sau cuvintele lui
n-au atins o singură dată ființa femeii

ultimul dintre siluitorii femeii
era regizor de teatru
și i-a spus că nu are talent de actriță și sensibilitate
nici cât negru sub unghie
femeia a tăcut l-a lăsat să vorbească să râdă
să se audă vorbind și râzând
și-a mers desculță pe drumul ei mai departe

când a murit
nu departe de Ierusalim
i-au găsit degetele mâinilor pătate de vopsele
și un mic triptic în palma stângă închisă

când au deschis tripticul
întunericul a fost tăiat în două
de o rază limpede

Alina CHEȘCĂ

Despre talent și dumnezeire

Iarnă friguroasă, cu zăpadă și povești înaripate, venind de demult. Ora de seară... Seară de rugăciune, cu aromă de liniște și pace...

Am cunoscut-o pe tânăra poetă **Georgiana Necula** într-o după-amiază de toamnă, la o cafea literară cu parfum de poezie. Privea și asculta cu atenție, părea că se încarcă de cuvinte și frumusețe. Apoi a vorbit emoționată despre importanța și miracolul poeziei. Ne-am despărțit zâmbind amândouă, promițându-ne că ne vom mai întâlni pe teritoriul literaturii și al gândului frumos. Și iată că ne-am ținut de cuvânt...

Am citit manuscrisul domnișoarei Georgiana Necula aproape cu sfială, precum lectura unei cărți sfinte. Am avut sentimentul unei întâlniri de taină, între un suflet frumos, binecuvântat de credință și talent, și Părintele dătător de viață și miracole. Poemele Georgiane reprezintă o Biblie poetică, un strigăt aproape visceral ce cheamă puritatea, frumusețea spiritului, credință absolută, iubirea de Dumnezeu și de oameni în forma sa cea mai spiritualizată: „De știi să iubești,/ Tu ai o comoară./ Ce în astă lume,/ E destul de rară.” (**De știi să iubești**)

Într-o lume haotică, ce pare să-și fi pierdut rădăcinile și spiritul, poeta simte absența iubirii adevărate ca o pierdere a esenței Creștinismului însuși. Nu întâmplător, aceasta afirmă: „Nu cer să mă iubească lumea./ A ei iubire e murdară./ Eu vreau iubirea Ta Iisuse,/ Că știi să dai iubire rară.” (**Mai bine urât!**)

Sau, în poezia **Nu poți primi**, iubirea este prezentată ca o condiție a mântuirii și a învâțăturii supreme, dumnezeiești: „Nu poți primi un loc în Rai/Dacă iubire tu nu dai./ Dacă tu sădești doar ură,/ Nu poți primi învățătură.”

Întregul volum este dominat de un extrem de puternic sentiment religios, fiecare poem aducând în lumină valențe noi ale credinței: iubirea de Dumnezeu și sfinți, speranța mântuirii, purificarea prin suferință, iubirea aproapelui și milostivenia, lumina spirituală, miracolul rugăciunii, ascultarea, pregătirea locului în Rai, calea către Dumnezeu. Unele strofe sunt adevărate pilde biblice, în care poeta descrie patimile omenești ce îi îndepartează pe copiii lui Dumnezeu de Tatăl lor Ceresc: „Omul mândru este plin de sine și gata de ceartă cu întreaga lume./ Omul mândru laudă pofteste și pe toți disprețuiește./ Omul mândru este lipsit de pace, locaș al minciunii se face./ Omul mândru nu vede suferința, că îi lipsește credința.” (**Cea de-a patra patimă a sufletului omenească: Mândria**)
Și, în poemul **Cea de-a opta patimă a**

sufletului omenească: Bogăția: „Dacă nu avem comoară sufletească/ Degeaba trăim viața pământească/ Dacă nu avem pe Dumnezeu de Tată/ Toată bogăția ne este deșartă.”

O privire adâncă asupra deșertăciunilor omenești, o „vanitas vanitatum” a unei lumi ce tinde spre de-spiritualizare, spre urmarea ispitelor și instinctelor, ce transformă ființa umană într-un căutător fără esența creștină. Nu întâmplător, Părintele Arsenie Boca, într-una dintre rugăciunile sale, spune: „Patimile au pus tină pe ochiul minții, uitarea s-a întărit în noi ca un zid.”

Iată un poem dătător de speranță, în care poeta își reafirmă credința totală în Paradisul celor buni, milostivi și cucernici: „Feriți cei milostivi că se vor milui de dreptatea Ta,/ Feriți cei curați cu inima, că vor vedea privirea Ta/Feriți voi făcători de pace,/ Că fii ai lui Dumnezeu vă veți face.” (**Fericirile sau Predica de pe munte**)

Însuși Părintele Galeriu spunea: „Noi, creștinii, nu putem întemeia o adevărată morală decât pe Absolutul divin. Altfel spus, nu putem vorbi de iubire, de bunătate, de dreptate, de toleranță, decât dacă le ancorăm și le fundamentăm în divin.” Și poemul **Vom trăi veșnic** se concentrează pe ideea vieții eterne ce îi va fi dăruită creștinului ce respectă întru totul poruncile Domnului: „Vom trăi veșnic și vom dăinui./ Vom trăi veșnic și ne vom iubi./ Vom trăi veșnic și ne vom ierta/ Vom trăi veșnic răul de-om uita.”

Poemul **Fiul lui Hristos** continuă aceeași idee a dăruirii de sine, a construirii eului pe fundamentul preceptelor creștine: „Fiul lui Iisus Hristos/ Este omul bucuros./ Ce lucrează-n veselie./ Poruncile din vecie.”

La fel și poemul **Suntem creați**, ce respiră un prea-plin de bucurie și pace, afirmând că scopul suprem al omului este adorația față de Creatorul său: „Suntem creați pentru vecie/ Ca să trăim în bucurie/ În pace veseli să cântăm./ Pe Dumnezeu să-l adorăm.”

Cu alte cuvinte: „Căci în har suntem mântuiți prin credință și aceasta nu e de la voi: este darul lui Dumnezeu [Efeseni 2, 8].”

Poeta Georgiana Necula are viziunea unui Dumnezeu ce nu-și părăsește niciodată copiii, un Părinte ce le cunoaște lacrimile și le împărtășește suferințele: „Stau în Cer dar sunt cu voi, în dureri, chin și nevoi./ Plâng și Eu cu voi odată, că doar știți că vă sunt Tată/ Plâng și Eu cu voi odată, nu sunt un nepăsător/ Adun lacrimile voastre, prefăcându-le-n odor!” (**Domnul suferinților**)

Transformarea lacrimilor în odor sugerează forța transfiguratoare a iubirii abso-

lute. În același poem: „Am trecut prin clipe grele, prin necazuri și nevoi./ Însă Tu ne-ai spus Iisuse: „Totdeauna sunt cu voi”.

Părintele Arsenie Boca spunea: „Suferința aduce foarte multă smerenie. Numai atât: să se facă pentru marele Adevăr. Pentru Hristos. Fără harul lui Dumnezeu nu se poate face nimic, pentru că zice Hristos: Fără de Mine nu veți putea face nimic.”

Tânăra poetă simte cu toată ființa sa că tot ceea ce suntem și ne înconjoară este Dumnezeire: „Dumnezeu e tot ce cântă./ Tot ce pe pământ cuvântă./ Dumnezeu e biruință./ Dumnezeu este credință.” (**Dumnezeu**)

Atotputernicul și milostivul Tată Ceresc este rațiunea sa de a fi și de a simți; este refugiul, Lumina dătătoare de speranță și viață veșnică: „N-am să uit niciodată Doamne./ De Prea Sfântă Casa Ta./ Unde eu primesc Lumina,/ spre a ieși în calea Ta.” (**N-am să uit niciodată**)

Iar în poemul **Să Te gândești la mine**, poeta, plină de smerenie, își roagă Creatorul să îi însoțească pașii atunci când nu va găsi forța spirituală să urmeze calea spre El: „Să Te gândești la mine./ Cel plin de bunătate./ Când calea către Tine./ N-am s-o mai pot străbate!”

Aceste versuri au valoare de tainică rugăciune aducătoare de putere interioară, la fel ca și următoarea strofă din poemul **Nu mă uita**: „Nu mă uita Iisuse, nu mă prăda uitării/ Nu mă lăsa să cad, În groapa disperării/ Nu mă uita când toți, uitării mă vor da/ Rămâi pe veci Iisuse, rămâi speranța mea.”

De asemenea, Maica Domnului - frumos numită **Aparatoare Doamnă** - întregeste tabloul divin al lumii creștine: „În pruncie chipul Tău de Mamă mi-a zămbit mereu./ În copilărie ai vegheat cu drag, orice pas al meu./ În adolescență tainic îmi vorbești despre feciorie/ Tu apărătoarea mea, pururi Fecioară Marie.”

Părintele Cleopa vorbea în cuvinte minunate despre Fecioara Maria, afirmând: „Dacă nu ar fi Maica Domnului în ceruri, lumea asta s-ar fi pierdut în două mii de ani. Ea este scară la cer, biserica a Preasfântului Duh.”

Iarnă friguroasă, cu zăpadă și povești înaripate, venind de demult. Ora de seară... Seară de rugăciune, cu aromă de liniște și pace... Închid cartea domnișoarei Georgiana Necula cu un sentiment de împăcare totală. „Dragostea de Dumnezeu e flacăra vie”, spune tânăra poetă. Sufletul mi-e eliberat, mă simt binecuvântată...

Ovidiu IUANCU
(India)

Idiocracy. Despre ipoteza idiotizării speciei umane

În 2006 marele public asista la premiera filmului regizat de Mike Judge, *Idiocracy*. Pelicula, cu Luke Wilson și Maya Rudolph în rolurile principale, nu strălucește nici prin cine știe ce efecte speciale și nici măcar prin distribuție. Ba dimpotrivă, pe alocuri replicile sunt exasperant de superficiale iar povestea în sine enervant de previzibilă. Doi cetățeni americani iau parte la un experiment militar, sunt congelați și se trezesc, peste ceva ani, într-o lume în care coeficientul de inteligență a scăzut drastic, o lume imbecilizată. Ideea reține atenția, nu neapărat prin punerea ei în scenă, cât prin relativa ei originalitate. În literatură și film, de fiecare dată când ne imaginăm viitorul rasei umane, fie că o facem în cheie apocaliptică sau nu, există o constantă. În cele mai multe dintre cazuri, viitorul e unul nu neapărat mai bun, dar obligatoriu mai... *sofisticat*. Genul SF, atât de lacunar la noi din păcate, pornește de la premisa că viitorul echivalează cu o evoluție, nu neapărat în termenii moralei, cât în termenii științei și ai tehnologiei. Mă gândesc, printre altele, la roboții complecși ai lui Asimov, la capodopera lui Frank Herbert și Bill Ransom. Puține sunt utopiile în care viitorul e prezentat ca o regresie de genul celei din *Planeta Maimuțelor* (film regizat de Tim Burton). În cinematografie, aproape că nu știu la care dintre exemple să mă opresc, ele fiind atât de multe și de cunoscute: *Războiul Stelelor*, *Star Trek*, *Battlestar Galactica*, *Avatar* etc. Ideea, aproape parte integrantă a genului SF, e că ritmul accelerat de tehnologizare din ultimele secole va continua în viitor. Cât despre rezultatele acestei curse, literatura ne vorbește de multiple scenarii, în funcție de viziunea și de talentul fiecărui scriitor. De departe, mainstreamul merge către catastrofe planetare, cu o subdiviziune consistentă dedicată catastrofelor nucleare sau atomice. Ei bine, *Idiocracy* răstoarnă tocmai această constantă de care vorbeam. Ce-ar fi dacă, în loc să ne îndreptăm spre un viitor sofisticat am lua-o în sens invers și, din cauza multiplelor dependențe ale rasei umane, ne-am idiotiza atât de profund și constant încât am coborî ca nivel al inteligenței cam pe acolo pe unde ne aflăm în timpurile noastre preistorice?!

Sistemul nostru de educație pare a crea o asemenea premisă. În definitiv, cam de prin secolul XIX, el nu au mai trăit *revoluții*, rupături semnificative. Înainte de Revoluția Fran-

ceză, educația era lăsată mult prea mult în seama Bisericii. În epoca post-iluministă, ea se plasează categoric cu mai mult de jumătate din circumferință (ca să vorbim în termeni... *fotbalistici!*) în zona rațiunii și a raționalului. Tendințele recente sunt de a concilia știința cu mistica. În acest sens, a se vedea relația dintre capitolele Genezei biblice și teoria Big Bang-ului sau una dintre consecințele teoriei relativității a lui Einstein, și anume aceea că energia este, calitativ, superioară materiei. Toate aceste aparent emancipări ale abordărilor din interiorul sistemelor de educație sunt, însă, circumscrise aceleiași paradigme iluministe.

Există studii serioase care ne arată că sistemele educaționale de azi produc indivizi din ce în ce mai needucați. Sir Ken Robinson aduce în discuție chiar necesitatea schimbării totale a paradigmei educației. Argumentele lui sunt convingătoare și erudite, în mare el vorbind despre un fundament al sistemului de educație, cel iluminist, care nu mai corespunde cerințelor secolului XXI. Pentru cei interesați, puteți găsi o fascinantă demonstrație de sub 12 minute la http://www.youtube.com/watch?v=zDZFCDGpL4U&feature=player_embedded. La nivel empiric, e aproape o datorie sacră a fiecărei generații de a clama public și vehement calitatea culturală îndoielnică a generațiilor care vin din urmă. E cât se poate de adevărat că, dacă luăm în discuție modelul elitei intelectuale propus de Renaștere, să zicem, sau chiar de Antichitatea greco-romană, intelectualii postculturii noastre (termenul îi aparține lui Steiner) nu sunt decât copii relativ palide ale minților strălucite de acum câteva secole. Iată, deci, că aparent există premisele ca ipoteza de lucru din *Idiocracy* să fie perfect valabilă. Lumea se îndreaptă, deci, inexorabil, către idiotizare totală. Este aceasta o propoziție care îmi imaginez că va stârni strigăte aprobative în fiecare cancelarie din școlile românești și în fiecare catedră din universitățile noastre.

În fapt, cred că suntem în plin sofism. Idiotizarea totală propusă de pelicula lui Mike Judge nu numai că este improbabilă, dar e și imposibilă în condițiile unei evoluții normale, firești, excluzând aici cataclismele sau alte evenimente extraordinare. Când idolatrăm intelectualii Renașterii sau pe cei ai propriei noastre generații în comparație cu cei ai generației tinere trebuie să avem în

primul rând în vedere faptul că de cele mai multe ori ceea ce numim *idiotizare* nu e decât un soi de adaptare la incredibilul flux informațional de azi, o adaptare pe care o putem numi, dacă e neapărată nevoie să poarte un nume, *strictă specializare*. Are Noica o carte publicată nu demult la Humanitas intitulată *Despre lăutărism*. Discutându-l pe Cantemir, Noica accentuează excepționalismul acestuia și, nota bene!, faptul că marele păcat al omului de cultură român e că încearcă oarecum involuntar să îl imite implicându-se în domenii atât de variate încât în cele din urmă consecința firească va fi un soi de amatorism pe care Noica îl numește *lăutărism*. Avem acolo și câteva exemple. Printre ele, Bogdan Petriceicu Hașdeu și Nicolae Iorga. Prin urmare, nu neapărat calitativ intelectualul secolului XXI este inferior celui al Renașterii sau al Antichității greco-romane, e mai degrabă aici vorba despre o inferioritate contextuală, inevitabilă și, prin urmare deloc dezonorantă. Intelectualul contemporan este obligat să se replieze, să se așeze comod în interiorul unei paradigme din ce în ce mai restrânse pe care să o cunoască și să o asimileze total.

Chiar dacă, în mod evident sistemele de educație, fie ele românești sau de aiurea, au nevoie de o reformă, structural ele nu se pot depărta sau rupe de modelul iluminist, cel care, ne place sau nu, este cel mai echilibrat dintre cele pe care le cunoaștem până acum (nu că am cunoaște prea multe, e adevărat!). Ca să fim onești, a devenit echilibrat în timp, prin ajustări permanente și concesii continue. În ce privește calitatea intelectuală precară a noilor generații, aici ar fi câteva mențiuni de făcut. În primul rând, nu trebuie să ignorăm faptul că în ultimele decenii populația Terrei a crescut constant. Prin 2050 se estimează că vom depăși 7 miliarde. Statistic vorbind, deci, presiunile exercitate asupra sistemelor de educație sunt din ce în ce mai mari. Apoi, preocupați mult prea mult de lamentările noastre cotidiene cu privire la *vremea noastră* (Vârsta de Aur nu altceva!) și vremea lor, uităm că totuși intelectualul a fost și va fi prin însăși definiția lui, nereprezentativ numeric, mai degrabă definit de excepționalism, unicitate decât de răspândire ca model cultural în societate asemenea unui virus sau a unei epidemii.

Idiocracy vorbea totuși de o idiotizare în masă. Nu, deci, în special despre elite e vorba aici. În definitiv, ele au fost și vor fi în vecii vecilor minoritare (și nu e deloc rău că e așa!). Sunt, însă, majoritari cei care, oricât de mult s-ar strădui, nu vor ajunge nici cantemiri și nici einsteini... E posibil ca într-un secol, să zicem, ei să devină în masă agramați și gregari? Filmul pe care l-am folosit ca pretext până acum răspunde cu un categoric *da*. La o primă vedere, *da* este singurul răspuns plauzibil. Argumente: a. Cultura generală e din ce în ce mai puțin... *generală* de la o generație la alta; b. În materie de verbalizare și competențe lingvistice se constată o simplificare abruptă a limbajului și o restrângere accelerată a vocabularului fundamental; c. Dispar abilitățile practice banale, ele fiind înlocuite de o dependență din ce în ce mai accelerată de tehnologie; d. Modelele culturale de succes cu impact la tânăra generație sunt mai degrabă modele a-culturale. Acestea sunt cele patru argumente care mi se par a fi ceva mai solide. Dacă suntem în totalitate de acord cu validitatea lor, dacă vom considera, deci, că aceasta este tendința inevitabilă astăzi, într-adevăr, va trebui să ne asumăm ipoteza de lucru din *Idiocracy*: specia umană se îndreaptă cu pași repezi spre imbecilizare. Nu cred, însă, în absolutismul niciunui dintre argumentele enumerate mai sus.

Să le luăm pe rând. A. Miguel de Unamuno declara public că nu știe ce este *cultura*. Etimologic, latinescul *culturae* era folosit de romani cu sensul de a cultiva pământul. Abia prin secolul XIX se încearcă (în zadar!) definirea *culturii*. Prin urmare, ceea ce noi definim prin sintagma de *cultură generală* e atât de lax încât la limită tuturor ni se poate reproșa că nu avem... *cultură generală*. Îmi amintesc că pe vremea când eram licean, profesorul meu de geografie considera de bun simț să cunoști cam ce resurse naturale are un stat precum... Zair, să zicem. La rândul meu, consider a fi de bun simț să știi că Nichita Stănescu este poet și nu poetesă (am avut această surpriză în primul meu an de predare!). Cine, însă, stabilește cu precizie ce înseamnă a avea *cultură generală* într-o societate în deplină și continuă schimbare? B. Limba, oricare ar fi ea, este în cele din urmă un instrument. Și în calitatea ei de instrument, trebuie folosită în așa fel încât să fie cât mai eficientă. Fenomenul simplificărilor succesive nu e nou, el e o constantă a ultimelor secole. Citiți literatura franceză de secol XIX și apoi mergeți direct la un Boris Vian sau la un Tournier. Deși nu se poate vorbi acolo de o simplificare, de o reducere a vocabularului fundamental, e totuși observabilă tendința de a renunța la structurile lingvistice arborescente. Pentru mine, cu siguranță limba română vorbită azi de tânăra generație e de un barbarism înfiorător. Dar aceasta nu e decât o perspectivă strict subi-

ectivă a unui individ cu o anume preocupare și formație. Dacă aș fi fost pilot, inginer constructor sau chimist, poate că altele erau abordările. În plus, există și școli de elită unde elevii și studenții vorbesc o limbă română curată și elaborată. Să nu ne imaginăm că pe vremea lui Eminescu junii români aveau cu toții capacitatea de a se exprima în româna fluentă a poetului nostru național. Ar fi pușeri! C. Dependența față de tehnologie nu e nicidecum un simptom al idiotizării, ci consecința firească, din nou, prezentă de secole, a civilizației. Există vreo diferență esențială, de paradigmă, între lamentoul lui Platon care considera că *scrisul va aduce cu sine uitarea în sufletele celor ce-l vor deprinde, lenevindu-le ținerea de minte* și discursul comun azi că internetul ne pervertește și ne imbecilizează tinerii? Eu cred că nu. Sunt spaime firești ale oamenilor puși față în față cu o evoluție tehnologică ale cărei consecințe îi sperie. Așa cum scrisul nu a fost un factor de regres, permiteți-mi să cred că nici internetul nu va duce la idiotizarea în masă a generațiilor viitoare, așa cum frecvent ni se spune. D. Modelele culturale sunt ușor supraevaluate. Am fost învățați să oferim modele tinerilor considerând, de bună credință, că ei se vor inspira de acolo. Pentru acest subiect, recomand o excelentă carte a lui George Steiner, apărută la noi la Editura Humanitas, *Maeștri și discipoli*. În România, modelele culturale pe care le-am oferit și le oferim tinerilor sunt nu numai scandalos-selective, dar și inocent sau mai puțin inocent falsificate. Îl oferim pe Eminescu cu privirea pierdută printre stele, pe Iorga magnificul, titanul infailibil, pe Cantemir luminatul și așa mai departe. Că Eminescu nu privea către stele secundă de secundă, că Iorga s-a descalificat adesea pe tărâmul aprecierilor literare, că luminatul Cantemir a făcut o eroare strategică aproape copilărească atunci când a fost înfrânt la Stănițești în 1711 (eroare pe care tatăl său analfabet, Antioh, probabil nu ar fi făcut-o) nu pare a conta foarte mult. Cred, deci, că cel puțin în ceea ce ne privește pe noi, pe români, modelele culturale cu care am ales să defilăm în fața tinerei generații sunt uneori supralicitate și alteori fabricate. Și atunci, putem învinovăți pe cineva care alege modele dintr-o altă zonă, fie ea chiar a-culturală?

Cred, deci, că societatea umană, așa cum este ea, rezultat al unor ajustări permanente, fine, are anticorpii necesari pentru a împiedica o ipoteză ca cea propusă de *Idiocracy*. Echilibrele majore, rod al unor secole de experimente și revoluții culturale pot fi păstrate în ciuda lamentărilor de zi cu zi. În lupta noastră donquijotescă cu tehnologia și modernitatea, cu alienările pe care presupunem că le aduc ele, trecem cu vederea ceea ce scriitorul indian Ruskin Bond constata în cartea sa *Book of Humour: în vremuri de război, uităm cât de mult datorăm inamicilor noștri*.

Beatrice Silvia SORESCU

Fluturașul cel gălbui

În cameră, pe perete,
E un fluture cu plete.
Cine l-o fi pus să zboare.
Că peretele nu-i floare,
Ca să vină-n casa mea
Să se-ncurce prin perdea? !
Vreau să-l prind, însă nu-i pasă,
Crede că-i la el acasă.
Mai bine i-aduc o floare,
Să se-ascundă-ntr-o petale,
Să se simtă-n raiul lui
Fluturașul cel gălbui !

Gherghina

Mă numesc simplu : Gherghina.
Casa mea este grădina.
Hainele-s de clorofilă
Și mă hrănesc cu lumină.
În această primăvară,
M-am făcut o domnișoară !
Am obrazul roș, ca focul,
Și-mi aștept, zilnic, norocul.
Am plete lungi, pân' la poale,
Toți încearcă să-mi măsoare
Frumusețea, bat-o vina,
Că doar mă numesc Gherghina !

Barza

Are casă la etaj,
Construită din talaj.
Pat întins și luminat...
Se crede într-un palat !
Mă privește hăt, de sus...
Și când soarele-a apus,
Se așează-ntr-un picior,
Rezemată de vreun nor ?
Nici că-i pasă de ceva !
O să stau cât oi putea
Și-o s-aștept, cu mare dor,
Să-mi aduc-un frățior.

Cloșca cu pui

Cotcodac și lui, lui, lui !
Cloșca are zece pui.
Unu-i negru și moțat,
Altu-i sprinten și bălțat,
Doi sunt galbeni și pufoși,
Ceilalți patru, cam nervoși !
Au rămas două puicuțe,
Sunt atâta de drăguțe,
Cu ochi negri ca mărghica,
Și-au pierdut-o pe mămica.
O tot strigă : piu, piu, piu !
– Sunt aicea ! O să viu !

Daniela SITAR-TĂUT
(Bratislava)

Bestiar thanatic

Deși extincția este una dintre temele majore ale literaturii din toate timpurile, ea este asumată deseori ca o mască lirică, de ton, ca un fel de certificat cognitiv al emițătorului. Indiferent de maniera de propagare a mesajului funerar, el îmbracă forme repetitive de manifestare: reclusiune beatnică în fața vicisitudinilor/exceselor vieții, întâmpinată cu reverență, conștientizare a perisabilității umane sau, ludic, postmodern, flirt bagatelizant cu Marea Doamnă. *Negru pe negru*, volumul universitarului **Aurel Pantea**, apărut la Editura Limes din Cluj-Napoca în anul 2009 propune încă din titlu, prin sugestiile cromatice, o *mise en abyme* a universului thanatic. Mortuarul nu este repudiat, ci adâncit voluntar, într-un itinerar funambulesc care proclamă hegemonia acestuia, ca realitate palpabilă. Prefațatorul ediției, Al. Cistelean, după ce-i reproșează lui Nicolae Manolescu omiterea poetului din mediatizata și subiectiva sa *Istorie...*, realizează un inventar al exegeților preocupați de estetica lui Aurel Pantea, amendând includerea lui în casta postmodernilor sau relevând diagnosticările, viabile sau eronate ale altor confrăți. Criticul îi evidențiază și instrumentarul tematic: „*frisonul gras al nimicului, barocul informului, teroarea ca seducție a neantului, apele primordiale ale spaimei.*” Prefața-

eseu polemic delimitează notele particularizante ale lui Aurel Pantea, poet care se îndepărtează de strategiile de cucerire/marketing ale colegilor de condei ce încearcă să capteze bunăvoința adulatorie a lectorilor, printr-un sluj curtenitor față de aceștia, specific textelor contemporane. Tratatamentul aplicat lor de către Aurel Pantea este indiferența sau buscularea „*fără nici o jertfă de seducție*”, deoarece poemele nu li se adresează vasalic și nici nu-l integrează pe cititor în ecuația lirică. Lipsa de reverență lectorială/exegetică determină, în parte, este de părere Al. Cistelean, receptarea pauperă sau prolixă a celui catalogat drept „*ultimul taliban al modernismului*”.

Nu întâmplător ambele culegeri de texte au același nume, *Negru pe negru*, frontiera dintre ele fiind una pur cronologică: 1993, respectiv 2005. Pentru a sublinia continuitatea imaginarului, acestea nu poartă un titlu, ci se hrănesc toate de la cel prezent pe pagina de gardă. Polii poeticității lui Aurel Pantea sunt moartea și viața, cea din urmă fiind doar o fațetă, complementară a extincției. Volumul debutează cu o interogație retorică, cu dubitații asupra manipulării ființale, eul resimțind acut cercul astringent al unui fatum pe care nu-l poate conduce. Insul pare o marionetă genetică, un exponat anatomic supus experiențelor: „*genetica e tot o politică în care/proiectantul lucrează cu materie primă/ luate direct din victimă,/ întinsă pe planșe.*” Aprehensiunile thanatice sunt prezente din primul poem, iar stingerea simbolică a luminilor, refren insistent, cimentează piatra de temelie a neantizării. Ideea este reluată în textul următor [*Și dacă nu mai ai unde să te întorci*]. Frânele sinelui, imposibilitatea reluării și ajustării trecutului/timpului sunt generate de zbaterea pe loc, reiterarea evenimentială, amplificată și de utilizarea unui tu generic, uniformizant. Soluția propusă este *retraversarea*, reconstrucția ambientală și biotică. Regresia într-un univers și într-o temporalitate serenă înfățișează o imagine edulcorată a vieții, ca joc al hazardului limitativ însă. [*Viețile noastre foarte subțiri*], precaritatea ființelor este asimilată dobitoacelor în extincție. În bestiarul existențial funambulesc tronează molohul, centaur decadent, simbol al cruzimii și rapacității. Casarea mediului, populara lui cu entități

spectrale, abundența sangvină creează un colaj coșmaresc, în tușă expresionistă. „*Clipa de aur*”, vis nostalgic al perfecțiunii identitare pare o replică la „*Epoca de Aur*”, cu atât mai mult cu cât „*cel tare, molohul, cezarul*” este considerat culpabil de acest univers mortificat spiritual.

[*O singurărate cu gesturi lente, atotstăpânitoare*] constituie elementul ubicuu al volumului. Solitudinea incurabilă, devoratoare impregnează mediul cu agenți thanatici. Sub puterea văzului contaminat, funest totul pare a deveni o *Insulă a morților*, similară tablourilor lui Arnold Böcklin. Scurtele fulgurații luminescente sunt urmate de previzibile devieri mortuare. Autorul pare a se simți bine doar în preajma celor ce nu mai sunt și miră faptul că cimitirele nu ocupă un spațiu mai dens în economia sa poetică: „*cimitirele generează reflecții/timorate*”. Nu numai loc de reculegere sau Pantheon cultural, acestea ar spune mai mult despre trecut, istorie, etnopsihologie decât un raft indigest de cărți.

Eul liric tatuează o convergență între fizionomie și afect, iar oxizii invadează și cotropesc interioritatea/ ființa ca „*un sentiment negativ*”. Nașterea pare a fi datorată unei neuroze deconcertante, o acuplare ce conduce înspre progenituri incomplete. Metafora poetică a actului creator îmbracă forma unei morfologii animiste. Multitudinea de voci, „*silozul/ de guri/ înfundă pompa semantică*”, impurifică discursul poetic prin babilonic.

Captivitatea contemplativă a sinelui străin de propria corporalitate este reliefată prin ființa redusă la un acvatic sudoripar și sanguin, al secrețiilor ce traversează un trup „*pregătit/ pentru stupoare și indiferență*”. Verbalizarea capătă din nou atributele oximoronice ale „*unor glasuri oarbe*”, datorată disjunției dintre intenție/realitate și expectanțe mereu neconcretizate. Văzul mecanomorf este supus auzului prin imagini coșmaresți, iar moartea - umidificată de travaliul mnemotehnic. Cronologia pare și ea terifiată „*de trezirea ideii*”. Nihilismul se propagă progresiv într-o republică a negației. Auto-scopia este percepută ca un act de bravură

într-un ev în care ceilalți își poartă pasiv frigiditatea, imuni la comotii senzoriale. Aurel Pantea identifică „*trei realuri*”: primul se solidarizează și este apropiat sinelui, cel secund „*se topește, ne scapă*”, iar cel din urmă ne devine și el inaccesibil.

Multe dintre creații constituie arte poetice. Textul se înveșmântează cu atribute cathartice, de agitator rebel și purtător de cuvânt al vieții noastre. Meditațiile asupra limbajului, a poziționării maniheice „*de o parte sau de alta*” a lui sunt invadate de aprehensiunea greșelii capitale, „*ce te poate elimina*” atâta vreme cât „*mama limbajului*”, decrepită, nu este mașteră fiilor abrutizați de alcool, stupefiante sau politicienilor demagogi. Întocmai ca la Charles Baudelaire imaginația, în ipostazierile lui Aurel Pantea, este percepută drept „*la reine des facultés*”, crudă însă, ce și-a creat narcisist „*texte despre ea*”, dar care, capricioasă, se oferă apoi se/te refuză. Eul liric se erijează în postura de survivor. Printr-un joc secund, al purificărilor în trepte, identitatea se lamentează lacrimogen alterității, iar aceasta, contaminată se defulează și ea. Idem și ipse rămân în urmă, în vreme ce un altul cântă aria salvagădării celorlalți.

Corpusul liric funebru este secundat de o *Addenda*, de zece creații care consolidează această poetică a neantizării. Discursul decepționist glosează pe tema futilității existențiale. Acumulările evenimentiale progresive sunt relevate debarasant în [*Biografii ejaculate*]. Simbioza dintre exterioritate și interioritate se întemeiază pe o recuzita mortuară comună. Aprehensiunea thanatică este susținută simbolic de ștreangul omniprezent care tutează sinelui angoasat ca o sabie a lui Damocles, încleștându-se în vasele sangvine și vorbire deopotrivă. Verbalizarea muribundală („*gură prăbușită*”), travaliul zicerii nu sunt lipsite de o notă solară, iradiantă a durabilității: „*zemuiește un soare în sfârșiturile limbajului*”. Radiografia răului, capacitatea de a pătrunde în abisul devorant al acestuia, funcționează ca un bumerang asupra hermeneutului, o frână creativă a cărei victimă este propriul poem. Oximoronul „*seninătate sulfurică*” denunță efectul corosiv al maleficului.

Farsa logoreică a decelărilor semantice, taxonomiilor și teoretizărilor excesive este expusă lapidar și ușor criptic în [*Unul care își duce groapa cu sine, surâde*]. Detașarea de consumatorii textuali care „*vorbesc măscări/în piața identității*” camuflează incomprehensiunea unui spirit dilematic, scindat între alterități. [*A uitat răul pe care i l-au făcut alții, s-a retras în carbonizate stupe-*

facții] constituie o tentativă de abandonare a recluziunii, de luare în posesie a „normalității”. Rezultatul însă, reiterativ, demonstrează futilitatea demersului, deoarece sinele este locatar al enclavei tăcerii și singurătății deopotrivă. Barbian, limbajul este vehiculul condus de trudnice fantasmă, iar eul liric un serv abulic al acestuia. Tot mai des textele sunt traversate de o entitate simbolică, mutul, ins interiorizat însă care, cunoscător al Toațelor, cultivă obstinant Tăcerea.

Aurel Pantea nu se adresează lectorului. Receptori ai monologului său dramatic sunt femeia sau divinitatea. [*Nu mai știu, Doamne, de unde să încep, ce pot să spun*] este o confesiune a unui „*rezident într-o patrie inflamată de mesaje*”, inadaptat pe un tărâm invadat de o sintaxă complexă, a propozițiilor mistuitoare care-l strangulează ascendent, forțând barierele verbalizării. Mărturisirile continuă și în textul [*Am vorbit, Doamne, și am scris, până m-am înnegrit*]. Scrisul și vorbitul se transformă în niște Frankenstein-i creatori, cotropitori ai fatumului poetic. Rebeliunea lexemelor emancipate care scindează eul și-i accelerează plonjonul în neant este marcată printr-o coregrafie fantastă, în care timpul și moartea se conjugă devenind parteneri ai dezagregării ființale. Măinile, impurificate de un logos tenebros, corporalitatea damnată conduc înspre alienarea limbajului, dezaxat în urma rendez-vous-ului cu alteritatea, ca un William Wilson sancționat nu thanatic, ci prin demență revelatorie. [*În urmă, toate sunt foarte proaspete, toate au început*] semnaleză îndepărtarea de sinele de demult. Focalizarea obiectivată a voiajului „*de la care noi vom lipsi*” pictează un univers hedonist, cu fizionomii interșanjabile (semn al uniformității), în care femeile, distributive, generoase foarte carnal, nu afectiv, nici măcar nu-și mai amintesc inombrabilii lor amanți. Babilonia sentimentală, ultrapermisivitatea este secundată de o iluminare lingvistică, de o clarificare semantică („*iar se face ziuă în limbaj*”), astfel încât scribii analitici, sensibili la texturile facile, încep maratonul defalcărilor simbolice: „*iar umblă funcționarii pe urma semnificațiilor*”.

Simetric față de poemele inițiale, cel final [*Curva se dă curvarilor; a zis și din el curgea*] reiterează fascinația încălcării interdicțiilor. Retorica împotrivrării, marcată prin anihilarea formelor imperative ale verbelor a citi, a umbla, a vorbi, a privi, a simți conduce înspre o suită de experiențe exacerbate ale eului rebel. Volumul lui Aurel Pantea ne conduce într-un univers tenebros, băntuit de indici funebrii, cu o cromatică decepționistă, aproape palpabilă în care poetul este dublat, pe alocuri, de criticul literar ce devine hermeneut al sinelui.

Theodor RĂPAN

2

Mă vezi, nu-i așa, rezemat de un crin!
Tandru, precum un foc bengal, sunt ologul din colț când dansează geamparaua câmpia. Am ajuns, iată-mă, așa cum mă vezi: simplu ca prima silabă nerostită, spusă doar ție, femeie, în gând. Stalactită a tăcerii în rugăciune! Icoană cu mirtul prăpădului mut, precum noaptea, culcușită-ntre sâni de opal, cu ulubele morții pe gene de liliac, cu praporii vieții în fluturare. De aceea acum sunt umbra șoptită în mers, de aceea acum sunt calea, uneori somnul. Neverosimil, pustiit de gheșișă mirării, doar șarpele gândului îmi mistuie visul. Și-n liniștea răsăritului, sărutul tău, înflorire...

3

Și e primăvara cea din urmă a trubadurului, neîmblânzită fiară în gând, scoartă pe care acum calcă în credință sufletul meu, ca o zeiță a danaielor nopții, într-un anotimp neștiut, necrezut, netrăit încă. Și totul se petrece pe când vocea rostirii mă-nvinge, cuvintele înțelesului mor, fulguire divină, acele timpului se inversează-n cadrane de smoală și iarbă necosită. Doar plugul simțirii mai ară! Doar el! În Pădurea Nebună, azi, sub stindardul uitării, sub imnic salcâm. De aceea loitrele ard, brăzdarul se-ncinge, cormana mă doare. Țin de coarnele sufletului pe când tu, numai tu, femeie cu flașeta iubirii pe buze mă mântui de teamă. Doamne, nu sunt pregătit încă să mor. E primul semn primăvărat sub zodii. Unde să fug? Unde-mi e zarea?...

5

Flori dalbe când moartea îmi citește ursita. Flori presărate pe umbra pașilor tăi. Neștiută potecă, neștiută mirare. Câtă credință în sufletul acestui poet-derbedeu! Mai bine te iubeam cu otrava zorilor strânsă în stoguri de rouă, mai bine cu ochiul întors spre uitare. Acum e târziu în cuvinte, moarte a desfrăului! Și devreme în rugă. Hai, vino, Maria din Magdala, fă-mă, dacă poți, numai zare! Cât încă mai sunt sarea iubirii, cuțitul din rană. În schimbul acestui nou anotimp aș vrea să fiu o secundă furată din pleoapa unui zeu. Neștiindu-i numele, îl denumesc cu numele tău, Primăvară!

(din *Evangelia inimii - Anotimpuri*)

Eugen PETRESCU

Triunghiul valorilor Ortodoxiei Românești

Județul Vâlcea a dat Țării Românești și României de mai târziu numeroase personalități culturale, științifice, politice și militare. De asemenea, Biserica Ortodoxă Română a avut de-a lungul veacurilor, la sânul și în fruntea ei, numeroși clerici învățați și luminați, iubitori ai credinței și ai valorilor neamului românesc, născuți, crescuți și formați în vatra vâlceană. În rândurile ce vor urma vreau să fac câteva scurte referințe legate de viața a cinci mari personalități pe care sudul vâlcean, ținutul cuprins între râurile Cerna și Olt, le-a dat Bisericii Neamului.

Este vorba de cinci fii de țărani plugari, fii sau nepoți de preoți, distinse dar distincte personalități, născute la sf. sec. al XIX-lea - înc. sec. al XX-lea, la doar câțiva km distanță una de alta și, pe care, le voi enumera în ordine în care s-au născut:

Efrem Enăcescu-Tighineanul - Arhiepiscop al Chișinăului și Mitropolit al Basarabiei, începând cu sfârșitul anului 1943 (oficial din 12 ianuarie 1944) până la 24 august 1944, când, din cauza invadării Basarabiei de către trupele sovietice, nu și-a mai putut continua activitatea, motiv pentru care a fost retras la București. S-a născut la 22 mai 1893, în satul Măciuceni, comuna Măciuca, numele său de mirean fiind Ion. Părinții săi sunt Marin și Maria - țărani plugari, și este unul dintre cei șase copii ai acestora. A intrat în viața monahală în anul 1908, la Mănăstirea Frăsinei și, datorită poziției sale anticomuniste și antisovietice, s-a stins ca simplu monah într-o chilie a Mănăstirii Cernica în ziua de 5 decembrie 1968.

De la prof. univ. Petre Popa - dr. în istorie, fiu al comunei Măciuca, aflăm că la înmormântarea distinsului ierarh au participat „mitropolitul Tit Simedrea și nepotul său de soră, Justinian Marina (1901-1977), Patriarh al României (1948-1977).”¹ Tot domnia sa spune despre Efrem Enăceanu că: „Este unul dintre monahii români care, parcurgând cu demnitate și evlavie treptele ierarhiei ortodoxe românești, a urcat până la aceea de mitropolit al Basarabiei”.²

Justinian Marina (n. 2 feb. 1901, în satul Suești, com. Stănești - d. 26 martie 1977, București) - al treilea Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române (6 iunie 1948-26 martie 1977).

Studiile și ascensiunea către vârful ierarhiei BOR:

A studiat la Seminarul Teologic „Sfântul Nicolae” Râmnicu Vâlcea (1915-1923) și la Facultatea de Teologie București (1925-1929).

Activitatea: 1923-1924, învățător la Olteanca - Vâlcea (comună vecină cu satul natal, astăzi inclusă în com. Glăvile); 1924-1930, învățător la Băbeni-Vâlcea; 1924-1932, preot-paroh la Băbeni - Vâlcea; 1932-1933, director la Seminarul Teologic „Sfântul Nicolae” și preot slujitor la Catedrala Episcopală „Sfântul Nicolae” Râmnicu Vâlcea; 1933-1945, preot-paroh la Biserica „Sfântul Gheorghe” (Biserica din Piață) Râmnicu Vâlcea; în anul 1945, rămas văduv, a fost ales arhiepiscop vicar al Arhiepiscopiei Iașilor, cu titlul de „Vasluianul”, 1945-1947; august 1947-noiembrie 1947, locțiitor al scaunului mitropolitan din Iași; la 19 noiembrie 1947 este ales Arhiepiscop al Iașilor și Mitropolit al Moldovei și Sucevei (înscăunat la 28 decembrie 1947); din februarie 1948, locțiitor de Patriarh al BOR; la 24 mai 1948 este ales, iar la 6 iunie 1948 este înscăunat Arhiepiscop al Bucureștilor, Mitropolit al Ungrovlahiei și Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, păstorind în această înaltă funcție până la moarte.

Știm cu toții că ascensiunea Părintelui Ioan Marina, în ierarhia Bisericii Ortodoxe Române, se datorează faptului că, alături de alții, în anul 1944 la ajutorul liderului comunist Gheorghe Gheorghiu-Dej să evadeze din lagărul de la Tg. Jiu și, în drumul acestuia spre București, să se ascundă în casa parohială a Bisericii „Sfântul Gheorghe” - Biserica din Piață, Râmnicu Vâlcea, acolo unde slujea cel ce avea să devină Patriarh al României, după instalarea regimului comunist. De asemenea, știm că sub conducerea sa a fost inițiată colaborarea Bisericii Ortodoxe Române cu autoritatea comunistă.

Conform unor studii amănunțite realizate de către scriitorul polonez Czeslaw Milosz, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură (1980), publicate în cartea sa *Gândirea captivă*, la începutul activității, Patriarhul Justinian a promovat ideea precum că istoria merge după niște legi date de Dumnezeu, iar una dintre aceste legi este lupta de clasă.

Scriitorul spune că înaltul ierarh susținea public faptul că: „Stalin, conducătorul Partidului Comunist, duce la îndeplinire legea istoriei, cu alte cuvinte acționează așa cum dorește Dumnezeu, motiv pentru care tre-

buie să ne supunem lui. Omenirea poate fi reînnoită după modelul rusesc; de aceea nici un creștin nu se poate opune ideii - crude, ce-i drept - care va crea un om nou pe întreaga planetă.” ... „Cristos este omul nou. Omul nou este omul sovietic. Prin urmare Cristos este sovietic!”³

În opinia Patriarhului Iustinian Marina, Iisus Hristos a fost primul comunist de pe pământ. De remarcat este faptul că argumentele acestuia au fost îmbrățișate și de alți clerici care au devenit în scurt timp „unele ale Partidului Comunist”.⁴

În acest fel, Marina își justifică prezența în sistemul care avea să aducă poporului român una dintre cele mai triste perioade din istoria sa, soldată cu naționalizarea bunurilor, arestarea, condamnarea la moarte, la muncă silnică pe viață sau la ani grei de temniță a sute de mii de români care s-au opus instalării regimului comunist. Din cei 12.000 de preoți ortodocși (preoți de mir și preoți monahi) existenți în România, la mijlocul secolului XX, peste 3.000 au fost arestați, anchetați, torturați și condamnați la moarte sau la pedepse grele în perioada anilor 1948-1964. Dintre aceștia, peste 1.800 și-au găsit sfârșitul în pușcăriile politice și la Canalul Dunăre - Marea Neagră.⁵

La rândul său, scriitorul american Christopher Hitchens este și el de acord cu ideea că patriarhul Justinian a fost o unealtă a sistemului comunist.⁶

Există și voci care susțin contrariul, adică faptul că, de fapt, încă de la întronizarea sa, „în fața adversităților la care a fost supusă Biserica, Patriarhul Justinian s-a dovedit un abil diplomat și a căutat să țină piept, pe cât a putut, atacurilor îndreptate împotriva Casei Domnului. El a menținut strâns unite rândurile clerului, a sprijinit pe condamnații politici dintre preoții și călugării eliberați din pușcării și a restaurat multe biserici și mănăstiri, înfruntând sancțiunile, amenințările și chiar domiciliul forțat la care, pentru o vreme, a fost supus”.⁷

De asemenea, Patriarhul Teoctist al României (1986-2007) spunea despre Justinian Marina că „a găsit soluții tuturor problemelor Bisericii noastre, care trebuia să-și îndepli-

nească misiunea sa, în vremuri de cumplită prigoană comunistă atee”. Astfel, în perioada păstoririi sale „s-au construit din temelie 302 bisericii și au fost reparate sau restaurate alte 2345, dintre care monumente istorice - 999 etc.”⁸

Patriarhul Justinian a căzut victimă prigoanei comuniste, atunci când a protestat împotriva Decretului 410 din 19 noiembrie 1959, care prevedea că puteau fi admise în monahism doar persoanele care au împlinit vârsta de 55 de ani, bărbații, și de 50 de ani femeile, și în baza cărui au fost scoși din mănăstiri „cca 5.000 de monahi și monahii”. Așadar, Patriarhul Justinian „a avut curajul să protesteze împotriva acestui decret abuziv, motiv pentru care «a fost trimis la schitul Dragoslavele, unde i s-a fixat domiciliu forțat timp de șase luni!»”⁹

Justinian Marina a încetat din viață în seara zilei de 26 martie 1977, în vârstă de 76 de ani, după o grea suferință. A fost înmormântat în Biserica Mănăstirii Radu Vodă din București (situată în centrul Capitalei, pe malul Dâmboviței, peste stradă de Curtea Veche). Pe crucea încastrată în zid, Patriarhul i-a cerut meșterului să sape următoarea inscripție: „M-am luptat lupta cea bună. Credința am păzit. Am ajuns la capătul drumului vieții. De acum încolo, mă așteaptă răsplata dreptății, pe care mi-o va da Domnul, Judecătorul Cel Drept în ziua aceea.”¹⁰

Gheorghe Petre - Govora (n. 23 aprilie 1910, în comuna Orlești, județul Vâlcea) - licențiat în teologie și istorie-arheologie. De-a lungul a peste treizeci de ani a cercetat din punct de vedere arheologic și istoric teritoriul Olteniei punând accent pe localitățile Ocnele Mari, Băile Govora, Mihăești și Orlești, jud. Vâlcea. Prin efortul său a adus la lumină un bogat și interesant material arheologic și numismatic, obiecte de artă și carte veche românească, dovezi de mare importanță istorică, obiecte de patrimoniu național care sunt expuse în *Muzeul de arheologie și artă religioasă „Gheorghe Petre-Govora”*. Fondul muzeistic este alcătuit din câteva sute de obiecte de artă și carte veche românească și peste 4.000 de piese arheologice, începând cu perioada preglaciară, paleolitic superior, epoca neolitică, perioada de tranziție spre bronz, începutul epocii bronzului clasic, prima și a doua epocă a fierului, precum și un bogat material arheologic ce documentează formarea, continuitatea și prezența poporului român în hotarele lui firești.

În urma cercetărilor pr. Petre-Govora a fost localizată Cetatea Buridava dacică, la Cosota - Ocnele Mari, punând în acest fel în ordine o importantă perioadă a istoriei noastre legată de strămoșii traco-geto-daci. De

asemenea, pr. Petre-Govora este părintele *Culturii Govora* - definită sub acest nume de către prof. berlinez Bernhard Hansel, ca urmare a unei descoperiri arheologice făcută pe raza or. Băile Govora, aparținând epocii târzii a bronzului.

Încă din copilărie, spune Părintele Petre-Govora și, ulterior, în drumurile sale prin istoria neamului, pe calea adevărului istoric a fost însoțit, protejat și îndrumat de nemuritorul „LUP” - „SPIRITUL STRĂMOȘILOR GETO-DACI”. Acesta este motivul pentru care - spune Părintele Petre, ori de câte ori s-a întâlnit cu lupii, niciodată nu a avut frică de ei. Aceștia se opreau, îl priveau, după care își continuau drumul liniștiți.

Pentru activitatea sa deosebit de rodnică și pentru viața exemplară a primit de-a lungul vieții numeroase distincții: „Crucea Patriarhală” - acordată de către Patriarhul Justinian Marina; titlul „Drept între popoare” - este singurul preot ortodox care a primit din partea statului Israel această înaltă distincție; Ordinul „Meritul Cultural în grad de Cavalier”, categoria E (2004).

Pr. Dumitru Bălașa (n. 1 august 1911, în satul Dealu Mare, com. Gușoeni, jud. Vâlcea - d. 22 decembrie 2002, Drăgășani) - supranumit de discipolii săi „Patriarhul de Drăgășani” (pr. Nicolae State-Burluși), „Patriarhul culturii românești” (prof. Costea Marinoiu) sau „Moșul din Carpați” (ing. Dumitru Panu-Misăilescu), unul dintre cei mai mari cercetători istorici și preoți cărturari ai Bisericii Ortodoxe Române; patriot și luptător pentru dreptate și libertate, condamnat la ani grei de temniță pentru convingerile sale democratice, pătimitor în pușcăriile a trei regimuri dictatoriale - carlist, antonescian și comunist. Aceleași convingeri le-a transmis și nepotului său de frate - pictorul Sabin Bălașa care, la rândul său, și-a manifestat public de mai multe ori nemulțumirea față de abuzurile săvârșite de regimul ateu comunist.

Părintelelui Dumitru Bălașa i-a fost conferită de către Părintele Patriarh Teocist Arăpașu (1986-2007) „Crucea Patriarhală” -

cea mai înaltă distincție acordată de către Patriarhia Română.

Anul acesta la împlinirea a 100 de ani de la nașterea marelui Preot, am inițiat un program de cinstire a memoriei sale care se va desfășura în parteneriat cu Primăria mun. Drăgășani și care constă în: ridicarea unei statui sau a unui bust în „Orașul de sub vii”; realizarea unui volum omagial care să cuprindă o serie de evocări; medalia jubiliară „Pr. Dumitru Bălașa - 100 de ani de la naștere”; strada pe care a locuit acesta să poarte numele de „Str. Pr. Dumitru Bălașa”; acordarea titlului de Cetățean de Onoare al Municipiului Drăgășani etc. Pentru realizarea acestor proiecte sunt încredințat de sprijinul dr. Alin Pavelescu - președintele Comisiei pentru Cultură din cadrul Consiliului Municipal Drăgășani.

Bartolomeu (Valeriu) Anania (n. 18 martie 1921, com. Glăvile, jud. Vâlcea - d. 31 ianuarie 2011, Cluj-Napoca) - Arhiepiscop al Vadului, Feleacului și Clujului, și Mitropolit al Clujului, Albei, Crișanei și Maramureșului (primul mitropolit al acestei eparhii înființată la 4 noiembrie 2005), unul dintre cei mai valoroși ierarhi și cărturari ai Bisericii Ortodoxe Române.

Ca și Părintele Dumitru Bălașa, a luptat de tânăr pentru credința în Dumnezeu, a nedreptăților sociale iar, mai târziu, s-a împotrivit totalitarismului comunist care începuse să sufle dinspre răsărit și peste România. Din aceste motive, îl găsim în mai multe rânduri exmatriculat de către Siguranța statului din instituțiile de învățământ, hăituit de Securitatea statului comunist, arestat și condamnat cu privarea de libertate. Minor fiind, în anul 1935 îl găsim înscris în organizația „Mănunchiul de prieteni” - organizație legionară, și în 1936 în „Frăția de Cruce” - organizație superioară celorlalte. Chiar dacă a fost catalogat ca făcând parte din Garda de Fier s-a dovedit că nu a fost legionar, în primul rând din cauza vârstei și în al doilea rând din experiența trăită în timpul scurtei guvernări legionare, atunci când a avut ocazia să vadă și partea urâtă a lucrurilor din interiorul acestei organizații. Fiind arestat pentru o lună de zile, în anul 1941, pentru participarea la funeraliile unui comandant legionar, pe fișa din cazierul său a fost menționat calificativul „legionar”.

În anul 1942 este arestat și condamnat la șase luni de închisoare pentru că ar fi deținut materiale cu caracter legionar și arme. După anul 1944, pentru România urmează o perioadă grea, plină de frământări sociale, datorită instalării comunismului și a nemulțumirilor populației de origine maghiară după ce

Florin Măceșanu - Măiastra

nordul Ardealului, cedat Ungariei în urma Dictatului de la Viena, este retrocedat României. La 6 martie 1946, în calitate de președinte al Centrului Studențesc „Petru Maior” din Cluj, a condus greva studențească cu caracter anticomunist (împotriva guvernului condus de Dr. Petru Groza (6 martie 1945-2 iunie 1952) și antirevizionist (împotriva celor care nu erau de acord cu revenirea Ardealului la România). După înăbușirea grevei este expulzat din Cluj și pribegeste prin mai multe locuri din țară, și mai ales din Vâlcea, în încercarea de a scăpa de răzburarea regimului comunist proaspăt instalat. Între anii 1948-1958, conform mărturiilor unor contemporani, s-a bucurat de protecția Patriarhului Iustinian Marina pe care la cunoscut la Mănăstirea Bistrița Olteană și, cu sprijinul său, ocupă mai multe funcții în cadrul Patriarhiei Române. Cu toate acestea, în anul 1958 a fost din nou arestat sub acuzația de activitate legionară desfășurată înainte de 23 august 1944, și condamnat la 25 de ani de muncă silnică pentru „uneltire contra ordinii sociale”, pedeapsă din care a executat șase ani, între 1958-1964. În închisoarea de la Aiud a aflat de la fratele său, arestat și el tot aici, și tot politic, de moartea mamei sale. La presiunea statelor din afara lagărului comunist, toți deținuții politici din România sunt eliberați în anul 1964, în baza unui decret de care a beneficiat și Bartolomeu Anania.

Așa cum a declarat, chiar dacă nu a făcut niciodată politică, a fost un om de dreapta.

Interesant de observat că unind prin trei linii drepte localitățile în care s-au născut cei cinci slujitori ai Bisericii Neamului: Pr. Dumitru Bălașa - com. Gușoeni, satul Dealu Mare, ÎPS Efreem Enăcescu-Tighineanul - com. Măciuca, satul Măciuceni, PF Iustinian Marina - com. Stănești, satul Suești, IPS Bartolomeu Valeriu Anania - com. Glăvile, satul Glăvile, Pr. Petre Gheorghe-Govora - com. Orlești, satul Orlești, rezultă un triunghi isoscel cu unghiurile de bază în satele Dealu Mare și Orlești iar unghiul opus, adică înălțimea, în satul Suești, acolo unde s-a născut, așa cum am văzut, PF Iustinian Marina.

Constatăm că acest triunghi are la bază doi preoți de mir - doi istorici și cărturari vestiți, adevărate pietre de temelie ale Bisericii Ortodoxe - Pr. Dumitru Bălașa și Pr. Petre Gheorghe-Govora. Între bază și vârf avem stâlpii de rezistență, doi înalți ierarhi, doi mitropoliți: pe latura de sud-vest între bază și vârf îl găsim pe IPS Efreem Enăcescu - Tighineanul, iar pe latura de nord-vest pe IPS Bartolomeu Valeriu Anania. La vârf se află PF Iustinian Marina - întâistătătorul Bisericii Ortodoxe Române.

Întâmplător sau nu, constatarea mea corespunde cu realitatea. Avem la bază doi preoți de mir, la mijloc doi mitropoliți și, la vârf, un patriarh. Putem spune că în triunghiul acesta care cuprinde perimetrul: Gușoeni - Măciuca - Stănești - Glăvile - Orlești avem întreaga Biserică Ortodoxă Română: baza, miezul și vârful ierarhiei Bisericii Ortodoxe Române.

Despre caracterul și personalitatea fiecăruia, despre legăturile de rudenie, de prietenie și de subordonare a acestora vom vorbi cu alt prilej, după ce voi reuși să definitivez un studiu amănunțit, și profund, legat de viața fiecăruia dintre ei.

Note:

1. Petre Popa, *Efreem Enăcescu, fiu de țaran din Măciuca, județul Vâlcea, Mitropolit al Basarabiei*, în *Studii Vălcene*, Serie nouă, Nr. II (IX), 2006, pag. 355-370.

2. *Idem.*

3. Czeslaw Milosz, *The Captive Mind*, Vintage, 1990.

4. *Idem.*

5. Pr. prof. dr. Ioan Dură, *Ierarhi ai Bisericii Ortodoxe Române*, în revista.memoria.ro.

6. Christopher Hitchens, *God Is Not Great*, pag. 246.

7. Conform teoriei susținută de Mihai Urzică - arhitect, teolog, filosof și eseist creștin.

8. Enciclopedia Județului Vâlcea, Editura Fortuna, Râmnicu Vâlcea, 2010, pag. 820.

9. Pr. prof. dr. Ioan Dură, *op. cit.* în *Memoria* - revistă a gândirii arestate.

10. Gheorghe Vasilescu, *Iustinian Marina, Un apostol al Bisericii și al neamului românesc*, în *Almanah Bisericesc, Sfânta Arhiepiscopie a Bucureștilor*, 2001.

Alte surse:

ro.wikipedia.org/wiki/Iustinian_Marina

Maria COZMA (PARIS)

Începe simfonia

E frig?

Nu! E umbra unei dimineți pline de rouă, când spuma de licurici se topește lumină, iar eu fug ca o nebună... să prind sclipici de fluturi. Ce sa fac cu el? Mi-am zis, după ce acoperișu-mi strălucea ca diamantul albastru... poate mai bine era să mă prind de aripi, lăsând în urma mea razele ce tremură-n rouă pentru alte veacuri...

Cristal de timp

Eu nu știu cine sunt și nici ce fac !

Mă agăț de gâtul pământului să-i simt respirația în câte un sărut ... buzele lui fierbinți mă confundă cu marea aruncând-mă în valuri, în freamătu-i fără sfârșit. Aș vrea să rămân doar spuma-i foșnitoare printre stânci, mângâind scoicile aruncate pe nisip privirile ce le-aveam ieri cristal de timp pentru infinit...

Nu știu să mă opresc

Am zis gata !

Am ajuns la capăt un mugure fără suflare, fără putere să-și desfacă nervura frunzei ghemuite în altă metamorfoză ... Am zis și ce dacă! Și zorile au curs flăcări peste mine nu am știut cum să mă sting ... un ocean de lume a secat... de-atunci ... acum am venele goale... doar tulpina de grâu știe să umple bobu-i cu aripi de soare...

PF Iustinian Marina

IPS Efreem Enăcescu

IPS Bartolomeu Anania

Pr. Dumitru Bălașa

Pr. Gheorghe Petre-Govora

Alexandra ZĂRNESCU

Martirii de lângă noi

Pentru cei mai mulți dintre noi, cuvântul martir are o rezonanță arhaică, preponderent religioasă. Reprezintă ceva care aparține altei lumi, demult apuse - în vremuri când unii oameni, deosebiți, e-adevărat, luptau pentru o idee până la sacrificiul suprem! Evident, luptau contra Puterii abuzive, asupritoare. Iar reprezentanții Puterii își lichidau - moral și, mai ales, fizic - oponentii după ce îi torturau îndelungat, prin cele mai diabolice mijloace. În plan religios, istoria Inchiziției relevă, în acest sens, exemple antologice: Giordano Bruno, Michel Servet, Jan Hus, Girolamo Savonarola - arși pe rug -, Galileo Galilei - silit să-și renege ideile -, Tommaso Campanella - ținut în închisoare 30 de ani - și mulți alții. În plan național și social, noi, românii, avem numeroase exemple notorii de martiri, de la Gheorghe Doja, Horia, Cloșca și Crișan, Mihai Viteazul, Tudor Vladimirescu și Ion Antonescu până la colonelul Gheorghe Trosca și colegii lui, asasinați de trădătorul g-ral (r.) K.G.B.-ist Nicolae Militaru în 24 decembrie 1989 și uciși a doua oară de K.G.B.-iștii din Parlament, Președinție, C.N.S.A.S. și din alte instituții ale statului ocupate de agenții străini! De reținut faptul că, în timp ce pe străzi încă se mai auzeau împușcături și nici nu fuseseră înmormântate toate victimele loviturii de stat, g-ralul (r.) K.G.B.-ist Nicolae Militaru, în 29 decembrie 1989, a avansat în grad o liotă de generali și colonei - evident, să-și mărească gașca și să dea putere mai mare complotiștilor, astfel încât în următoarele două decenii, întregul popor român să poată să fie martirizat.

Toți aceștia au devenit martiri căzuți în lupta cu opresorii, pentru a apăra „legea strămoșească“, valorile naționale și spirituale autentice - și, în genere, în lupta pentru Dreptate, pentru Justiție. Recent, am avut privilegiul

să întâlnesc martiri. În mulțimea gălăgioasă, mi-a atras privirea un domn în vârstă, cu privire albastră și senină, de dac, rupt parcă din istorie, coborât de pe Columna lui Traian, care stătea discret, fără să fie observat de alții. În acel moment nu am mai auzit zarva din jur, pentru că am fost transpusă în altă dimensiune - una a liniștii, păcii și sfințeniei. Am îndrăznit să-i adresez câteva cuvinte și din convorbirea cu domnia sa mi s-a confirmat ceea ce bănuisem eu, iar emoțiile m-au copleșit până la lacrimi. Am hotărât, atunci, să mă concentrez mai mult asupra acestui segment al istoriei noastre, pentru că importanța problemei foștilor deținuți politici - cum fusese interlocutorul meu - mi se impusese și nu am dreptul să ignor această realitate: a martirilor care și-au sacrificat tinerețea și sănătatea pe altarul Neamului Românesc și care nu și-au dat cinstea pe rușine, nu și-au vândut, „pe câțiva arginți“, onoarea, patriotismul și credințele ancestrale, nici măcar pentru a se salva de ororile din închisorile comuniste.

Puțini dintre noi știu că ei au existat vreodată și încă mai există, în ciuda chinurilor pătimate. E-adevărat că, în unii ani ai acestor ultime două decenii ticăloase, s-a mai vorbit despre foștii deținuți politici, dar memoria opiniei publice este scurtă. Martirilor, care au rezistat urii și torturilor torționarilor și gardienilor, Dumnezeu le-a răsplătit curajul, onoarea, răbdarea și jertfa cu senectutea frumoasă, căci, iată, supraviețuiesc și în aceste zile oribile, când bătrânii și nou-născuții sunt dați afară din spitale! Poate am trecut pe lângă domniile lor pe stradă, dar nu le-am observat prezența demnă și, totodată, atât de discretă. Cine să-i mai remarce în atâta zarvă, stres, praf, trafic isteric, scandaluri mondene și politice?! Cine să se mai gân-

dească la bătrânii-martiri, foștii deținuți politici, când și noi ne zbatem în griji și nedreptăți, care se înmulțesc zilnic, și-i determină pe tot mai mulți să privească înapoi, spre „epoca de aur“ cu mânie, nostalgie și regrete din ce în ce mai adânci, deoarece, chiar dacă nu au trecut prin închisorile bolșevice, au ajuns, acum, într-o închisoare generală, ca urmare a ignorării și a batjocorii întregului popor de către guvernanti? Iar, în timp ce privațiunile se extind asupra a tot mai multora, alții, o minoritate depravată, aleargă după averi ilicite, sustrase din averea publică și, după atâta efort de delapidare, pleacă la relaxare în vacanțe consumate în locuri exotice, la prețuri pe măsură!

Și de ce ne-am mai gândi la aceste existențe discrete, când memoria martirilor - neștearsă, dar neconsemnată aproape nicăieri - mai subzistă într-o viață care mai pâlpâie ca o lumânare aflată spre stingere și aproape nimeni nu ne spune că acești eroi neștiuți, contemporani cu noi, au avut curajul să țină piept „ciumei roșii“, care, timp de o jumătate de secol, avea să altereze mințile și sufletele a milioane de oameni?!

Noi nu ne putem imagina acei ani grei de temniță, de umilințe și schingiui, îndurate de martirii noștri anonimi pentru ca acest popor să nu dispară definitiv de pe fața pământului - popor care, aflat sub vitregia vremurilor, a fost copleșit, adeseori, de povara „compromisurilor istorice“ comise de unii dintre conducătorii trădători de neam și țară, cu acceptul tacit al poporului asuprit și ingenunchiat de năpasta îndusă prin ideea lașă „Ce puteam face?!“ Puteam, oare, pune mâna pe arme?! De fapt, poporul român a existat prin bătrâni, prin cutuma „mersul prin bătrâni“ - semnalată de Nicolae Iorga -, adică prin înțelepciunea existentă în „sfatul bătrânilor“. Iar „o vorbă

din bătrâni“ - de fapt, o expresie care sintetizează, prin extrapolare, ultimele versete din capitoul despre distrugerea Sodomei -, spune că „Dumnezeu cruță o cetate plină de nelegiuți, dacă în ea se află măcar un om drept“ (*Facerea*, 19, 21-22). Aceste vremuri apocaliptice ne-au înrăit mult și ne-au înstrăinat unii de alții: toată lumea deplânge aceasta și nimeni nu caută o soluție de recucerire a libertății! Dar iată că Dumnezeu încă ne mai îndură. Și aceasta pentru că printre noi trăiesc și câțiva „drepti“: martirii, care au luat pe umerii lor lașitatea și neputințele celor slabi și răutatea călăilor lor. Pentru virtuțile și credințele lor, au pățit mai multe decât pedepsele cuvenite ultimului criminal, iar acum își duc bătrânețea și se luptă cu alte nedreptăți: se luptă îndeosebi cu uitarea, indiferența și cinismul celor pentru care s-au sacrificat, inclusiv cu indiferența și cinismul celor născuți după ce s-au scris filele istoriei contemporane.

Bătrânilor, veteranilor, le datorăm supraviețuirea noastră ca Neam, încă independent și aproape integru - pentru cât timp?! -, însă noi nu-i cunoaștem.

Haideți, în ultimul ceas, să facem un efort de memorie și de grijă față de ei și să privim către Gherla, Aiud, Pitești, Poarta Albă (la „Canal“) și alte pușcării de „reeducare comunistă“, să ne amintim și să-i pomenim pe cei care s-au ridicat mai repede la Ceruri, ca să se roage pentru cei slabi și neștiutori, rămași în afara zidurilor reci și a zăbrelelor lugu-bre, pentru cei grăbiți și dispuși

să comită compromisuri compromițătoare. Prea adesea se aude prima parte a unui adagiu - „Capul plecat, sabia nu-l taie” -, ca scuză a lașității, dar se uită partea a doua: „Dar cu umilință, lanțul l-înconvoaie”! Tocmai această umilință, această slugărnice deplorabilă și deplin condamnată a unor conducători - de ieri și de azi - i-a cufundat pe ei și generațiile care au urmat în bezna istoriei, în frică, lașitate și lehamite. Îndeosebi în aceste ultime două decenii, a dominat lehamitea, exprimată într-un fapt istoric de o mare gravitate: circa jumătate din electorat nu s-a prezentat la vot! Adică, nu și-a manifestat calitatea sa esențială de cetățean liber măcar în exprimarea opțiunii politice. De aceea, în această epocă de ocupație a tranziției, s-au perpetuat la conducere aceiași conducători abuzivi, formând o dictatură a parveniților, de genul celei împotriva căreia se revoltaseră martirii noștri: unii și-au jertfit chiar viața, iar supraviețuitorii și-au sacrificat cei mai frumoși ani. Să-i admirăm pe martirii căzuți și pe camarazii lor, care au scăpat cu viață, să admirăm serenitatea supraviețuitorilor, să le privim fețele luminoase, de sfinți pe pământ, ca dovadă a credinței lor că Binele mai e posibil! Să lăsăm încrâncenarea și nepăsarea și să încercăm să înțelegem de ce în ochii acestor oameni nu se citește nici furie, nici ură, nici

regret, ci doar seninătate, pace, demnitate și credință. Ei ne așteaptă, încă, pentru ca noi să îi avem drept model!

Oare, mai avem noi dreptul să fim încrâncenați, gândindu-ne că, oricâte rele ne-ar fi servit unii dintre semenii nedemni ai noștri - de cele mai multe ori, pentru că noi înșine le permitem! -, toate acestea, însumate, nu ar însemna nici un sfert din câte au pățimit acești martiri supraviețuitori?! De la martiri putem să învățăm să iertăm, pentru că nu degeaba ne numărăm printre primii creștinați; să reînvățăm onoarea și demnitatea, ignorate după atâta amar de asuprire politică și socială; iubirea pentru libertate, adevăr și pentru aproapele nostru (*Matei 22, 37-40*); spiritul de sacrificiu; să ne redobândim curajul și credința că Dumnezeu nu-i dă omului mai mult decât poate el să ducă; să ne refacem puterea de a ne apăra „răul, rămul”, precum, odinioară, strălucirii noștri strămoși - să ne reînsușim toate calitățile moștenite de ultimii martiri ai Neamului. Dacă fiecare dintre noi ar încerca să se (re)educe cu aceste calități străvechi, s-ar opri și soarele în loc, să ne privească, dar ne trebuie voință, curaj, patriotism și rectitudine morală, ca să fim patrioți. Atunci ne-am mântui țara de nedreptăți, ne-am recăpăta respectul în ochii proprii și ai întregii omeniri, iar situația actuală a națiunii - dominată de Injustiție - ar putea fi înlăturată.

Florin Măceșanu - Odihnă

Cora-Eliana TEODORU

Copila cu stele

Îmi pare bine că te-am regăsit
Fetiță pierdută printre stele.
Cum gravitezi tu prin lumi paralele,
Cum inventezi tu din lacrimi - mărgele,
Cum îți prinzi în păr coliere.
Cum ar fi de-ar fi să fie?
Goala-această colivie?

Aș spera la noi mărgele,
Să-mi șterg lacrimile-n ele.
Cum ar fi de-ar fi să fie?
Viața ta o viață vie?

Aș cânta din harpa mea,
Și-aș aluneca pe-o stea,
Neaua mea dulce și bună,
Te aștept să-mi faci cunună!

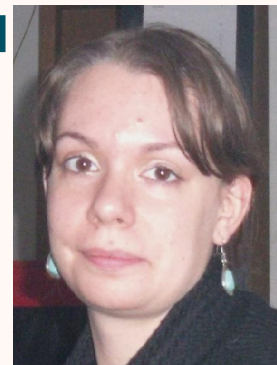
Aș cânta din harpa mea.
Și-aș aluneca...
Și-aș aluneca pe nea.
Neaua mea dulce și bună,
Vino, dragă, fă-mi cunună!

Ea

O piaptână îngerii în somn
Exact atunci când ei dorm.
O scaldă marea în zori de zi
Cu sclipici de alifii.
O îmblâzesc flăcăii.
Îi cântă zurgălăii!
O iubesc moșierii.
Ea nu-i răspunde căii.
Ea speră într-o stea,
Pe care s-o culeagă, ea!
E veselă și dragă,
Umple-i a ei desagă!
Te va iubi o clipă,
Apoi va trece-n ligă.
În liga celor aleși
Și cu drag, de El, culeși!

Dulci flori de nea

De ce te uiți pe tine,
Când noaptea grea revine?
Nu e chiar o veste nouă,
Pe strada ta iar plouă.
Revino în obișnuința ta,
Culege iar dulci flori de nea!
Zâmbește iar la lumea rea!
Și lumea ta nu o uita.
E greu să fii în pielea ta.
Dar n-o schimba cu nimenea!
Miroase-a trandafiri și sare.
Un dulce nor răsare-n zare.
Ascultă-mă, vorbește-mi,
Ridică-mă, dovedește-mi:
Că sunt acolo lâng-o stea...
Fii doar tu mantia mea!

Chemarea

Ce-a fost s-a dus
Pe căi involburate ape.
Sunt pasagerul
Trenului fără ecou.
Nu am controlul zilelor ce vin.
Nu știu unde mă-ndrept,
Ci doar suspin.
Știu sigur însă destinația.
Știu c-am pierdut mult timp.
Regret.
Însă călătoria n-a început
Chiar din cretacic.
Însă tic-tac, tic-tic...
Se scurge totul...
Lin sau plin.
Se duce...
Unde-i e chemarea,
Și drag sufletul ei,
Chem-marea!

Eroi

Cunosc artiști, poeți,
Cochetez cu arta,
Nu mă cheamă Marta;
Poate doar el Marte,
Cum scrie în Carte,
Vine de Împarte:
Flori și bucurii,
Zâmbet de copii.
Mângâieri de aur,
Suflet de balaur.
Uneori tristețe,
Flori și bătrânețe.
Alteori tezaur,
Multe flori de laur.
Vis îndrăgostit,
De Beca iubit.
Alteori năframe,
Roșii-mii-de-lame.
Alteori succes,
Inima-mi dă ghes!
Câteodată ploaie,
Schitează-mi o oaie!
Vino, după ploi,
Să fim doi eroi.
Să fim doar doi noi.
Să fim doar noi doi.

Geta TRUICĂ

Poezia religioasă argheziană, expresie a intuirii numinosului

Cu „*O sută una poeme*”, optica poetică se schimbă. Revoltei din *Psalmi* îi ia locul o poezie religioasă în care nu se mai simt dez-lănțuirile sufletești, încrâncenarea oarbă și slăbiciunile neputinței. Dramele cunoașterii, dorința pătrunderii denepătrunsului, războiul mărturisit contra Domnului sunt acum înlocuite cu ecoul unei poezii delicate, o poezie a plenitudinii firii, de un păgânism sublimat prin candoare și sinceritate.

Puritatea acestor poeme se explică prin faptul că sunt invocații sau rugăciuni, dialoguri cu Cerul, izvorâte, acum, din acea înțelepciune pe care timpul o aduce celui atâta vreme nemângâiat. Simțim un acord al împlinirii, al păcii sufletești, al unei atitudini lineare, în care denivelările de trăire sunt anulate și oscilațiile se risipesc într-o curgere lină a gândului acum mulțumit cu sine.

Harul de la Dumnezeu s-a coborât peste inima închisă cu lacăte, atâta vreme zăvorâtă în colțul ei, în sinele ei mărginit de duhuri netrebnice, necurate. Creatura a lăsat să intre pacea în tainițele sufletului. Astfel, ea a înțelese că între cer și pământ nu trăiește decât respirația rugăciunii ce aduce sub lumina dragostei cerești omul, cel care-și spovedește mărginirea, cel care se bucură acum de sentimentul dependenței ca protecție și sprijin, casă a marilor deznădejdi și dureri vane. Dumnezeu mereu necunoscut în marea sa trans-

cendență rămâne pe pedestalul în care i-a fost dintotdeauna locul. Resemnarea poetului îi întărește credința în singura cale ce i-a fost dată să-l intuiască: simțirea prezenței substanței numinosului în lucruri ca formă de manifestare a miracolului vieții.

Poema „*Mă uit la flori*”¹ prezintă reminenșențe ale marilor întrebări trăite cu voluptate în durere asemenea eminesciane „*suferință dulce*”. Căutarea lui Dumnezeu cu toate simțurile încordate la pândă ca-n fugărirea unei păsări de pradă răvășește ordinea Creației sale: în flori mai ales, ființa de foc a Domnului și-ar fi găsit poate locul în accepția argheziană justificându-i prin aceasta puritatea, delicatețea, gingășia. Un chin mistuitor, „*dulce*”, al tristeții îl urmărește și-l apasă, dar îi sporește trăirea și-l înalță.

Umbră Domnului trece înaintea poetului ca un fum. De fiecare dată, convins că a ajuns la țintă, poetul s-a apropiat mult mai târziu. Șoptitul vântului într-un lan de orz este premonitor: vestește omului propria sa neputință:

„*Mă uit la flori, mă uit la stele
Ești chinul dulce al tristeții mele.
Mă uit în mine ca-ntr-o chilie,
Mă uit în ceruri, în împărăție,
Mă uit în gol, mă uit în vizuini
Te caut printre spinii din grădini,*”

Privirea iscoditoare, retrospectivă nu întâlnește în sine decât golul. Când eul imaginar arghezian se reflectă pe sine, descoperă întotdeauna figuri ale vidului. Tot astfel când îl caută pe Dumnezeu. Aceste două căutări ale unui în-sine absolut și al supraeului absolut deșosează la fel asupra spațiilor goale. În asemenea reprezentări ale golului nu întâlnim nicio emfază; există un calm al viziunii care elimină orice redundanță retorică.

„*Mă uit la flori*”, poezie a căutării divinului dinăuntru și dinafara ființei, în risipirea interioară și în răspândirile naturii care se regăsește în uimire și în întrebare, în răscolirea lumii și a neînțeleșului ei... Privirea poetului peste lucruri și pătrunderea lui nu e doar contemplație, e inspirație și căutarea unei libertăți sacre. Simțurile se împlinesc din spectacolul universal, căci impresia unei prezențe se simte nevăzut, ca imnul de slavă veșnică a naturii, prin ea însăși, către Creatorul ei.

„*Mă uit la flori, mă uit la stele*” implică

o rotire de jos în sus, în verticalitatea nudă, copleșită de esențe, între miasme și scilipiri, o „*umilință dulce*” și o tristețe fără chinuri, ca nostalgia după paradisul pierdut. Un punct suspendat în univers, eul, lăcaș al Domnului, al rugăciunii, „*ca-ntr-o chilie*” unde deșertăciunea lumii nu se zbuiciumă, nu se bucură, nu se îndurează. Legătura cu cerul e în acest dialog dinăuntru pe care pereții de vâl de mătase ai cerului, de fum și de nvăluire îl acoperă pe poet de un dor mistic, sublim. Setea de concret, de atingere nu se mistuie, ci mistuie, se acutizează. Poetul pipăie locul urmei „*cu zăbavă*”, căci în atâtea margini de pământ și de cer Dumnezeu viu ar putea să existe: în buruienile îndepărtate, în cucuruzul străbătut călare, în vizuini, în locurile adânci ale lumii unde mintea ar sta să imagineze și doar ochiul ar contempla, în tulpina bobocilor de trandafir, în uimirea șoptelilor vântului:

„*Omul cu șoimul caută mereu
Răspântia lui Dumnezeu.
Noi o vedem în câmp și în liveze
El singur are ochi și nu o vede.*”

Un reproș al naturii care are în ea Dumnezeu de la răspântie, căci Dumnezeu arghezian este imanent în lucruri, în prețioasele taine ale cosmosului, în paradisul care ne înconjoară cu toată măreția și misterul lui. Regretul poetului este acela de a nu fi părtaș la nivelul de înțelegere al naturii, cea care păstrează cu jurământ de moarte secretul imanenței divinității:

„*Cu jurământul morții, cel fără iertăciune
Toate îl știu pe Domnul, niciuna nu mi-l
spune.*”

Stingher, poetul se simte nedreptățit, marginalizat față de restul creației. El singur nu este primit la masa celor care se înfruptă din roadele marelui pom: al științei despre Dumnezeu. Radicalitatea schimbării noii viziuni asupra credinței și tăgădei - marile oscilații, aduc un farmec aparte poeziei argheziene. În Psalmul de cunoaștere a Domnului „*Numai din presimțire*” poetul își exprimă gratitudinea. Simțită ca pe o datorie, pornită din conștiința apartenenței la marea Creație, atitudinea de îndatorare veșnică reclamă

efigia unui alt tip de om, dar și a unui alt tip de credință. Gândul pornit din incertitudine apare în aceste versuri ca starea unei îngropăciuni, sentiment de moarte, de prăbușire. Indispoziția ființei pentru transformările sufletești se închipuie ca stagnare, ca vid. Trăirea thanatică a poetului devine plutire și zbor atunci când harul Sfântului Duh se coboară peste insul îngreunat de povara căderilor interioare.

Chiar dacă nu l-a pipăit ca să poată striga cu bucurie răsunătoare „Este!”, poetul îl simte acum, corespundează cu el printr-o înțelegere mutuală și fără cuvinte. Coborârea harului divin asupra-i, trimiterea grației divine l-au fericit astfel:

„Făr-a te ști decât din presimțire,
Din mărturii și nemărturisire,
M-am pomenit gândindu-mă la tine
Și m-am simțit cu sufletul mai bine.

*Poverile-mi părură mai ușoare,
Ca după binecuvântare,
Și-nsetoșat de tine și flămând
M-am ridicat în groapa mea cântând.”*

Această omenire, echivalența a umilirii plină de bucurie, este semnul unui dar îngeresc. Zbuciumările sale tulburate de presimțire și mărturisiri îi aduc pacea interioară de multă vreme râvnită. În aceste versuri de împăcare, de înțelegere și iertare, trăirea sentimentului numinos în măreția și miracolul care o definesc spiritualizează ființa și singularizează artistul, nu doar prin pasiunea trăirii, ci și prin forma ei, expresia. Acest „Dumnezeu viu”, propovăduit de Luther, este acum forța palpabilă prin simțurile care se dezmoțesc, înviind ca din groapa morții pe acela care s-a sfârșit pentru viață. Închipuirea acestui dor de Dumnezeu, ca setea și foamea omului ce trăiește în limitare, trimite la starea uniunii mistice care sublimază ființa, spre desăvârșirea ei.

Gândul său, ca o separare de sine, se apropie fără să-l cunoască, de cel ce locuiește în necunoscut. El pare irațional atras de o forță mișcătoare și misterioasă de la care cere îndurare, sprijin și putere. Putem vorbi de revenirea la viață a ființei dintr-un gând, variantă a unei renașteri sau a trezirii dintr-un somn profund, neliniștit al morții, din adâncirea și pierderea căruia poetul nu-și poate aduna forțele sale cele mai tainice:

„De-ajuns a fost ca, nezărit
Să te gândesc, și-am tresărit.”

Binecuvântările cerești se revarsă în tonuri din preaplinul de iubire al omului. Ființa argheziană le primește cu un fior de recunoștință pentru cel care știe mai bine decât el însuși de substanțiala sa neîmplinire:

„Hambarul ți-este plin împărătește
Pe cât îl scalzi, mai mult se împlinește
Și de la sine sacul ce se scoate,
Se însutește cu bucate.

*Dai voie bună, voia bună crește
Dai dragoste, și dragostea sporește.”*

Dumnezeul „din presimțire” apare ca o nesfârșită comoară magică, limitată pentru cel care toarce și împânzește fum împărțind cu dreptate din dragostea sa, din „bunurile” sale:

„Izvor îmbelșugat a toate
Tu nu dai nici un bun pe jumătate
Sau nu-l dai nicidecum
Aceluia ce toarce și împânzește fum”

Călător ascuns între sălcii pe drumul dintre viață și moarte, poetul așteaptă să vină din noapte binefăcătorul său. Gratitudea celui renăscut din groapa sa ca însăși Pheonix din propria cenușă se întâlnește cu sentimentul împăcării și al păcii sufletești. Pentru ceea ce este acum, poetul însuși se întreabă: „bucuria mea cine ar putea să o descrie acum?” Tot astfel în poezia „Tu”, după atâtea zbuciumări și întrebări rămase fără răspuns în beznă lumii, poetul devine un prieten al cerului din lumea profană. Formula de adresare exprimă o atitudine familiară, intimă față de cer.

Lumea, în înțelegerea ei limitată și aspirând spre adorarea unei ființe de lut, a creat dincolo de abstracțiune un simbol al paternității. Coplesită de tăcerea, depărtarea, dar și puterea Domnului și uitând veșnica înrâncenare, dispusă a-și recunoaște nimicnicia și trăind pe deplin starea plină de umilință și prosternare a creatorului cum este ființa în esența ei, lumea i-a acceptat Domnului soluția împărăției, a stăpânirii, dar și a iubirii, rolul de binecuvântător al casei, al familiei, tatăl care-și protejează pruncii, îi apară, dar îi și ceartă, arătându-le calea. Măhnirea omului se impune a fi înlocuită cu pacea din colțul de împărăție unde fiecare să-și găsească culcușul:

„Nemaiputând să-ți rabde nici tăcerea,
Nici depărtarea, nici puterea,
Și în nestare a trăi uitată,
Măhnita lume te alese tată.

*Așa-nrudită-n pribegie ție,
Cerea culcuș un colț de-mpărăție.
Avu nădejdea să te faci om
Un mormoloc, un gnom.”*

Omul nu mai vrea să-și simtă singurătatea povară și nici să măsoare în suferință depărtarea de cer. „Culcușul” din colțul împărăției cerești e râvnit acum cu ardoare și speranță. Dar, fără să știe, neîntărit în credință, omul l-a interpretat ca sentință, ca valoare gnomică, substituindu-l unui mormoloc, raportându-l la om. Numele sfânt al Domnului a apărut,

de-a lungul vieții spiritului umanității, în tovarășia suferinței și a bucuriei sale, în prietenii și deznădejdiile deșartei lumi, făcând păcatul de a-l ponegri, de a-l huli prin jurământ:

„Și a jurat pe numele tău sfânt,
Și strâmb și drept, cum jură pre pământ.”

Sau antrenându-se în speculații:
„El a știut cum ești, ce ești și unde
Făptura ta suavă se ascunde
Din câte spițe, și în câte cel ce taci
Te faci și te desfăci.”

Poetul înfățișează măreția omului prin statutul lui de ființă sublimă, cea mai înaltă dintre creaturi, cea care a primit să știe voia Domnului, aleasă fiind dintre toate făpturile sale; ea singură poate cuprinde în măsura simțirii nemărginirea. Astfel, omul știe și scrie voia Domnului „pe piatră, pe icoane, pe câmpie” și nu fără o notă ironic-ludică, el cheazășuiește în cetatea Domnului ca-n cimitire locurile cumpărate. În final, portretul Creatorului nu se naște din lut, din pipăire, nu e opac și e de neînțeles, nu vine de nicăieri și se termină nu se știe unde. Poetul îl imaginează ca o pe o tulpină „fără rădăcină”, un fel de răspândire spre înalt prin care curge esența lumii de dincolo. Vederea Dumnezeului arghezian antrenează simțul olfactiv și un fel de simțire care depășește firea. Este misterul copleșitor al unei învăliri de lumină, un paradis odihnitor inexprimabil, acel „fascinans” de care vorbește Otto Rudolf în „Sacral”:

„Ești o tulpină fără rădăcină
Și semenii a mireasmă și lumină.”

Creat din lutul pământului, Dumnezeu arghezian răspândește mireasma și lumina care apropie creatura de lumea nevăzută a cerului.

Această nouă atitudine a celui care se adresează divinității, de a trăi în comuniune mistică, se regăsește și în poezia „Rugăciune”. Autorul caută starea de rugăciune, căci astfel i se întăresc simțurile și forța, astfel îi sunt declanșate energiile firii, care se vrea reîntregită prin efortul căutării. Sublimarea firii „ne-ngeuncheată pe pământ” este începutul unei alte trăiri mistice, mistica dezlegării tainelor și în acest nucleu prim al dorinței necenzurate de nimic, Arghezi se apropie de spiritualitatea gnostică, neîncrezătoare în dogmele instaurate, sperând să descifreze misterul divin ascuns în textele sacre. El nu respectă regulile credinței instituționalizate, afișând din acest punct de vedere o atitudine eretică pentru că nu respectă îndemnul „crede și nu cerceta”. În ființa poetului se asociază astfel credinciosului geniu iscoditor și neliniștit specific secolului XX.

Prin poezia argheziană se conturează un alt proces: pe măsură ce întrebările asupra

tainelor precumpănesc, reprezentarea simbolică a substanței numinoase „urcă” definitivă în transcendent. Dacă n-ar fi poezia intuiției prin simțire a divinității, poetul ar putea fi etichetat ca spiritualitate deistă, adică dreptcredincios care și-a permanentizat reprezentarea transcendentă a substanței numinoase. Dumnezeu s-a izolat din începuturi în Tării, refuzându-se oricăror întrebări. Viziunea distanțării spațiale și temporale este enormă: „Tu ai rămas de-a pururi și viața noastră piere Te mulțumești cu-atâta mângâiere Că singur, între neguri ești veșnic: sorocit Prin mărturia celor ce-au murit.”

Pentru Arghezi, transcendentul și imanențel, abia întrezărit prin simțuri și prin lucruri, se vor cunoscute integral, spre a aduce certitudinile nu numai asupra existenței sale de absolut al vieții, ci și asupra temeiniciei proprii credințe.

Recunoscându-și mărginirea, împăcat și învățând să ierte, poetul, cea mai vie expresie a omului modern, înalță prin rugăciune mesajul bucuriei de a fi găsit în Tatăl ceresc răspunsul la strigătul și zborul în sus cel mai înalt: „De când te-ai murdărit pe degete cu lut Vremelnic și plâpând tu m-ai făcut Poți cere o durată aceluia-njghebat Din tină trup și suflet cu scuiat?”

În rugăciunea sa, omul arghezian pătrunde la esențe. El nu doar cere și se împacă cu sine, dar și mulțumește bucurându-se de complexitatea putere a Celui-de-Sus. În această fază, prin cunoaștere, omenirea a câștigat lupta cu sine, devenind învingătoare. Dumnezeu care transformă mătasea în scamă, pierzându-și prin aceasta frumusețea, e același care din buturugă a dat glas muzicii de vioară, a cărei melodie prefigurează trecerea în lumea de dincolo. Dumnezeu arghezian stăpânește toate lumile văzute și nevăzute. El este tată al Timpului, al duratei fără măsură.

În poezia „M-au întrebat”, există un dialog cu forțe care nu se exprimă, doar se subînțeleg. Apare numai răspicat comentariul autorului pe marginea faptelor. Acesta este înscris într-un „catastiv” și e mirat de importanța acordată propriei existențe:

„Că nu-s doar cine știe ce în sat
Și carte nici n-am prea învățat.”

El are experiența primitivă a pământului, a țărânilor, a apropierei de brazdă. Câmpul înseamnă praxis, orizontul de cuprindere al cunoașterii, al științei. Natura întregă devine spațiul sacru al inițierii:

„Școala mi-e câmpul, dascăl mi-e pădurea
Și iscălesc frăția cu securea.”

Știința sa, izvorâtă din neștiință, cum vrea poetul să sugereze, este, de fapt, țărâmul transformării continue, ea se înmulțește, se multiplică,

„...slovele sale cresc și dau tulpini și foi
De cărți înfășurate strâns, de păpușoi.”

Autoironia poetului nu provine din necunoașterea valorii sale ci, dimpotrivă, din conștiința nivelului vast al cuprinderii lumii prin răscolirea universului rural, cel mai aproape de esență, de comuniunea cu Dumnezeu.

Poetul se integrează într-o lume în care se simte apropiat și prieten, care se acceptă așa cum este și nu admite schimbarea. La el, regulile se manifestă într-o libertate pe care cântăreala și ispitirea „pe încetineală” nu o pot îngrădi. Principiile morale se bazează pe dulceața vieții și îndepărtarea stărilor de dezgust:

„Ce-i dulce sug, și scuipe ce-mi face greață
Atât în băătăura mea se-nvață.”

De aceea, tot ce amenință armonia interioară a poetului se vrea obligatoriu exclus. Tranșant, poetul se pronunță în final cu severitate și fără indulgență:

„Ia-ți drumul cât mai ține soarele
Să nu-ți rămâie pe la noi picioarele.”

Dominat de o viziune panteistă, poemul a pierdut din rigoarea și vehemența atitudinii neconciliante din perioada încrâncenării și răzvrătirii sale. El se prezintă ca un dialog al poetului cu posteritatea căreia îi face cunoscute notele scrise ale imaterialității cu care se confruntă.

„Inscripțiile” și „Pisaniile” reprezintă poeme de o intelectualitate fină și de un simbolism accentuat. Ele sunt semnificative pentru felul în care relația cu divinitatea se impune în versuri de o pură trăire religioasă.

În „Inscripție pe peretele chiliei” observăm tendința de interiorizare, de concentrare asupra „înăuntrului ființei” pentru a uita de lume. Apropierea de Dumnezeu, trăirea sentimentului mistic, starea de uniune cu cerul nu se pot realiza decât înlocuind omul vechi cu cel nou, iubirile de altădată, ale lumii deșarte cu cele ale zilei de azi, iubirea în Hristos, aceea care cuprinde întreaga lume și o iartă. Uitarea lumii, îndepărtarea de ea nu este o consecință a stării sale de om năuc, ci urmarea intenției de a imita sacrificiul christic.

Copila de altădată s-a șters în amintirea poetului, care acum își reprezintă o altă lume, o cale cu alți cunoscuți mai tineri, mai „duși de pe lume”. Și ei, ca și poetul trăiesc experiența unui nou început. Diversitatea spirituală nu-i îndepărtează, ei sunt uniți prin prezența misterului și, deși băjbăind, merg alături-muți, cu neîndemânare, fără pricepere:

„Și mergem alătura muți
Și nepricepuți

Sfîindu-ne unul de altul
Piticul, ghebosul, înaltul.”

Eurile multiple (piticul, ghebosul, înaltul)

torturează conștiința monahului. Pentru a ispăși criza identității spiritul său rămâne veșnic în alertă. Teama interioară de răzvrătirile și schingiuirile sufletului, de tulburările și căderile sale se răsfrânge și în procesul relaționării cu lumea. Incertitudinile poetului, angoasa, teama inexplicabilă față de bine și de rău, de orice formă de manifestare dinăuntrul și din afara sa determină clătinarea ființei care nu-și mai găsește echilibrul:

„Mi-e frică de ei și de mine

De rău și de bine

Călcâiele mele nu-mi par ale mele”.

O apropiere puternică de pământ până la scufundare, țărâna ca simbol al veacului lăsat în urmă, în timpuri imemorabile conduc poetul dincolo de viață și de moarte, pe celălalt tărâm. Pe peretele chiliei, inscripția sa e calea spre viața veșnică.

„Inscripția pe catapeteasmă” este semnul lăsat în adorare. Un sărut de milenii a păstrat urma unei veșnice prosternări. Legătura cu cerul a rămas peste timp neînvinșă. Mai adânc s-a sfințit acel sărut în locul atingerii pe icoana împărătească. Pe catapeteasmă, imaginea divină a rămas permanentizarea întâlnirii dintre cer și pământ:

„Pe icoana împărătească
Neagră ca un lemn de iască,
E o pată cât răsura
Unde îți ajunge gura
Mii de mii de buze-n leat
Locul ei l-au sărutat.”

Inscripția e semnul care arată drumul luminii, al sensului, al vieții, calea, adevărul, tabla legii. Paraclisul care este locul de rugăciune, o biserică, o capelă adăpostește cuvântul Domnului. În aceste versuri transpare religiozitatea argheziană cu nota ei de încredințare, de siguranță:

„În altar sfârșesc și-ncep
Toate ce nu se pricep.”

Poetul trimite la exprimarea numinosului lui Otto Rudolf și a relației creaturii cu acesta. Trăirea religioasă înseamnă participare, dar și ritual. „Cele ce nu se pricep” sunt ascunse de privirea comună și numai ochiul lăuntric îngenunchat și smerit o simte. Prin harul Sfântului Duh simbolistica devine revelație și adevăr. În altar numinosul se revărsa și se risipește în curgerea de lumină sfântă fără ca ființa comună, creatura să o poată înțelege. Inscripția pe paraclis este un semn despre înțelegerea rostului casei Domnului și mai ales a încăperii în care rugăciunea păstrează permanența triumfului asupra celor ce aparțin lumii.

Dacă în versurile de răzvrătire și de tăgadă poetul se întreba dacă Dumnezeu există sau nu și căuta să-i înțeleagă judecățile, prezentându-se ca învins, în poemul „Inscripție pe

biserică” se simte schimbarea atitudinii sale în ipostaza de învingător. Aici o filozofie a împăcării născută din contemplația măreției divine, acolo neștiință, tulburare și incertitudine. Acolo căutare, aici regăsire. Dumnezeu etern și viu care stăpânește peste toate lumile este în infinitul timpului. „*Eu sunt cel ce sunt*” spune Domnul, el e „*tulpina fără rădăcină*.” Dumnezeu din lucruri, din natură, din om, din cele care există și se văd și din cele care există și nu se văd, Dumnezeu care coboară și se revarsă, Dumnezeu care ne urcă smerindu-ne fruntea, acesta e Dumnezeu care este. Sălaşul Domnului e în cer, al tuturor în pământ. Cerul e veșnic, nu are început și sfârșit pentru că el e din totdeauna; pământul e creația Domnului la margine de timp. Lumea, noi, omul, toate cele trecătoare nu au prezentul, prima lor zi devine ieri. Cerul, Domnul, cele veșnice sunt nemuritoare.

Aceasta e filosofia împăcării marelui poet și știința lumii, sensul ei, „*evrica*”. Aceste versuri, la capătul unei vieți, exprimă înțelegerea ei. Inscripția de pe biserică e mărturia religiei creștine, esența și universalitatea ei. Și veșnicia ei. Foarte importantă ca meditație asupra destinului poetului religios este scurta și lapidara „*inscripție pe ușa poetului*”. Spre a se regăsi transfigurat prin comuniune cu Dumnezeu, poetul trebuie să renască, după ce a „*murit*” de patru ori. El a „*murit ... într-o viață de-o durată*”, atunci când a vrut să știe, când a vrut să trăiască plenar, a murit de necunoscut și de alte „*morți târzii și timpurii*”. Ca de obicei cuvintele aparent banale au forță aluzivă. Calea cunoașterii raționale, cea a vieții elementare, cea a ratării drumului spre necunoscut, toate au fost depășite prin experiența spirituală. Morțile târzii sau timpurii ca lepădare de sine și îndepărtare de viața naturală sunt trepte ale spiritualizării. După ce au fost depășite, poate să se nască poetul:

„*Amintirile treptat
Au scăzut, și-ncet, pe-ncetul
S-a iscat din morți poetul
Ca un cerc într-un pătrat.*”

Aceasta este emblema intimă, scrisă pe ușă ca avertisment pentru cei ce nu-i cunosc taina. Renăscut din lepădarea de amintiri el are un alt țel, privește spre un „*punct sclipit de stea*” și speră că, dacă va fi ascultat, când îi va porunci să se oprească, o va ajunge. Mai sigură este însă proiecția cosmică, în același timp rătăcire, pierzare pe drumul luminat de stea. Singurul rezultat cert al căutării: îndepărtarea de pământ și ridicarea spre cer. Ca în orice inscripție concentrarea încifrează, de această dată voit, sensuri ambigui. Surprinzătoare este hieroglifa nașterii poetului „*ca un cerc într-un pătrat*”, un simbol sau o metaforă abstractă neobișnuită. Simpla

vizualizare a reprezentării geometrice a „*cercului dintr-un pătrat*” - nu într-un! - poate sugera sfărâmarea pătratului pentru ca spațiul să se restrângă, să se concentreze într-un cerc. Suprafața se adună rețezându-și contururile colțuroase. Dintr-un pătrat se iscă cercul care nu-i un simplu cerc circumscris - ar fi fost scris într-un pătrat - ci unul care-și concentrează materia într-o altă formă rotundă, esențială. Poetul se iscă, apare viu, nou, eliminându-și „*unghiurile*” prin cele patru morți și se re-înființează perfect și pur, cu un centru al ființei în jurul căruia se circumscriu perfect oricare din punctele dinăuntru. Ca să se nască, a trebuit să-și sfarme „*tiparul*” rigid și să-și delimiteze esența.

O cu totul altă interpretare a simbolului ne oferă psihanaliza. Pentru Carl Gustav Jung cvadratura cercului sau simbolul cuaternității sunt „*elemente ce țin deopotrivă de aspectul religios al anumitor fenomene psihice*”² dar și de o simbolistică străveche, probabil preistorică, întotdeauna în relație cu imaginea arhetipală a reprezentării divinității creatoare în lume. Se poate presupune că reprezentarea cercului „*dintr-un pătrat*” ca simbol arhetipal al lui Dumnezeu i s-a revelat fie prin identificarea imaginii latente din inconștientul colectiv și conștientizată în procesul căutărilor de sine, fie grație clipei intensificate a inspirației, ori printr-un simplu vis în care imaginea i s-a părut relevantă.

Poetul se „*iscă*”, se naște ca scântei, foc purificat, spirit „*din morți*” (din efemer), crescând „*ca un cerc dintr-un pătrat*” identificându-se astfel cu emblema arhetipală a divinității. Marin Beșteliu o consideră cea mai abstractă și mai pură trăire a numinosului din poezia argheziană, afișată ca o hieroglifă la intrarea spre sufletul religios care-și începe astfel, printr-o meditație esoterică, dialogul cu Dumnezeu.

În Pisanie (Între drumuri și castani) se aude vocea Domnului. În versul poetului se oglindește Cerul și religia cea nouă a iubirii. Venirea Fiului în lume a adus cu sine înțelegere, deschidere, dragoste, iertare. „*Ușa pururi deschisă*” e semnul binecuvântării omului de către Dumnezeu:

„*Pune mâna, ușa scrisă
Mi-e de-a pururea deschisă
Intră, cum te-am mai primit
Ori trufaș, ori biruit.*”

Astfel și-a înțeles poetul rolul său și rostul pe care-l are în lume, astfel a măsurat distanța dintre cer și pământ, găsindu-o infinită, astfel a simțit revărsându-se din iubire bună-tatea Domnului peste sufletul trufaș sau biruit. Umiliția care înalță și desfată duhovnicește, smerenia reprezintă atitudinea pe care Dumnezeu o cere de la poporul său. În această „*Pisanie*”, imaginea cristică propo-

văduiește izbăvirea prin iertare și iubire. Semnificația religioasă a acestor versuri este indiscutabilă.

În poemul „*Pisanie*” (Sunt un schit de blâni și doage) schitul e cel care se adresează cititorului. Poemul sugerează relația omului credincios cu biserică, cu casa Domnului. Dumnezeu Arghezian este aici un Dumnezeu al dreptății care deseori iartă, dar uneori și pedepsește. El primește pe cel credincios, dar și pe cel necredincios sub turla săracă:

„*Sunt un schit de blâni și doage
Pentru cine să se roage
Vine cine vrea să treacă
Pe sub turla mea săracă.*”

Prezența vrăjmașului ca forță potrivnică reprezintă viziunea maniheistă a poetului, tradusă prin existența binelui și a răului. Răul își primește răsplata dumnezeiască pentru că a îndrăznit să înfrunte cerul, pentru că prin săbiile „*grele de oțel*” s-a înscris într-o luptă din care iese învins:

„*Și s-a-ntors din zarea largă
Slut și-ntins și mort, pe targă.*”

Poetul a înțeles acum la ce nivel se înscrie în relația sa cu divinitatea, unde înfloresc ea în bine, adevăr și dreptate. Legile cerului își găsesc în versul arghezian cea mai vie pătrundere, expresia cea mai originală și sensul cel mai adânc.

Religiozitatea Pisaniei „*Dă-mi durere și prigoană*” este tulburătoare, exprimând perceperea suferinței omenești ca mijloc de mântuire prin focul purificator. Dumnezeu Noului Testament cere omenirii pentru a fi izbăvită de păcat și pentru a câștiga odihna raiului toleranța, iertare, iubirea păcătosului și condamnarea păcatului. El îi avertizează pe cei care vor trăi întru Domnul că vor fi ocărăți și prigoniți, dar le dă încrederea prin exemplul său: „*Eu am biruit lumea*”. Această Pisanie e o invitație în Împărăția Cerurilor, un dar de la Dumnezeu: credința. Poetul a înțeles cum se plătește intrarea strămtă în Paradis: prin jertfă, prin durere. Însă vocea Domnului spune că cei ce vor rezista până la sfârșit se vor mântui, vor dobânda pacea. Schimbul este înălțător, sublim, trimite la o semnificație ce depășește gândirea comună. Ea se referă la iertare, marea iubire de oameni. În aceste versuri nu mai e nicio tulburare, niciun chin, nici dezamăgire, nici încrâncenare, nici tăgadă, nici blasfemie, nici deșertăciune, nici hulă:

„*Dă-mi durere și prigoană,
Dă-mi otravă cât îți place
Ține: milă și pomană,
Ține har și ține pace.*”

Aceste versuri traduc religiozitatea pură. Poetul a înțeles sensul vieții. El și-a plătit cu sânge și lacrimi credința, dar a găsit-o; căci harul Sfântului Duh l-a învăluit în mantia lui

senină. Liniștea și împăcarea cerească au coborât deasupra-i din cerul sfânt. Poetul a înțeles până acum rostul vieții sale și l-a exprimat în versuri de o emoționantă trăire. Artistul și-a împlinit ființa și crezul artistic, însă acum, ceea ce i-a mai rămas este împărtășirea bucuriei sale tuturor celor ce se pierd. El simte durere pentru întreaga umanitate al cărei părtaș se vrea, căci în ea s-a înălțat, smerindu-se. În poezia „*Omule!*” o voce dureroasă, un suflet chinuit de remușcare... Exclamația poetului este durerea pocăitului care-și plânge păcatele. Poetul prezintă în acest poem faptele necredinciosului care în loc să strângă comori în cer își adună pe pământ bogățiile lumii deșarte. Pentru omul necredincios viața se termină în moarte. După moarte o altă viață nu există. De aceea el strânge cu neîndurare, căznește, fură, surpă și omoară, devenind greu ostenitor, hoț, vicelan, perfid, ucigaș. Deșertăciunea, golul și nimicnicia lumii, strălucirea și înfățișarea ei uimitoare, dar și mincinoasă, îl atrag într-o gaură neagră a pierzaniei. Necredinciosul nu vrea să știe că toate sunt „*morminte, omule, morminte.*” Modul de adresare al poetului este răsunetul vocii oraculare:

„*O lăcomie crâncenă, nebună,
Adună, omule, adună,
Căznește, fură, surpă și omoară
Îți trebuiesc putere și comoară
Îți trebuiesc palate și veșminte
Să-ți zacă-n ele hoit și oseminte.*”

Ca și-n experiența necredinței, versul său este neîndurător. El arată fața lumii și marea ei înșelare, cu o durere trăită cu voluptate:

„*Avidă, mâna ta se strânge,
Storci aur și se scurge sânge
Nădejde, sânge, har ca un burete
Se soarbe aurul cu sete.*”

Astfel, crede poetul, omul își pierde inocența primară prin înșelare de sine. Inima împietrită a omului a uitat cele sfinte. Avântul și bucuria sa pier, căci el nu știe și nu vrea să știe de marea bucurie a vieții ce va veni. Un sentiment dureros, dar izbăvitor, de rușine, îl încearcă pe poet în ultimul vers, dar și de solidaritate cu cel păcătos, „*îmi e rușine, omule, îmi e rușine*”.

Împărtășind soarta umanității înșelate, poetul deplânge orbirea semenilor săi și pe a lui însuși în versuri de o tulburătoare expresie. Smerit, capul său se pleacă în fața Celui-prea-Înalt. Abia acum îngerii cântă.

¹ Poeziile citate fac parte din volumul Tudor Arghezi, Versuri, Ed. Cartea Românească, București, 1980

² Jung, Carl Gustav, Imaginea omului și imaginea lui Dumnezeu, Editura Teora, București, 1997, p. 61

Ilie CHELARIU

Ipotenuzele lui Freud duc la romul din Caraibe

Cei care cred că știu totul ne calcă pe nervi pe noi,ăștia care știm într-adevăr totul, nu? Așa că n-o să vă enervați dacă vă spun că orice revoluție are trei categorii de participanți: cei care o gândesc, cei care o fac și cei care profită. Ultimii contează, că restul sunt resturi, adică cei care plătesc impozitele, taxele, oalele sparte și se indignează la colț sau pe banca de la intrarea în bloc... Că-i căpitan sau căprar, categoria profitorilor n-are treabă cu fazanul electoral decât o dată la patrupecinci ani, când apare cu o pungă cu două kile de făină și o flașă de ulei, trei sarmale sau alese sentimente de grijă, manifestate prin sfaturi gen „să treci strada pe unde-s multe linii albe”.

De vreo câțiva ani, tot trecem și nu se mai termină zebra asta pe care ne-a angajat progresistul și liber-schimbistul care ne conduce - feminist de bunaoce, spaima comuniștilor, profanator de politicieni, reevaluator de șefi de mafii personale, demascator de mogulii răi și pedofil de partide minore. Realitatea prezentului umblă în nudul gol și ne arată că așa și-a făcut chiar și revoluția lui, în care e gânditor, făcător și profitor, dar toată chestia nu prea are *envergure*, așa că va rămâne în istorie doar ca voievodul în timpul căruia a avut loc Marea Migrație a Poporului Român spre Căpșunăriile Spaniole.

Până acum, știam că marele dușman al României sunt dascălii. Conform consilierilor prezidențiali și guvernamentali cu mape profesionale impecabile și ventuzele bine fixate în buget, hoardele de suplinitori, învățători și profesori lacomi sunt principalii vinovați pentru criza în care se zbate țărișoara. După ceăștia au fost liniștiți prin concedieri, somații funeristo-directoriale și tăieri de salariu, căpitanul de căprari, precum europarlamentarul Gigi, a chemat presa la palat și a declarat că susține măsurile guvernului și pe ăla micu cu coasa mare.

Pentru că dascălimea e lată și abia mai zvâcăie dintr-un picior, a fost găsit alt dușman al poporului. Conform cotrocenului, bolnavii internați, adică ăia care stau câte doi în pat, își aduc de acasă medicamente, hârtie igienică, pansamente și mâncare, dau șpagă la doctori și atenții la asistente, sunt prea mulți și stau prea mult în spitale, așa că-l susține pe rumegușatul ăla de la Ministerul Sănătății și Desființării Spitalelor Neharghitene. Normal, pe alesul aleșilor îl doare la stetoscop de stabilimentele românești, că se tratarișește doar la Viana, unde-l țin froizii și ștraușii numa-n șnițl, ștrudl, șnaps și facturi de zeci de mii de oiro. E cam clar totul, doar o explicație ar mai fi necesară de la acești băscsikezi cu miocardul în formă de pungă: cum se face că pe la miercureaciuci nu prea s-au închis spitalele, nici măcar alea care nu mai au doctori!? După operația asta fără anestezie din Sănătate, urmează faza post-operatorie: lichidarea personalului și descompletarea bazei tehnice realizată în două decenii de eforturi. Apoi, firesc, vine la rând tratamentul ambulatoriu pentru uși, geamuri, instalații sanitare și țigla, iar spre finalul lui se vor investiga invaziv și zidurile, cărămidă cu cărămidă. Diagnosticul final îl vor da specialiștii RMN pentru asemenea cazuri dificile, căutătorii de fier vechi... Parcă ați mai văzut filmul ăsta, nu? Una din ipotenuzele lui Freud, domnul acela care dădea vina tot timpul pe tat-su, zice că și noi vom face la fel, dar fără succesul din '89, că ăsta are în plan să plece cu yahtul personal, să-și trateze naturist pateul suferind, cu rom original, în jurul lumii din Caraibe și alte paradisuri fiscale. Deocamdată, căpitanul nostru, ca ăla de pe „Titanic”, are două vești pentru noi: aia rea e că o să crăpăm săraci, aia bună, că o să ieșim din criză... Nu-s chiar unșpe Oscaruri, dar ce poate fi mai frumos decât să ieși din criză?

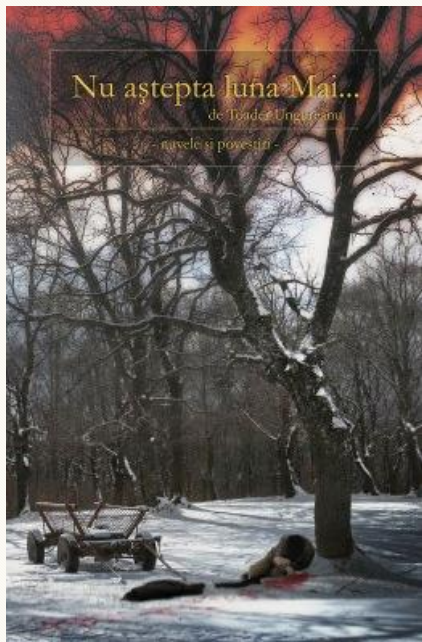
Constantin ZĂRNESCU

Un prozator îndrăzneț și ambițios

În istoria sa, George Călinescu i-a numit, cu o anumită maiestate, pe *moldoveni*; „cei mai talentați povestitori și mari stilști ai artei și limbii române”. **Toader Ungureanu** este un *bucovinean*, care trăiește în Ardeal, de peste 36 de ani (n.Șaru Dornei, 1941), stabilindu-se după studenție, la Gherla, „adoptat pe malul Someșului”, cum spune el, în câmpia cea mare a Transilvaniei, spațiu al prozei lui Pavel Dan. Eminent „om al cifrelor” și nemai-pomenit îndrăgostit de cărți, el nu a putut publica nimic, decât după Revoluția din 22 Decembrie 1989, în condițiile deplinelor libertăți de expresie.

Toader Ungureanu a debutat ca prozator, cu volumul *Regăsiri în timp, proză* (la Ed. Dokia, Cluj, 2000), închinat copilăriei, tinereții și celor dintâi iubiri; continuând a tipări, tot aici cărțile de versuri; *Mi-e dor* (2001), *Gânduri pentru prieteni* (2001), apoi volumul... *Și stropii grei* (Ed. Napoca Star, 2005). Bine primite de critică și de public, autorul fiind publicat, imediat și în *Antologiile poezilor gherleni* (edițiile din anii 2005 și 2006, prefațate de Horia Munteanu), recenzat în revista bucureșteană *Amurg sentimental* (chiar de redactorul ei șef, scriitorul Ioan Machedon); apoi, inclus în *Enciclopedia Bucovinei* (Iași, 2006).

Toader Ungureanu a continuat, însă, îndrăzneț, ambițios în proză, cu romanul autobiografic *Sub semnul capricornului* (Ed. Napoca Star, 2005), în care caracterul profund poetic al narațiunii îl apropie, ca talent narativ, de un Creangă sau un Odobescu. Însă,

prozatorul Toader Ungureanu a scris, vreme de un deceniu, și un roman-trilogie; *Rătăcitorul*, o saga a unor familii, intemeiat pe simbolul istoric al *transhumanței spirituale*, în lăuntru munților, regiunilor și spațiilor românești, tipărit de asemenea, la Editura Napoca Star, în anul 2006.

Volumul de „*proză scurtă*”, de astăzi, format din nuvele, schițe și povestiri; *Nu aștepta luna mai*, pe care Toader Ungureanu l-a oferit cu statornicie, chiar fidelitate, aceleași cunoscute și prestigioase edituri Napoca Star, face dovada unor redevabile calități „moldovenești” cum le numise G. Călinescu; cultivarea clasicelor tradiții literare, sinceritate și flux narativ, concentrare și realism artistic. Autorul definește *destinul uman* „un întortocheat labirint al vieții”; și într-o nuvelă precum *Tributul*, întâlnim personaje „ce reușesc să tragă pe sfoară soarta” și să nu se supună nici unei legi. Un soldat șchiop, întorcându-se din război, scăpat cu viață, nu mai găsește nimic, nu mai crede în oameni și, scăpând de gloanțe, schije și bombe, sfârșește prin a fi, într-o aspră iarnă, sfâșiat și mâncat de o haită de lupi. Obsesia sa, peste toată nuvela; „Omul în război, e o unealtă în mâna Diavolului” rămâne memorabilă.

Toate au un început, narațiune constituindu-se din elemente și simboluri creștine și păgâne, aparținând sărbătorilor de iarnă, care l-au marcat pe copilul-viitor poet și prozator; născut în 23 decembrie (1941), adică în zilele ajunului Crăciunului (și nașterii Mântuitorului); iar din punct de vedere al zodiacului „chaldeean” - în sărbătorile Capricornului; Toader Ungureanu se simte sortit, născut iarna, *permanențelor trude și sacrificiului personal*, adică unui straniu și de neocolit „tribut” (sugerat simbolic și în titlu).

Există, însă, și un tribut - „*dat păcatului*”, ne asigură autorul, cu o etică ușor tănuțită, ocultată de baroca forță a narațiunii, în nuvela; *Toate au un început*. Unul din personaje, spre ilustrare, așteptând întâlnirea cu „*cel drag*”, sub privirile acestuia e lovită de o mașină, „*pe trecere*”, sfârșind prin a fi *filmați*, de reporteri-cameramani, pentru un studio, precum ProTv, la știrile de senzație, seara, la ore de vârf, trădându-și în cea secundă iubirea. O fină psihologie a primejdiei și a „*căderii*”, remarcabilă.

Eroi și personaje aproape vârstnice, încearcă să-și refacă viața, să-și reînscrisoar-

ta într-un „second hand”, fac subiectul delicatei nuvele *Dorinți*. „Nu-mi place să mă cert, pentru că nu mai am timp de împăcare”, e sentința morală a unuia dintre acești bătrâni cu nume anonim, pe care numai *înțelepciunea* mai contează.

În *Nu aștepta luna mai*, narațiunea care dă titlul acestui volum, prozatorul Toader Ungureanu revine, definind viața „*ca labirint*” și „*ca junglă*”, fiind nuvela cea mai „stufosă” dintre toate realizările cărții; cu nescârșite suprapuneri și cu rupturi de planuri, amintiri și întâmplări vechi, readuse în *imediată realitate a scriiturii*, evenimente cotidiene - ale unor personaje *dramatice*, trăind decalaje de vârste, stinse și depășite de sărăcie, ori mari distanțe, munci în străinătate s.a. „Iubire, dragoste sufletească și dă-ruire” *cuvinte sacre*, căutate din nou, cu îngrâncenare...

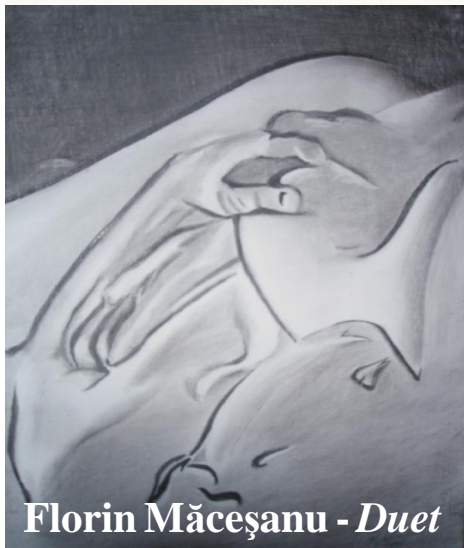
Frica rămâne *nuvela-capodoperă* a acestui volum, numit, poetic, *Nu aștepta luna mai*. Ea se structurează pe înfățișarea dramatică a *Revoluției Române* (la București și în țară), precum și tranziției contemporane. Un personaj, anonim și el, care face de serviciu, într-o instituție, în loc să scrie, dimineața în *proces-verbal*, fraza cea banală; *Nu s-a întâmplat nimic deosebit*, se duce, brusc, la șef, care nu urmărise nimic, la televiziunea națională și îi spune că... *a căzut Dictatorul*. Șefii, vechi directori și familiile lor - ascunzându-se „*cu frica în sân*”, slugi aflate, înainte de *Revoluție*, *sub mâna Diavolului*, oferă, prin complicația lor sufletească, un farmec straniu, plin de umor negru, acestei producții literare, aflate pe o temă, la zi, în detalii și cu totul remarcabilă.

Des-corsetați, prin intermediul „*focului*” *Revoluției* de o aspră ideologie, care le controlase până și *dragostea și procreația*, oamenii cer „*libertate completă*” și... „să nu li se mai spună *tovarășe*, ci *domnule*, așa cum se spune în *Penitenciar*” (ironie și umor,

teribile, pentru că întâmplările se succed, la Gherla!). Psihologia *maselor*, în fața unor instituții, pe străzi, în piețe, e condusă cu rafinament și *cruzime artistică*. „Lumea, spune un contabil, va fi condusă tot după legislația pe care o cunoaștem!”, sugerând începutul imediat și al *Restaurației!* Tinerii, revoltați, pe străzi, cu steagurile îngăurite, în mâini, speră într-o „nouă viață”, însă se văd, pe față, amenințați de strecurarea în rândurile „*noi lor puteri*” a unor *comuniști vinovați*; strecurați printre revoluționari „*ca niște hoți!*”.

Popas sub Tâmpa rămâne însă cea mai amplă, dintre nuvele, închizând universul acestui volum. Ca formulă artistică, ea ne relevă tendința de *eliberare*, de „descorsetare” a genului *narațiunilor cuminiți*, specifice vechiului regim, privind *dragostea, spirituală, însă și fizică!*... Personajele nu se mai întâlnesc, fugind de ciumă, ascunzându-se, ca în Boccaccio, ci, la vedere, într-un seducător hotel-restaurant, într-o stațiune, din pădurile Dornelor. Povestiri *mici*, asemenea unor „*ciorchine*” etajează narațiunea cea *mare și stufoasă*. Toate au, ca *subiect*, amoruri îndrăznețe, sincere și libere. O poveste se încheie „*pentru a se încropi, imediat, o altă poveste*”. Tinerii „*aventurieri*” - „*dăruind păcate*” și creând, asemenea domnului Jurdain, *proză, literatură*, fără să știe.

Toader Ungureanu este un *moldovean* care trăiește în Transilvania, căutându-și numeroasele sale *teme* în spațiul mirificelor Dorne, în Bucovina, însă și în Gherla și Valea Someșului, în Câmpia Ardealului. El trebuie inclus în tradiția excepționalilor autori *nativi, moldoveni*, doar ca stil. **Toader Ungureanu este unul dintre puștii scriitori compleți** (poet, romancier, novelist, povestitor), care s-au lansat după *Revoluția Română din Decembrie 1989*, dezinvolt, îndrăzneț și ambițios, autor de creații durabile în fața timpului.

Florin Măceșanu - *Duet*

Adrian BOTEZ

A sta în calea oamenilor

Era frigul ascuțit și jilav al unui sfârșit de martie căinos. Orașul nu suferise de pe urma inundațiilor. Satele, însă, jur împrejur, fuseseră scufundate, mai mult de jumătate, într-o mlaștină neagră, uleioasă, grețoașă, deznădăjduitoare.

Era duminică, la un ceas după amiază. Tânărul desculț stătea în mijlocul străzii, pe carosabil - îngenuncheat. Șoferii, destul de rari, care treceau, îl înjurau pe cel îngenuncheat - grosolan și sonor, spectaculos, ieșiți afară cu trupul, pe jumătate, din cabine. „*Bețivule!*” - strigă unul, cu o mirare victorioasă, de parcă atunci ar fi făcut o mare descoperire. Îl înjurau - și treceau mai departe. Aveau treburile lor, atât de grabnice... Tânărul desculț rămânea, în continuare, impasibil, îngenuncheat și gol până la brâu, pe carosabil. Capul i se plecaseră, adânc, până aproape de asfaltul cu străluciri ferite, întunecate, bănuitoare. Asfaltul amestecat cu crâncena ură a apei.

Tânărul se ruga. Ochii nu i se vedeau. Buzele îi tremurau, se zvârcoleau de chinul cumplit al rugăciunii. Pe trotuar nu treceau decât umbre răzlețe. La un moment dat, una dintre umbre se dădu jos de pe trotuar și înaintă, pe carosabil, până ajunse în dreptul tânărului îngenuncheat. Era un preot în reverendă, care tocmai ieșise de la slujbă. De la Sfânta Liturghie.

- De ce stai aici? - întrebă, cu blândețe, preotul.

Tânărul ieși, cu greu, din adâncuri. Ochii îi erau tulburi, duși în fundul capului, de parcă s-ar fi întors un scafandru, din gropile beznelor pacifice. Buzele i se dezlipseau greu:

- I-am ieșit lui Dumnezeu în cale.

Trebuie să mă vadă, aici, în calea cea mare. Preotul se gândi, o clipă, cu ochii spre norii de plumb, care se târau, parcă, direct pe creștetele oamenilor pământului. Apoi, zise:

- Dumnezeu te vede și dacă ești în fundul pământului. De ce stai, deci, aici, în calea oamenilor?

- Le-am ieșit și oamenilor în cale. Altfel, oamenii nu mă vedeau. Dumnezeu, poate, vede, dacă nu a vrut să-și întoarcă fața de la noi. Dar oamenii nu văd, decât dacă le stai în cale - murmură tânărul. Dar, ciudat,

vocea i se auzea de parcă ar fi strigat.

Preotul zăbovi din nou, de data asta, parcă, distrat, gândindu-se la cu totul altceva. Spuse, cu aceeași voce egală, monotonă, totuși sfredelitoare:

- Oamenii te înjură, nu te văd îngenuncheat. De ce stai, deci, aici, în calea oamenilor?

Pentru câteva zeci de clipe, capul tânărului deveni neobișnuit de greu, părând gata să se prăbușească în adâncul apelor negre, bănuitoare, ale asfaltului. Mașinile treceau, pe lângă cei doi oameni din mijlocul șoselei - de data asta, mașini tăcute - de parcă, în mijlocul șoselei se ivise o insulă, pe care corăbiile - automobile trebuiau s-o evite, ca să nu se scufunde. Apoi, cu aceiași ochi tulburi, tânărul desculț îl privi pe preot. Treptat, tulbureala din ochi deveni flacăra pălpâindă, apoi străpungere cu flacăra:

- Stau aici ca să mă vezi Sfinția Ta. Pe Sfinția Ta, după cum vezi, nu te înjură oamenii. Dacă Sfinția Ta m-ai luat în seamă, mă vor lua oamenii și pe mine în seamă. Pentru că Sfinția Ta stai, acum, lângă mine. Și, poate, se vor gândi că, la câțiva kilometri de aici, frații noștri urgisiți se roagă, din ape, lui Dumnezeu și fraților lor oameni de pe uscături - ei, urgisiții, se roagă din mijlocul apelor lui Dumnezeu, apele mâniei și semnele ispășirii - iar nu în mijlocul șoselei oamenilor. Și sunt goi de tot, iar nu ca mine, doar pe jumătate. Și picioarele lor, desculțe, nu mai calcă - nu mai au unde călca - poate că zboară...

Preotul căzu pe gânduri. Și rămase, așa, căzut pe gânduri, în picioare, lângă tânărul îngenuncheat, până ce luminile cerului și pământului pâliră și se stinseră în seară. Atunci, în tăcere, preotul îngenunchea lângă tânăr, în mijlocul șoselei - pe care, mute, se scurgeau automobile, sfârșind prin luciul amestecat, întunecat, al apei și asfaltului. Și, pe măsură ce treceau prin dreptul celor doi oameni îngenuncheați, farurile mașinilor se aprindeau, mari, uriașe - perechi de ochi care se deschideau larg - poate, în sfârșit, văzând și înțelegând.

Grigore AURAM

Uneori serile vin cu o înfrigurare de neconceput

Uneori serile vin cu o înfrigurare de neconceput. Să fie de vină pofta cu care acestea înghit lumina sau impresia răului cuibărit în lipsa luminii, peste sufletele încercate la greu de senzațiile tari ale zilei tocmai încheiate? Nouă ne vine să credem că în greutatea nopților dezlipite de idealuri, lipsa visurilor îndrăznețe dă acel sentiment de înfricoșare. Nu lipsa Soarelui, nu iminența răului. Poate doar lipsa perspectivei sau imposibilitatea mersului mai departe în siguranță dau straniu din noi dreptul la afirmare. „Cine se teme de apă, nu mănâncă pește” ni se spunea încă din fragedă pruncie. Prin analogie, putem spune că cine se teme de întineric, nu consumă visuri. Dacă ar fi să ducem logica până la capăt, am putea completa că cine nu are visuri, nu are cum să trăiască satisfacția împlinirii. Așa că, înfrigurările afișate ostentativ în umbra începuturilor de nopți nu trebuie să constituie un motiv de spaimă. Ar fi mai bine pentru noi dacă în înfățișarea nu foarte plăcută a întinericului am căuta portița prin care să dăm frâu liber speranțelor. Pentru ca alături de ele să găsim farmecul visurilor eliberate de conveniențele sau de obligațiile civice impuse de societate.

*

Viața noastră este formată nu doar dintr-o sumă de căutări, ci și dintr-una de așteptări. De pildă, țintele fixate, mai mari sau mai mici, sunt legate invariabil de o anumită perioadă de timp. Ca să le atingem, pe lângă eforturile depuse și sacrificiile reclamate, există și acea așteptare a trecerii timpului, necesară atingerii lor. Mai mult decât atât, o clipă viitoare este așteptată la rând, explicația regăsinde-se în ceea ce ar putea aduce ca satisfacție aceasta. Sau în tentațiile afișate, și care sunt de fiecare dată mai strălucitoare decât acelea pe care le găsim în clipele prezente sau cele trecute. De care ne simțim legați doar prin prisma amintirilor trăite plăcut. Și la care ne întoarcem numai fiindcă avem nevoie de rădăcini. Altfel, uitarea face parte din legile necrise ale omenirii și ar fi suficientă cât să ne țină privirile îndreptate doar înspre înainte. Faptul că așa procedăm fiecare din noi, mă duce cu gândul la ideea că și așteptarea este o lege a firii. Așa încât, întoarcerile în trecut, amestecate cu așteptarea unor evenimente asemănătoare sau cel puțin la fel de interesante cu cele trăite, fac din traseul cursiv al vieții noastre rostul de care avem nevoie. „Fă bine și așteaptă rău!” în cazul de față este mai mult o consecință, decât un gest sau un test de răbdare. Dar și aici defazarea dintre momentul inițial, al binelui, și cel final, al răului, presupune o perioadă de timp, mai mare sau mai mică, perioadă care ne antre-

nează în tagma așteptărilor la care facem referire.

*

Dacă trecutul este alcătuit dintr-un „șir cutremurător de ocazii pierdute” (Mircea Eliade, *Arta de a muri*, pag. 226, Ed. Eikon, Cluj Napoca, 2006), prezentul nu poate fi compus decât dintr-o mulțime neîntreruptă de speranțe viitoare. Simt acest lucru ori de câte ori arunc o privire către ziua de mâine. Este suficient s-o plasez la marginea orizontului minții mele, pentru ca în efuziunea visurilor vii să descopăr motivele care dau dreptului de a fi logica supremă. Într-un fel, fiecare speranță îngroapă în ea o ocazie. Având în vedere faptul că din mulțimea speranțelor posibile noi nu consumăm decât o măruntă și neînsemnată cantitate necesară (de altfel) sufletului și (uneori) trupului, rezultă că celelalte se irosesc în van. Ca urmare, pierderea ocaziilor se datorează capacității umane limitate de a acționa, dar și liberei alegeri de care dispunem. Asta înseamnă că selectivitatea se manifestă și în acest domeniu al existențialității, vina rateurilor aparținându-ne în totalitate. Comparând ziua de ieri cu cea de azi, vom descoperi că în majoritatea cazurilor de ocazii pierdute sursa regretelor nu are legătură la modul strict cu ceea ce a fost, ci cu ceea ce ar fi putut să fie. De ce? Pentru că ne vine mult mai ușor să construim scenarii optimiste pe situații ipotetice, decât dacă acestea sunt transpuse pe o realitate trăită. Care, adesea, nu se potrivește cu dimensiunea aspirațiilor de început sau cu vârful pe care ne poziționează prezentul. Nemulțumiți cum suntem, uităm cu ușurință că dimensiunea fericirii are valoare maximă în lucruri mărunte, dar care sunt capabile să ne escaladeze cabalistic înspre înălțimile după care tânjim exponențial. În concluzie, putem să spunem că riscul regretelor trecutului poate fi evitat, doar dacă vom ști ce vrem de la viață și dacă, în același timp, vom face ca viața să fie așa cum vrem noi înșine să fie.

*

Dacă prin vânătoare păstrăm o legătură cu începuturile sau ne dorim să avem una, prin rezultatele ei ne atragem de partea noastră o tărășătură care are legătură nu cu ceea ce am fi putut să fim, ci cu ceea ce suntem. Asta în situația în care latura umană are libertatea să se manifeste din plin. Fără îngrădiri substanțiale de personalitate vom cultiva în sânul pământului care ne suportă pașii o lume întreagă de strategii umanitare. Vom uita astfel de tendința claustrofobă de a ne apăra interesele în spatele unui mecanism construit anume ca să aducă moartea. Când frigurile sunt mari, atitudinile sunt și ele prea reci ca

să aducă privirilor liniștea de care au nevoie. În astfel de momente și oamenii sunt prea preocupați de mărunțișuri care nu se mai pot consuma sub formă de cheltuieli, fie chiar și inutile. Astfel, este imposibil ca să mai dea șansa încălzirii la flacăra farmecului neîntrecut al spațiului vacantat de dobitoacele hăituite iarnă de iarnă. Ca să ne apropiem nestințeriți de poala neprihănită a munților îmbogățiți în singurătate, este nevoie să suportăm în sângele strămoșilor care ne-au adus aici doar acele caractere care i-au definit în vremuri complicate. Vom ști, pe această cale, să ne poziționăm chemarea vântului către trăirile înalte ale vieții acesteia și să clădim în jurul nostru o lume de care să nu ne fie nici frică, nici rușine. Ca să reușim, trebuie doar să încercăm.

*

A nu precupeți nimic atunci când ne dorim a fi sprijin moral sau de altă natură unui semen de-al nostru, constituie o obligație capitală pentru împlinirea după care tânjim. Asta în situația în care ne dorim cu adevărat să îmbrățișăm marea de la margini către miezul acesteia. Dacă vom face așa, este posibil să ne atragem oprobiul cărcotașilor neputincioși în a înțelege vreodată că lumina se consumă nu doar la micul dejun și nici într-un caz sub formă de rație. Privindu-i, vom înțelege că foamea nu mai este motiv nici de teamă și, cu atât mai puțin, nici de disperare. Astăzi, din fericire, se moare copios doar din necredință, invidie și din prea multă claustrofobie. Înțeleg de aici că privitul în jos, practicat cu consecvență, ne dă impresia împuținării spațiului în care trăim. Câtă vreme nu vom flămânzi și nu vom tânji după înălțimi, senzația îndestulării va fi prezentă în noi în fiecare zi. Dar când ne vom aduce aminte de visuri, va fi în mod evident vina exclusivă a noastră, pentru faptul de a fi uitat să zburăm în locurile în care ne atrage și dorește să ne ducă ambiția. Și dacă nu va fi Soare destul ca să ne comparam neputințele, nici măcar atunci să nu disperăm. În palma nedesfăcută a munților din depărtări și în pleoapa întredeschisă a primelor ore ale dimineților de vară, vom găsi suficientă rouă cât să ne adăpăm în ea speranța pentru mai bine. Condiția este să nu precupețim nimic atunci când alții ne așteaptă stâlpi de care să-și lege făgăduinți pentru timpurile care urmează să vină. Este, pentru noi, singura șansă de a ne lua zborul.

Adriana YAMANE
(Japonia)

SEMIRA

Era vacanța mare. Copiii alergau veseli pe tăpșanul de la marginea pădurii, copiii din sat trăgându-i la joacă pe cei veniți în vizită la rude. Ooji (Prințisorul) era și el în vizită la bunici, și bineînțeles că nu-l chema așa... dar așa îi spuneau, cu afecțiune, ceilalți băieți mai mari, pentru că era mai mic, mai sensibil și bolnăvicios, și se ducea repede la umbra copacului cel mare în loc să se joace nepăsător în soare și în praf, ca ceilalți copii. Copacul acesta nu era un copac tăcut ca alții... pentru că din el răsună, vara, un sunet care se auzea până departe: „miiin... min-min-min-miiinnnnnn”. Privind în sus, Ooji rosti visător: „Semira” (cicadas)... ce sănătoși și veseli sunteți voi în copacul acesta mare... și cât aș vrea să fiu și eu ca voi!” Apoi, adormi liniștit sub umbra verde și plăcută. Sus, în copac - o altă lume: mii de ochișori, și șoapte, și lumini, și voci subțiri, neauzite de urechea omenească: „Ai auzit?” - a zis Semira! „Da, da!”, a zis Semira. Când Ooji deschise ochii, deasupra feței lui trona fața mare și lată a unui băiețel, care, zâmbind cu gura până la urechi, îi spuse: „hai să ne jucăm!”. „E mai bine aici la umbră...”, răspunse Ooji, cu glas adormit, însă băiatul îl trase de mână și-l luă să-i arate cum e când te rostogolești la vale de sus de pe culmea dealului, prin iarba verde și moale. Ideea făcu senzație în rândul pustimii, așa că toată ziua copiii se rostogoliră de pe deal și se distrară de minune cu noul lor prieten, inventând tot felul de jocuri. „Hai să ne jucăm și mâine împreună! Vă aștept aici sub copac!”, zise noul lor prieten seara, când soarele se retrăgea cu tot fastul culorilor amurgului, iar ciorile se îndreptau către cuiburile lor din pădure, semn că și copiii trebuie să se îndrepte către casă. „Da, venim!” răspunseră toți, inclusiv micul Ooji. Dar, a doua zi plouă cu găleata și nimeni nu ieși afară..., iar Ooji, privind trist pe geam, se întrebă: „Oare, băiatul acela... Semira-kun... o fi venit? Oare, ne-o fi așteptat sub copac?”

A treia zi de dimineață, Ooji se sculă de vreme, fără să tragă nimeni de el, și, cu glas hotărât spuse: „Mi-e foame și vreau să merg repede la joacă!” Privind în urma lui și a celorlalți copii, mătușa zâmbi bucurată că micuțul s-a mai întremat și că vacanța îi prinde bine. Semira-kun îi aștepta nerăbdător sub copac: „Hai să ne jucăm la gărlă!”. Și copiii se jucară toată ziua împroșcându-se cu apă și alergând pe prundiș, prinzând crabii și

scoici de râu, mâncând „onigiri” - orezul pregătit în bulzuri pentru masa de prânz, și inventând iarăși tot felul de jocuri noi și care mai de care mai interesante. „Vă aștept și mâine sub copac!”, le spuse Semira-kun, și toți la unison exclamară: „Sigur că venim!”.

A doua zi, în timp ce copiii alergau cu plasa după Semi, sub copac poposi un băiat mai mare, care terminase școala, și acum lucra ca ajutor la vânzătorul de înghețată. „Haideti în sat ca să vă dau gheață cu sirop (kaki-gori)”, le spuse el, și toți îl urmară în fugă pe poteca îngustă, până la toneta cu gheață. La tonetă, fiecare își alese siropul preferat, din care se pune o linguriță-două peste gheața zdrobită din pahar: „Eu vreau lămâie!”, spuse unul, „căpșuni!”, exclamă altul, și tot așa... Bunicul vânzător de înghețată îi invită să stea la umbră și le povesti tot felul de întâmplări adevărate din copilăria lui. Apoi veni și alți bunici din împrejurimi, foști colegi de clasă dinainte de război, care, după ce plecară băieții, se așezară și ei la o înghețată, amintindu-și cu nostalgie și plăcere de timpul când erau și ei copii fără grijă, jucându-se pe tăpșanul de lângă pădure. „Ții minte vara aceea... când venise în vizită un băiat care semăna leit cu băiețelul acela cu capul mare care îl ținea de mână pe Ooji-kun?”, întrebă unul din bunici. „Da, îl chema Semira-kun, îmi amintesc și acum de el... o săptămână, atâta a stat, probabil în vizită la cineva și apoi nu l-am mai văzut pe aici, dar cât chef de joacă avea, și ce frumoasă a fost vara aceea!”, răspunse altul, după care se ridică, se uită la ceas, și, luându-și rămas bun de la ceilalți cu o plecăciune, plecă încet, sprijinindu-se în baston.

Copiii se întâlniră și în ziua următoare, și apoi iarăși în ziua următoare. Semira îl luă în spate pe Ooji și alergă cu el după fluturi, ca sa fie mai înalți și să ajungă cât mai sus. Se împrieteniseră și se jucau de minune împreună. Dar era cald... foarte cald... și, la un moment dat, Semira căzu lat pe spate, spre surpriza tuturor. „A alergat prea mult și n-a mâncat nimic!”, spuse unul din băieți, și, privind la Ooji, care încă mai avea ceșcuța cu cremă de zahăr ars, pregătită ca desert pentru masa de prânz, îi spuse: „poate dacă-i dai un pic din mâncarea ta se face bine”. Ooji nu iubea nici o mâncare așa cum îi plăcea crema de zahăr ars, dar, uitând acest lucru, puse ceașca la gura lui Semira-kun, iar acesta înghiți toată

P
o
v
e
s
t
i

d
i
n

L
u
m
e
a

M
i
c
ă

substanța dulce dintr-o înghițitură și se ridică îndată în picioare exclamând: „Ce bună a fost! Gata, nu mai am nimic! Hai să ne jucăm!”. Ooji, în schimb, începu să plângă: „Mi-a mâncat tot desertul meu și acum nu mai am altul! Vreau acasă! Nu mă mai joc cu tine!”. Copiii se despărțiră abătuți, și Semira privi în urma lor șoptind: „Gomen, Ooji-kun...” (iartă-mă...)... în timp ce în ochii lui se adunau lacrimi, care se prelingeau apoi tăcute pe obraji „te aștept mâine dimineață ca să ne jucăm!”. Dar nimeni nu-l auzi.

Acasă, Ooji se ascunse imediat cu nasul în plapumă, iar în ziua următoare nu mai merse cu copiii care se strânseseră toți la casa unuia dintre ei și se jucară acolo fără el, de dimineață până seara. Apoi, în dimineața care urma, mătușa îi dădu două ceșcuțe: „Uite, am făcut iarăși cremă de zahăr ars, și e din belșug pentru toată lumea”. Ooji sări imediat din pat, ca un greieraș, și exclamă bucurat: „Da? Este și pentru Semira-kun? Gata, am plecat la joacă!”.

Ieșind, în fugă, după grupul de băieți cu pachetul cu mâncare și prețioasele ceșcuțe în el, se îndreptară cu toții către copacul de pe tăpșanul de lângă pădure, unde îi aștepta de obicei Semira-kun. „Oare, o fi supărat pe mine? Oare, mai vine să ne jucăm?”, se întreba Ooji alergând cu sufletul la gură, așa cum nu mai alergase niciodată în viața lui. Sub copac însă nu-i aștepta nimeni, iar băieții se uitară dezamăgiți unul la altul. Cel mai mare spuse: „se termină în câteva zile și vacanța de vară... o fi plecat acasă, la oraș. Lasă că vine iarăși la vară!” Ooji, însă, nu-i auzea. Privea jos în iarbă, unde zăceau trupurile micuțe a sute și sute de Semi. Semi pe care îi alergase toată vara ca să-i prindă erau acum căzuți la picioarele lui, iar Ooji plângea cu suspine, fără să știe de ce. Băiatul mai mare îi puse mâna pe umăr: „Semi nu trăiesc decât o săptămână vara, după care mor. Vino și la vară și ai să-i vezi din nou aici în copac, unde e căsuța lor.”

A fost, desigur, o vacanță de neuitat, pe care copiii o vor ține minte și când vor fi bunici ei înșiși.

Zenovie CĂRLUGEA

O remarcabilă monografie:

"Felibrul" Alecsandri în corespondență...

E îndeobște cunoscut faptul că epistolarul, ca „text” nonfictional al așa-zisei literaturi de frontieră, constituie una din sursele importante în documentarea cât mai exactă a vieții și operei autorului respectiv. În cazul lui Vasile Alecsandri, vocația epistolară este una reală și probatorie în înțelegerea mai aprofundată nu numai a acestui profil uman și scriitoricesc, ci și a unor contemporani, într-o epocă de mari prefaceri socio-politice și de modernizare a statului român. Este vorba de personaje de prim-plan ale vieții culturale și politice, dar și de unii apropiași ai poetului, față de care „felibrul” *bard de la Mircești* nutrește fie o cordială prețuire, fie o mai apropiată înțelegere și afecțiune, care-i permit să se confeseze cu rezervă ori să se destăinuie în tonuri intime, totdeauna însă menținând un echilibru emoțional și o mai așezată asumare a relațiilor interumane.

Lucrarea dlui **Constantin E. Ungureanu** - figură luminoasă a învățământului din Țiclenii Gorjului -, *Corespondența lui Vasile Alecsandri* (Ed. Măiastra, Tg.-Jiu, 2009, 182 p.) se constituie ca un omagiu adus acestui „rege al poeziei” românești, în preajma împlinirii a 190 de ani de la naștere (21 iulie 1821) și, în 2010, a „120 de ani de la ultima sa călătorie, spre ceilalți, *ad patres*”...

Cercetarea corespondenței pune foarte bine în evidență nu numai „gândurile ce-l frământă”, dar oferă totodată prețioase informații despre epoca în care a trăit și a scris, despre activitatea literară, culturală, socială și politică impresionantă desfășurată pe parcursul a cinci decenii din sec. al XIX-lea, 1840-1890” (*Argument*, p. 9).

Într-adevăr, V. Alecsandri reprezintă o mare conștiință socială, culturală și politică a vremii sale, personalitatea sa manifestându-se plenar pe parcursul întregului secol. Ca Victor Hugo în literatura franceză (la funeraliile căruia, în 1885, va depune o coroană cu pioase versuri), Alecsandri poate fi considerat „*un echo sonore du son temps*”, căci, contemporan cu marile evenimente ale secolului, lira sa a vibrat puternic, lăsându-ne mărturia unui activism cultural și patriotic, a aceluși bun naționalism într-un moment de cristalizare deplină a națiunii române în cadrul Principatelor Române recunoscute (dezrobirea țiganilor, revoluția pașoptistă și reformele cuziste, războiul pentru independența de stat, primele răscoale țărănești din deceniul al nouălea al secolului etc.). Toate aceste evenimente cruciale la care, efectiv, a participat

direct sau indirect, fac din el un „deschizător de drumuri în literatura română, un adevărat creator al României moderne”...

Inițial lucrare de licență la Universitatea din București (sub conducerea regretatului docent și istoric literar Al. Piru), *Corespondența lui Vasile Alecsandri* a cunoscut un mai îndelungat proces de structurare și augmentare, reușind a aduce în prim-plan nu numai pe scriitor, dar și pe *Omul* Alecsandri, cu obiceiurile și pasiunile sale, cu dorul migrator de călătorii exotice și periodice reveniri la vatră, cu gândul curat și mobilizator față de destinele patriei sale, neuitându-și niciodată prietenii și datoriile sociale față de care s-a manifestat cu o exemplară demnitate.

Bazat pe sursele epistolare de bază (de la prima ediție a „Scrisorilor” din 1904, realizată de Ilarie Chendi și Eugenia Carcalechi, până la alte „*Lettres inedits*” publicate în 1911 de scriitorul francez Edouard Grenier, secretarul lui Grigore Ghica în Moldova, iar de aici la epistolarul publicat în 1929 de fiica poetului, Maria G. Bogdan), lucrarea de față a beneficiat, pe lângă cele trei volume menționate, de acel „*corpus alecsandrinum*” al epistolelor întocmit de neobosita cercetătoare Marta Anineanu, „un monument cultural suprem” (1960, 1964), prevăzut cu indice de lucrări și persoane.

Astfel, catalogul corespondenței lui Vasile Alecsandri inventariază peste **2150 de scrisori**, printre corespondenții cei mai importanți aflându-se fratele poetului Iancu/Ion Alecsandri, soția sa Polina Alecsandri, vărul Iancu Brănișteanu, prietenii cei mai apropiași Ion Ghica și Costache Negri, apoi: Titu Maiorescu, Nicolae Bălcescu, Mihail Kogălniceanu, Al. Ioan Cuza, Pantazi Ghica, Ion Bălăceanu, George Bengescu, Al. Papadopol-Calimah, George Steriadă, Bonifaciu Florescu, D.C. Ollănescu-Ascanio - fiul lui N. Bălcescu, Grigore Ventura, Aristizza Romanescu, Gr. Manolescu, Al. Odobescu, Iacob Negruzzi, Ion Bianu, August Treboniu Laurian ș.a. Importantă e și corespondența cu francezii filoromâni E. Grevier și Abdolonyme Honore I. Ubicini ori cu felibrii provenșali, în frunte cu laureatul Nobel, poetul Fr. Mistral, care i-au decernat în 1878 la Montpellier premiul latinătății pentru poemul „Cântecul gintei latine”, iar în 1882 l-au sărbătorit ca pe un mare poet al nației sale și de mai largă recunoaștere... Despre „peregrinările mele felibre” (la Montpellier, Forcalquier și Gap, aproape de Avignon), autorul

scrie pagini foarte documentate, care amintesc de elogiul pe care Tudor Arghezi îl făcea geniului poetic provenșal, știindu-se că *Frederic Mistral* (1830-1914) este al doilea poet francez căruia i s-a acordat Premiul Nobel pentru Literatură, în 1904.

Cu aceeași atenție este prezentată legătura poetului cu confracții pașoptiști, îndeosebi cu C. Negri, N. Bălcescu, Kogălniceanu, A.I. Cuza, sau cu Ion Ghica, „cronicarul epocii” prin celebrele „*Scrisori către Vasile Alecsandri*” din 1884. De reținut pasiunea poetului pentru Elena Negri, sora bunului amic Costache Negri („România revoluționară” din portretul lui C. Rosenthal, în amintirea căreia va scrie „*Lăcrimioarele*” și „*Jurnal de călătorie în Italia*”). Cele două luni petrecute, alături de iubita bolnavă, la Veneția, sfârșind cu decesul acesteia, pe vapor, la intrarea în Cornul de Aur, la 4 mai 1847, au lăsat urme adânci în sufletul poetului, care va deveni ceea ce îi ceruse aceea: „poet național și popular”. În amintirea ei va scrie elegia „*Steluța*”.

Un episod foarte important este cel al relației cu „Junimea”, unde Maestrul, încărcat de demnitate politică și merite cultural-literare, se bucura de mare cinste. Descinderile acestuia în casa lui Vasile Pogor, deși rare, se bucurau de mare cinste, de venerația mai tinerilor literați ieșeni, care făceau din această prestigioasă participare adevărată sărbătoare literară. Dacă regretabilă va fi „ieșirea” umorală a lui Macedonski împotriva bardului încoronat cu laurii Academiei în 1881, pilduitoare și exemplară rămâne relația cu Eminescu, cel care îl considerase încă din 1870 „rege al poeziei, veșnic tânăr și ferice” (*Epigonii*), și îndeosebi gestul poetului din 14 octombrie 1883, când, citind la Ateneul Român „*Fântâna Blanduziei*”, contribuie la strângerea fondurilor pentru „nefericitul Eminescu” (2000 franci), care peste câteva zile va fi trimis la sanatoriul Ober Döbling de la Viena. Considerându-l pe autorul „*Luceafărului*” drept „unul din marii poeți ai României”, Alecsandri îi recunoscuse acestuia geniul fără pic de invidie și cu previziune de augurală înțelepciune: „Natura a fost nedreaptă în privința lui. E bine ca noi să redregem a ei cruntă nedreptate, dând lui Cezar ce este al Ce-

Marian MALCIU

Cheamă-mă, iubito!

Am primit și am interpretat gândul tău. Am mângâiat acel gând, care m-a îmbrățișat cu o răceală pe care nu-mi place s-o simt, dar pe care o îndrăgesc, fiind de la tine pornit. Am plecat imediat, după gândul ce ți l-am trimis precipitat pentru a-ți da de știre că sunt lângă tine, că sunt în tine, în toată ființa ta, pentru a-ți spune că urmează să fiu cu totul al tău și în tot ce însemni tu, femeie iubită, pentru a mă putea mângâia, pentru a mă îmbrățișa și strânge sălbatic, apăsându-ți puternic pleoapele ca să nu-ți observ mângăirile fierbinți ce se zbat sub ele, pentru a te pierde în iubire, făcându-mă prizonier al coapselor tale fremătând de dorință și dor...

Ah, copil drăgălaș ce ești! Nu mă înțelege greșit, iubita mea! Când spun că mă «enervezi» cu tinerețea ta, nu fac altceva decât să te necăjesc puțin, foarte puțin... Atât cât este necesar să te-nfierbânti ca să luăm joaca de la început. Știu că mă accepți așa cum sunt, cu acei ani în plus, cu acele mofturi pe care le dau pe seama «bătrâneții» pentru a ascunde cât de obosit sunt, uneori, gândindu-mă la tine, cu acele gesturi de ștregar ce nu se

zarului...»

Deși Alecsandri va fi așezat de Maiorescu în fruntea „direcției noi” pentru întreaga sa activitate culturală, Eminescu va fi acela care va schimba fața poeziei noastre. Alăturarea celor doi este, observă autorul pe urmele lui Maiorescu și Ibrăileanu, „nedreaptă”, întrucât ei reprezintă „generații diferite”, fiind deci vorba de doi scriitori „necontemporani”, cum scria și Șerban Cioculescu, orice comparație fiind, așadar, partizană, îngustă și plină de ingratitude.

Pilduitoare este „stima reciprocă” a acestora și indignarea amândurora față de gestul umoral macedonskian (a se vedea și însemnarea postumă a lui Eminescu), ajuns la extrem prin publicarea în 1883 a incriminantei epigrame antieminesciene ce-i va atrage o adevărată ostracizare din partea confrăților și determinându-l să plece în străinătate.

Deși a fost un pasionat călător european, de la Stambul până în sudul Franței, legătura cu Parisul fiind mai de durată, Alecsandri s-a regăsit pe sine în atmosfera patriarhală a Mirceștilor, încă din 1860, unde își invită oaspeți de seamă și scrie în liniște o parte însemnată a operei (teatrul de maturitate, legende, pastelurile ș.a.), nevoia de retragere și repulsia față de politicianismul vremii regăsindu-se în epistolele trimise de aici. „Elo-

asortează cu albul tâmpelor mele... Știu că mă privești și mă alinți ca pe un copil și am simțit, adeseori, grija maternă pentru copilul din mine, ce se manifestă năbădăios în acele dulci momente de iubire, în care uităm că existăm pentru toată lumea înconjurătoare, uităm până și de noi și plutim, plutim ușor, îndreptându-ne spre o lume necunoscută, dar plină de muzică și lumină, plină de flori și de alb...

Tu mă crezi din fragmente pe care să le împrăștii prin tine, să mă poți simți cu fiecare părticică a corpului și să fiu prezent în toate trăirile tale, pe când eu, eu, corupătorul de copile, te-am adunat din visele mele, din cascadele de răs ce se tăvăleau pe văile pline de iarbă verde, cu miros din trupul tău și din părul despletit, lăsat să-ți acopere fața și genele lungi, ce-ți ascundeau crâmpielele de cer, să nu le văd strălucirea de bucurie și chemarea timidă, plină de dorință feciorelnică...

Tu nu ai nevoie de trepte pentru a urca ori a coborî spre mine. Eu nu sunt mai înalt ori mai scund ca tine și nu strălucesc

giul Mirceștilor” este de regăsit nu numai în epistole, ci și în operele literare (spre exemplu „*Serile la Mircești*”), abia târziu poetul acceptând postul de ministru plenipotențiar la Paris (1884-1889), dar cu nostalgia permanentă a „căsuței scaldate în soare”, a locurilor și oamenilor, pentru lunca, pădurea, Siretul curgător prin spatele grădinii, amintiri pierdute în „orizonturile albastre” ale patriei. Rămasă în „raiul Mirceștilor”, Paulina Alecsandri se va îngriji de familie și de treburile moșiei, obținerea de recolte „splendide” alimentând, periodic, migrațiile poetului. Datând din 1928, Mausoleul Poetului cinstește pentru eternitate legătura profundă cu pământul patriei, Mirceștii cu *genius suo locci* constituind un topos cultural îndeobște recunoscut, precum Humuleștii lui Creangă, Ipoteștii lui Eminescu, Rășinariii lui Goga, Lancrămul lui Blaga, Florica lui Ion Pillat ș.a.m.d.

Peregrin nu numai pe drumurile străinătății (din Crimeea la Stambul, din Grecia în Africa, din Italia în Franța și Anglia), ci și pe acelea ale patriei (din munții Moldovei până la Balta Albă și Borsec), Alecsandri era conștient de instinctele sale de „nomad”, caracteristice de altfel unei psihologii solare, meri-dionalitate propice aventurii și creației.

Nu sunt lăsate deoparte „problemele de limbă”, cu mult mai complexe în detalierea

niciodată mai mult. Lasă-ți mâinile să mă cuprindă sălbatic, să se cațere lianele tale pe trunchiul încă verde, ce te primește și te-ncătușează protector cu ramurile-i pline de dragoste ascunsă-n frunzișul des și-n tăcutele cuvinte ce dau liber ochilor și buzelor să-și exprime bucuria de a te admira, de a te atinge în cele mai năvalnice porniri de amor descătușat. Lasă-ți vioara trupului mlădios să primească atingerea arcușului întins, să vibreze și să anunțe păsările cerului cât de mult dorești și iubești!

Știu ce este în sufletul tău, când taci și când vorbești. Știu ce este-n inima ta când te privesc și când dorm, când sunt lângă tine ori departe de tine. Știu cum tresari la primele șoapte prin care te chem. Știu când mă visezi...

Sunt lângă tine mereu. Sunt și când mă aflu departe. Gândul meu este veșnicul prizonier al gândului tău și folosesc, împreună, aceleași căi de comunicare, intersectându-se de zeci de ori în fiecare zi și noapte. Cheamă-mă, iubito! Cheamă-mă în orice clipă și voi veni la tine! Cheamă-mă...

limbii poetice, și nici „informațiile literare despre creația sa”, autorul monografiei oprindu-se chiar la unele mărturii privind „procesul de creație”. Poetul ilustrează o *structură clasicistă* de vreme ce amintește, într-o scrisoare din 1877 adresată lui Iacob Negruzzi, dictonul călăuzitor al lui Boileau din *L'art poétique*: „Polissez votre vers et le repolissez”... Din procesul de creație făcând parte și acea stare de reverie (*dolce farniente*), numită ironic de poet „lene”, poetul optând pentru calea de echilibru, horațiana *aurea mediocritas*, mărturisită încă din 1860 Elenei Negri.

Spirit clasicist, modelat de imperativele culturale și politice ale unui secol romantic și naționalist în sens vechi, V. Alecsandri rămâne în literatura noastră chintesența unei epoci care a pregătit terenul pentru izbânda geniului eminescian, la „răsăritul” căruia se înclină cu afabilă admirație, „bardul de la Mircești” sigur fiind de contribuția sa „întemeietoare” și bucurous că poezia românească și-a găsit calea către spiritul vremii și universalitate prin „nefericitul Eminescu”...

Sub acest aspect, lucrarea dlui profesor Constantin E. Ungureanu este una binevenită, prin justa apreciere a Omului și epocii sale, istoricul literar agrementându-și textul cu o bogată iconografie dătătoare de atmosferă și autenticitate, de echilibru informativ și diferențiere în judecățile de valoare.

Virgil LOVIN

Nuferi

Desprins din îmbrățișarea mării, soarele, epuizându-și eclipsa matinală, părăsea orizontul, reluându-și ritualul circadian. Somnoroși, planând leneș, purtați de curenții de aer, pescărușii își strigau deșteptarea, survolând plaja în căutarea unor resturi comestibile.

Deschise ochii. Mugurii dimineții își desfăceau timid petalele de lumină. Peste el alergau grăbite, fugărindu-se, pâlcuri întunecate, întrecându-se cu săgețile aurii care țâșneau din negura orizontului.

Ud și gol, întins pe spate, corpul în care nu se regăsea, se încăpățâna să reaprindă, agățându-se epuizat de ultimele pulsații, licărul existenței. Să fie el? Trupul acesta, inert, era al lui? Adică, aproape inert - o mână părea să-și amintească reflexele elementare, palma crispându-i-se. Prinse în căușul ei atâta nisip cât puteau ține captiv degetele amorțite. Era uscat și rece... Sau, aproape uscat. Simțurile, recompuse parcă din cioburi lipite aiurea, se re-

adunau cu greu în nebuloasa care, în condiții normale ar fi fost sistemul lui, uneori, nervos. Clipocind, apa nemulțumită de monotonia întâlnirii ritmice, milenare, cu nehotărâtele fărâme ale uscatului pe care-l germinase, completa puzzle-ul incertitudinii, sugerându-i locul. Era aproape sigur plaja unei mări. A unei mări fără maree. Se ridică gemând în capul oaselor. Da, părea a fi o plajă: sălbatică, pustie, învăluită în ceață. A înțeles greu că era complet dezbrăcat. De ce și cum ajunsese acolo...? Briza rece îl îndemna să se adăpostească după una dintre numeroasele dune invadate de stuf, dar acestea, ondulându-se în jurul lui, dansând vertical - înălțându-se și scufundându-se - se îndepărtau, nivelându-se. Se prăbuși, revenind cu precizie pe amprenta lăsată pe nisip. Rudimentarul, tiranicul creier, reactivându-se, devenea obsedant o singură valență - durerea. Și, ce durere...! Segmentele corpului, dezarticulate, căpătau dimensiuni homunculoide, dis-

proporționate, de parcă ar fi fost zămislit de o oglindă spartă! Fără a se ridica - nici n-ar fi îndrăznit să mai încerce - purtat de o forță invizibilă, lăsând o adâncitură consistentă, rectilinie, pe nisipul afânat, simți, la un moment dat, altceva - căldura apei. Plutea. Nuferi negri răsfirau flori uriașe, învăluindu-l. Valuri leneșe, mângâindu-i trupul cu blândețe sărată, îl legănau, adormindu-l. Somnul îl înălța. Levita! De acolo, de sus, privea nerecunoscător valurile-doici care se străduiau, devenind mai neliniștite în apropierea malului, să-i aștearnă trupul pe nisipul umed. Levita, și era mulțumit de noua ipostază a existenței, contrariat de carcasa care ani destui îi fusese simbiotică. Era mulțumit și îndrăzne să-și dorească chiar mai mult, să zboare, aripile provocatoare ale pescărușilor, ademenindu-l.

Ea, desprinsă din neastâmpărul mării îmbătate de sărutul soarelui, ajută talazurile iscate din liniște să aștearnă trupul bărbatului pe mal. De acolo, de deasupra lui, renunțând pentru o clipă la lecția de zbor oferită gratuit de pescărușii care uneori îl traversau, își privi pentru ultima oară hidoșenia fizică. Lujerul care poposisse de neunde, cotropindu-i pieptul inert, sugera, credea el, gestul creștinesc al finalului terestru. Bobocul ce se prelingea spre gura rămasă întredeschisă, parcurgând examenul de floare, ispita nările nefuncționale cu aroma violentă. Era un crin? Petalele catifelte se năpustiră asupra buzelor impasibile, roua fierbinte a acestora destabilizându-l. Ezita. În corola deznădăjduită de zădărnice se ivi un bobocel care-i anulă planarea. Se prăbuși.

- În sfârșit! Ai fost la un pas de moarte...

- Și, astă-noapte, la câți pași am fost?

- La câți mai aveai până la

apă. Poate cu 2-3 mai mult fiindcă erai foarte beat.

- De ce de abia acum?

- Și-a practicat, în secret, vasectomie.

- Tu m-ai dezbrăcat?

- Doar de Armani. De lenjeria intimă te-ai deposedat singur. Aveai chef de...

- Doar de Armani! M-au costat o avere!

- Te cunoștea doar după haine.

- Mă simt jignit!

- Ți-au salvat viața! Altfel, acum, tu a-i fi fost cel care plutește în piscină.

- „Plutitorul” a fost un hoț?

- Aseară? Da!

- Ești reală?

- Atinge-mă!

- Nu ajung. Unde mă aflui? Pe planeta mea florile nu au grai.

- Ba au! Pentru unii...

- Tu cine ești? Nu te mai aud, doar te văd. De ce nu mai ești crin? Ești frumoasă..., albă... Dar îți lipsește... parfumul! Știu! Acum știi: ești un nufăr... alb. Și... apa care te-a zămislit, îngrozitor de rece. Bobocul? Parfumul de crin... era al lui?

- Ar trebui mai întâi să aflui cine ești tu.

- Cred că știi cine sunt. Ba nu - știi cine vreau să fiu: o grădinuță cu flori de primăvară. Vei ucide bobocul de crin?

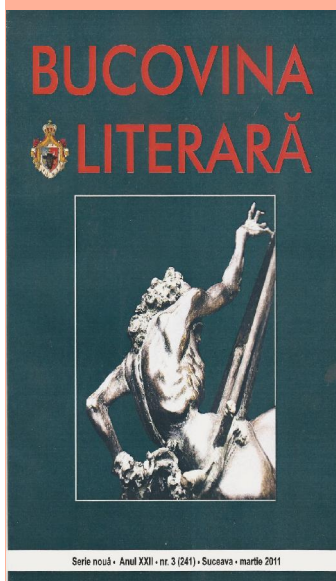
- Nu ai ce face cu el. Tu ești un plaur.

- Eu sunt un plaur. Sunt un plaur...

- Tămăduitorul nuferilor ce se ofilesc în glastră...

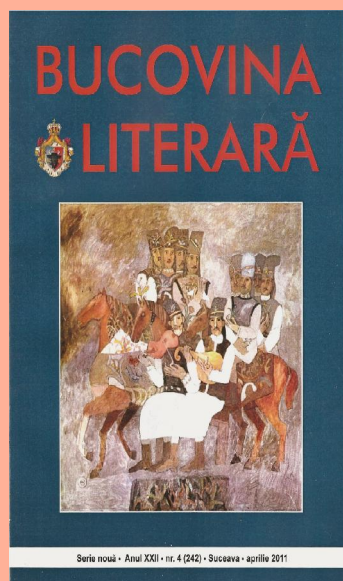
- Glăstra aflase doar de mine și de Armani-ul meu?

Reviste primite la redacție

Serie nouă • Anul XXII • nr. 3 (241) • Suceava • martie 2011

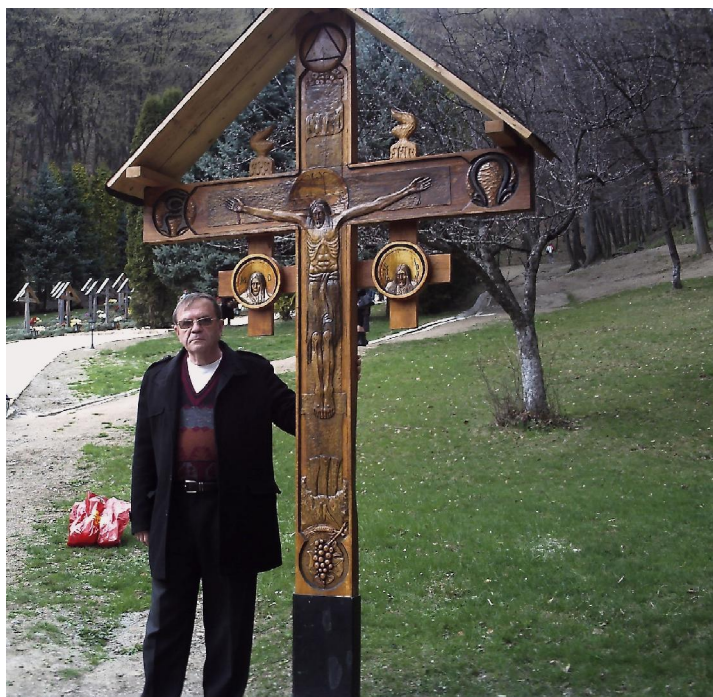
Bucovina literară,
Suceava, martie 2011

Serie nouă • Anul XXI • nr. 4 (242) • Suceava • aprilie 2011

Bucovina literară,
Suceava, aprilie 2011

Din activitatea scriitorului N.N. Negulescu

Mănăstirea Prislop, la Troiță

Mănăstirea Prislop, Marea Troiță

Mănăstirea Prislop, în fața Sfintei Biserici

În fața Sfintei Biserici a Mănăstirii Lainici

Joi, 14 aprilie 2011, Galerile "Cromatic", Consiliul Județean Dolj, Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Dolj. Scriitorul N.N. Negulescu prezintă vernisajul expoziției de grup al pictorițelor: Teodora Ciolan, Liana Maria Gaspar, Gabriela Rădulescu și Nela Marinela Sălcianu.